

Magyar Agrár-, és Élettudományi Egyetem

Városi földszintek élhetőségének közösségi részvétellel történő vizsgálata

Doktori (PhD) értekezés

DOI: 10.54598/002180

SZERDAHELYI-NÉMETH KLÁRA

Budapest

2022

A doktori iskola

megnevezése: Tájépítészeti és Tájökológiai Doktori Iskola

tudományága: agrárműszaki

vezetője: Dr. Bozó László,
DSc, MHAS, egyetemi tanár,
Magyar Agrár-, és Élettudományi Egyetem,
Kertészettudományi Intézet,
Talajtan és Vízgazdálkodás Tanszék

Témavezető: Dr. Schneller István,
CSc, egyetemi tanár,
Magyar Agrár-, és Élettudományi Egyetem,
Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet,
Településépítészeti és Települési Zöldinfrastruktúra Tanszék

Az iskolavezető jóváhagyása

A témavezető jóváhagyása

Tartalomjegyzék

1	BEVEZETŐ, KUTATÁSMÓDSZERTAN.....	5
1.1	Témaválasztás és célok meghatározása.....	5
1.2	A kutatás módszertana és szerkezete.....	7
1.3	Fogalommagyarázat.....	11
2	A VÁROSI FÖLDSZINT FOGALMÁNAK EVOLÚCIÓJA	12
2.1	Térhasználati megközelítés.....	14
2.2	Térelméleti megközelítés.....	15
2.3	Térelméleti, térhasználati és termenedzsment nézőpont	17
3	A VÁROSKÖZPONT FÖLDSZINTI ZÓNÁINAK ALAKULÁSA A TÖRTÉNELEM SORÁN.....	20
3.1	Ipari forradalom és a tradicionális városmegújítások kora.....	20
3.2	Modernizmus	23
3.3	Városfejlődés 1950-től napjainkig.....	24
3.3.1	A bevásárlóközpont megjelenése	25
3.3.2	A városközpontok újrafelfedezése	27
3.4	Földszintrehabilitációs programok vizsgálata	29
4	VÁROSI FÖLDSZINT ÉLHETŐSÉGÉNEK KRITÉRIUMAI	35
4.1	Élhetőség a városi földszinten	35
4.2	Kritériumrendszer kialakításának folyamata	35
4.3	A kritériumrendszer kialakításának módszertana.....	37
4.3.1	A jelenkor vonatkozó kutatásainak áttekintése	39
4.3.2	Online közösségi részvételi eszköz	51
4.3.3	Szakértők részvétele a kritériumrendszer alakításában	51
4.3.4	Az élhető városi földszint kritériumrendszerének adaptálása Budapestre	54
4.4	Kritériumok a környék léptékében	58
4.4.1	Térelméleti kritériumok.....	58
4.4.2	Térhasználati kritériumok	59
4.4.3	Termenedzsment kritériumok	59
4.5	Kritériumok az utca léptékében	61
4.5.1	Térelméleti kritériumok.....	61
4.5.2	Térhasználati kritériumok	62
4.5.3	Termenedzsment kritériumok	64
4.6	Kritériumok az épület léptékében.....	65
4.6.1	Térelméleti kritériumok.....	66
4.6.2	Térhasználati kritériumok	66

4.6.3	Térmenedzsment kritériumok	67
5	VÁROSI FÖLDSZINT KÖZÖSSÉGI RÉSZVÉTELLEL TÖRTÉNŐ VIZSGÁLATA	67
5.1	Vizsgálati helyszín kiválasztása és lehatárolása	67
5.2	A vizsgálati módszer bemutatása	68
5.3	Az online kérdőív kitöltőinek háttere	69
5.4	Kritériumok vizsgálata a környezet léptékében	71
5.5	Kritériumok vizsgálata az utca léptékében	83
5.6	Kritériumok vizsgálata az épület léptékében	101
5.7	A helyszíni vizsgálatok eredménye	108
6	TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK	109
7	GYAKORLATI EREDMÉNYEK	113
8	KÖVETKEZTETÉSEK ÉS JAVASLATOK	114
	ÖSSZEGZÉS	115
	SUMMARY	116
	M1 – IRODALOMJEGYZÉK	117
	M2 – ÁBRAJEGYZÉK ÉS TÁBLÁZATJEGYZÉK	124
	M3 – SZAKIRODALMI ELEMZÉS	126
	M4 - SZAKÉRTŐI KÉRDŐÍV	128
	M5– INTERJÚ KIVONATA	131
	M6 – NEMZETKÖZI PÉLDÁK ÖSSZEFOGLALÁSA	132
	M7 – HELYI LAKOSSÁGI KÉRDŐÍV	133
	M8 – HELYI VÁLLALKOZÓI KÉRDŐÍV	151
	M9 – HELYSZÍNI VIZSGÁLATOK	157
	M10 - TÁRSZERZŐI NYILATKOZAT	190
	KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS	192

1 BEVEZETŐ, KUTATÁSMÓDSZERTAN

"Egy olyan városi rend szerencsés birtokosai vagyunk, mely viszonylag egyszerűvé teszi a nyugalom fenntartását, mert az utcát vigyázó szemek figyelik. Ám maga a rend és az azt alkotó félelmetes mennyiségű összetevő korántsem egyszerű. Az összetevők többsége valamilyen értelemben különleges. Egyesült erővel hatnak a csöppet sem különleges utcára, járdára. Éppen ebben áll az utca ereje." (Jacobs, 1961, p. 54)

1.1 Témaválasztás és célok meghatározása

Napjainkban fontos feladattá vált az egyre növekvő méretű és egyre sűrűbbé váló városok élhetőségének garantálása. A klímaváltozás, a társadalmi és gazdasági viszonyok állandó változása közepette kiemelten kell kezelni, hogy a városi lakosság otthon érezze magát a városokban. A városközponti vegyes használatú és vegyes funkciójú területeknek, bevásárlóutcáknak és főutcáknak új kihívásokkal kell szembe néznie korunkban: a vásárlói szokások folyamatos változása, az online kereskedelem térnyerése, és legújabban a koronavírus járvány miatt megváltozott térhasználati szokások befolyásolják az élhető városi földszint, mint élettér minőségét. A városok folyamatos alakulása során, újra és újra felmerül a kérdés, hogy milyen összetevőkben, milyen részletekben rejlik, minek köszönhető egy-egy jól működő utca, vagy városi tér vitalitása, élhetősége. Ez a kérdés, amióta vannak városok, foglalkoztatja a tágan értelmezett, településsel, várossal foglalkozó szakmát tudományos és gyakorlati szinten egyaránt. A közösségi és privát terek határán húzódó városi földszintet és az ott lejátszódó városi folyamatokat komplexen kell szemlélnünk és értelmeznünk, hogy az élhető városi földszint elérése érdekében a megfelelő válaszokat megtaláljuk.

A kortárs városfejlődési folyamatokat megvizsgálva, a téma aktualitását jelzi, ahogyan tradicionálisan kialakult európai városok önkormányzatai folyamatosan keresik saját városuk számára az étellel teli városközpontok, élhető városi földszint biztosítása érdekében a megfelelő fejlesztési válaszokat. Bécs városa rendszeresen foglalkozik a kérdéssel, a városi földszinti zóna élhetőségét biztosítandó évtizedek óta szervezi a spontán városfejlődési folyamatokat támogató tervezett beavatkozásokat. (Stadt Wien, 2011) (Meindl, 2013) Bécs újonnan kiépült városrésze, Aspern Seestadt építése során is különös figyelmet szenteltek az új városrész központjában az étellel teli földszinti zóna biztosításának. (Späth et al., 2018) Zürich városában napirenden van az étellel teli földszinti zóna városfejlesztési programokkal történő támogatása, ahol a városi földszinti zóna megváltozását a térhasználati, vásárlási és kereskedelmi szokások változásával hozzák összefüggésbe. (Stadt Zürich, 2017) (Späth et al., 2018) Míg London városa az egészséges utcák programjával igyekszik biztosítani az élhető városi utcák ismérveinek való megfelelést (Transport for London, 2017), Rotterdam belvárosára a pezsgő városi földszinti zóna kialakítása érdekében kifejezetten ezt a célt szolgáló fejlesztési stratégia készült. (Krassenberg & al., 2016)

A témaválasztásban annak aktualitása mellett, személyesen motivált a szakmai munka, melyet 2010-től 2014-ig a Fővárosi Önkormányzat megbízásából, az üressé vált földszinti üzlethelyiségek problémáját kezelő programmal (Rögtön jövők! program) töltöttem.¹ Ekkor fordult érdeklődésem az élhető városi földszint megismerése felé. Mindemellett, már hallgatóként megérintett a várostervezési és fejlesztési folyamatokban való közösségi részvétel

¹ A 2008-as gazdasági válságot követően, Budapest utcáin nagymértékben jelenlevő üres üzlethelyiségek a városképre, a városi életre, a térhasználatra egyaránt negatívan hatottak. A „Rögtön jövők!” program erre a jelenségre próbált eszközöket, megoldásokat találni.

fontossága, és az abban rejlő lehetőség. A közösségi részvétellel végzett, különböző léptékű munkákra lehetőségem nyílt 2012-2014 között, Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzatának megbízásából, majd 2014-től kezdődően, további budapesti önkormányzatok megbízásából.² A gyakorlati tapasztalatok hatására 2014-ben létrehoztuk az első hazai online, városfejlesztési tematikával működő közösségi részvételi portált³. Jelen doktori kutatásban a két téma összeér: a városi földszint élhetőségének kutatása, illetve a közösségi részvételi eszköz kutatás során történő alkalmazása segít feltárni a kortárs városban lejátszódó térelméleti, térhasználati és térmenedzsment folyamatokat.

A kutatás kiindulópontja szerint, az élhető város egyik alapja a jól működő városi földszinti zóna a privát terek és közterek határán. A kutatás kiemelt célja, hogy a városi földszint élhetőségének ismérveit, kritériumait feltárja, a jelenkori településfejlesztést és urbanisztikát meghatározó szakirodalom alapján a témában megjelent kutatásokat szintetizálja és alkalmazhatóvá tegye.

Az alábbiakban ismertetem a kutatás céljait:

Cél 1 - Vizsgálni a városi földszint szerepét az élhető városi utcák és közterek életében, kiemelten a hagyományosan kialakult, sűrű, városközponti szövetben.

A kutatás első célja, hogy a szakirodalom alapján vizsgálja a városi földszint szerepét és fontosságát a tradicionálisan kialakult városi szövetben. A kutatás a városi földszintet a vegyes használatú, jellemzően zárt sorú beépítésű, városközponti területeken vizsgálja. A kutatás további célja mindazonáltal, hogy vázlatosan feltárja a városi földszint struktúráinak változását a városközponti területeken az ipari forradalom korától napjainkig.

Cél 2 - Feltárni, összegezni és csoportosítani a városi földszint hazai és nemzetközi meghatározásait, térelméleti, térhasználati és térmenedzsment megközelítéseit.

A kutatás második célja, hogy feltárja, összegezze és csoportosítsa a városi földszint hazai és nemzetközi meghatározásait. A privát tér és köztér határán kialakuló városi földszint értelmezéseket a megközelítés fókusz szerint térelméleti, térhasználati és térmenedzsment csoportokban összegezze.

Cél 3 - Nemzetközi példák, földszintrehabilitációs programok vizsgálata és összegzése.

A kutatás harmadik célja, hogy földszintrehabilitációs programok felépítését, térmenedzsment működését és a közösségi részvétel szerepét nemzetközi és hazai példákon keresztül vizsgálja és összegezze.

Cél 4 - Feltárni, összegezni és csoportosítani a városi földszint élhetőségének kritériumait bemutató jelenkori (2010 utáni) kutatásokat.

A kutatás negyedik célja, hogy feltárja, csoportosítsa és szintetizálja a városi földszint élhetőségének kritériumairól szóló legfrissebb nemzetközi kutatásokat.

Cél 5 – A városi földszint élhetőségének kritériumairól összegzett rendszert online közösségi részvételi eszközzel a budapesti viszonyokra alakítani.

² https://www.kozossegitervezes.hu/about_us 2021. 10. 05.

³ www.budapestdialog.hu (Létrehozása: 2014, Smart City Lab 2014 nyertes projekt, Alapítók: Berecz András, Szerdahelyi-Németh Klára, Szerdahelyi Tamás), www.kozossegitervezes.hu (Létrehozása: 2020. Alapítók: Szerdahelyi-Németh Klára, Szerdahelyi Tamás, Berecz András, Avar Zoltán, Lukácsné Gergely)

A kutatás ötödik célja, hogy a nemzetközi szakirodalmi szintézist követően a kritériumrendszert helyi szakértők részvételével a hazai viszonyokra alakítsa. Ezáltal az élıhető városi földszint ismérveit, a kortárs városkutatás friss eredményeit és hazai, témával foglalkozó szakértők ismereteit egy keretbe foglalja.

Cél 6 - A városi földszint élıhetőségének helyi lakosság részvételével történő vizsgálata egy kiválasztott helyszín példáján.

A hatodik cél az, hogy a kutatás a kialakított kritériumrendszert új vizsgálati módszerként alkalmazza. Egy kiválasztott helyszín alapján a kritériumok mentén elemezze az adott környék, utca és épületek térelméleti, térhasználati és térmenedzsment adottságait, mindemellett a helyszín közösségi részvétellel történő vizsgálatát is elvégezze. A vizsgálat célja, hogy választ találjon a kutatói kérdésre, miszerint: Mennyiben támasztják alá a kvalitatív kutatás keretében a helyi lakosság és helyi vállalkozások által adott válaszok az utca adott kritériumáról empirikus, kvantitatív vizsgálatok alapján kialakuló képet?

1.2 A kutatás módszertana és szerkezete

A kutatási célok elérése érdekében az alábbi kutatási módszereket alkalmaztam:

Az 1. kutatási cél elérése érdekében szakkönyvek, szakfolyóiratok, tudományos közlések, honlapok, történeti forráselemzésére került sor. Mindemellett, a hatodik kutatási célhoz is kapcsolódóan egy kiválasztott budapesti utca és környékének empirikus, kvantitatív és kvalitatív összehasonlító vizsgálata valósult meg.

A 2. kutatási célhoz kapcsolódva szakkönyvek, folyóiratok, tudományos közlések, honlapok forráselemzése, térelméleti, térhasználati és térmenedzsment szempontú csoportosítása és szintézise készült el a városi földszint hazai és nemzetközi meghatározásairól.

A 3. kutatási cél szerint nemzetközi példák, földszintrehabilitációs programok térmenedzsment összehasonlító elemzésére került sor szakkönyvek, szakfolyóiratok, tudományos közlések, honlapok felhasználásával és elemzésével.

A 4. kutatási cél elérése érdekében az élıhető városi földszint kritériumait bemutató 2010-2020 közötti kutatások feltárására, térelméleti térhasználati és térmenedzsment fókuszú elemzésére majd táblázatba foglalt szintézisét valósítottam meg szakkönyvek, folyóiratok, tudományos közlések, honlapok felhasználásával.

Az 5. kutatási cél elérése érdekében az élıhető városi földszint kritériumairól összegzett rendszer budapesti viszonyokra történő alakítását oldottam meg, online közösségi részvételi eszközzel, helyi szakértők részvételével. Az online szakértői kérdőívet N=14 fő töltötte ki, míg az online szakértői kvalitatív interjún N=9 fő vett részt.

A 6. kutatási cél elérése érdekében a budapesti viszonyokra alakított kritériumrendszer alkalmazására, egy budapesti utca helyi lakosság és helyi vállalkozások részvételével történő vizsgálatát végeztem el. A kiválasztott városi utca 32 kritérium szerinti empirikus kvantitatív vizsgálata, illetve helyi lakossági kérdőív (N=191 fő) és helyi vállalkozói kérdőív (N=26 fő) adatait az empirikus és kvantitatív adatokkal összehasonlító kvalitatív vizsgálata került sorra. A vizsgálatok során online, térinformatikai alapú, közösségi részvételi eszköz (PPGIS), online kérdőívek, statisztikai elemzési módszerek, és empirikus térhasználati elemzési módszereket fejlesztettem ki és használtam fel. Egyes kritériumok tekintetében kvalitatív interjúval egészítettem ki.

1. táblázat - Az értekezés céljai és a kutatás során használt módszerek

	CÉL	ANYAG	MÓDSZER	EREDMÉNY
CÉL 1.	Vizsgálni a városi földszint szerepét az élhető városi utcák és közterek életében, kiemelten a hagyományosan kialakult, városközponti szövetben.	szakkönyvek, folyóiratok, tudományos közlések, honlapok, budapesti utca empirikus, kvantitatív és kvalitatív vizsgálata	forráselemzés, elemzés	leíró eredmény, ábrák
CÉL 2.	Feltárni, összegezni és csoportosítani a városi földszint hazai és nemzetközi meghatározásait, térelméleti, térhasználati és térmenedzsment megközelítéseit.	szakkönyvek, folyóiratok, tudományos közlések, honlapok	forráselemzés, csoportosítás, szintézis	leíró eredmény, táblázat
CÉL 3.	Nemzetközi példák, földszintrehabilitációs programok vizsgálata és összegzése.	szakkönyvek, folyóiratok, tudományos közlések, tervek, honlapok	forráselemzés	táblázat, leíró eredmény
CÉL 4.	Feltárni, összegezni és csoportosítani az élhető városi földszint kritériumait bemutató jelenkori (2010 utáni) kutatásokat.	szakkönyvek, folyóiratok, tudományos közlések, honlapok	forráselemzés, csoportosítás, szintézis	táblázat, leíró eredmény
CÉL 5.	A városi földszint élhetőségének kritériumairól összegzett rendszert online közösségi részvételi eszközzel a budapesti viszonyokra alakítani.	online kérdőív, szakértői interjú, PPGIS fejlesztése	statisztika, elemzés, térinformatikai eszköz fejlesztése	közösségi részvételi eszköz fejlesztése, táblázat, leíró eredmény
CÉL 6.	A városi földszint élhetőségének helyi lakosság részvételével történő vizsgálata egy kiválasztott helyszín példáján.	online kérdőív, online kérdőív, interjúk, vizsgálat	lakossági (PPGIS), vállalkozói kvalitatív empirikus	statisztika, térinformatika, elemzés, ábrák, táblázatok, diagramok, leíró eredmény

Az értekezés felépítése és szerkezete a következő:

Az értekezés *1. fejezetében* a bevezetésre, a témaválasztás indoklására és aktualitására a kutatás módszereinek, célrendszerének (1.táblázat) és szerkezetének (2. táblázat) ismertetésére kerül sor.

A *2. fejezet* a városi földszint fogalmának evolúcióját elemzi. A fogalmi megközelítéseket térelméleti, térhasználati és térmenedzsment megközelítések szerint csoportosítja a posztmodern városépítészeti kritikától kiindulva napjaink városi földszint értelmezéséig.

A *3. fejezet* a városi földszint városközponti területeken történő alakulását, különböző struktúráit tekinti át vázlatosan a történelem során az európai és budapesti városfejlődési folyamatok történeti és térelméleti elemzése által, az ipari forradalom korától napjainkig. A fejezet végén földszintrehabilitációs programok térmenedzsment fókuszú elemzésére és csoportosítására, majd a programok térmenedzsment szempontból történő összegzésére kerül sor.

A *4. fejezet* a városi földszint élhetőségének kritériumairól összegzett 2010-2020 közötti kutatásokat egyenként térelméleti, térhasználati és térmenedzsment szempontok szerint a „városi környezet”, „utca” és „épület” léptékében csoportosítja majd egy kritériumrendszerbe foglalva szintetizálja. A kutatási fejezet a nemzetközi szakirodalom alapján kialakított kritériumrendszert helyi szakértők részvételével, online kérdőív és kvalitatív interjúk alapján a budapesti viszonyokra alakítja. Majd a szakirodalom és a szakértők részvétele alapján előállt, 32 kritériumból álló rendszer tartalmát, a „környék”, az „utca” és az „épület” léptékében részletesen kifejti.

Az 5. fejezetben a kutatás során előállt, a városi földszint élıhetőségéről készült kritériumrendszer vizsgálat során történő alkalmazására kerül sor. A fejezetben a vizsgálati helyszín kiválasztását és lehatárolásának bemutatását a vizsgálati módszer kifejtése követi. Majd sor kerül a vizsgálati helyszín egyes kritériumok szerinti bemutatására. Az egyes kritériumok tekintetében az utca tulajdonságait bemutató, empirikus vizsgálatok során előállt adatokat a helyi lakosság és helyi vállalkozások kérdőívei alapján az adott kritériumról megfogalmazott válaszokkal hasonlítjuk össze. A vizsgálat a következő átfogó kutatói kérdésre keresi a választ:

A „környék”, az „utca” és az „épület” léptékében a vizsgált kritériumokról a kvantitatív és empirikus vizsgálatok, a tervi háttér vizsgálata, kvalitatív interjúk során megállapított eredményeket alátámasztják-e a közösségi részvételi vizsgálat (helyi lakossági, illetve helyi vállalkozói kérdőívek) alapján megállapított kvalitatív eredmények?

A 6. fejezetben a kutatás tudományos eredményeit tézisekben foglalja össze, majd az eredményeket a célrendszerben előre meghatározott kutatási célokhoz rendeli.

A 7. fejezet a kutatás gyakorlati megállapításait foglalja össze. Míg a 8. fejezet a kutatás következtetéseit és a kutatás folytatására vonatkozó irányokat összegzi. Az értekezést az összefoglaló fejezet, majd az irodalomjegyzék, ábrajegyzék és a kutatás részleteit és alátámasztó vizsgálatait tartalmazó mellékletek és köszönetnyilvánítás zárják.

2. táblázat - Az értekezés szerkezete

FEJEZET SZÁM	CÍM	TARTALOM	ANYAG ÉS MÓDSZER	KORSZAK	LÉPTÉK	KÖZÖSSÉGI RÉSZVÉTEL	CÉLOK
1. FEJEZET	BEVEZETŐ, KUTATÁSMÓDSZERTAN	témaválasztás, célkitűzések, módszerek	-	-	-	-	-
2. FEJEZET	A VÁROSI FÖLDSZINT FOGALMÁNAK EVOLÚCIÓJA	térleméleti kutatás, térleméleti, térhasználati, térmenedzsment nézőpontok alapján	forráskutatás, csoportosítás, szintézis	Posztmodern városépítészeti kritikától jelenkorig	“körműk”, “utca”, “épület”	-	CÉL 2.
3. FEJEZET	VÁROSKÖZPONTI TERÜLETEK FÖLDSZINTI ZÓNÁJÁNAK ALAKULÁSA A TÖRTÉNELEM SORÁN	történeti kutatás	szakirodalmi feltárás, elemzés	Ipari forradalom korától jelenkorig	európai városfejlődés és budapesti sajátosságok	-	CÉL 1.
	FÖLDSZINTREHABILITÁCIÓS PROGRAMOK	esettanulmányok térmenedzsment elemzése	csoportosítás, elemzés	1980-2020.	“város”, “körműk”, “utca”	-	CÉL 3.
4. FEJEZET	VÁROSI FÖLDSZINT ÉLİHETŐSÉGÉNEK KRITÉRIUMAI	térleméleti kutatás, térleméleti, térhasználati, térmenedzsment nézőpontok alapján	forráskutatás, csoportosítás, szintézis	Jelenkor: 2010-2020.	“körműk”, “utca”, “épület”	online közösségi részvételi eszköz, szakértői kérdőív (N=14 fő), szakértői kvalitatív interjú (N=9 fő)	CÉL 4., CÉL 6.
		krítériumrendszer adaptálása Budapestre online közösségi részvételi eszközzel	szakértői kérdőív (N=14 fő), szakértői kvalitatív interjú (N=9 fő)				
5. FEJEZET	VÁROSI FÖLDSZINT KÖZÖSSÉGI RÉSZVÉTELLEL TÖRTÉNŐ VIZSGÁLATA	krítériumrendszer alkalmazása	online lakossági kérdőív (PPGIS) (N=191 fő), online vállalkozói kérdőív (N=26 fő), kvalitatív interjú, empirikus vizsgálat, statisztika, elemzés	2020-2021.	“körműk”, “utca”, “épület”	online lakossági kérdőív (PPGIS) (N=191 fő), online vállalkozói kérdőív (N=26 fő), kvalitatív interjúk	CÉL 1., CÉL 5., CÉL 6.
6. FEJEZET	TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK	tézisek	az élıhető városi földszint krítériumainak rendszere	Posztmodern városépítészeti kritikától jelenkorig	“város”, “körműk”, “utca”, “épület”	online lakossági PPGIS kérdőív alkalmazási lehetőségei	-
7. FEJEZET	GYAKORLATI EREDMÉNYEK	gyakorlati megállapítások és javaslatok					
8. FEJEZET	KÖVETKEZTETÉSEK ÉS JAVASLATOK	kutatás következtetései, javaslat a kutatás folytatására	-	-	-	-	-
	ÖSSZEGZÉS	a munka eredményeinek összegzése					
	IRODALOMJEGYZÉK						
	ÁBRAJEGYZÉK						
	MELLÉKLETEK						

1.3 Fogalommagyarázat

árkád: „az építmény földszintjének a szabad tér felé jellemzően csak tartószerkezetével határolt és hosszoldalán nyitott, közterületi kapcsolat esetén többnyire közhasználat céljára szolgáló területe.” 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet az országos településrendezési és építési követelményekről

bérlői mix: Egy utca földszinti helyiségeiben helyet foglaló kereskedelmi és szolgáltató funkciók típusainak összességét az utca bérlői mixének nevezzük. (Zhang, et al., 2020)

földszinti helyiség, helyiségcsoport: „olyan helyiség, helyiségcsoport, amelynek padlósíntje sehol sem kerül a csatlakozó terepszint alá.” 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet az országos településrendezési és építési követelményekről

földszinti zóna: Az épületek utcára nyíló földszinti helyiségeinek egymás mellett elhelyezkedő helyiségcsoportja.

horgonybérlő: „Ezek a bérlők meghatározás szerint a bérlői mix olyan csoportját képezik, melyek a bevásárlóközponttól függetlenül nagy forgalmat bonyolítanak le és önerőből magas látogatószámot generálnak. A horgonybérlők általában valamilyen kereskedelmi láncnak képezik részét, mely saját marketing tevékenységgel rendelkezik és gyakorlatilag teljesen önálló boltként is megállja a helyét. Egy-egy horgonybérlő olyan pozitív externáliák kialakulását hordozza magában, hogy azok megfelelő integrálása nagy mértékben hozzájárulhat a bevásárlóközpont bevételeinek maximalizálásához.” (Reikli, 2012, p. 98)

humán zóna: Az épületek földszinti homlokzata, az épület bejárata és a közvetlenül hozzá csatlakozó, gyalogos által bejárható szabadter 1-2 méteres sávban.

köztér: Községi tulajdonú, közösség számára korlátozás nélkül használható szabadter.

közterület: Minden olyan köztulajdonban álló, közhasználatú területet jelent, melyet bárki használhat, és amely ennek megfelelően van bejegyezve az ingatlan-nyilvántartásba.

privát használatú tér: Jellemzően, de nem feltétlenül privát tulajdonú külső, belső vagy átmeneti tér.

szabadter: A be nem épített települési tér („városi üres”) építészeti-tájépítészeti eszközökkel alakított, emberi használatra feltárt részei. (Balogh, 2004, p. 9)

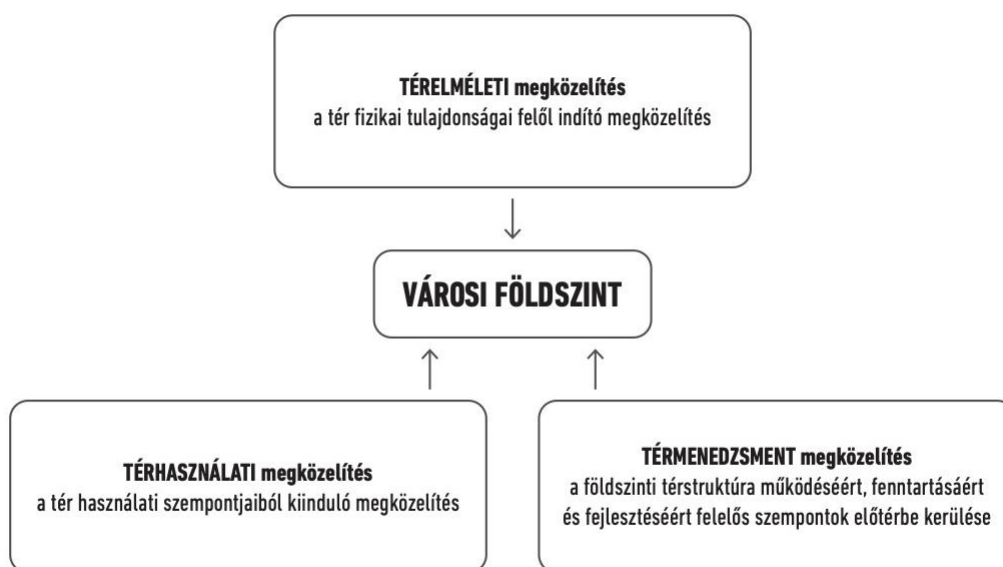
terasz: „a rendezett terepen vagy épületrész zárófödémén kialakított helyiséghez, önálló rendeltetési egységhez vagy azok közös közlekedőihez kapcsolódó, járható szilárd burkolatú külső tartózkodótér.” 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet az országos településrendezési és építési követelményekről

zöldinfrastruktúra: „Azoknak a településen belüli természetes és félig természetes területeknek, valamint egyéb növényzettel fedett és ökológiai funkciót betöltő területnek a stratégiaileg megtervezett hálózata, amelyet úgy terveztek és irányítanak, hogy az széleskörű ökoszisztéma szolgáltatások nyújtására legyen képes. A zöld infrastruktúra gerincét a zöldfelületek / zöldterületek („zöld” elemek) és a vízfelületek („kék” elemek) adják. A települési zöld infrastruktúra kiegészítheti vagy esetenként kiválthatja a műszaki, azaz „szürke” infrastruktúra-elemeket. A zöld infrastruktúra – akárcsak más infrastruktúrák – anyagok és energiák áramlását és az ezekkel való ellátást biztosító hálózatként működik (forrás: A 28/2015. (VI. 17.) Országgyűlési Határozat a biológiai sokféleség megőrzésének 2015-2020 közötti időszakra szóló nemzeti stratégiája alapján).” (Szakács, 2018)

városi földszint: Városmagterületi területek zárt sorú beépítésű szövetében az urbanus földszint az épület és az utca találkozásánál jön létre: Egy részét az épület földszintjén található, a közterületre nyíló félnyilvános helyiségek képezik, hozzátartozik az épület földszinti homlokzata, a kapu, a bejárat, a portál külső megjelenése, az épület előtti járda- szakasz, teraszok és zöldfelületek egyaránt. (Szerdahelyi-Németh, 2020)

2 A VÁROSI FÖLDSZINT FOGALMÁNAK EVOLÚCIÓJA

A kutatás a következı fejezetben a témát megalapozó mővekből⁴, városi földszint értelmezésekből, a nemzetközi és a hazai szakirodalom alapján ad válogatott áttekintést. A városi földszint megközelítések a nézőpont fókusza szerint: térelméleti, térhasználati és térmenedzsment csoportosításban kerülnek áttekintésre. A kutatás térelméleti nézőpont alatt a városi földszintet a tér alaktani és fizikai tulajdonságai alapján megközelítő értelmezését tekinti. Térhasználati nézőpont alatt a városi földszintnek a használati szempontokat előtérbe helyező megközelítését érti. Míg térmenedzsment nézőpontként a földszinti térstruktúra működéséért, fenntartásáért és fejlesztéséért felelıs, szervezeti szempontok előtérbe kerülését tekinti.

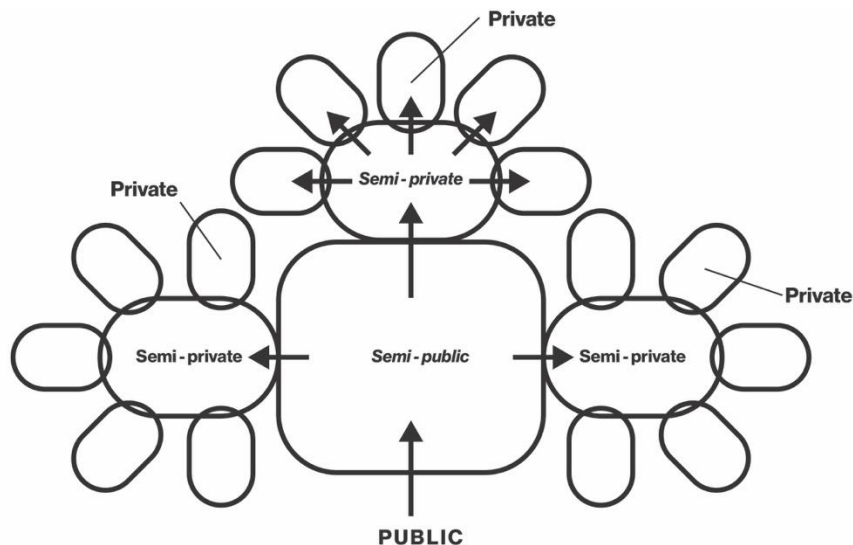
1. ábra - A megközelítés fókusza szerint térelméleti, térhasználati és térmenedzsment vizsgálati szempontok

A városi szövet a közterek és privát terek egymásba fűződő láncolatából épül fel, melyet a térhasználat változásai is jellemezhetünk. Az utcák, terek a köz számára korlátlanul bejárható terek a közélet színterei, míg a hozzá kapcsolódó telkeken álló épületek a nyilvánosság számára részben vagy teljesen korlátozottan bejárhatók, a magánélet terei. A közterek és privát terek között határterek, átmeneti terek húzódnak, melyeknél a nyilvánosság mértéke szabályozza, hogy az adott tér milyen mértékben nyitott, illetve zárt a városlakó számára.

Christopher Alexander és Serge Chermayeff: Community and Privacy című könyvében (Alexander & Chermayeff, 1963): „A magán- és közösségi élet szempontjából hatféle fennhatóság alá tartozó városi egységet különböztet meg: a városi nyilvános „urban public” területeket (főutak, utak, városi parkok és egyebek), a városi félnyilvános „urban -semi-public” intézményi kezelésben lévő területeit (lakóházak, nyilvános iskolák és egyebek), a csoportnyilvánosság területeit, ahol a nyilvános szolgáltatások és a privát tulajdon érintkezik (postai

⁴ A szerzők és műveik folyószövegben történő kiemelését indokolja az elemzés fő célja: a városi földszint fogalmak összegzése.

szolgáltatások, szemetgyűjtő helyek) a csoportos magánszféra területeit (közös kertek, fogadóhelyiségek és egyebek), a családi magánszféra s végül az egyéni magánszféra „individual private” területeit.” (Schneller, 2005, p. 230)

2. ábra - Privát-, és köz számára nyitott terek (Newman, 1972, p. 41)

Newmann ábráján és térhasználatához kötődő definíciójában láthatjuk, hogyan fűződnek egymásba a privát és közhasználatú terek, illetve átmeneti terek, melyek biztonságos fél-privát és fél-publikus tereket, a terekhez kapcsolódó közösségeket határolnak le. (2. ábra) Így ír erről Benkő Melinda az értekezésében: “Az átmenet gyakran maga is térré válik és egyfajta küszöbként elhatárolja és egyben össze is köti a különböző rendeltetésű és felügyeletű területeket. Térbeli felesleg funkcionális többlettel: felkészít a változásra, segíti a közösségi- és magánterületek közti kommunikációt és egyben megszűri „kint és bent” egymásra irányuló hatásait.” (Benkő, 2005, p. 39)

Amos Rapoport urbanista térelméleti megközelítése az épített környezet és a városlakó ember közötti viszonyról ekképpen fogalmaz: „A környezet elemek és emberek közötti kapcsolatok sorozata, és ezek a kapcsolatok rendezettek, mintáik vannak. A környezet struktúrával bír és nem dolgok véletlen gyülekezete. A fizikai környezetben a kapcsolatok elsődlegesen térbeliek – alapvetően tárgyak és emberek viszonyulnak egymáshoz, térbeli és tér általi elkülönültségük révén.” (Rapoport, 1977) In: (Schneller, 2005, p. 204) Míg Christian Norberg-Schulz térhasználatot is magába foglaló megközelítése szerint: „Az egzisztenciális tér nem logikai-matematikai fogalom, hanem magában foglalja az ember és környezete közötti alapvető kapcsolatokat.” (Norberg-Schulz, 1980) Schneller István térelméleti és térhasználati megközelítésben a következőképpen fogalmaz az élhető várost alakító ember és épített környezet kölcsönhatásáról: „Az építészet és a városépítés számára e kölcsönhatás felismerése annak igazi tudomásulvételét jelenti, hogy az ember által alkotott vagy épített környezet nem pusztán fizikai vagy művi környezet, hanem megörökített emberi magatartásforma. Az így értelmezett épített környezet az emberi viselkedések és társadalmi cselekvések rendszerére szükségképpen folyamatosan visszahat, s így a környezet minősége az azt használó társadalomnak egyrészt tükrö, másrészt alakítója. (...) Bár a környezet társadalomformáló hatásának mértékéről vita folyik, a környezet minőségének átfogó és komplex értékelésére – éppen a környezettel szemben támasztott igények megfogalmazása és megvalósítása érdekében – szükség van.” (Schneller, 2005, p. 204)

2.1 Térhasználati megközelítés

A posztmodern városépítészeti kritika azzal támadja a modernizmust, hogy az utcák és terek évezredek óta kialakult hagyományát szétrombolta, ezzel veszélyeztetve történeti városaink örökségét. A modernizmus kritikáját megfogalmazó gondolkodók a házak közötti teret és a társadalom térhasználati mintáit állítják fókuszba. Számunkra ez a korszak meghatározó, hiszen a tradicionális városközpont értékeit, az élettel teli urbánus földszintet méltató művek máig a szakmai diskurzus alapját képezik.

A humán nézőpont a városi földszintet használó embert állítja a fókuszba, fő képviselője Jane Jacobs, urbanista író a *Death and Life of Great American Cities* című művében 1961-ben kritikusan ír a modernizmusról. Az organikusan kialakult városi földszintet, mint a városi életet és a helyidentitást meghatározó minőséget említi, hangsúlyozza a funkciógazdag földszintek fontosságát és a „járda” városban betöltött szerepét. Jacobs mindemellett rávilágít a városi lakosság térhasználati szokásai és a biztonságos városi terek között fennálló összefüggésekre.

Jacobshoz hasonlóan, a városi közösségek szerepe és a biztonságos városi terek közti kapcsolatot hangsúlyozza Oscar Newman építész és várostervező. Newmant 1972-ben, *Defensible Spaces* című könyvének megírására a 60-as években épült – később elsőként lebontott – Pruitt-Igoe lakótelep közösségi tereinek vizsgálata indította el. A lakótelepen a modernizmus tervezési elveinek megfelelően az épületek földszintjeit és első emeletét szabadon hagyták a közösségi aktivitás számára. Az identitás nélküli, személytelen „áramló” terek, lépcsőházak és földszintek nagyon gyorsan a vandalizmus áldozatául estek. Newmann azzal magyarázza a jelenséget, hogy a modern mozgalom lakótelepein a privát terek és a magánterek közül hiányoznak azok az átmeneti félnyilvános és félprivát terek, melyek beazonosíthatók, tartoznak egy bizonyos közösséghez, ezáltal a használó a sajátjának is érzi őket.

Ugyancsak a térhasználat felől közelít William H. Whyte szociológus, urbanista. 1980-ban, *The Social Life of Small Urban Spaces* című könyvében mutatja be „Street Life Project” című kutatását, melyben New York forgalmas közterein a városi lakosság viselkedését, térhasználati mintáit tanulmányozza. Whyte kiemelten fontosnak tartja az épületek földszintjein és a köztereken a változatos funkciók megjelenését.

A földszinteket használó városi lakosság nézőpontja, térhasználati szokási és a térhez kötődő környezetpszichológiai aspektusok a hangsúlyosak Jan Gehl építész, várostervező munkásságában. 1971-es *Life Between Buildings* és 2010-ben megjelent *Cities for people* című könyveiben az emberléptékű terek ismérveit tanulmányozza. Műveinél és városrehabilitációs munkáinál a városi földszint vitalitása az egyik alaptétel. Több megfogalmazásban említi: „humán zóna”⁵, „utca szint”⁶ vagy „szegély”⁷ kifejezésekkel illeti. Gehl hivatkozik a „szegély-hatásra”⁸, miszerint a városlakók a térfalak mentén, a tér felé fordulva tömörülnek legszívesebben, ahogy a 3. ábrán látható, az árkádok mentén,

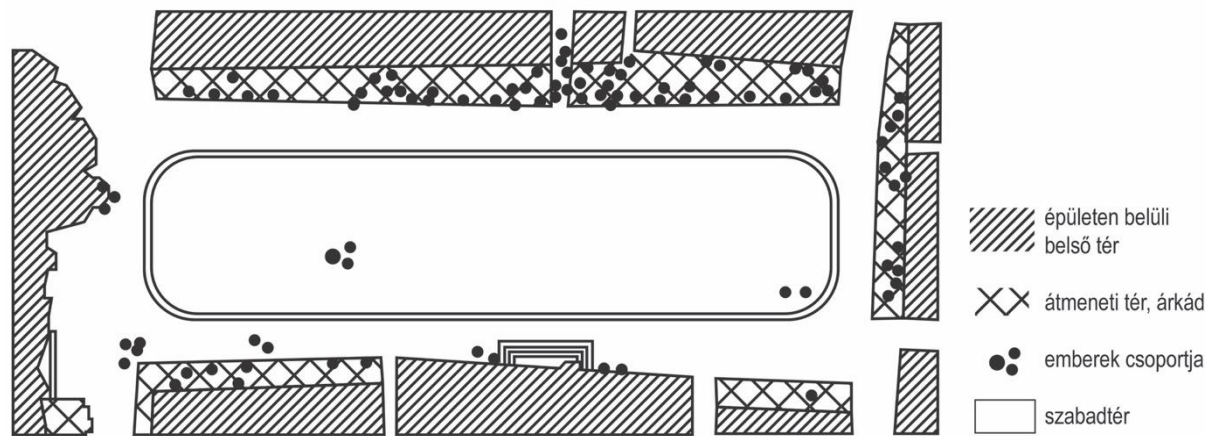
⁵ „human zone”

⁶ „street level”

⁷ „edge”

⁸ „edge effect” (Gehl, 2011, p. 148.)

oszlopoknál, épület homlokzatainál csoportosulnak. Ezáltal egyik irányból védve vannak a váratlan hatásoktól, sokkal kényelmesebb így várakozni, beszélgetni, vagy adott esetben megfigyelni a városi forgatagot. (Gehl, 2011, p. 148)

3. ábra - "szegély-hatás" (Gehl, 2011, p. 148.)

2.2 Térelméleti megközelítés

Tér elméleti, a külső tér észlelését fókuszba állító nézőpont felől közelít Gordon Cullen építész, urbanista 1961-ben, *Townscape* című könyvében⁹. A szekvenciális látványelemzés módszerével alapozza meg a későbbi promenadológia¹⁰ tudományát, a várost statikusan szemlélő felfogást a mozgás közben való térérzékelés megközelítésével gazdagítja. Cullen szerint a városban a külső tér nem csupán építészeti értéket képvisel, hanem a városi lakosság identitásának is fontos alapja.

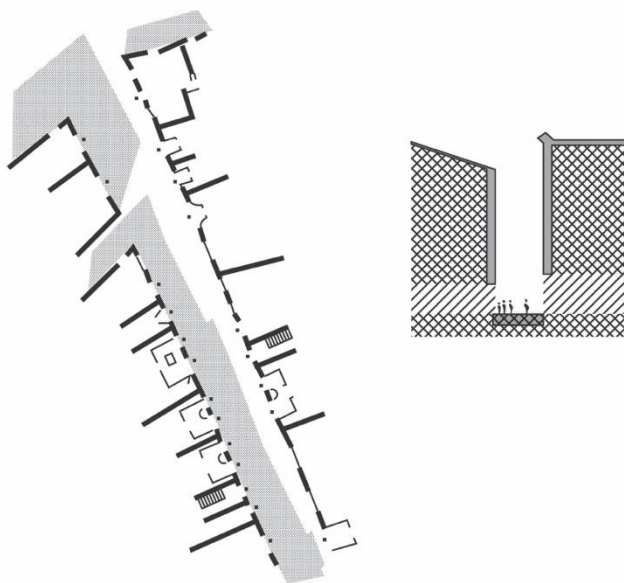
Christopher Alexander építész, 1977-ben *Pattern Language* című könyvében igyekszik felszabadítani és saját magának való építésre ösztönözni az embert. Alexander szerint a kifejtett 253 „mintából”¹¹ mindenki megalkothatja a kultúrájának megfelelő, saját személyes terét, városát. A mintákban számos utalást találunk a szegélyek városban betöltött szerepére, az átmeneti terek és a funkciókkal teli utcák fontosságára. Alexander szerint ahhoz, hogy egy városi köztér megteljen élettel, elengedhetetlen a földszinti szegélyeken történő városi

⁹ 1971-es kiadása *The Concise Townscape* címmel jelent meg

¹⁰ Promenadológia: sétatudomány, a „végigjárás” művészete: „Lucius Burchardt az 1980-as években a kasseli Főiskolán kifejlesztett egy új tantárgyat és egy kutatási témát, ami részben szociológiai, részben tájépítészeti jellegű, és ami az Építészeti és a Tájépítészeti szakon kapott helyet. A tárgy, ill. a kutatási téma a gyaloglást, a sétát állítja a figyelem középpontjába. Szerinte a gyaloglás és a séta „felfedezésére” mára már csak azért is szükség van, mert a 20. században „a sebesség fala” elzárja előlünk a tér és a táj megtapasztalását. Hozzátehetjük, hogy ehhez az egy-egy épületre, mint tárgyra koncentrálnak hagyományos építészeti és műemléki szemlélet, vagy a városról egy-egy nézőpontból készített statikus felvételek szokása is hozzájárult. Ezért is ajánlja a sétát és egy „promenadológiai esztétika” művelését. „Mert aki gyalog jár, kozmikusán többet lát.” Ezt nevezte el *Spaziergangswissenschaft*-nak, ami angolul strolology, görögül promenadológia, magyarul pedig „sétatudomány” lenne. „A promenadológia célja környezetünk koncentrált és tudatos érzékelése, valamint ennek során a pusztá látásnak átalakítása megismeréssé.” (Burchardt, 2006, p. 87) In: (Meggyesi, 2012, p. 2)

¹¹ „pattern” -ból

aktivitás¹², hiszen ezek a történetek, események sugároznak majd ki a köztér egészére, töltik meg azt céllal és tartalommal. (Alexander, 1977, p. 600)

4. ábra - Az utca és a csatlakozó félnyilvános terek (Jacobs, 1995, p. 23.)

A történetileg kialakult jelentős városi utcatereket elemzi Allan Jacobs településtervező 1995-ben megjelent *Great Streets* c. művében, állítása szerint, a pezsgő városi életnek az utca a legfontosabb médiuma, gazdagon illusztrált könyvében a városi utca részének tekinti az épületek földszintjét elfoglaló félnyilvános tereket. (4. ábra)

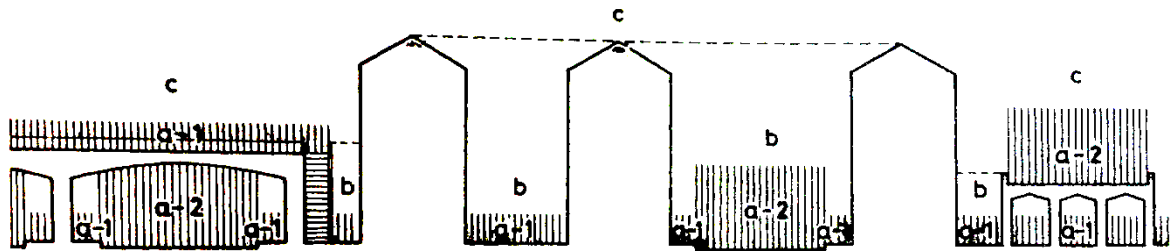
Térelméleti, térhasználati megközelítés a hazai szakirodalomban

A hazai szakirodalomban Schneller István urbanista építész, 1986-os „A város földszintje” című tanulmányában térelméleti és térhasználati szempontból járja körül és alapozza meg az általunk használt „városi földszint” kifejezést. A határterek városi szövetben megjelenő fontosságát hangsúlyozza, megfogalmazásában a városi földszint is egyfajta határtér, ami segít számunkra érzékelhetővé tenni a városi tér tagoltságát.¹³ Míg 1989-ben így fogalmaz kandidátusi értekezésében: „A települések esetén a külső és a belső peremén, a külső és a belső tér találkozásánál sajátos összekötő és elválasztó határminőség, mintegy szűrő és áteresztő, filter jellegű zóna alakul ki, s térszerű jellege miatt ezt nevezzük filtertérnek. E sajátos határzóna egyrészt szűrő jellegű: átereszti és hívja azokat, akik ebbe a bizonyos térbe be akarnak menni, valamint azokat a hatásokat, amelyek bejutása célszerű, s gátolja a nem kívánatosakat. Másrészt kibocsátó, a rendeltetést a környezetbe kisugárzó jellegű. Egyaránt megszűri a bentől kifelé és a kintől befelé irányuló hatásokat, mégis nem csak elválaszt, hanem össze is köt.” (Schneller, 2005, p. 250) Továbbá: „Éppen a filterterek, határok, tagoló elemek ilyen kvázi folyamatosan egymásba tagolódnak teszi valamiféleképpen összefüggővé, megélhetővé, egyszóval környezeti minőséggé a város terét.” (Schneller, 2005, p. 258)

¹² „If the edge fails, then the space never becomes lively”. (Alexander, 1977, p. 600.)

¹³ Schneller így ír a tradicionális budapesti várostest földszintjeiről: „Az átfogó makro környezetből – a város imázsát meghatározó földszinti elemek felől – a mikro környezetek szintjére áttérve kis általánosítással azt mondhatjuk, hogy a budapesti tradicionális várostest földszintjeit a hagyományos zárt sorú, tömbös-utcás beépítések különböző beépítettségű, intenzitású és magasságú válfajai határozzák meg. Ez a tradicionális városi beépítési forma a maga utcáival, tereivel: mint külső nyilvános szférával; házaival, épületeivel: mint a külsőt a belsőtől elválasztó határelemekkel; és végül a házak közötti belső udvarokkal: részint egy nagyon egyszerű, de jól használható tértagolási mintát alakítottak ki, részint a házak földszintjeit magától értetődően egy – a különböző városi funkciókat befogadó – átmeneti (határzónává) tette.” (Schneller, 1986, p. 37)

A városi földszintet térelméleti és térhasználati megközelítésben említi Hajnóczi J. Gyula építész 1992-ben megjelent, Vallum és intervallum című kötetében. Új kifejezést alkot, fundamentális térként¹⁴ említi az épületek között létrejövő, ember által bejárható teret. Mindemellett, Hajnóczi szerint az épületeken kívüli térben, az utca és az épület között kirajzolódó, „parabolikus” tér a természet és a tér- alkotás törvényeiből adódóan vonzza az embert: tartózkodásra, áthaladásra, leülésre készíti, teret ad arra, hogy a városi lét, hétköznapi és ünnepeken megélt eseményei itt játszódjanak le. Az alábbi ábrán a települési földfelszínhez csatlakozó fundamentális tér (a), a fölötté elhelyezkedő integráns tér (b) és a szférikus tér (c) települési térben történő elhelyezkedését látjuk. (5. ábra) (Hajnóczi, 1992)

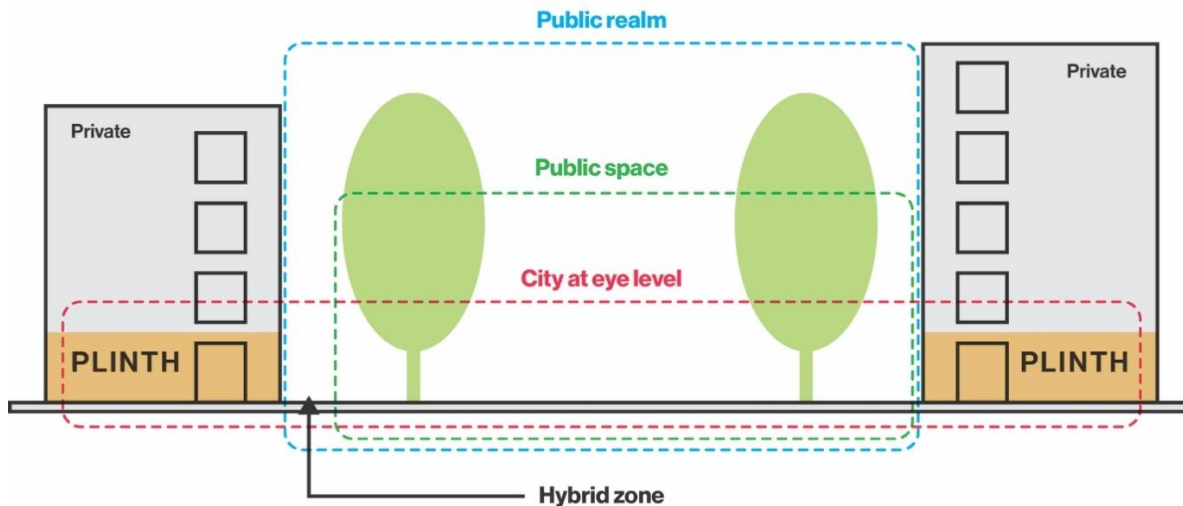

5. ábra - A fundamentális-, integráns-, szférikus- térréteg értelmezése a település térségeiben
(Hajnóczi, 1992, p. 330)

2.3 Térelméleti, térhasználati és térmenedzsment nézőpont

Komplex látásmóddal, térelméleti, térhasználati és térmenedzsment nézőpontból közelítik a kérdéskört 2008-ban, Public Space: The Management Dimension című könyvükben Matthew Carmona brit településtervező és társai. A köztér definíciójában, annak részeként kiemelik a városi földszinti zónában a városlakó által szabadon bejárható külső és belső, privát és közösségi tulajdonú tereket. Az élhető városi közösségi terek egyik kulcskérdésének tartják a megfelelő térmenedzsment működtetését.

¹⁴ Hajnóczi így ír a fundamentális térről: „Az épületek, mint iniciatív közegek tereket határoznak meg önmaguk körül. Ezt az objektívált teret érzékeli az ember első sorban, öt érzékszerve közvetítette adatok, benyomások alapján. Nem érzékelheti egyformán azonban a teljes téri valóságot. Az ember ui. padlólakó, alapvetően a föld felszínén él és lélegezhet. 1/ A járdákon, sétautakon, az úttesteken, a park fűvén - fizikai adottságai és lehetőségei szerint - vagyis a „földön” bárhol kötetlenül mozoghat, ha közlekedési szabályok, egyéb akadályok nem gátolnák. Az épületek földszinti falával, a házbejáratokkal, a kirakattal stb. közvetlen kapcsolatba kerülve „térérzéke” sokoldalúan és szerteágazóan reagál a homogén, sugárzó és vonzó térelemek változásaira - a beszögelésekre, kiugrásokra, belső és külső sarkokra stb. - ugyanakkor a heterogén vonzó térelemek perifériális és spaciális kapcsolataira is, a térhatároktól való távolságának megfelelően, az alacsony vagy magas beépítés „árnyékában” stb. Mindez azonban a teljes térvolumennek az alján, viszonylag nagyon vékony rétegben történik, abban, amelyben az ember mindent kezével elérhet, megfoghat. Ezt a tapintható „taktilis” réteget - amelyben fizikai adottságainak megfelelően kénytelen mozogni - fundamentális térrétegnek nevezzük. Ez a tér gravitációs oldala, az ember ehhez kötődik mágnes módjára: ez a közvetlen valóság tartománya számára. Vastagsága - megállapodásszerűen - a járda és az emberek gyalogosan használt területei felett a le Corbusier és munkatársai által kidolgozott „modulor” kinyújtott kezének magasságával (226 cm), az úttesten és síneken az ott közlekedő járművek szabvány ürszelvény magasságával egyezik meg. (Hajnóczi, 1992, p. 394)

6. ábra - Városi földszint és a „plinth” értelmezése (Krassenberg, 2016, p. 15.)

A TU Delften 2012-ben elindított The City at Eye Level című kutatás¹⁵ a városi földszint megfogalmazásához új szót alkot: „plinth”¹⁶ néven, mely a közterülethez csatlakozó épületek félnyilvános földszinti helyiségsorát jelöli. A kutatás „the city at eye level”¹⁷ kifejezés alatt – Allan Jacobs megközelítéséhez hasonlóan – az épületek földszinti helyiségsorát és a csatlakozó közterületet említi. (6. ábra)

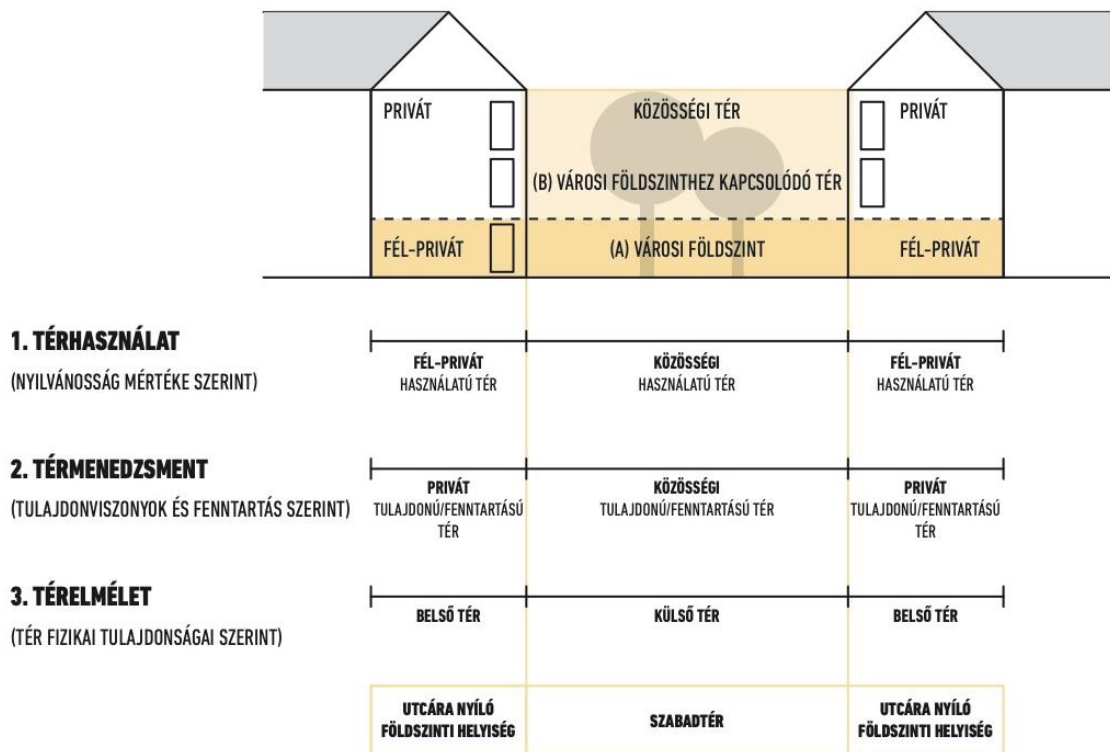
Minden megfogalmazás alatt egy kicsit mást ért a szakirodalom. Van, ahol csak az épületek földszinti zónáját értik alatta, és előfordul, hogy inkább az épületek előtt közvetlenül található közterületről van csak szó. Azonban azt állíthatjuk, hogy bármelyik megfogalmazás ugyanazt az urbánus jelenséget, a külön városi entitást képező „városi földszintet” közelíti valamely nézőpontból.

A tér fizikai tulajdonságait meghatározó **térelméleti tényezők alapján**, a városi földszint átmeneti filter tér, szegély, mely épületen belüli belső terekből, ily módon a külső térre közvetlenül nyíló földszinti helyiségekből és a hozzá kapcsolódó, épületen kívüli külső terekből, szabadterekből épül fel. **Térhasználati szempontból**, a teret használó egyén szemszögéből szemlélve: a nyilvánosság mértéke alapján közösségi használatú terek, és a nyilvánosság számára korlátozottan bejárható, fél-privát használatú terek alkotják. Míg a **térmenedzsmentet meghatározó** tulajdonviszonyok és fenntartási **szempontok szerint**: privát tulajdonú, illetve fenntartású és közösségi tulajdonú, illetve fenntartású terekből áll, mely külső és belső terek, városi léptékben és működésükben együtt értelmezendők. (7. ábra)

¹⁵ Krassenberg (Et. Al.)(2012, 2016): The City at Eye Level, Lessons for Street Plinths, Amsterdam, Eburon pp. 338

¹⁶ „épületek földszintje”

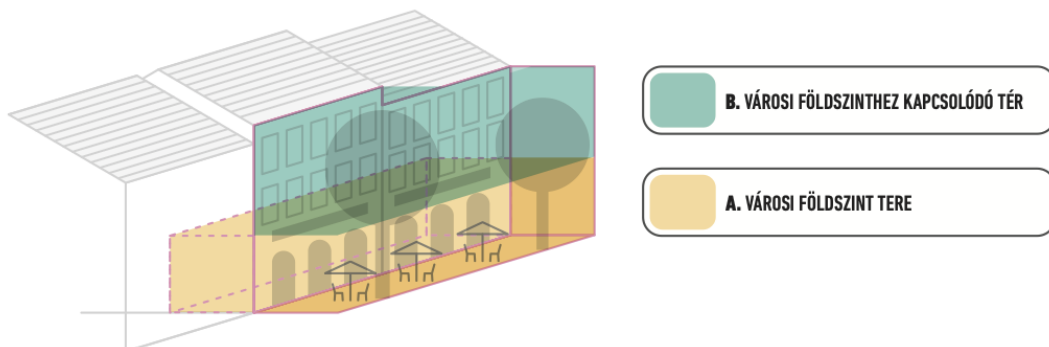
¹⁷ „város szemmagasságban, az épületek földszintje és az épületek közti szabadter”

7. ábra - A városi földszint kutatás során előállt definíciója

Összefoglalva: megközelítésünk szerint, városközponti területek zárt sorú beépítésű szövetében az urbánus földszint az épület és az utca találkozásánál jön létre: Egy részét az épület földszintjén találhatók, a közterületre nyíló félnyilvános helyiségek képezik, hozzátartozik az épület földszinti homlokzata, a kapu, a bejárat, a portál külső megjelenése, az épület előtti járda- szakasz, teraszok és zöldfelületek egyaránt. (8. ábra (A.)) (Szerdahelyi-Németh, 2020)

A városi földszint érzékelését másodlagos térként befolyásolja a földszinti zóna fölött induló, első emelettől a második, harmadik emelet magasságáig tartó külső tér, az épület földszinti zóna fölötti, utcára néző homlokzata. Ezen másodlagos tér tulajdonságai befolyásolják a földszinti térben jelen lévő térhasználó téri percepcióját. (8. ábra (B.))

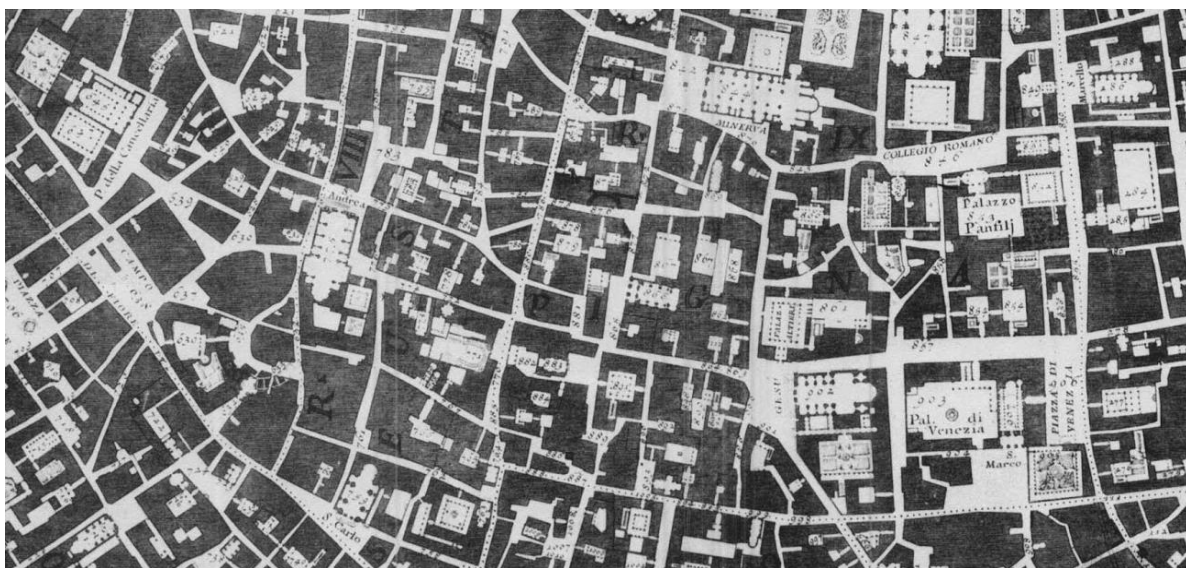

8. ábra - A városi földszint tere (A) és a városi földszint érzékelését befolyásoló földszinthez kapcsolódó tér (B)

3 A VÁROSKÖZPONT FÖLDSZINTI ZÓNÁINAK ALAKULÁSA A TÖRTÉNELEM SORÁN

A privát- és közterület határának minősége, változásainak folyamata az urbánus tájban sokat elmond az adott kultúráról, korról vagy társadalomról. A következő fejezetben a történetileg kialakult városi szövet szerves részét képező, a privát – és közterület határán létrejövő városi földszint városközponti területeken végbement változásait, az adott korra jellemző struktúráit tekintjük át vázlatosan az ipari forradalom korától napjainkig, Európában és Budapesten. (3.1. fejezettől 3.3. fejezetig) A vázlatos történeti áttekintés a városi földszint térelméleti, térhasználati változásaira és a térmenedzsment ismérvek megjelenésére fókuszál. Míg a 3.4. fejezetben a kiválasztott városközponti területek földszintrehabilitációt célzó programjainak térmenedzsment fókuszú vizsgálatára kerül sor.

Giambattista Nolli 1748-as Róma térképe fehér színnel a városlakó által korlátozás nélkül és korlátozottan bejárható nyilvános és fél-nyilvános tereket, városi földszintet ábrázolja, függetlenül attól, hogy azok közterületek, vagy épületek földszintjein található fél-publikus terek, míg a privát terek a térképen feketével jelöltek. (9. ábra) „Számunkra fontos külső – belső összefüggéseket tár fel egy ilyen ábrázolás, amikor a valóban bejárható, megélhető, „lelkileg szabad terek” összességét mutatja be.” (Balogh, 2004, p. 9) Nolli Róma térképe, városi szövet ábrázolása igen előremutató, máig szakmai hivatkozási alap, gondolkodásmódja segít megértenünk a városi földszint összetettségét, rávezet a térhasználati összefüggések vizsgálatára.

9. ábra - Giambattista Nolli - Róma térkép (1748)

3.1 Ipari forradalom és a tradicionális városmegújítások kora

Napjaink európai városképét leginkább a XIX-XX. században kialakult városszövet és annak térelméleti jellemzői határozzák meg. Az ipari forradalom idején, a városokba áramló tömegek és a technológiai fejlődés új kihívások elé állítják a kor döntéshozóit. Párizs prefektusa¹⁸ 1852-70 között átszabta a középkori párizsi városszövetet, az indokok között a kor követelményeinek való megfelelés, a reprezentáció, a könnyebben ellenőrizhető és tisztán

¹⁸ Georges Eugène Haussmann

tartható város, a szűk középkori belváros sugárutakkal történő feltárása szerepeltek. A Párizsban és Rómában történő átépítéseket Bécs majd Budapest is követte. Az organikusan kialakult, sűrű városszövetbe vágott sugárutakat részben bérpaloták szegélyezik, melyek földszintjein megjelennek az arisztokráciát és a polgárságot kiszolgáló elegáns üzletek, vendéglátóhelyek és kávézók portáljai, új városi minőséget teremtve a köztér és a privát tér határán.

A városok léptékváltása nagyban befolyásolja a közterek használatát, az utcákon növekszik a közlekedési célú forgalom, megjelenik a kötöttpályás közlekedés. A lakosság jellemzően korlátozás nélkül használhatja a köztereket, melyek működését a helyi önkormányzat felügyeli. A növekvő számú lakosság rekreációs igényének kiszolgálására nagyvárosi parkokat alapítanak. A társadalom átalakulását, a korszellemet jól tükrözi, ahogy Londonban a korábban kizárólag királyi vadászterületként használt parkokat¹⁹ megnyitják a nagyközönség előtt, míg számos városi közkerthez még egy jó ideig csak az adott arisztokrata osztály fér hozzá. (Carmona, 2008, p. 29)

A századfordulón Európa-szerte passzázsok²⁰, fedett utcák épülnek, a privát és közterület határán ismét létrejön az időben korlátozottan bejárható félpublikus tér, mely elsősorban kereskedelmi funkciót lát el, a kor városközpontjának meghatározó szocio-kulturális tere. A fedett passzázs a városi utcát imitálja, de valójában egy épületen belül létrehozott mesterséges struktúra, ami nem tudja ugyanazt a funkcionális sokszínűséget és városélményt nyújtani, mint egy spontán kialakult történeti utca. „A passzázs eredetileg a város része, annak különböző terei között teremt az utcáktól elkülönülő, alternatív összeköttetést. Egy másodlagos városi úthálózat, mely felfedezésre ösztönöz, kalandra csábít és csak gyalogosan járható, ezáltal nem csak az időjárástól, de a járműforgalomtól is védett helyet nyújt. Közlekedés, kereskedelem és találkozások ideális színtere. (...) A passzázs tere egyaránt átmenet külső és külső, külső és belső, ill. magán és nyilvános használatú terek között.” (Benkő, 2005, p. 89)

Budapest

Pest-Buda a XIX. században, József nádor vezetése idején gyors fejlődésnek indult. József nádor „Pest szépítése tárgyában” fordul Ferenc királyhoz, aki elfogadva az indítványt, kijelöli a legsürgősebb teendőket. A város vezetése felkéri Hild Jánost, hogy készítsen szabályozási tervet, mely 1805-ben el is készül²¹, és a rendelkezések²² kijelölik egy leendő polgár város fejlődésének városépítészeti szükségleteit. (Balogh, 2004) Hild János terve a városépítészeti

¹⁹ Hyde Park, St James’s Park, Green Park, Kensington Gardens (Carmona, 2008. p. 29.)

²⁰ Például: 1865-67 között Milánóban Giuseppe Mengoni tervei szerint épült meg a Galleria Vittorio Emmanuel II passzázs, melynek építésénél először alkalmazták az acélszerkezet által tartott üveg mennyezetet.

²¹ Hild János: Pest város szabályozásának és szépítésének terve, 1805. (Preisich, 2004, p. 52)

²² „József nádor 1805-ben terjeszti a király elé nagy „jelentőségű memorandumát Pest szépítéséről, amely szerint a külvárosokban az alábbi változtatások szükségesek:

- Utcák és házak rendezése, új beépítési területek kijelölése.
- A girbe-görbe utcákat ki kell egyenesíteni és meg kell szélesíteni, a túl széles utcákat szűkebbre kell szabni.
- Mélyen fekvő utcák feltöltése, lefolyócsatornák építése.
- A futóhomok megkötése a külvárosban fák ültetésével.
- Piacok rendezése.” (Balogh, 2004, p. 22)

elvek mellett, a megvalósítást elősegítendő, menedzsment struktúrát, költségbecslést, és bevételi forrásokra való javaslatokat is tartalmazó igen komplex terv. (Preisich , 2004)

1808-ban megalakul a Szépítő Bizottság, mely elkezd a Hild-féle terv következetes megvalósítását. Budapesten is teret hódítanak a korszellemhez illő struktúrák, megjelennek a nagy városi parkok, parkosítható méretű belső udvarok. 1813-ban a Városliget tervezésére kiírt tervpályázaton Nebbien Henrik nyer, Közép-Európa első tájképi kertje, közparkja, nagyrészt közadakozásból, hitelből és város saját pénzéből épül fel, kiépülése hosszú ideig eltart. (Preisich , 2004) A régi városhatár és városkapuk lerombolását követően, a város szervesen kapcsolódhat a korábbi városhatár köré épült településrészekkel. Az 1838-as nagy árvíz komoly károkat okoz a korabeli épületállományban, a megrongálódott épületek helyén megnyílik a lehetőség az egységes klasszicista stílusú épületek építésére. Széchenyi István nagyban befolyásolja a korszellemet, munkája nyomán 1849-re elkészül a Lánchíd, megalapítja a Pesti Sétatér Társulatot, mely mutatja a változást a kor térhasználati szokásaiban²³. A XIX. század elején kialakul a körülépített udvaros klasszicista bérház típusa, az épület földszintjén általában üzletek és műhelyek, istállók és kocsistállók helyezkednek el. Budán és Pesten számos szálloda, vendéglátóhely létesül, melyhez egyre növekvő lakosság és idegenforgalom társul. A társadalmi élet központja a kávéházakban zajlik. (Preisich , 2004)

A Kiegyezést követően, 1870-ben megalakul a Közmunkatanács, mely állami, és városi küldöttekből áll. Kiírják a tervpályázatot Budapest általános szabályozási tervére, ahol a főbb feladatok: városrészek csoportosítása, főútvonalak és terek építése, középületek elhelyezési javaslata, közművek megoldási javaslata, parkosítási javaslat.²⁴ Az 1873-as városegysítés újabb lendületet ad a városnak, fedett vásárcsarnokok épülnek, melyek lehetővé teszik, az egykori piacterek²⁵ parkosítását, új városi struktúrák, passzázsok²⁶, fedett bevásárlóutcák, színházak és középületek épülnek, otthont adva az élénk városi, differenciáltabb térhasználatnak. Nagy városépítési munkák indulnak, kiépül a Duna-part, az Andrássy út (Sugár út)²⁷ és elindul a Nagykörút és a Kiskörút kiépítése, mellyel létrejön a Budapestet máig meghatározó sugaras-gyűrűs szerkezet és kialakul a fővárosi utak és utcák napjainkban is látható jellege. Az utakat szegélyező bérházak építését adómentességi rendelkezések ösztönzik. A belvárosi telkek zártosorú, zártudvaros beépítését a spekulatív szempontok néhol 80 %-os beépítési sűrűségig fokozzák. A belvárosi lakóutcák, mellékutcák földszintjeit máig meghatározzák a korabeli zártudvaros bérházak földszintjei, ahol a szűk légtérarányú mellékutakban a házak földszintjei sokszor utcára nyíló alagsori pincehelyiségekből állnak. (Preisich , 2004)

A középkori pesti belváros központja és térrendszere az Erzsébet híd építésének következtében átépül, a híd folytatásaként megépül a Kossuth Lajos utca, mely újabb nagyvonalú bevásárlóutccal gazdagítja a pesti belvárost. Parkokkal, terekkel is gazdagodik a város térrendszere, elkészül a Népliget, a Szabadság tér és a Hősök tere. (Preisich , 2004)

Megnyílnak a város első áruházai, a Haris-bazár és a Brudern-ház (későbbi Párizsi udvar). 1911-ben megnyitja kapuit a Párizsi Nagy Áruház az Andrássy úton, majd 1926-ban megnyílik a Corvin áruház a mai Blaha Lujza téren.

²³ „A hajóhídtól északra eső Duna-part az előkelőek kedvenc sétahelye, újonnan telepített fasorok alatt padokkal.” (Preisich , 2004, p. 75)

²⁴ A pályázatot Lechner Lajos kevés újítást tartalmazó terve nyeri, míg Feszli Frigyes koncepciózus terve második helyezést ér el. Lechner terve szerint: „az utcafasítás csak a nagyon széles utcáknál indokolt”, de a légtérarány tekintetében fontosnak tartja, hogy az épület magassága az utca szélességgel arányos legyen. „Mindemellett kijelenti, hogy fontosabb a sok utcafront, mint a közös udvar, ezért sűrű utcahálózatot kell létesíteni.” A városszerkezet tekintetében a sugaras-gyűrűs szerkezetet támogatja mindkét terv. (Preisich , 2004, p. 144)

²⁵ Almássy tér, Bem tér, Klauzál tér

²⁶ Párizsi udvar (Schmahl Henrik, 1909-1913), helyén előtte a Brudern ház (Pollack Mihály, 1817) fedett bevásárlóutcaja állt 32 üzlettel, mely a korabeli Pest első áruháza volt, a párizsi Passage des Panoramas (1799) mintájára épült.

²⁷ „A Sugár út Budapesten az első operatív úton, teljesen kisajátított területen végrehajtott városrendezési létesítmény”. A munkát az 1868. évi LVI. Kisajátítási törvény tette lehetővé. (Preisich , 2004, p. 173.)

3.2 Modernizmus

A modernizmusban a következő ismérvek mentén alakultak a városi földszint térelméleti jellemzői. Az egyén fizikai jólétének rendelnek alá mindent, egészséges lakó és munkakörnyezet teremtésével, ami megfelelően benapozott, szellős, zöld életteret biztosít. Az 1933-as Athéni Charta a városi funkciók: a lakás, munka, pihenés és a közlekedés egymástól történő elkülönítését szorgalmazta. Le Corbusier, a Charta egyik szerzőjének célja, hogy az „utca zsarnokságától” megszabadítsa a várost. Terveiben a városi földszinttől elemeli az épületeket, szétválasztja a funkciókat, a gyalogosokat szintben elválasztott közlekedőkre és felüljárókra tereli, hogy a gépkocsiforgalom elférjen a földszinteken. Teszi mindezt a nagyobb benapozás, a nagyobb zöldfelületek elérése, az „élhető város” megteremtésének érdekében, csak arról feledkezik meg mindeközben, hogy ezáltal a társas interakciók tere, a városi földszint üresedik ki teljesen. Le Corbusier modern városában a funkciók szétválasztásának következtében a privátszféra és a közszféra ismét elkülönül egymástól, a közöttük lévő átmenet a „környék”, az „utca” és az „épület” léptékében egyaránt megszűnik, a városi szövetet változatossá tevő átmeneti terek mérete és mennyisége lecsökken. A paneles lakótelepek földszintjei zárt falaikkal, kapuikkal hátat fordítanak a városnak, a lábakra állított házaknál a külső és belső tér határa eltűnik, az árkádok és átjárók a lakótelepi földszint kiüresedett és ezáltal veszélyes helyévé válnak. (Benkő, 2016, p. 326) A funkciók elkülönülése a szabadtereken és azok használatában is megjelenik, a gyalogos és gépkocsi közlekedés szétválasztásával, a lakóterület és a városközponti területek elkülönítésével a város spontán egymásra rétegződése lehetetlenül el. A lakótelep városközponti funkciói szigetszerűen jelennek meg a városszövetben, gyakran utólag és hiányosan épülnek meg. Leon Krier így ír a modernizmus városi földszintre gyakorolt hatásáról: „A modern építészeti kultúra manifesztációiban kevés dologra fordítottak annyi figyelmet, mint a -tér, a totális tér, az irracionális tér (Mies van der Rohe), az áramló tér (Le Corbusier) kategóriáira. A határozatlan és konfúziós formákba való menekülés történetileg egybeesett a szabatos városi terek eltűnésével, olyanokéval, mint a piazza, kollonád, árkád, passzázs, köz, udvar stb.” (Krier, 1984) In: (Schneller, 2005, p. 233) A húszas években, Németországban megjelennek a városmegújításnak azon formái, ahol a történeti beépítést is figyelembe véve próbálták alkalmazni a modern építészet újításait, így a hagyományos utcaszerkezet megtartásával jöttek létre az első zártosorú, csatlakozó udvaros²⁸ beépítések. (Balogh, 2004)

Budapest

1940-ben Harrer Ferenc vezetésével elkészül Budapest városfejlesztési programja és építési szabályzata. Mely előírta a csatlakozó udvaros és a keretes beépítési módot, lehetővé teszi sávházak építését, az övezetek és telekminimumok újra-szabályozásával pedig a korszerű csoportházak (ikerház, sorház) építését. (Ferkai, 1995, p. 14) A programban szerepel az úthálózat differenciálásának kérdése, a korszellemnek megfelelő gyalogos aluljárók építése, városközpont és alközpontok fejlesztése. (Preisich, 2004, p. 302) Felépül Újlipótváros keretes beépítésű városrésze, ahol az épületek földszintjein a helyi lakosságot kiszolgáló változatos kereskedelmi, szolgáltató funkciók, a tömbbelsőben udvarok létesülnek. Elkészül a Károlyi kert és a Szent István park, ahol a parkhoz igazítják a környező beépítést. A két világháború között a Blaha Lujza téren felépül az első szabadon álló nagyáruház, a Corvin Áruház, megépülnek a Margit körutat szegélyező bérházak, ahol a korábbiakhoz hasonló adómentességi rendeletek ösztönzik a házépítést. (Preisich, 2004, p. 316) (Ferkai, 1995, p. 14)

²⁸ München Borstei (1924-30), Hannover Südstadt (1930)

Főbb útvonalakon előfordul, hogy a bérházzal együtt a földszinten mozit is építenek, ahol az előcsarnok a bérház földszintjén, míg a nézőtér a ház udvarán helyezkedik el.²⁹ (Ferkai, 1995, p. 20)

1950-ben létrejön Nagy-Budapest, a korábban önálló településekként működő szomszédos településeket a fővároshoz csatolják. Budapesten is napirenden van az egészségtelennek nyilvánított, szűk városi beépítés helyén, a kor elvárásainak megfelelő, egészséges lakókörülményeket biztosító, a tömbök, utcák hagyományos rendszerét felváltó telepszerű lakóterületek építése. Elindul a tömeges lakásépítés, első fázisában a korra jellemző, keretes beépítésű lakótelepek³⁰ majd később telepszerű lakótelepek építése.

Az állami reprezentáció új térhasználati igénnyel lép fel, melynek kiszolgálására elkészül a Felvonulási tér. A közterek, parkok rendezése során egyre fontosabbá válik a sport és rekreációs funkció. (Balogh, 2004) Budapest külső kerületeiben az organikusan kialakult településközpontok lebontásával, a városiasodás jegyében, telepszerű lakótelepek³¹ jönnek létre. (Preisich, 2004) A felszakadó tömbök vegyes beépítésű városi földszintjei a mai napig nem képeznek koherens egészet. A modern jegyében létrejött, újjépítésű lakótelepeken a közterület és magánterület közötti félprivát terek és átmeneti terek eltűnése, kiüresedése máig tartó problémákat generál. Az átépített kerületközpontokban a hagyományosan kialakult városi szövet helyén létrejövő heterogén beépítés megnehezíti az élhető városi földszintek kialakítását.

3.3 Városfejlődés 1950-től napjainkig

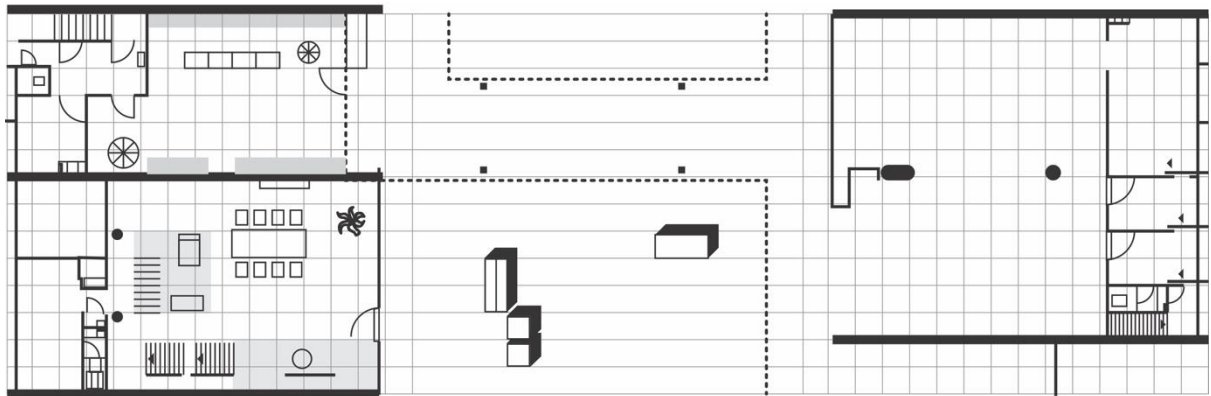
A modernizmus városépítészeti elveit, a városi földszint kifordítását cáfolja a rotterdami Lijnbaan, mely az első gyalogos forgalmú, épített bevásárlóutcaként előremutató a városi földszintek szempontjából. A második világháború által megrongált rotterdami városközpontot Jo van den Broek és Jacob B. Bakema tervei alapján építik újjá 1953-ban. Broek és Bakema jelen vannak a CIAM³² kongresszusokon, azonban annak újító szándékú szárnya, az Athéni Charta ellen 1953-ban állást foglaló Team Ten tagjai. Állásfoglalásuk szerint, a valódi város lényege nem a funkciók szétválasztásában, hanem azok integrációjában rejlik, a városi élet a közösségi zónákban gyökerezik, melyeket a városi utca testesít meg. A rotterdami városközpontot újjáépítő Lijnbaan mesterségesen létrehozott városi utca a gyalogosok számára. A bevásárlóutca mentén üzlethelyiségek sorakoznak, melyek átmeneti terekkel, árkádokkal, teraszokkal tagoltak. A humanizált városi földszinten a nyilvános és félnyilvános terek egymásba fűződnek, szinte elmosódik a „kint és a bent” határa. (Van der Broek, Bakema, 1956, pp. 24-25) (10. ábra)

²⁹ „Az Átrium és a Simplon mozi (II. Margit krt. 55., XI. Bartók Béla út 64.) elegáns belső térrendszere a kor belsőépítészetének csúcsteljesítménye.” (Ferkai, 1995, p. 20)

³⁰ Lágymányos, Albertfalva, Béke út

³¹ Budafok, Újpest, Kispest, Óbuda

³² Congrès Internationaux d'Architecture Moderne: Modern Építészek Nemzetközi Kongresszusa

10. ábra - Lijnbaan földszint részlet (Van der Broek, Bakema, 1956, p. 25)

A posztmodern irányzata, a modern utáni elnevezés az 1970-es években jelent meg az amerikai építészeti és művészeti szakirodalomban. Jámbor Imre gondolatai szerint: „a posztmodern az 1960-as évek közepétől, végétől, az 1970-es évek elejétől veszi a kezdetét. Az építészetből kiinduló, de mára a művészeteket és a filozófiát is átfogó irányzat és korszak, mely a modernnel való szembehelyezkedést hirdeti. (...) A posztmodern elmélet szerint ismereteinkből nem lehetséges többé összefüggő rendszert alkotni. A posztmodern építészet is a történeti és a modern építészeti töredékekből rakja össze az épületet, ötletszerűen, színesen válogatva. A posztmodern a kertépítészetben is megjelent, jellemzően architektonikus karakterű kertek formájában, amelyek azonban mozaikszerűen tartalmaztak festői, tájképi ketrészeket, sőt historizáló hangulatú elemeket is.” (Jámbor, 2009, p. 147) Ilyen jellemzően posztmodern, több struktúrát felvonultató és ötvöző terv készült a párizsi Parc de la Villette-ben (Bernard Tschumi, Colin Furier, 1984-1987), az egykori vásártelep és vágóhidak területén.

3.3.1 A bevásárlóközpont megjelenése

A bécsi születésű építész, Victor Gruent elsősorban a modern bevásárlóközpont „atyjaként” tartják számon, azonban munkásságának más aspektusa is említést érdemel. Gruen munkásságát azért vizsgáljuk részletesebben, mert munkái a városi földszint struktúráinak fejlődését több irányból is befolyásolták. Korai bécsi üzlethelyiség tervei előremutatóak, a közterület és privát tér között elősegítik a kapcsolatteremtést. Munkái közül kiemelendő az 1936-ban a Singer textilterek számára tervezett üzlethelyiség és portál, ahol a bejárat visszahúzásával, megvilágított termékbemutató vitrin fókuszba helyezésével, a kirakatok színpadi díszletként való megjelenítésével humanizálja a földszintet és igyekszik felkelteni a sétáló figyelmét. Gruen a háború hányattatásai elől Amerikába menekülve 1939-ben a Lederer számára tervez butikot Manhattanben, ahol tökéletesíti a „nagyváros dzsungelében menedéket kereső vásárló” koncepcióját. Gruen 1953-ban a nyitást követően megtekinti a rotterdami Lijnbaant, nagy lelkesedéssel számol be róla. 1954-ben a korábbi „menedék koncepciót” ezerszeresére felnagyítva tervezi első bevásárlóközpontját, ami Detroitban, Northland Center néven nyílik meg. Gruen célja, hogy az '50-es évek szétterülő tengerentúli kertvárosába adoptálja a klasszikus európai városközpontot. Az első bevásárlóközpontokban a kereskedelmi terek mellett a szocio-kulturális funkciók ugyanolyan súlyban vannak jelen. (Baldauf, 2008, p. 5) Azonban a háború utáni társadalmi - gazdasági viszonyok a hangsúlyt a kereskedelmi funkciók felé torzítják, a legfőbb cél a gazdasági versenyképesség és a profit növelése, a fogyasztásra való ösztönzés, így a Gruen által eredetileg megtervezett szociális és kulturális funkciók nagy része nem épül meg a bevásárlóközpontokban. A tervezett bevásárlóváros eredetileg a bécsi belváros funkcionális gazdagságát szeretné újra alkotni, azonban teljesen

más, új mesterséges struktúrát hoz létre.³³ A bevásárlóközpont a külső- és a belső tér határán létrehozza a privát tulajdonú, a köz számára korlátozottan bejárható tér fogalmát, „privatizálja” a közteret. A privát fenntartás és a terek étellel való mesterséges feltöltése, a bérlői mix megfelelő összeállítása új típusú termenedzsment feladatokat hív életre.

Gruen a '60-as évek végén Bécsbe visszatérve a kompakt, gyalogos belváros modelljével áll elő, azonban nem talál pozitív visszhangra, hiszen a városok működését Európa-szerte épp a gépkocsiközlekedésre és a tengerentúlról adoptált bevásárlóközpont koncepcióra igyekeznek igazítani. 1973-ban megfogalmazza a Bécsi Chartát, mellyel célja az Athéni Charta ellen való állásfoglalás. A Bécsi Charta szerint, a cél az emberi léptékű várostervezés, az élhető, gyalogosokra szabott város megalkotása. (Zuccaro, 2017, p. 81)

Budapest

Az államosítás során, a meglévő áruházak állami kézbe kerülnek Budapesten, melyeknek tömörülése a Kossuth Lajos utca, Rákóczi út tengelyen található. A Rákóczi úton a földszinti zóna humanizálásának céljából az áruházak előtereként árkádok épülnek. 1974-ben megépül a Domus áruház³⁴, melynek strukturalista terve³⁵ előremutató a hazai áruházak építészeti megformálása szempontjából, az áruház átlátható üveg földszinti homlokzattal fordul a Róbert Károly körút felé. Az 1980-as években a nyugati nagy áruházak mintájára³⁶ megnyílik a Skála Metro, a Sugár Üzletközpont és a Budai Skála. A budapesti kereskedelmi szektor átalakulására a rendszerváltást követően, a kilencvenes évektől rányomja bélyegét a privatizáció. Az állami nagy kereskedelmi láncok magánkézbe kerülnek, előtérbe kerül a privát kereskedelem, megjelennek a nemzetközi kereskedelmi láncok. Ezzel együtt a budapesti belváros üzlethelyiségeit magánbefektetők, az adott üzlethelyiség menedzsmentje privatizálja, vagy a helyi önkormányzat veszi birtokba. A városhatár mentén megjelennek a hipermarketek (Auchan, Tesco). A rendszerváltást követően, új lendülettel robbannak be az ingatlanfejlesztők által vezérelt bevásárlóközpont fejlesztések a városban. 1994-ben megnyílik a Budagyöngye, majd 1996-ban a Duna Pláza és a Pólus Center. 1998-ban elkészül a BVKSZ³⁷ és az FSZKT³⁸, ahol a főváros korlátozza a bevásárlóközpontok telepítését, az építési engedélyt környezeti és közlekedési hatásvizsgálat elkészítéséhez kötik. Napjainkig harmincegy pláza épül a város különböző pontjain (BFVT, 2013), nagy részük városközponti területeken, városrészközpontok szomszédságában. Melynek következtében az újonnan épült bevásárlóközpontok környékén a hagyományos városi földszinthez tartozó, utcára nyíló helyiségekben működő kereskedelmi és szolgáltató funkciók eltűnnek, kiürülnek vagy átalakulnak. A budapesti bevásárlóközpontok „fedett utcaként” egy épületen belül „befelé forduló városrészt” hoznak létre, a földszinti homlokzatok a környező városrész felé - a bejáratok terek kivételével - jellemzően passzív városi földszintet teremtenek.

³³ A bevásárlóközpontok környezetpszichológiai kettősségéről a következőképpen fogalmaz Düll Andrea környezetpszichológus: „A plázák a maguk szigorúan ellenőrzött, mesterségesen városi környezetet szimuláló, fél-nyilvános tereiben, ahol a kényelem, az emberi „érzések” gyönyörködtetése a cél, mégis kettős hatással vannak az emberre. Miközben elhalmoz az óriási, fogyasztásra és szórakozásra ingerlő választék a mesterkelt szabadság, lépten-nyomon biztonsági őrök és az erősen kontrollált társadalmi érintkezés a jellemző. A pláza gyakorlatilag város, csak annak deviáns és spontán elemeit nem tartalmazza, városszerű, erősen kontrollált környezet, csak nem olyan veszélyes, mint az igazi városok.” (Düll, 2009, p. 40)

³⁴ Domus áruház (1974) tervezők: Lázár Antal, Reimholz Péter

³⁵ Magyar Építőművészet 1974/6.

³⁶ Harrods London, La Fayette Párizs, KaDeWe Berlin

³⁷ Budapest Főváros Közgyűlésének 47/1998. (X. 15.) számú önkormányzati rendelete a Budapesti Városrendezési és Építési Keretszabályzatról

³⁸ Budapest Főváros Közgyűlésének 46/1998. (X. 15.) számú önkormányzati rendelete a Fővárosi Szabályozási Kerettről

3.3.2 A városközpontok újrafelfedezése

A szelíd városmegújítás előretörését a modernizmus városfejlesztési elvei ellen állást foglaló gondolkodók indítják el. Jane Jacobs, Oscar Newman, William H. Whyte, Jan Gehl munkássága nyomán a hagyományosan kialakult városszövet rehabilitálása és az emberi léptékű város kerül a fókuszba.

A korszakban egymással párhuzamos, sokszor ellentmondó városfejlődési folyamatok zajlanak: Elindul a szuburbanizáció³⁹, mindemellett a nagyvárosok az ötvenes, hatvanas években a hagyományos városszövetet, meglévő infrastruktúrát a növekedő autós-forgalomhoz igazítják. A hagyományosan kialakult városközponti területekről megindul a lakosság külső városrészekbe történő vándorlása. A városközponti területeken a leromló állagú épületállomány és leromló minőségű közterek kezelése és az elvándorlás megállítása céljából városrehabilitációs programok indulnak. A hatvanas-hetvenes évektől az európai városok központjaiban forgalomcsillapító rendelkezéseket hoznak, gyalogos zónák létesülnek. Koppenhága az 1960-as évektől először forgalomcsillapítási rendelkezéseket hoz, majd komplex, jelenkorig tartó köztérrehabilitációs programba kezd. (lásd: 3.4. fejezet)

Budapest

Az 1960-as Általános Rendezési terv előírta a tömeges lakásépítést, és ezzel együtt a történeti belvárosi területek megújítását. Budapesten az 1950-60-as években elindulnak a műemléki épületfelújítások a budai várban, a tömbök óvatos kiegészítésével, a történeti beépítéshez való illeszkedéssel valósulnak meg az új beépítések. A szelíd városmegújítás egyik budapesti mintapéldája a Ferencvárosi rehabilitáció, melynek első Rendezési terve 1982-ben készül el⁴⁰. A rehabilitációs terv csak a legrosszabb állagú épületeket ítéli bontásra, a tömbök belső udvarait megújítja, az utcákat és tereket forgalomcsillapított módon, emberi léptékben gondolja újra.⁴¹ 1992-ben, francia mintára létrejön a SEM IX. Rt.⁴², a rehabilitációt lebonyolító vállalat „a piac szabályai szerint, annak szigorú feltételei között, nagyfokú önállósággal kezelheti a közvagyon, így hatékonyan tud működni.” (Götz, 2007, p. 43) 1997-ben a Ferencvárosi Önkormányzat vezetésével elindul a Ráday utca forgalomcsillapítása és az önkormányzati tulajdonú üzlethelyiségek kulturális-vendéglátó funkcióval való kedvezményes hasznosítása, létrejön a pezsgő, vendéglátóhelyekkel, teraszokkal övezett Ráday utca. 2000-ben elkészül az Erzsébet tér, majd 2001-ben a Millenáris park megújítása, mely köztérmegújítások új köztéri minőséget képviselnek a kétezres évek Budapestjén, a helyi lakosság körében gyors népszerűsége tesznek szert.

2005-től elindul a Magdolna-negyedben a szociális városrehabilitáció⁴³, melyet a kerületi városfejlesztő társaság, a Rév8 Zrt. hajt végre. A projekt keretében társadalmi, gazdasági és

³⁹ Szuburbanizáció: „a népesség és tevékenységek (ipar, szolgáltatások) városközpontból a város környéki településekre történő költözésének folyamata. Leghangsúlyosabban a népesség központból való kiáramlása jelentkezik, de a gazdasági funkciók esetében is megfigyelhető e folyamat. Magyarországon a legerőteljesebb szuburbanizációs folyamat Budapest térségében jelentkezik.” 97/2005. (XII. 25.) OGY határozat - az Országos Területfejlesztési Konceptióról 3/4. oldal

⁴⁰ Tervező: Locsmándi Gábor

⁴¹ A rehabilitáció folyamán létrejövő belső udvarok köztulajdonban maradtak, tájépítészeti eszközökkel kerültek megújításra, alattuk sok esetben mélygarázs létesült. A ferencvárosi rehabilitáció első szakaszát a Fővárosi Városrehabilitációs Alapból és projekthitelből finanszírozzák. (Götz, 2007)

⁴² Alapítók: Francia bank (CDC – Caisse des Depots et Consignations) 24,5%, Budapest IX. kerület Ferencváros Önkormányzata (51%), OTP Bank (24,5%)

⁴³ Alföldi, György – Sárkány, Csilla – ifj Erdősi, Sándor – Molnár, György – Horváth, Dániel: Józsefváros Magdolnanegyed Szociális Városrehabilitáció Program 2005–2008, pp 1–25.

környezeti célok megfogalmazása mentén cél a 34 hektáros területen a helyben élők életminőségének emelése, lakhatási viszonyok javítása, a helyi gazdaság fejlesztése, a zöldfelületek és közterületek minőségi és mennyiségi fejlesztése a helyi lakosság részvétele a fejlesztési folyamatban. A projekt során a közösségi részvétellel megvalósult köztérfejlesztések első budapesti mintapéldái⁴⁴ valósulnak meg. (Alföldi, 2008)

A kétezres évekre a belvárosi területeken megfigyelhető tematikus terek, utcák kialakulása: ahol az egy helyszínen megjelenő, hasonló funkciók egymásra ható pozitív hatása érvényesül. A Király utcában lakberendezési és design boltok nyílnak, a Liszt Ferenc téren és a Ráday utcában a vendéglátó funkció a domináns, a Falk Miksa utcában a galériák, antik kereskedők nyernek teret. A Váci utca 1964-óta a belváros első sétálóutcája, 1986-1996 között több ütemben újul meg, jellemzően a nagy kereskedelmi láncok üzletei jelennek meg bérlőként a földszinti helyiségekben.

2008-ban a Deák Ferenc utcában létrejön a Fashion Street, a kétezres évek elején az ImmoBilia Zrt. felvásárolja az utca épületeit, azokat felújítja és a földszinti helyiségeket luxus divat márkák nemzetközi üzletláncai számára adja bérbe. Ezáltal a tradicionálisan kialakult városi utcán a helyiségek egy tulajdonos kezében összpontosulnak, aki a pláza menedzsmentből ismert bérlői mix összeállításával a közösségi tulajdonú utca beékelésével „szabadtéri plázát” hoz létre.

A 2008-ban kezdődő pénzügyi válság nyomot hagy a városon, melynek negatív városképi hatását a 2006-ban induló Budapest Szíve program⁴⁵ nyomán megújuló belvárosi köztérrendszer némileg kiegyensúlyoz. A pénzügyi válságot követően a megújult belvárosi köztér rendszert birtokba veszik a helyi lakosok, a szabadterek mentén a földszinti helyiségekben új vállalkozások nyílnak.

A 2013-2019-ig tartó időszakban a Fővárosi Önkormányzat által elindított TÉR_KÖZ városrehabilitációs program⁴⁶ keretében a kerületi önkormányzatok partnerségével kilencven projekt nyer támogatást városszerte funkcióbővítő rehabilitáció céljából. (Varga, 2019.) A projektek során kiemelt figyelmet fordítanak a közösségi részvétellel történő tervezés és a helyi igényekre támaszkodó fejlesztések megvalósítására.

A spontán és tervezett folyamatok eredményeképpen kialakuló, aktív földszinti zónával rendelkező terek, utcák működését segítő 2014-ben létrejön a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara bevásárlóutca-menedzsment szervezete a BUM Kft., melynek célja, hogy segítse az utcákban működő vállalkozásokat és utcamenedzsment létrejöttét, a meglévő egyesületek működését.

⁴⁴ Mátyás tér, Teleki tér

⁴⁵ „A Budapest Szíve Program alapvető célja, hogy erősítse a történelmi belváros kulturális, kereskedelmi és igazgatási szerepét. Az elmúlt időszakban megfigyelhető szigetszerű városrehabilitációs kezdeményezések helyett egy olyan szemlélet alapján törekszik Budapest központjának megújítására, amely a belvárost egy fejlesztendő egységként kezeli. A program céljai: – az átmenő gépkocsiforgalom csökkentése; – a gyalogos és kerékpáros közlekedés feltételeinek megteremtésével visszaadni a belvárost az itt élő, itt dolgozó embereknek és az ide látogató turistáknak; – a megújult belváros hangulata, a tisztább levegő, a sétálóutcák, a parkok és fasorok, a színvonalas közösségi terek, az új vendéglátóhelyek, illetve a pihenésre csábító teraszok élhetővé és vonzóvá tegyék Budapest szívét.” <http://okosvaros.lechnerkozpont.hu/hu/peldatar/budapest-szive-program-gyalogos-belvarosi-ovezet-fejlesztese> 2021. 11. 04.

⁴⁶ A 2013-2019 közötti időszakban közel 14 milliárd forintos fővárosi támogatás összesen 90 közösségi célú projektet indított el, amelyek megvalósításához a kerületi önkormányzatok megközelítően összesen ugyanannyi saját forrást biztosítanak. (Varga, 2019.)

A kétezres évektől Richard Florida „kreatív város” mozgalma nyomán (Florida, 2002) Budapestre is begyűrűzik a globális jelenség, Belső-Erzsébetvárosban a leromlott állagú épületekben sorra nyílnak a romkocsmák, melyek gyorsan a nemzetközi turizmus célpontjává válnak, „buli-negyeddé”⁴⁷ átalakítva Belső-Erzsébetvárost. A helyi lakosság és a turisták között a városrészben tömegével megjelenő szórakozóhelyek miatt, sok területhasználati konfliktus alakul ki, Budapesten megjelenik az „overtourism”⁴⁸ jelensége.

A 2020-ban induló koronavírus járvány újabb kihívások elé állítja a városokat: a nemzetközi turizmus mértékének csökkenése megnehezíti a belvárosi földszinti helyiségekben a kereskedelmi és vendéglátó funkciók túlélését, megváltoztatja a földszinti zóna térhasználatát. Míg a távmunka elterjedésével csökken az irodaházak kihasználtsága, azonban nő a lakóhelyükön munkát végző, az otthonuk gyalogos elérhetőségében kereskedelmi, vendéglátó és egyéb szolgáltatásokat használók száma.

3.4 Földszintrehabilitációs programok vizsgálata

A következő fejezetben földszintrehabilitációs programok térmenedzsment fókuszú áttekintésére és vizsgálatára kerül sor, melyet a kutatás európai városok városközponti területeinek fejlesztési programjain keresztül vizsgál. A fejezet Bécs, Koppenhága, Rotterdam és Budapest városi földszintrehabilitációt célzó programjait térmenedzsment fókusszal, a programok felépítése alapján vizsgálja. A vizsgálati helyszínek és programok kiválasztását az európai fekvés, a fejlesztési programok városközponti területek földszinti zónáinak fejlesztését célzó tartalma, a területek hasonló beépítése indokolta.

Bécs

Bécs történeti belvárosa, városi szövete igen hasonló Budapestéhez, hiszen a két város egymás mellett, hasonló időben és korban, azonban más jövedelmi viszonyok között fejlődött. Bécs az élhető városok nemzetközi rangsoraiban rendre az elsők közt szerepel, melyet többek között az összetett és átgondolt, városi földszinteket menedzselő intézményrendszerének is köszönheti. Bécsben is kétszintű önkormányzati rendszer működik, a helyi városi önkormányzat⁴⁹ és kerületek igazgatják a várost. A Bécsi Kereskedelmi és Iparkamara⁵⁰ a város bevásárlóutcáinak menedzsmentjére külön szervezetet tart fenn⁵¹. A szervezet az egyes bevásárlóutcák menedzsmentjét utcamenedzserek részvételével szervezi, egyeztetett nyitvatartással, közös marketinggel, közös eseményekkel igyekszik szervezni az utcák életét. Freielokale.at címen weboldalt üzemeltet⁵², ahol a kiadó üzlethelyiségeket hely alapú térinformatikai adatbázisban tünteti fel, a helyi vásárlóerő és a környékbeli lakosság összetételét mutató adatokkal összevetve segíti a helyiségek kiadását.

Bécs város Vállalkozásfejlesztési Ügynöksége⁵³ 1982 óta segíti a bécsi vállalkozásokat. A szervezetet a Bécsi önkormányzat, a Bécsi Kereskedelmi és Iparkamara, az Unicredit bank és

⁴⁷ 2013-ban az Erzsébetvárosi Önkormányzat vezetése rendeletbe iktatta, hogy a Rákóczi út, Erzsébet körút, Király utca, Károly körút által határolt területen korlátozás nélkül nyitva tarthatnak a szórakozóhelyek. (Élhető Erzsébetváros Egyesület) <http://7ker.hu/2019/01/16/a-bulinegyed-tortenete/> 2021. 11. 03.

⁴⁸ „overtourism”: Olyan helyszín, ahol a helyiek vagy az oda látogatók úgy érzik, hogy már annyira sok a turista, hogy emiatt a helyszín életminősége elfogadhatatlan szintre romlott. (Pinke-Sziva et al., 2019)

⁴⁹ Senatsverwaltung Wien

⁵⁰ Wirtschaftskammer Wien

⁵¹ Wiener Einkaufstrassen: „Bécsi bevásárlóutcák”

⁵² <https://www.freielokale.at/Startseite.html> 2021. 10. 18.

⁵³ Wirtschaftsagentur Wien, <https://wirtschaftsagentur.at/> 2021. 10. 18.

az Erste bank alapította. Az ügynökség a külföldi háttérű vállalkozásoknak ingyenesen, a saját nyelvükön biztosít tanácsadást és képzést a vállalkozás elindításához. Különböző támogatásokat biztosít pályázati úton, segíti a vállalkozáshoz a megfelelő helyiség megtalálását. (Stadt Wien, 2011, p. 71)

A városmegújítások⁵⁴ és városrehabilitációs alapok⁵⁵ működésében a projekteknél fontos, hogy jól működő, élő földszinti zóna jöjjön létre az épületek és a szabad terek határán. Az Élhető utcák⁵⁶ projekt keretében számos bevásárlóutca újult meg a földszint élhetőségét figyelembe véve. (Lerchenfelder straÙe, Hernalser hauptstraÙe, WallensteinstraÙe) (Meindl, 2013)⁵⁷. A bécsi megújítások közül a Lerchenfelder Strasse 12 éve tartó megújulását emeljük ki (11. ábra), ahol a projekt céljai a bevásárlóutca élettel való megtöltése, új lendület, új funkciók behozása a kiüresedett terekbe, a környékbeli lakosok, tulajdonosok és bérlők közötti hálózatépítés és az utca újra pozicionálása voltak. A projektben a helyi önkormányzatok (7. és 8. kerület), a Bécsi Kereskedelmi és Iparkamara Bevásárlóutca menedzsment szervezete és helyi vállalkozások és helyi lakosság vesznek részt.

11. ábra - Lerchenfelder Strasse, Bécs, forrás: Googlemaps

A program során a helyiek részvételével az utca számára közös jövőkép készült, közös marketing eszközök alkalmazásával, közös rendezvények tartásával, egyeztetett nyitvatartással, utca menedzsment szervezet alapításával, az utca ügyeinek helyszínt biztosító projekt-helyiség nyitásával segítették a célok megvalósítását a projekt során. A közös projekt helyiség segítette a folyamatok katalizálását, a hálózatépítést és a környékbeliek egymással való megismerkedését. A projekt gyengeségei: a nem tisztázott hatáskörök és a sok szereplő ugyancsak nehézségeket jelentenek. (Conrad et. al, 2012)⁵⁸

⁵⁴ Stadterneuerung projekten

⁵⁵ Wohnfonds Wien

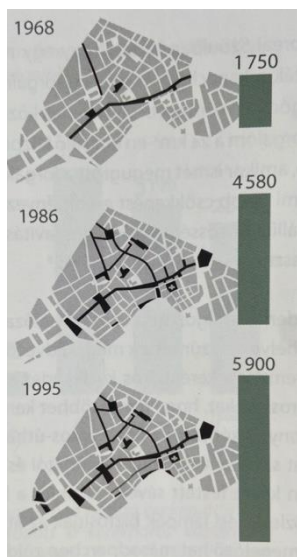
⁵⁶ Lebendige Strassen

⁵⁷ <https://www.wien.gv.at/stadtentwicklung/studien/pdf/b008332.pdf> 2021. 10. 18.

⁵⁸ (Stadt Wien, 2011) <https://www.wien.gv.at/stadtentwicklung/studien/pdf/b008355.pdf> 2021. 10. 18.

Koppenhága

Koppenhága 1960-as évektől elindított, gyalogosbarát belváros koncepciója híres az élhető, emberléptékű városfejlesztési koncepció gyakorlatba való átültetéséről. Az élhető városi földszint megteremtése érdekében Koppenhága önkormányzata akkor kezdi el a gyalogosbarát közterek kialakításának tervezését és megvalósítását, amikor a nagyvárosok Európa-szerte a gépkocsi közlekedésre igyekeznek helyet biztosítani a történeti belvárosokban. A koppenhágai belváros megújítása példaértékű számunkra az évtizedekig tartó, koncepció mentén egy irányba történő fejlesztés és az élhető, emberközpontú és emberi léptékű fejlesztés szempontjából. (12. ábra) (Gehl, 2010) 2007-től újabb lendületet vesz a belvárost megújítani kívánó program, melynek célja az élhető belváros: nemzetközi ötletpályázattal, helyi szakértők bevonásával folytatódik a fejlesztési folyamat. A nemzetközi pályázatot követően a Gehl Architects által készített tanulmány nyolc intézkedést javasol: „(1) A gyalogosok által használt városi terek vizuális és használati minőségének javítását és jobb gyalogskapcsolatokat. (2) Gyors, kényelmes és biztonságos bicikliút-hálózatot a belvárosban. (3) A város érdekei szerint alakított autós forgalmat. (4) A tömegközlekedési eszközök könnyű elérhetőségét, valamint a jó átszállási lehetőségeket a bicikliseknek a kerékpárról a tömegközlekedésre. (5) Új rekreációra alkalmas közterek létrehozását (6) Zöldebb városrészeket (több zöldfelületi elemet). (7) Metropolisz-identitást, eseményekkel és pulzáló élettel. (8) Helyi identitást az egyes negyedeknek.” (Zimborás, et al., 2013) A pályázaton nyertes koncepció alkotói négy fő eszköz típust javasolnak a célok elérése érdekében: „(1) kulcsprojekteket, a súlypontokba helyezett stratégiai projekteket, amelyek a környezetük karakterét teljes mértékben átalakítják, és sok használót vonzanak. (2) Transzformációt, az alulhasznosított területek funkcióváltását. (3) Gerillaprojekteket, rövid erőteljes eseményeket, pontszerűen egy-egy helyszínre koncentrálnak. (4) Funkcionális szabályozást, pl. a nyitvatartási vagy köztér-használati szabályok megváltoztatásával új dinamikát lehet elérni a városrészben.” (Zimborás, et al., 2013) A fejlesztési programot széles körű társadalmi részvétel kíséri, ahol élénk vita alakul ki a hagyományos városi szövetbe tervezett magasházakról, új épületekről, a vitákat kompromisszumos megoldások követik, a projekt leginkább értékelt részei a

12. ábra - Városi aktivitás Koppenhága belvárosában egy nyári napon (Gehl, 2010, p. 12)

Rotterdam

Rotterdam városa szisztematikusan foglalkozik a város köztereinek élhetőségével, a földszinti zóna élettel való megtöltésével. 2008-ban a belváros köztereit megújítani szándékozó program folyamánaként⁶⁰ született meg a gondolat, hogy kifejezetten a földszinti helyiségek és a

⁵⁹ Ariza (2019): Public space for all: what makes Copenhagen the city for the people?

<https://blogs.iadb.org/ciudades-sostenibles/en/public-space-for-all-what-makes-copenhagen-the-city-for-the-people/> (Letöltés: 2021. 10. 18.)

⁶⁰ “Towards a City Lounge” <https://thecityateyelevel.com/stories/seeing-beyond-the-buildings-rotterdam-at-eye-level/> 2021. 10. 20.

hozzájuk kapcsolódó közterekre fókuszáló stratégia, „Plinth Stratégia”⁶¹ készüljön (13. ábra). Az eredetileg hagyományosan kialakult rotterdami városközponton a háború komoly nyomokat hagyott, mely központ számos része a modernizmus jegyében, monofunkcionális tömbök megépülésével újult meg, napjainkra sokszor egyhangú földszinti zónát eredményezett.

A stratégia szabályozásból, ösztönzésből, a hiányzó kapcsolatok megteremtéséből és kommunikációs kampányból épül fel. Az építési szabályozások terén előírja az újonnan épülő épületek esetében a rendezett, attraktív földszinti helyiségek létrehozását (átlátható földszinti

homlokzat, anyaghasználat), mindemellett bírságot szab ki, amennyiben a szabályozás betartása sérül. A stratégia hangsúlyozza az önkormányzat ösztönző, oktató és példamutató szerepét, mellyel oktatási anyagok, kisebb célzott támogatások formájában segítheti a tulajdonosok, bérlők részvételét az élhető városi földszint megteremtése érdekében. A hiányzó kapcsolatok feltérképezése a belváros gyalogos célpontjainak, leginkább látogatott helyeinek összegyűjtésével.

13. ábra - Rotterdam Plinth Strategy map (Krassenberg et al., 2012, p. 19)

Az így kirajzolódott 12 fejlesztési területen a földszinti zóna részletes elemzésével, a helyi vállalkozások részvételével az élhető földszinti zóna megteremtéséhez szükséges lépések megfogalmazása történt meg. A stratégia a helyszíneket rövid és hosszú távú projekt-helyszínekre osztotta fel, 4 kiemelt belvárosi helyszínt jelölt meg azonnali beavatkozást igénylő, rövidtávon fejlesztendő területként. (13. ábra) A projekt előnyei a rövid-, közép-, és hosszútávon ható elemek, a kutatásra alapozott felmérés és stratégia, míg nehézségei a szabályozás betartatása és a tulajdonosok ösztönzése. (Krassenberg & al., 2016)

Budapest

Budapest Főváros Önkormányzatának szervezésében 2012-2014 között valósult meg a „Rögtön jövők!” program, melynek célja, hogy a gazdasági válságot követően a budapesti belvárosban kiürült üzlethelyiségek problémáját kezelje, az üres helyiségeket segítse visszakapcsolni a város életébe. A program vizsgálatok készítésével, a fővárosi útvonalak mentén az üres üzlethelyiségek felmérésével, az önkormányzaton belül szakértői munkacsoport alapításával és a stratégia feladatainak kijelölésével kezdődött.

A program során az üres helyiségek városképi megjelenésére, azok hirdetését segítő arculat és weboldal tervezése céljából ötletpályázat meghirdetésére került sor. Az ötletpályázatot követően, a nyertes terv alapján minta-projekt megvalósítása következett, ahol fővárosi és kerületi tulajdonú üres helyiségek homlokzatára, sikeres hazai vállalkozók portréi és történetei kerültek fel inspirációként. Mindemellet, a homlokzatra a helyiséget hirdető tulajdonos elérhetőségei, a helyiség paraméterei is kikerültek, információt szolgáltatva a helyiségről a

⁶¹ „Plinth Strategy”

környékbeli, leendő bérlők számára. A kampányban 8 budapesti kerület és a főváros vett részt, 29 üzlethelyiség kirakatain 42 vállalkozás jelent meg.⁶² (14. ábra)

14. ábra - Rögtön jövők program - "minta-projekt" kampányában résztvevő üzlethelyiségek elhelyezkedése (Te helyed, Te sikered! kampány összefoglaló, 2014.)

A projekt részeként a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara partnerségével elkészült egy online adatbázis⁶³ mely elsősorban az önkormányzati tulajdonú, üres helyiségek adatait és elérhetőségét gyűjti össze, mindemellett a környékbeli vásárlóerőről, a meglévő és a lakosság által kívánt funkciókról biztosít adatokat a vállalkozásuknak helyet kereső bérlők számára. 2013-2014-ben a projekt részeként megnyílt a projektgaléria a Kossuth Lajos utcában, ahol a kerületi önkormányzat tulajdonában levő helyiségben a projekttel kapcsolatos rendezvények, workshopok, konferenciák, a helyi lakossággal és szakértőkkel történő közös munka vette kezdetét.⁶⁴

A program következő szakaszában sor került az üres, önkormányzati tulajdonú helyiségek kedvezményes pályázat keretében történő hasznosítására. A pályázati konstrukció keretében, a rossz állapotú, önkormányzati tulajdonú helyiségeket középtávra lehetett bérbe venni, a felújítás költsége pedig teljesen beszámítható a kedvezményes bérleti díjba.

A kedvezményes helyiségpályázat több nehézséggel is küzdött, végül csak két önkormányzat, nyolc helyiséggel vett részt a kísérleti jellegű programban.⁶⁵ A projekt előnyei a rövidtávú ható projektelemek, a munkacsoport által történő interdiszciplináris megközelítés, a széles körű partnerség, a rugalmasság, nemzetközi példák és innováció alkalmazása. A projekt nehézségei: a kevés saját tulajdonú (Fővárosi Önkormányzat) helyiség, a kis költségvetés, a rugalmatlan jogszabályi környezet és a hiányzó projektvégrehajtó szervezet.⁶⁶

⁶² a kampány partnerei: Design Terminál és a Bridge Budapest, Budapesti kerületi önkormányzatok

⁶³ korábbi változat: www.rogtontjovok.hu, felújított változat: www.kiberelem.hu

⁶⁴ a projektgaléria működtetése a Kortárs Építészeti Központ és a Lakatlan program partnerségével történt.

⁶⁵ A 2011-ben szigorított vagyon törvény (2011. évi CXCVI. törvény a nemzeti vagyonról) nem tette lehetővé az önkormányzati tulajdonú ingatlanok kedvezményes bérbeadását, ezért a kedvezményes hasznosításra kijelölt helyiségeket egyenként ki kellett venni az önkormányzat vagyonrendelete alól.

⁶⁶ <https://budapest.hu/Lapok/Indul-a-R%C3%B6gt%C3%B6n-j%C3%B6v%C3%B6k-program-Budapesten.aspx> 2021. 10. 20.

A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara szervezésében 2013-ban létrejön a Bevásárlóutca menedzsment Nonprofit Kft., melynek célja a budapesti bevásárlóutcák működésének támogatása, meglévő, alulról jövő kezdeményezések támogatása, új szervezetek létrejöttének támogatása. A menedzsment szervezet a Bécsi Kereskedelmi és Iparkamara⁶⁷ bécsi bevásárlóutcákat támogató szervezetének⁶⁸ mintájára jött létre, marketing eszközökkel, kutatással, rendezvényekkel, tájékoztatással és közös érdekképviseléssel támogatják a bevásárlóutca működését, fejlődését. A BUM Nkft. üzemeltetésében létrejött a Kiberelem.hu weboldal, az eszközzel az üres üzlethelyiségek bérbeadását segítik. Az oldalon a regisztrált felhasználókat az adott környék gazdasági adataival (vásárlóerő, lakosság képzettsége, környéken már meglévő funkció) segítik a megfelelő funkció és célközönség megtalálásában, illetve az adott helyiséghez illő megfelelő funkció kialakításában. A szervezet jelenleg 11 hazai utcát támogat, jelenleg két menedzser végzi a munkát.⁶⁹ A BUM Nkft. által készített 2021. tavaszi felmérés szerint, a koronavírus járvány alatt az általuk menedzselt utcákban a vállalkozások 11%-nak kellett teljesen bezárnia az üzlethelyiségét, míg ez a budapesti belvárosban a felméréseik szerint közelíti a 25%-ot.

Összegzés

A földszintrehabilitációt célzó programok térmenedzsment fókuszú vizsgálata kimutatta, hogy a jól működő fejlesztési programok rövidtávú, középtávú és hosszútávú elemeket egyaránt tartalmaznak, mindazonáltal a programok program, kommunikáció (soft), épített (hard) és menedzsment (org) típusú elemekből épülnek fel. Továbbá a földszintrehabilitációt célzó, sikeres programok fontos alaptétele a fejlesztési folyamatot kísérő közösségi részvétel. A programok nehézségei is több esetben hasonlóak voltak: a szabályozás betartatása, a tulajdonosok ösztönzése, a rugalmatlan jogszabályi környezet, a privát és közérdek összeegyeztetése. A menedzsment során felmerülő nehézségek között szerepelt a túl sok, vagy adott esetben túl kevés szereplő és a nem tisztázott hatáskörök. (M6 melléklet)

⁶⁷ Wirtschaftskammer Wien

⁶⁸ Wiener Einkaufsrassen

⁶⁹ Bécsben jelenleg 80 bevásárlóutcát 40 főnyi menedzser lát el. (Forrás: Király Gabriella BUM menedzserrel készült interjú 2021. 05. 25.)

4 VÁROSI FÖLDSZINT ÉLHETŐSÉGÉNEK KRITÉRIUMAI

4.1 Élhetőség a városi földszinten

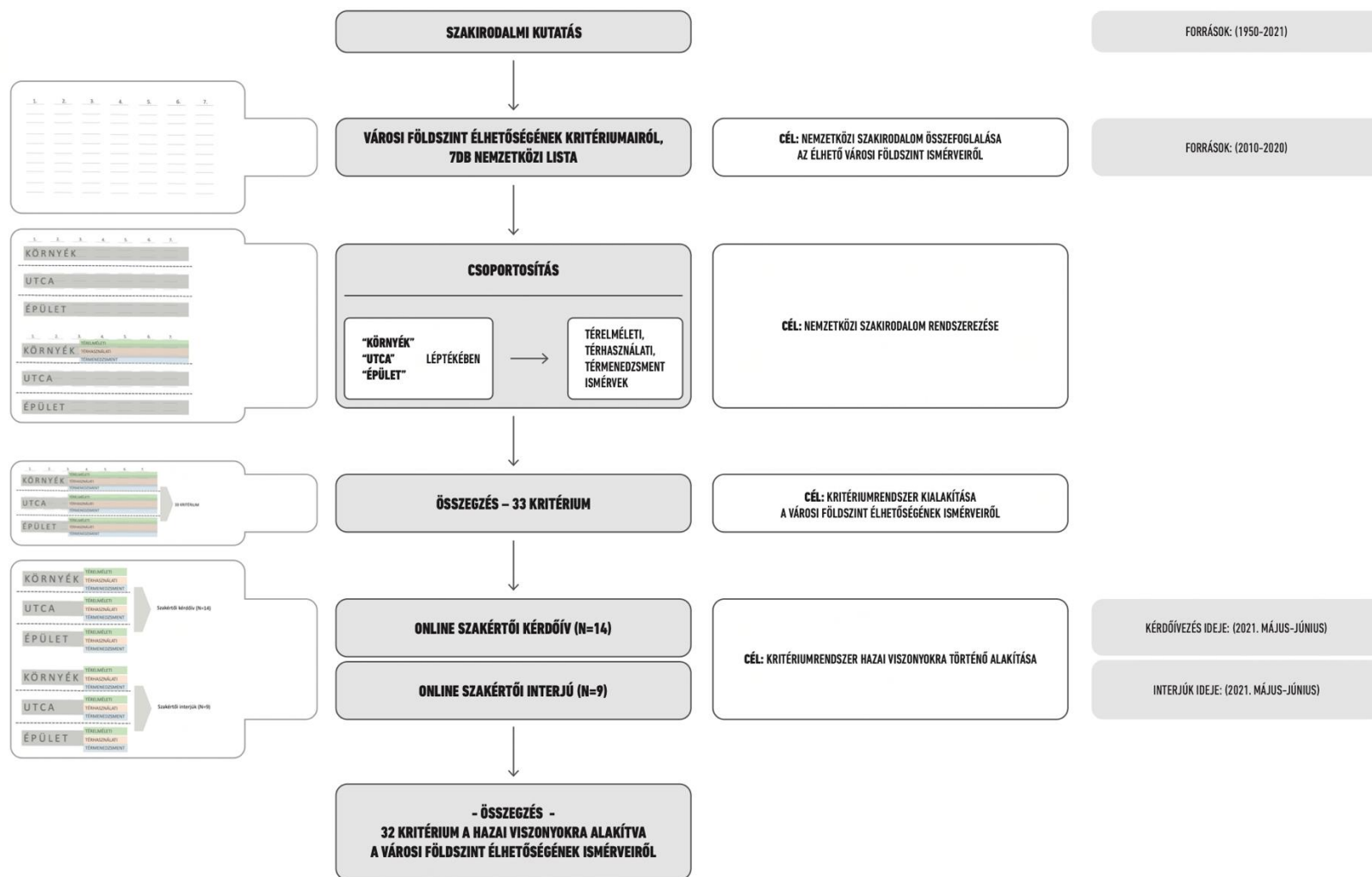
Az élhető város kifejezés fókuszában a városban élő ember áll. Az élhető város törekszik a helyi lakosok városi alapszükségleteinek eleget tenni, a biztonságigényt, a tájékozódási szükségletet, a privátszféra-igényt, a társas interakciók szükségletét, a kényelemigényt és az identitás-szükségletet egyaránt kielégíteni. (Zeisel, 1981) Jan Gehl szerint, az élhetőség négy alappillére a városokban a vitalitás, a biztonság, a fenntarthatóság és az egészséges környezet. (Gehl, 2010) Jane Jacobs szerint egy környék akkor lesz biztonságos, ha az utcát vigyázó szemek figyelik (Jacobs, 1961), míg William H. Whyte szerint az élhető köztereknek és környéküknek legalább tíz különböző funkcióval kell rendelkezniük, hogy a városi lakosság megfelelően belakja őket. (Whyte, 1980) Kocsis János Balázs szerint az élhető utcák, főutak tervezéséhez figyelembe veendő, fontos szempontok a következők: (1) sétálhatóság, gyalogolhatóság, (2) összekapcsoltság, (3) vegyes használat és sokféleség, (4) vegyes lakhatás, (5) minőségi építészet és várostervezés, (6) hagyományos környékstruktúra, (7) sűrűsödések, (8) zöld közlekedés, (9) fenntarthatóság, (10) életminőség. (Kocsis, 2016, p. 206) Továbbá: „A város maga fontos köztereinek, utcáinak állapota, vonzó mivolta elengedhetetlen részét képezi a város vonatkozó részének, akár egészének sikerességében. A vonzerőt azonban nem elvont esztétikai, művészeti elképzelések, vagy egy-egy aktuális tervezési divatnak megfelelően kell nyújtania a térségnek, hanem az adott társadalmi adottságokra reflektálva, gyakorlatiasan, az emberek szociológiai, pszichológiai, ergonómiai adottságait, kívánalmait, követelményeit már a kezdetektől fogva a tervezés integráns, alapvető részeként kezelve.” (Kocsis, 2016, p. 207)

4.2 Kritériumrendszer kialakításának folyamata

A kutatás kiemelt célja, hogy a kortárs nemzetközi és hazai szakirodalom alapján, hazai szakértők részvételével kritériumrendszert alkosson a városi földszint élhetőségének ismérveiről. (15. ábra) Meglévő kutatásokat alapul véve, összegyűjtésre kerültek a kortárs szakirodalomban publikált, az élhető, emberléptékű városi földszintről készített kutatások, melyeket részletesen a következő fejezet tár fel. A kutatások egyenként összegzésre kerültek, a földszint térelméleti, térhasználati, térmenedzsment kritériumait a városi környék, az utca és az épület léptékében csoportosítják. A részletesen bemutatott hét kritériumrendszer (4.3.1. fejezet) egy rendszerben került összegzésre (10. táblázat). Az összegzésnél az új rendszerbe azok a kritériumok kerültek be, melyek legalább két, idézett kutatásban szerepelnek, illetve a hazai klímának, beépítési és kulturális viszonyoknak megfelelnek. Az összegzés alapján 33 kritériumból álló rendszer jött létre. (10. táblázat)

A kutatás következő fázisában az összegzett kritériumrendszer 33 ismérvéről szakértői kérdőív keretében, 2021. május-június során hazai szakértők nyilatkoztak. A kétlépcsős szakértői részvétel célja a szakirodalmi kutatás alapján létrejött kritériumrendszer finomítása, hazai viszonyokra történő alakítása. (15. ábra) A szakértők kiválasztásánál szempont volt, hogy a témában: a városközponti területek földszinti zónájának kutatása, fejlesztése vagy tervezése terén tudományos vagy gyakorlati oldalról komoly referenciákkal, szakmai tapasztalattal rendelkezzenek. A szakértői kérdőívet 2021. május-június során 14 szakértő töltötte ki, ezt követően 9 szakértővel online interjú készült, mely során a 33 kritériumról mondtak részletes véleményt, kiegészítették azt saját gondolataikkal. A szakértői részvételt követően, a kutatás végére 32 kritériumból álló rendszer állt elő a városközponti területek földszinti zónájának élhetőségi paramétereiről. (15. ábra) (11. táblázat)

KRITÉRIUMRENDSZER KIALAKÍTÁSA

15. ábra – A kritériumrendszer kialakításának folyamata

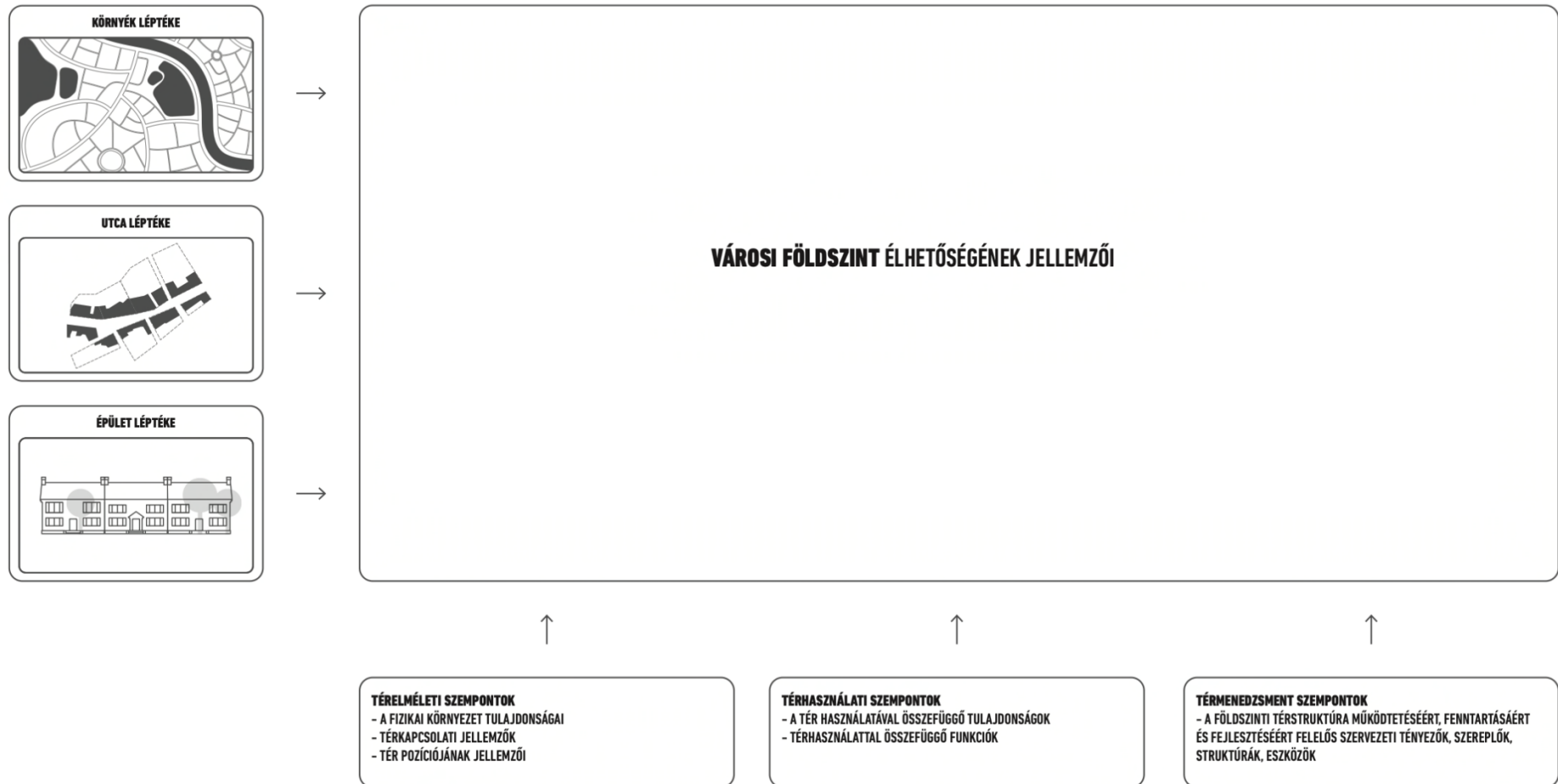
4.3 A kritériumrendszer kialakításának módszertana

A kutatás során a kritériumrendszer létrehozása céljából saját módszertan kialakítására és alkalmazására került sor. A szakirodalmi feltárást követően, a különböző típusú és felépítésű kutatások egy rendszerben való összegzése volt a cél. A kutatások összehasonlítását és összegzését segítő, a feltárt kutatások ugyanazon rendszer alapján kerültek csoportosításra. Az egyes kutatásokban szereplő kritériumok „hármass mátrix” alapján: a „városi környék”, az „utca” és az „épület” léptékében, térelméleti, térhasználati és térmenedzsment ismérvek alapján kerültek rendszerezésre.

A különböző kutatásokban szereplő életheiségi kritériumok csoportosítása a következő szempontok alapján történt: A térelméleti ismérvek közé kerültek a tér alaktani, fizikai tulajdonságaira vonatkozó ismérvek: a tér pozícióját meghatározó jellemzők, térkapcsolati jellemzők, a fizikai környezetet meghatározó jellemzők, a külső és belső tér fizikai tulajdonságai. A csoportosításban térhasználati jellemzők közé kerülnek a tér használatával összefüggő ismérvek, a földszinti fél-privát- és közösségi használatú terekben jelenlévő, térhasználatához köthető funkcionális jellemzők. Míg a csoportosításban a térmenedzsment ismérvek közé kerülnek a városi földszint működtetéséhez és fenntartásához köthető szervezeti tényezők, szereplők, struktúrák és jellemzőik. (16. ábra)

A különböző csoport típusokba sorolt jellemzők között nem húzódik éles határvonal. A felállított módszertan a különböző felépítésű és jellemzőkkel bíró, a városi földszint életheiségi ismérveiről készült kutatások összevetését, megértését majd összegzését segíti. A létrehozott mátrix különböző, a városi összefüggések megértését segítő léptékekben a városi „környék”, az „utca” és az „épület” léptékében tárja fel a városi földszint életheiségiének térelméleti, térhasználati és térmenedzsment paramétereit.

CSOPORTOSÍTÁS SZEMPONTRENDSZERE

16. ábra - A csoportosítás szempontrendszere és módszertana

4.3.1 A jelenkor vonatkozó kutatásainak áttekintése

Célom, hogy feltárjam és összegezzem a városi földszint élıhetőségének kritériumairól szóló, jelenkori (2010 utáni) kutatásokat. A szakirodalmi feltárásnál fontos szempontként szerepelt, hogy a városi földszint ismérvei térelméleti, térhasználati és térmenedzsment szempontokat tartalmazzanak. A szakirodalmi feltárást az alábbi kulcsszavakkal történő kereséssel végeztem: „városi földszint”, „élhető városközpont”, „élhető utcák”, „közterület-megújítás”, „sétálható város”, „kereskedelem”, „főutca”. Az idézett kutatások tudományos és gyakorlatban működő városfejlesztő műhelyekhez egyaránt köthetők, tudományos folyóiratokban vagy szakkönyvekben jelentek meg.

A Manchesteri Metropolitan Egyetem vezetésével végzett High Street UK2020 (2016)⁷⁰ kutatás célja, hogy meghatározza azokat a tényezőket, melyek befolyásolják a főutca élıhetőségét és működését. A kutatás célja az akadémiai tudás témában való összegzése, és a főutca élıhetőségét befolyásoló tényezők gyakorlati szakértők és városvezetők részvételével történő feltárása. A kutatás első lépésben széleskörű szakirodalmi feltárást és a helyi településvezetők véleményét összegezve 201 az utca életét befolyásoló tényezőt azonosít. Majd a felsorolást „Delphi módszer”⁷¹ segítségével a 25 legfontosabb kritériumra szűkíti. (Parker & al., 2016) (Parker et. al, 2017)(3. táblázat)

3. táblázat – A városi földszint élıhetőségének kritériumai a High Street UK 2020 kutatás alapján

Helyszín	Csoportosítás	Sorszám	Kritérium	Magyarázat
KÖRNYÉK	Térelmélet	1	elérhetőség	Milyen a központ (gépkocsi, tömegközlekedés, kerékpáros) elérhetősége?
	Térhasználat	2	vonzerő	A központnak van-e vonzereje? Távolról is vonzza-e az embereket?
		3	lakó funkció és alap szolgáltatások	A helyi központban jelen van a lakó funkció? Jelen vannak a helyi lakosokat kiszolgáló alapszintű szolgáltatások (iskola, óvoda, orvos)?
	Térmenedzsment	4	jövőkép és stratégia	Közös jövőkép és stratégia alkotása. A különböző szereplők együttműködése, a jövőkép beépül-e a helyi tervekbe?
		5	hálózatok és helyi önkormányzattal való kapcsolat	Vannak-e működő formális, informális hálózatok. Milyen az önkormányzattal való együttműködés?
		6	helymarketing	Az utca, környezet rendelkezik hely marketinggel? A különböző szereplők együttesen vagy külön-külön promótálják tevékenységüket és a látogatóknak szánt lehetőségeket?

⁷⁰ High Street UK 2020 kutatás: In: Parker et al. (2016): *Identifying factors that influence vitality and viability*, Institute of Place Management, Manchester, Manchester Metropolitan University

⁷¹ Delphi módszer: szakértők bevonásával készülő, jövő orientált, kvantitatív kutatási módszer. A résztvevők véleménye befolyásolja a kutatás irányát. A kérdőívek kitöltése több körben, az eredményeket visszacsatolva történik.

UTCA	Térelmélet	7	biztonság és bűnözés, nyilvános adatok	A helyi menedzsment készít-e felmérést az adott utca, környék bűnözési mutatóiról, ezek nyilvánosan elérhetők-e?
		8	helyi alapszolgáltatások	Az utca alapvető üzemeltetése (tisztaság, ügyfélszolgálat) rendben van és következetesen működik?
		9	rekreációs tér, szabadtér	Megfelelő mennyiségű és minőségű rekreációs tér és szabadtér, ahol az ember fogyasztási kényszer nélkül jelen lehet.
		10	összkép, megjelenés	A központ vizuális megjelenése, közterületek tisztasága
	Térhasználat	11	alap infrastruktúra	Az alap infrastruktúra biztosítása. Van-e elég parkolóhely és ülőhely, nyilvános illemhely?
		12	élmény és tapasztalat	A szolgáltatások minőségének és a látogatók elégedettségének mérése. A helyi központról mi az általános tapasztalat?
		13	meghatározó funkció, horgonybélró jelenléte	Van-e a környéken olyan meghatározó funkció (áruház, buszpályaudvar stb.) ami minél több embert vonz a helyszínre?
		14	gyalogos közlekedés lehetősége	Sétálható a központ? Egymáshoz kapcsolt célpontok megközelíthetők gyalogosan? Nem ütközik akadályokba a sétáló?
		15	szabadidős és szórakoztató funkciók	A szabadidős és szórakoztató funkció jelenléte, a különböző típusú keresletet kielégíti-e a kínálat?
		16	kereskedelmi profil összehasonlítása, keresletnek való megfelelés	A kereslethez igazodnak a vásárlási lehetőségek?
		17	tulajdonosok, bérlők hozzáállása fejlesztéshez	A tulajdonosok, bérlők fejlesztik-e üzleteiket, szolgáltatásaikat? Részt vesznek-e a kooperációban, vagy egyáltalán nem?
	Térmenedzsment	18	nagy kereskedelmi láncok, független vállalkozások jelenléte	Kiegyensúlyozott a nagy kereskedelmi láncok és a független vállalkozások jelenléte az utca bérlői mixében?
		19	korlátok jelenléte	Jelen vannak-e olyan akadályok, melyek egyes kereskedelmi, szolgáltató funkciók az utcában vagy környéken való megjelenését nehezítik? Ha igen, az utca szereplői hogyan segítenek az akadályok legyőzésében?
		20	sokszínűség, diverz bérlői mix	Multifunkcionális központ. Vannak-e a kereskedelmen kívül más funkciók? Milyen a bérlői mix és változatosság?
		21	áru típusa/minősége	A kereslet találkozik a kínálattal? A kínált áru minősége és típusa megfelelő?

		22	menedzsment	Van-e hatékonyan működő utca-menedzsment szervezet?
		23	kereskedelem és szolgáltatások, bérleti mix	Megfelelő típusú és mennyiségű a kereskedelem és szolgáltatások kínálata. Magán / állami szereplők jelenléte
		24	aktív órák	A helyi központ nyitvatartása, amikor a legtöbb helyiség nyitva van. Találkozik a kereslet és a kínálat? Valóban a megfelelő órákban tartanak nyitva az üzletek?
ÉPÜLET	Térhasználat	25	rugalmas terek	Az utca helyiségei rugalmasan használhatóak? Vannak nehezen átalakítható terek az utcában?

A TU Delften 2012-ben elindított The City at Eye Level című kutatás (2012, 2016)⁷² a városi földszint megfogalmazásához új kifejezést használ: „plinth”⁷³ néven, mely a közterülethez csatlakozó épületek félnyilvános földszinti helyiség sorát jelöli. A kutatás „the city at eye level”⁷⁴ kifejezés alatt – Allan Jacobs megközelítéséhez hasonlóan – az épületek földszinti helyiség sorát és a csatlakozó közterületet említi. A kutatás a szakirodalmi feltárás és esettanulmányok alapján a jól működő városi földszint 36 kritériumát azonosítja, melyeket az „épület”, az „utca” és a „városrész” léptékében tár fel. (Krassenberg & al., 2016) (4. táblázat)

4. táblázat - A városi földszint kritériumai a The City at Eye Level 2016 kutatás alapján

Helyszín	Csoportosítás	Sorszám	Kritérium	Magyarázat
KÖRNYÉK	Térelmélet	1	városon belül jó pozíció	jó kapcsolat a városi gyalogos és kerékpáros hálózatokhoz
		2	jó kapcsolat a városi zöldinfrastruktúra rendszeréhez	
		3	szociális és gazdasági központ a környéken	
		4	megfelelő sűrűség	
		5	változatos szabadtér-építészet	környezethez illeszkedő, koherens és mégis változatos szabadtér-építészet
	Térhasználat	6	földszinti helyiségeket használó lakóközönség a környéken	
		7	terület egyedi jellege, funkciói	melyek városszerte jelentőséggel bírnak
		8	az utcák mintázatának összetettsége	több lehetőséget kínál a sétáló városlakó számára
	Térmenedzsment	9	rövid, - és hosszútávú stratégia	terület jövőjére vonatkozó stratégia
		10	érdeklődő, kezdeményező partnerek	
		11	tájékoztatói rendszer	tiszta és érthető legyen

⁷² Krassenberg et al. (2012, 2016): The City at Eye Level, Lessons for Street Plinths, Amsterdam, Eburon pp. 338

⁷³ „épületek földszintje”

⁷⁴ „város szemmagasságban, az épületek földszintje és az épületek közti szabadtér”

UTCA	Térelmélet	12	az utca bejárata, kezdte és vége tiszta	
		13	térhelyzetet teremt	
		14	sétálásra való készítés	
		14	komfortérzet megléte	szél, zaj, nap, árnyék, világítás
			jó légtérarányok	a magasság minimum a fele az utca szélességének, 0.5/1
		15		
		16	épületek változatossága	
		17	építészeti minőség	
		18	fásított utca	
	Térhasználat	19	kapuk, gyalogos átjárók és csomópontok megfelelő hangsúlya	
		20	minimum 10 bejárat 100 méternyi épülethomlokzaton	
		21	jó helyek ismérve, hogy minimum 10 vendéglátás, oka van, hogy ott legyél	szolgáltatások, kereskedelem, találkozás
		22	lehetőség a leülésre	
		23	parkolási lehetőség és a gyalogos felületek egyensúlya	
		24	gépkocsi elsőbbségének mellőzése	
		25	térmenedzsment	utcamenedzsment társaság
ÉPÜLET	Térelmélet	26	kisebb helyiségek egymás mellett	
		27	vertikális homlokzattagozódás	
		28	átlátható homlokzatok	
		29	jellemző építészeti karakter	
		30	minőségi anyaghasználat	5 km/h "részletek" támogatása
		31	nem túl nagy üvegfelületek	mivel visszaverik a fényt és felerősítik a zajt
	Térhasználat	32	rugalmas magasság	általában 4 méter körül
		33	megfelelő jelzések és feliratok	
		34	jól működő „hibrid zóna”	a privátterület és a közterület találkozásánál
		35	funkcionális sokszínűség	
		36	rugalmas területhasználat	

Jan Gehl építész, urbanista 2017-ben a CBRE kutatóival készített kiadványában⁷⁵ a helyminőség és a helyek értékének alakulása közti összefüggést mutatja be, a városi térrel szemben támasztott 12 minőségi kritérium mentén. A kritériumok rendszerét szűkebb magyarázattal, Jan Gehl 2010-ben megjelent *Cities for people* című könyvében is megtaláljuk. A kritériumrendszer az emberi szükségletek felől indítva (Maslow-piramis alapján⁷⁶) fejt ki a jó városi közterekkel és azok szegélyeivel szemben támasztott követelményeket. Ennek megfelelően, előre veszi a biztonságérzet kielégítését, majd a kényelmet és szociális szükségleteket kielégítő aspektusokat, végül az esztétikai követelményekkel zárva a sort. (Gehl & al., 2017) (5. táblázat)

⁷⁵ Gehl (et. al) 2007: *Placemaking – Value of the Public Realm*, CBRE

⁷⁶ Maslow-piramis: Abraham Maslownak az 1950-es években kidolgozott elmélete az emberi szükségletekről, mely a motivációkutatás egyik alaptétele

5. táblázat - A városi földszint élhetőségének kritériumai Gehl és a CBRE kutatása alapján (2017)

Helyszín	Csoportosítás	Sorszám	Kritérium	Magyarázat
KÖRNYÉK	Térelmélet	1	közlekedési biztonság	közlekedési balesetektől való védelem, biztonságérzet megléte, gyalogos biztonság, forgalomcsillapítás
		2	védelem a bűnözés ellen, biztonságérzet	éjszakai és nappali funkciók megléte, közvilágítás
		3	jó kapcsolatok	gyalogoshálózat része, kerékpáros kapcsolatok, közösségi közlekedési kapcsolatok
	Térhasználat	4	identitás	történeti hely, helyi identitás
UTCA ÉS ÉPÜLET	Térelmélet	5	mikroklíma	nap/ árnyék, szél- védelem, hősziget jelenség, időjárástól való védelem, csökkentett szennyezés-, zaj-védelem
		6	gyalogos infrastruktúra	sétálható helyek, jó felületek, akadálymentes, hozzáférhető
		7	könnyű tájékozódás	megfelelő látótávolság - zavartalan kilátás - tájékozódás éjszaka
		8	lehetőség a beszélgetésre	alacsony zajszint - olyan terek, amelyek serkentik a másokkal való találkozást
	Térhasználat	9	érzékekre ható, megfelelő design	jó design, minőségi anyaghasználat, fák, növények, víz
		10	humán zóna, emberi léptékű terek	emberi léptékű terek
		11	funkcionális sokszínűség	funkcionális sokszínűség, fizikai aktivitás, éjszakai/nappali aktív funkciók, szezonális használat
		12	leülési és megállási lehetőség	attraktív földszinti zóna, leülésre és pihenésre alkalmas jó, védett helyek

A Transport for London Egészséges utcák (2017) címmel megjelent útmutatójában Lucy Saunders egészségügyi szakértő és urbanista az egészséges városi utcák 10 kritériumát összegzi. A kritériumok középpontjában a városi ember egészsége áll, a mutatók az utca térhasználati, térelméleti és térmenedzsment kérdéseire egyaránt kitérnek, de elsősorban a közlekedés felől közelítenek. Saunders azt a városi utcát, közteret tartja jó helynek, ahol mindent megtesznek annak érdekében, hogy a „kerékpáros” és a „gyalogos” jól érezze magát, célja, hogy maximalizálja az utcán gyalogosan eltöltött időt. „A 10 egészséges utcát leíró indikátor emberi tapasztalok köré épül, mely hatékony módszer annak felmérésére, hogy az adott hely mennyiben felel meg a biztonságos, tiszta, pihentető és megnyerő környezet iránti igénynek.” (Saunders, 2020, p. 20) (6. táblázat)

6. táblázat - Az egészséges utcák kritériumai a Healthy Streets 2017 módszer alapján

Helyszín	Csoportosítás	Sorszám	Kritérium	Magyarázat
KÖRNYÉK ÉS UTCA	Térelmélet	1	könnyű átkelés az utca két oldala között	az utca két oldala között legyen könnyű és biztonságos az átkelési lehetőség
		2	árnyékos és védett helyek jelenléte	árnyékos és szélvédett helyek, fák, természetes vízelvezetés, új beépítések nél átszellőzés, hősziget hatás és szél figyelembevétele
		3	tiszta levegő	forgalomcsillapítás, kerékpáros közlekedésre való ösztönzés, elektromos autók
		4	az emberek biztonságban érzik magukat	kivilágított utcák, utcára néző ablakok, homlokzatok, sebességkorlátozás (cél: a gyalogosok és kerékpárosok biztonságban érezzék magukat)
		5	az emberek otthon érzik magukat	tiszta közterek, széles, jól berendezett járda, biztonságos kerékpáros infrastruktúra, fák, növények jelenléte
	Térhasználat	6	gyalogosok és kerékpárosok jelenléte	gyalogos és kerékpáros infrastruktúra minősége befolyásolja, hogy milyen eszközt használnak az emberek közlekedésre a városban
		7	van hol megállni megpihenni	éspadok és teraszok jelenléte, 10 percre le tud-e ülni az utcán bármelyik korosztály vagy társadalmi réteg
		8	mindenki otthon érzi magát	a társadalom minden rétege, gyerekek és idősek is jól érzik magukat a helyen
		9	ne legyen túl nagy zaj	forgalomcsillapítás, elektromos autók, szállítási idő korlátozása, halk burkolatok alkalmazása
	Térmenedzsment	10	aktív rendezvények	földszintek, funkcionális sokszínűség, köztéri művészet, köztéri növények, köztéri események

A kortárs köztér megújítási folyamatok nemzetközi szereplője a Project for Public Spaces szervezete 1975 óta William H. Whyte szakmai iránymutatása alapján, nagy tapasztalattal rendelkezik a közterek kutatása, köztérrehabilitációs programok levezetése terén egyaránt. A 2018-ban kiadott Placemaking c. útmutatóban⁷⁷ a jó városi közterek négy fő tulajdonsága (szociabilitás, köztéri aktivitás, kényelem és imázs, jó kapcsolatok) köré szervezve mutat be 19 elérhető városi köztérről kifejtett mutatót. (PPS, 2018) A kritériumok elsősorban térelméleti és térhasználati fókuszúak, de a térmenedzsment eszközök is megjelennek köztük. Kathy Madden tájépítész, a Project for Public Spaces egyik alapítója szerint: „A köztér környékén húzódó nyüzsgő, élénk terület legalább olyan fontos a sikerhez, mint maga a tervezés és a fenntartás.” (Madden, 2008, p. 25) (7. táblázat)

⁷⁷ Project for Public Spaces (2018): Placemaking, What if we built our cities around spaces? New York https://uploads-ssl.webflow.com/5810e16f876ce6bcbdb86e/5b71f88ec6f4726edfe3857d_2018%20placemaking%20booklet.pdf
Letöltés dátuma: 2021. 02. 09.

7. táblázat - Az élıhető városi közterek mutatói a PPS (2018) alapján

Helyszín	Csoportosítás	Sorszám	Kritérium	Magyarázat
KÖRNYÉK	Térelmélet	1	jó térbeli kapcsolatok	városi zöld és kerékpáros hálózatokhoz, közösségi közlekedéshez
	Térhasználat	2	biztonságos tér	
		3	gyalogosan bejárható	
		4	jól hozzáférhető	parkolási lehetőség, kerékpározási lehetőség, közösségi közlekedési lehetőség, mozgáskorlátozottak számára is
	Térelmélet	5	kényelmes	
		6	leülési lehetőség	padok, árnyék
		7	vonzó helyszín	minőségi anyaghasználat, tisztaság
		8	történeti örökség	építészeti sokszínűség
UTCA		9	élő földszintek	funkcionális sokszínűség
		10	aktív térhasználat	minimum 10 funkció a téren és környékén
		11	izgalmas hely	funkcionális sokszínűség
		12	élettel teli hely, helyi tulajdonosok	helyi tulajdonosok
	Térhasználat	13	földszintek minősége	
		14	sokszínű	különböző korosztályok jelenléte
		15	barátságos térhasználók	jószomszédi viszony
		16	kereskedelem jelenléte	
		17	menedzsment jelenléte	
	Térmenedzsment	18	együttműködő	együttműködők-e a különböző, helyszínért felelős szervezetek és a térhasználók
		19	nyitott hely	a különböző térhasználatok számára nyitott hely

Matthew Carmona, brit urbanista építész, a londoni UCL Bartlett School of Planning professzoraként régóta foglalkozik az urbánus közterek minőségével. 2019-ben megjelent tanulmányában⁷⁸ a helyminőséget és a helyértéket meghatározó egészségügyi, társadalmi, gazdasági és környezeti tényezőket vizsgálja az épített környezet szempontjából, városi

⁷⁸ Carmona, M. (2019) Place value: place quality and its impact on health, social, economic and environmental outcomes, Journal of Urban Design, 24:1, 1-48, DOI: 10.1080/13574809.2018.1472523

kontextusban. A szakirodalmi összegzés eredményeképpen húsz, a hely minőségét befolyásoló értéket, kritériumot sorol fel, melyekben az élhető városi aktív földszint, humán zóna is meghatározó tényező. (Carmona, 2019) (8. táblázat)

8. táblázat - A minőségi városi tér kritériumai Matthew Carmona (2019) tanulmánya alapján

Helyszín	Csoportosítás	Sorszám	Kritérium	Magyarázat
KÖRNYÉK	Térelmélet	1	zöld környezet	
		2	közösségi közlekedési hálózat minősége	
		3	sűrű városszövet	
	Térhasználat	4	vegyes területhasználat	
		5	kompakt területhasználat	városi szétterjedés, szétterjedés, szétterjedés, szétterjedés
		6	épített örökség integrálása	
UTCA	Térmenedzsment	7	természeti integrálása	természeti adottságok és környezeti változatos ökoszisztéma integrációja
		8	átláthatóság	
	Térelmélet	9	helyidentitás	hely egyedi karaktere
		10	biztonságos tér	védhető tér
		11	utcai világítás	minősége
		12	nyilvános terek minősége	vonzó, barátságos, kényelmes és alkalmazkodó közösségi terek
	Térhasználat	13	forgalomcsillapítás	sebesség korlátozás
		14	sétálásra és kerékpározásra alkalmas közösségi terek	gyalogosok és kerékpárosok prioritása
		15	élénk élet az utcán és a környező épületekben	
		16	alacsony zajterhelés	
ÉPÜLET	Térelmélet	17	homlokzatok folytonossága, aktív homlokzatok	épület földszinti zónájában
		18	gyalogosok számára és léptékére tervezett terek	
	Térhasználat	19	építészeti minőség	észlelt építészeti minőség általában
		20	szociális humán zóna	privát és közösségi terek határán szociális, aktív térhasználat

A kortárs városról folyó nemzetközi szakmai párbeszéd meghatározó szereplője Jeff Speck várostervező, 101 szabály az élhető városért c. könyvében (2020) a sétálható város kritériumait gyűjti össze 101 pontban. Az Egyesült Államok jellemzően autós közlekedésre szabott városai napjainkban is komoly kihívásokkal néznek szembe a sétálható város megteremtéséért. (Speck, 2020) Speck javaslatainak nagy része a közlekedési infrastruktúra átszabására fókuszál, azonban 25 pontban foglalkozik a kutatás számára fontos élhető városi földszint kritériumaival. (15. ábra) A kiválasztott kritériumok a tágabb környékre, a hálózati szerepre, a kapcsolódási pontokra és az

utcára, az épület ismérveire egyaránt vonatkoznak, elsősorban a városi földszint térelméleti és térhasználati ismérveire fókuszálnak. (9. táblázat)

9. táblázat – A városi földszint élhetőségének kritériumai Jeff Speck: 101 szabály az élhető városért c. könyve alapján

Helyszín	Csoportosítás	Sorszám	Kritérium	Magyarázat
KÖRNYÉK	Térelmélet	1	sétálható utcák hálózata	“hasznos, biztonságos, érdekes és kényelmes gyaloglás” a vonzó funkciók (horgonypontok), utcakép elemzése
		2	kerékpáros infrastruktúra	
		3	kis tömbök létesítése	maximum 300 méteres szélesség
		4	parkok, játszóterek elérhetősége	gyalogosan elérhető parkok, játszóterek
	Térhasználat	5	vegyes funkciójú területek	szabályozásban vegyes funkciójú területek kijelölése a településközpontban
		6	intézmények jelenléte	séta távolságban elérhető iskola, óvoda
		7	lakó funkció jelenléte	lakó funkció jelenléte a központban
	Térmenedzsment	8	taktikai urbanizmus (eszköz)	minta-projektek megvalósítása a környék élhetőbbé tétele érdekében (ideiglenes lezárás, gyalogos kampány)
		9	forgalomcsillapítás	30-40 km/h korlátozás a gépkocsiknak
		10	megfelelő járda	kirakati humán zóna: 30-90 cm, “séta és beszélgető zóna”: 1,8m, fás zóna: 1,5-2,5 m, infrastruktúra zóna, lámpák, szemetes: 0,45 m
UTCA	Térelmélet	11	fásított utca	törzsek távolsága: 9-12 m, két oldalt, strukturált talaj a fák körül, járdán vízáteresztő burkolat
		12	“kültéri nappali térérzete”, megfelelő légtér arányok	Lexicon of the New Urbanism alapján ideális légtérarány 1:1-1:5-ig. “A terek csak annyira jók, amennyire a határaik”
		13	épületek homlokzata az utcafronton legyen	
		14	megfelelő világítás	lámpaoszlopok úttesttől 45 cm-re, maximum 3-4 m magasak, 15-6 méterenként
	Térhasználat	15	építészeti változatosság	
		16	utcai párhuzamosa parkolás	gyalogos közlekedés védelme és a kereskedelem kiszolgálása érdekében
		17	zsebparkok építése	a járda mellett parkolók helyén, 2-3-4 autónyi hosszúságban teraszok, közösségi zóna létesítése
		18	kétirányú utcák	
ÉPÜLET	Térelmélet	19	függőlegesen tagolt homlokzatok	tagolt homlokzatok
		20	változatos anyaghasználat	maximum 4 különböző anyag megjelenése a homlokzaton
		21	illeszkedés	új épületek építése esetén a szomszéd épületekhez igazodni, az épületek illeszkedése, de mégis elkülönülése egymástól, szomszédos épületekhez

			igazítani a homlokzat arányait, anyagait, kiosztást
		22	régi épületek védelme
		23	(tűzfalfestések preferálása) üres üzlethelyiségek homlokzatán átmenetileg művészeti alkotás
		24	aktív, átlátható kereskedelmi célú épület földszintjén a homlokzatok, lágyhomlokzat 60%-a átlátható kell legyen, szegélyek tervezett átmeneti zóna
Térhasználat		25	(parkolóházakat neha feltétlen szükséges megépíteni, akkor építsenek aelrejtett homlokzattal, átalakítható belvárosba) szerkezettel épüljön

A hivatkozott kutatások alapján összesített kritériumrendszer 33 ismérvből épül fel (10. táblázat). Az élhető városi környéket tíz kritérium mutatja be, melyből három térelméleti kritérium: *városon belüli jó pozíció (KTE1)*, *jó kapcsolat a városi zöldinfrastruktúra rendszeréhez, szabadterek rendszeréhez (KTE2)*, *megfelelő sűrűség (KTE3)*. Három térhasználati kritérium: *vegyes funkciójú területek és kompakt területhasználat (KTH4)*, *közbiztonság (KTH5)*, *helyidentitás, földszinti helyiségeket használó lakóközönség, lakó funkció jelenléte (KTH6)*, és négy termenedzsment típusú kritérium zárja a sort a környék léptékében: *jövőkép és stratégia, partneri hálózatok (KTM7)*, *helymarketing (KTM8)*, *városüzemeltetés, helyi alapszolgáltatások (KTM9)*, *tiszta és érthető tájékoztatási rendszer (KTM10)*.

A városi utca léptékében 16 kritérium kerül a felsorolásba, melyből hat elem az utca fizikai tulajdonságait leíró térelméleti kritérium: *gyalogosan bejárható, sétálásra készített tér (UTE11)*, *megfelelő légtér arányok "kültéri nappali térérzete" (UTE12)*, *komfortérzet megléte (szél, zaj, nap- védelem, árnyék) (UTE13)*, *alap infrastruktúra, megfelelő világítás (UTE14)*, *fásított, zöld utca (UTE15)*, *építészeti sokszínűség, környezethez illeszkedő szabadtér-építészet (UTE16)*. Az utca térhasználatával kapcsolatos tulajdonságait hat kritérium fedi le: *forgalomcsillapítás, alacsony zajterhelés (UTH17)*, *gyalogosok és kerékpárosok prioritása (UTH18)*, *parkolási lehetőség és a gyalogos felületek egyensúlya (UTH19)*, *aktív és minőségi földszintek, funkcionális sokszínűség (UTH20)*, *lehetőség a leülésre (UTH21)*, *sokrétű térhasználat lehetősége, különböző korosztályok jelenléte (UTH22)*, míg a termenedzsment adottságokat négy kritérium mutatja be: *változatos bérlői mix (UTM23)*, *kereskedelmi láncok és független vállalkozások jelenléte (UTM24)*, *utca-menedzsment szervezet (UTM25)*, *aktív órák (UTM26)*.

Az épület léptékében az élhető városi földszint térelméleti, fizikai tulajdonságait öt ismérv: *építészeti minőség, 5 km/h "részletek" támogatása, a jellemző építészeti karakter (ÉTE27)*, *függőlegesen tagolt homlokzatok, kisebb helyiségek egymás mellett (ÉTE28)*, *aktív, átlátható homlokzatok, lágy szegélyek (ÉTE29)*, *rugalmas magasság (általában 4 méter körül) (ÉTE30)*, *megfelelő jelzések és feliratok (ÉTE31)* míg a térhasználati és termenedzsment jellemzőket: *szociális humán zóna, rugalmas területhasználat (ÉTH32)*, *közös képviselő (ÉTM33)* egy-egy ismérv mutatja be. A közös képviselő, hazai tér- és épületmenedzsment sajátosság alapján került be a kritériumrendszerbe.

10. táblázat - A kutatás alapján felállított kritériumrendszer

Helyszín	Csoportosítás	Sorszám	Kritérium	Hivatkozás
KÖRNYÉK (K)	Térelmélet (TE)	KTE1	Városon belüli jó pozíció	Krassenberg & al., 2016 PPS, 2018 Parker & al., 2016 Carmona, 2019 Gehl & al., 2017 Speck, 2020 Saunders, 2020
		KTE2	Jó kapcsolat a városi zöldinfrastruktúra rendszeréhez, szabadterek rendszeréhez	Krassenberg & al., 2016 Carmona, 2019 Speck, 2020
		KTE3	Megfelelı sűrűség	Krassenberg & al., 2016 Carmona, 2019
	Térhasználat (TH)	KTH4	Vegyes funkciójú területek és kompakt területhasználat	Speck, 2020 Carmona, 2019Parker & al., 2016Krassenberg & al., 2016
		KTH5	Közbiztonság	Carmona, 2019 Gehl & al., 2017 Parker & al., 2016 Saunders, 2020 PPS, 2018
		KTH6	Helyidentitás, földszinti helyiségeket használó lakóközönség, lakó funkció jelenléte	Krassenberg & al., 2016 Carmona, 2019 Gehl & al., 2017 Parker & al., 2016 Speck, 2020
	Térmenedzsment (TM)	KTM7	Jövőkép és stratégia, partneri hálózatok	Krassenberg & al., 2016 Parker & al., 2016 PPS, 2018
		KTM8	Helymarketing	Parker & al., 2016 PPS, 2018
		KTM9	Városüzemeltetés, helyi alapszolgáltatások	Parker & al., 2016 PPS, 2018
		KTM10	Tiszta és érthető tájékoztatási rendszer	Krassenberg & al., 2016, PPS, 2018
UTCA (U)	Térelmélet (TE)	UTE11	Gyalogosan bejárható, sétálásra készített tér	PPS, 2018 Saunders, 2020 Carmona, 2019 Krassenberg & al., 2016 Gehl & al., 2017 Speck, 2020
		UTE12	Megfelelı légtér arányok "kültéri nappali térérzete"	Speck, 2020 Krassenberg & al., 2016
		UTE13	Komfortérzet megléte (szél, zaj, nap- védelem, árnyék)	Krassenberg & al., 2016 Saunders, 2020Carmona, 2019PPS, 2018 Gehl & al., 2017
		UTE14	Alap infrastruktúra, megfelelő világítás	Parker & al., 2016 Speck, 2020 Carmona, 2019
		UTE15	Fásított, zöld utca	Speck, 2020 Krassenberg & al., 2016 Saunders, 2020 Gehl & al., 2017 Carmona, 2019
		UTE16	Építészeti sokszínűség, környezethez illeszkedő szabadtér-építészeti	Speck, 2020 Krassenberg & al., 2016 PPS, 2018 Gehl & al., 2017 Carmona, 2019

ÉPÜLET (É)	Térhasználat (TH)	UTH17	Forgalomcsillapítás, alacsony zajterhelés	Saunders, 2020 Speck, 2020 Carmona, 2019 Gehl & al., 2017
		UTH18	Gyalogosok és kerékpárosok prioritása	Parker & al., 2016 PPS, 2018 Krassenberg & al., 2016 Carmona, 2019
		UTH19	Parkolási lehetőség és a gyalogos felületek egyensúlya	PPS, 2018 Krassenberg & al., 2016 Gehl & al., 2017
		UTH20	Aktív és minőségi földszintek, funkcionális sokszínűség	Carmona, 2019 Parker & al., 2016 Saunders, 2020 PPS, 2018 Krassenberg & al., 2016 Gehl & al., 2017 Speck, 2020
		UTH21	Lehetőség a leülésre	Saunders, 2020 PPS, 2018 Krassenberg & al., 2016 Gehl & al., 2017 Parker & al., 2016
		UTH22	Sokrétű térhasználat lehetősége, különböző korosztályok jelenléte	Saunders, 2020 PPS, 2018
	Térmenedzsment (TM)	UTM23	Változatos bérleti mix	Parker & al., 2016 Krassenberg & al., 2016 PPS, 2018 Parker & al., 2016 Speck, 2020
		UTM24	Kereskedelmi láncok és független vállalkozások jelenléte	Parker & al., 2016 PPS, 2018
		UTM25	Utca-menedzsment	Parker & al., 2016 Krassenberg & al., 2016 PPS, 2018
		UTM26	Aktív órák	Parker & al., 2016 PPS, 2018
	Térelmélet (TE)	ÉTE27	Építészeti minőség, 5 km/h "részletek" támogatása, a jellemző építészeti karakter	Speck, 2020 Krassenberg & al., 2016 Carmona, 2019
		ÉTE28	Függőlegesen tagolt homlokzatok, kisebb helyiségek egymás mellett	Speck, 2020 Krassenberg & al., 2016
		ÉTE29	Aktív, átlátható homlokzatok, lágy szegélyek	Speck, 2020 Carmona, 2019 Krassenberg & al., 2016
		ÉTE30	Rugalmas magasság (általában 4 méter körül)	Krassenberg & al., 2016 Parker & al., 2016
		ÉTE31	Megfelelő jelzések és feliratok	Krassenberg & al., 2016, PPS, 2018
	Térhasználat (TH)	ÉTH32	Szociális humán zóna, rugalmas területhasználat	Carmona, 2019 Gehl & al., 2017 Krassenberg & al., 2016
	Térmenedzsment (TM)	ÉTM33	Közös képviselet	

4.3.2 Online közösségi részvételi eszköz

A kutatás során készült szakértői interjúhoz és a szakértői kérdőívekhez részben a szerző által fejlesztett online felület szolgált közösségi részvételi eszközként.⁷⁹ A PPGIS (Public Participatory GIS) hely alapú online kérdőív alkalmas a helyi lakosság elérésére, helyhez kötődő információk gyűjtésére. Az online felület, a www.kozossegitervezes.hu címen elérhető, 2020-ban azzal a céllal jött létre, hogy segítse a helyi lakosság véleményének kikérését önkormányzatok, tervezőirodák, egyéb megbízók által vezérelt fejlesztési folyamatok, tervek, stratégiák, kutatások vagy közterület-megújítások folyamata során.⁸⁰ A felületen egy-egy projekt számára külön online oldal és kérdőív indítható. A hely alapú online kérdőív alkalmas komplex programokat alátámasztó közösségi adatgyűjtésre, illetve városfejlesztési programokhoz kapcsolódó közösségi részvételre. A kutatás során a hely alapú online kérdőív a szakértői kérdőívekénél (4.3.3. fejezet), illetve a kritériumrendszer alkalmazását bemutató, Bartók Béla utat vizsgáló lakossági kérdőív (5. fejezet) során került felhasználásra.

4.3.3 Szakértők részvétele a kritériumrendszer alakításában

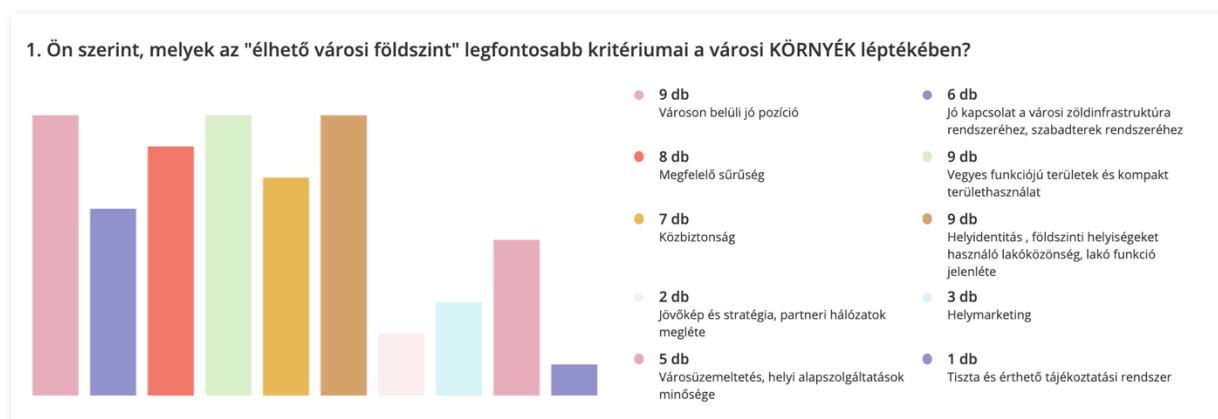
A kutatás online szakértői kérdőív keretében, 2021. május-június során, három kérdésben: a környék, az utca és az épület léptékében kérte a szakértőket, hogy válasszák ki az „élhető városi földszint” számukra legfontosabb négy kritériumát az adott léptékben. (M4 melléklet)

A szakértők kiválasztásánál szempont volt, hogy a témában: a városközponti területek földszinti zónájának kutatása, fejlesztése vagy tervezése terén tudományos vagy gyakorlati oldalról komoly referenciákkal, szakmai tapasztalattal (min. 10 év) rendelkezzenek. A szakértők kiválasztása során szempont volt az interdiszciplináris megközelítés, melyet a városi földszint térelméleti, térhasználati és térmenedzsment fókuszú vizsgálati módszertana indokolt. Ennek megfelelően, a kutatásban a szakértők köre tájépítésmérnök, szociológus, urbanista-építészmérnök, településmérnök, közgazdász, menedzser szakértők köréből került ki.

A városi környék léptékében az első helyeken a *városon belüli jó pozíció* (9, N=14), *helyidentitás, földszinti helyiségeket használó lakóközönség, lakó funkció jelenléte* (9, N=14) és *vegyes funkciójú területek és kompakt területhasználat* (9, N=14) végzett. Ezt követően a *megfelelő sűrűség* (8, N=14), *közbiztonság* (7, N=14), a *jó kapcsolat a városi zöldinfrastruktúra rendszeréhez, szabadterek rendszeréhez* (6, N=14) és a *városüzemeltetés, helyi alapszolgáltatások minősége* (5, N=14) szerepeltek. Míg a sort a *helymarketing* (3, N=14), *jövőkép és stratégia, partneri hálózatok megléte* (2, N=14) és a *tiszta és érthető tájékoztatási rendszer* (1, N=14) zárták. (17. ábra)

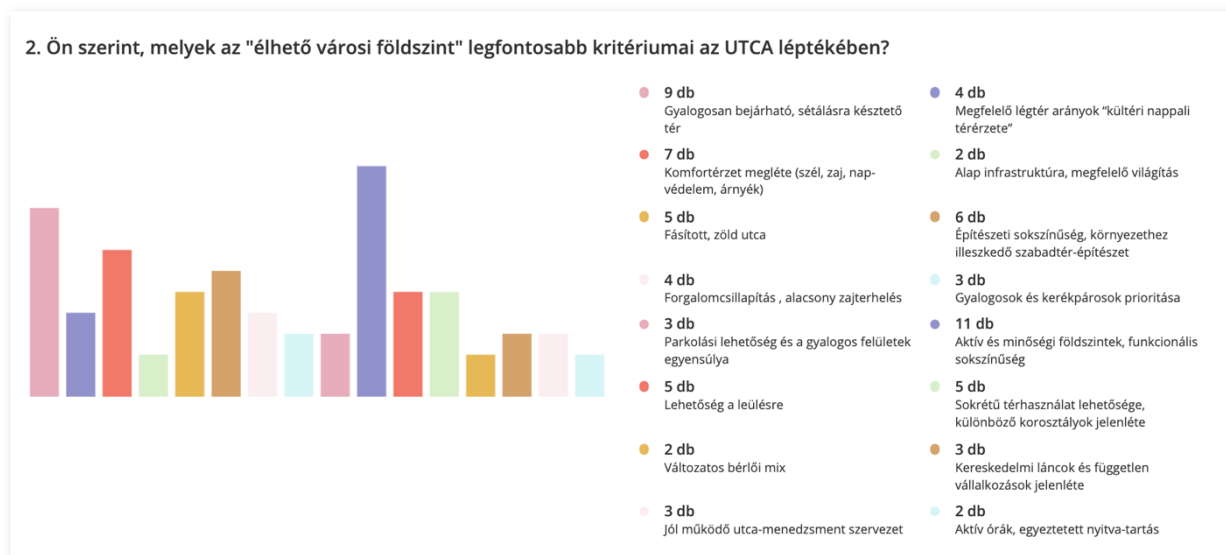
⁷⁹ A www.budapestdialog.hu hely alapú online közösségi tervezési eszköz 2014-ben jött létre, alapítói: Berecz András, Szerdahelyi Tamás, Szerdahelyi-Németh Klára (településfejlesztési szakmai koncepció). A meglévő oldal további fejlesztéseként jött létre 2020-ban a www.kozossegitervezes.hu hely alapú online PPGIS tervezési eszköz, melynek alapítói: Berecz András, Szerdahelyi Tamás, Szerdahelyi-Németh Klára (településfejlesztési szakmai koncepció), Avar Zoltán, Lukácsné Gergely. (M10 – Társszerzői nyilatkozat)

⁸⁰ A www.kozossegitervezes.hu oldal rendszerén futnak 2020 óta a Fővárosi Önkormányzat közösségi tervezésihez kapcsolódó online kérdőívek, melyek a <https://kozossegitervezes.budapest.hu/> oldalon elérhetők. Illetve a Főváros Zöld Infrastruktúra Fejlesztési és Fenntartási Akciótervének, a Radó Dezső Terv készítésének során is ugyanezen oldal háttér rendszere szolgál (<https://rdt.budapest.hu/>) a helyi közösség online részvételére.

17. ábra - Szakértői kérdőív eredménye a "városi környezet" léptékében

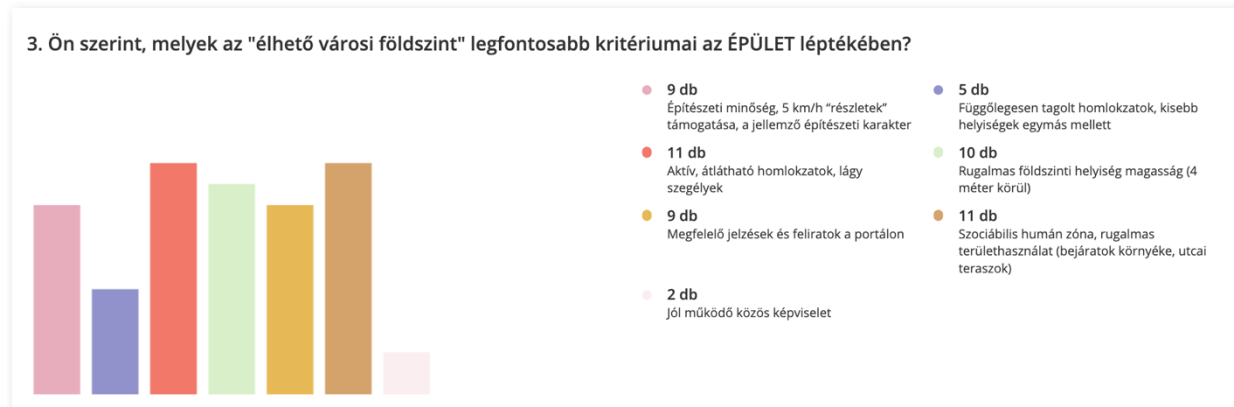
A városi utca léptékében kiemelkedően magas az *aktív és minőségi földszintek, funkcionális sokszínűség* (11, N=14) végzett legmagasabb számmal. Ezt követi a *gyalogosan bejárható, sétálásra készített tér* (9, N=14), majd a *komfortérzet megléte (szél, zaj, nap- védelem, árnyék)* (7, N=14), és az *építészeti sokszínűség, környezethez illeszkedő szabadter-építészet* (6, N=14). A középmezőnyben helyezkedik el közel azonos pontszámmal a *fásított, zöld utca* (5, N=14), a *sokrétű térhasználat lehetősége* (5, N=14), a *különböző korosztályok jelenléte* (5, N=14), a *lehetőség a leülésre* (5, N=14), a *forgalomcsillapítás, alacsony zajterhelés* (4, N=14), és a *megfelelő légtér arányok "kültéri nappali térérzete"* (4, N=14) kritériumok. Míg a sort a *parkolási lehetőség és a gyalogos felületek egyensúlya* (3, N=14), *kereskedelmi láncok és független vállalkozások jelenléte* (3, N=14), *jól működő utca-menedzsment szervezet* (3, N=14), *gyalogosok és kerékpárosok prioritása* (3, N=14), *változatos bérloői mix* (2, N=14), *aktív órák, egyeztetett nyitva-tartás* (2, N=14) és az *alap infrastruktúra, megfelelő világítás* (2, N=14) kritériumai zárják. (18. ábra)

18. ábra - Szakértői kérdőív eredménye az "utca" léptékében

Az épület léptékében a másik két léptékhez képest kevesebb kritérium indokolja a több és magasabb pontszámot. A legmagasabb értékelést a *szociális humán zóna, rugalmas területhasználat (bejáratok környéke, utcai teraszok)* (11, N=14) és az *aktív, átlátható homlokzatok, lágy szegélyek* (11, N=14) kapták. Ezt követően magas pontszámmal szerepelnek a *rugalmas földszinti helyiség magasság (4 méter körül)* (10, N=14), az *építészeti minőség, 5 km/h*

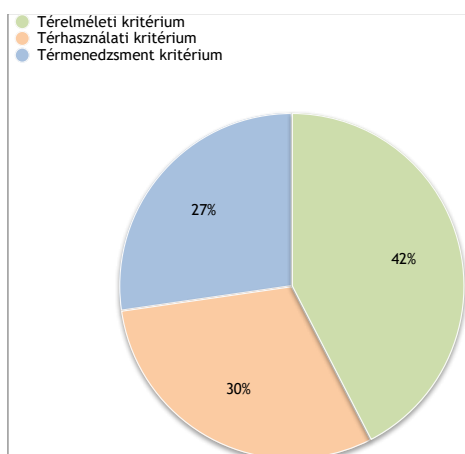
“részletek” támogatása, jellemző építészeti karakter (9, N=14) és a megfelelő jelzések és feliratok a portálon (9, N=14) kritériumok. A legalacsonyabb számot a függőlegesen tagolt homlokzatok, kisebb helyiségek egymás mellett (5, N=14) és a jól működő közös képviselet (2, N=14) kapták. (19. ábra)

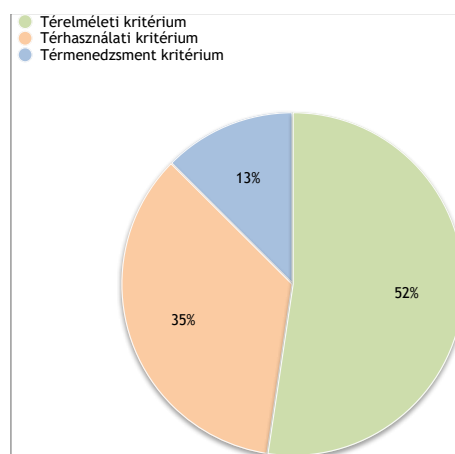
19. ábra - Szakértői kérdőív eredménye az "épület" léptékében

Az alábbi diagram (20. ábra) szerint, a 33 kritérium térelméleti (42%), térhasználati (30%) és térmenedzsment (27%) típusainak megoszlása a felállított rendszerben kiegyenlített. Míg a felállított kritériumrendszer elemeire rákérdező szakértői kérdőív pontjait összesítve megállapítható, hogy a térelméleti (52%) és térhasználati (35%) kritériumok arányaiban jóval több pontot kaptak a térmenedzsment (13%) kritériumokhoz képest. (21. ábra)

Mindez alátámasztja a feltételezést, miszerint a nemzetközi gyakorlathoz képest a hazai tudományos és gyakorlati városfejlesztéssel foglalkozó szakmai körökben egyaránt alulértékelt a térmenedzsment szerepe, mindemellett hazai gyakorlata is még a kibontakozás előtt áll. Az eredmény alapján kirajzolódik, hogy az ágazat szerepe napjainkban kevésbé közismert és elismert az élhető városi utcák hazai terepén, noha a városi utcák megfelelő és sikeres működéséhez a térmenedzsment ágazat és ismérvek szerepe elengedhetetlen.

20. ábra - Kritériumok típusainak megoszlása

21. ábra - Kritériumok típusainak pontszámai a szakértői kérdőív alapján

4.3.4 Az élhető városi földszint kritériumrendszerének adaptálása Budapestre

A szakértői kérdőíveket követően, a kutatás keretében 9 szakértővel online interjú készült 2021. május és júniusa során. (M5 melléklet) Az online interjú témája a 33 kritériumból álló rendszer. A szakértői interjúk célja a hazai és budapesti szakmai közösség véleményének, javaslatainak kikérése az élhető városi földszint ismérveiről. Majd a nemzetközi szakirodalom alapján felállított kritériumrendszer módosítása, hazai viszonyokra történő adaptálása a szakértői vélemények, javaslatok alapján.

A szakértői interjúban az ismérvekről való kérdésekre a „környék”, az „utca” és az „épület” léptékében csoportosítva került sor. Az interjúk kivonatát az M5. számú melléklet tartalmazza. Az interjúk alapján a szakértők a felállított kritériumrendszert és az ismérvek nagy részét támogatták. A kritériumok megnevezése és részletei a következőképpen módosultak:

A „Megfelelő légtér arányok „kültéri nappali térérzete” (UTE12) kritérium új megnevezése: „Megfelelő tér-arányok „kültéri nappali térérzete” (UTE12), a „Lehetőség a leülésre” (UTH21) kritérium új, tágabb megnevezése: „Várakozásra alkalmas hely, lehetőség a leülésre” (UTH20), míg az „Építészeti minőség, 5 km/h „részletek” támogatása, a jellemző építészeti karakter” (ÉTE27) kritérium új megnevezése: „Gyalogos mozgásának tempójában érzékelhető részletek, építészeti minőség és jellemző építészeti karakter”(ÉTE26). A „Függőlegesen tagolt homlokzatok, kisebb helyiségek egymás mellett” (ÉTE28) kritérium pontosítás után: „Függőlegesen tagolt földszinti homlokzatok, kisebb helyiségek egymás mellett” (ÉTE27) változott, az „Aktív, átlátható homlokzatok, lágy szegélyek” (ÉTE29) kritérium hasonlóan kiegészült a „Aktív, átlátható földszinti homlokzatok, lágy szegélyek” (ÉTE28) megnevezésre, míg a „Rugalmas magasság” (ÉTE30) kritérium „Megfelelő földszinti helyiség adottságok, megfelelő helyiség magasság” (ÉTE 29) megnevezésre módosult.

A „Gyalogosok és kerékpárosok prioritása” (UTH18) kritérium két szakértő számára is önmagában ellentmondásos megnevezés volt, ezért a téma részben beépült egy másik kritérium alá, és önálló kritériumként kikerült a kritériumrendszerből, így a módosítást követően a 32 kritériumból álló rendszert ismertetjük a következő fejezetben. (11. táblázat)

11. táblázat - A kutatás eredményeképpen előállt kritériumrendszer az élhető városi földszint ismérveivel

Lépték	Csoportostás	Sorszám	Kritérium	Kritérium részlet
KÖRNYÉK (K)	Térelmélet (TE)	KTE1	Városon belüli jó pozíció	városon belül központi lokáció
				tömegközlekedési ellátottság
				kerékpáros kapcsolat minősége
				mely társadalmi csoportok érhetik el az adott helyszínt
		KTE2	Jó kapcsolat a városi zöldinfrastruktúra rendszeréhez, szabadterek rendszeréhez	városi zöldinfrastruktúrához való kapcsolat
				környékbeli zöldterületek látogatottsága, kihasználtsága
	Térhasználat (TH)	KTE3	Megfelelő sűrűség	zöldterületek használatának célja
				beépítési sűrűség, szintterületi mutató
				beépítés típusa
		KTH4	Vegyes funkciójú területek és kompakt területhasználat	laksűrűség, használati intenzitás
				vegyes funkciójú terület
				vendéglátás használata
				kereskedelmi helyszínek használata
				kulturális helyszínek használata
				helyi alapszolgáltatások, intézmények séta távolságban
		KTH5	Közbiztonság	bűnözési mutatók / szubjektív lakossági biztonságérzet
				biztonságos terek kialakításának követelményei, megfelelő világítás
		KTH6	Helyidentitás, földszinti helyiségeket használó közönség, lakó funkció jelenléte	földszinti helyiségeket használó közönség a környéken, közeli üzletek /bevásárlóközpont preferencia
				lakó funkció jelenléte a környéken
				kedvenc hely
				központ vonzereje a lakosság szerint
				változó környezet, változó trendek

	Térmenedzsment (TM)	KTM7	Jövőkép és stratégia, partneri hálózatok	partneri hálózatok és helyi önkormányzattal való kapcsolat jövőkép, stratégia a helyet illetően
		KTM8	Helymarketing	utca, környezet rendelkezik hely marketinggel?
		KTM9	Városüzemeltetés, helyi alapszolgáltatások	utca alapvető üzemeltetése (tisztaság)
		KTM10	Tiszta és érthető tájékoztatási rendszer	környéken való tájékozódást segítő jelzések, táblák, feliratok minősége
UTCA (U)	Térelmélet (TE)	UTE11	Gyalogosan bejárható, sétálásra készítő tér	járda minősége, berendezése átkelési lehetőség akadálymentesség mi készíti sétálásra a gyalogost egy adott helyen?
		UTE12	Megfelelő tér-arányok "kültéri nappali térérzete"	térarányok
		UTE13	Komfortérzet megléte (szél, zaj, nap- védelem, árnyék)	szél, zaj, nap- védelem, árnyék, városklíma megoldások
		UTE14	Megfelelő alap infrastruktúra megléte	nyilvános illemhely hulladékátroló
		UTE15	Fásított, zöld utca	fák zöldfelületek
		UTE16	Építészeti sokszínűség, környezethez illeszkedő szabadtér-építészet	építészeti sokszínűség, történeti örökség kezelése szabadtér-építészet
	Térhasználat (TH)	UTH17	Forgalomcsillapítás, alacsony zajterhelés	forgalomcsillapítás gyalogosok és kerékpárosok prioritása
		UTH18	Parkolási lehetőség és a gyalogos felületek egyensúlya	parkolási lehetőség
		UTH19	Aktív és minőségi földszintek, funkcionális sokszínűség	minimum 10 bejárat 100 méternyi épülethomlokaton
		UTH20	Várakozásra alkalmas hely, lehetőség a leülésre	leülési lehetőség
		UTH21	Sokrétű térhasználat lehetősége, különböző korosztályok jelenléte	különböző korosztályok jelenléte, köztéri események, éjszakai használat: különböző térhasználatok számára nyitott hely
		UTM22	Változatos bérloői mix	bérloői mix

ÉPÜLET (É)	Térmenedzsment (TM)			kereslet és kínálat
				horgonypont/bérlő
				napi vásárló forgalom
				tulajdonviszonyok
				mióta működik a vállalkozás
		UTM23	Nemzetközi láncok és független kisvállalkozások jelenléte	nemzetközi láncok, független kisvállalkozások jelenléte, helyi tulajdonú helyiségek és vállalkozások
				“sarki fűszeres”
		UTM24	Utca-menedzsment	utcamenedzsment
				kooperatív partnerek
		UTM25	Aktív órák	összehangolt nyitvatartási idő
	Térelmélet (TE)	ÉTE26	Gyalogos mozgásának tempójában érzékelhető részletek, építészeti minőség és jellemző építészeti karakter	jellemző építészeti karakter, változatos, minőségi anyaghasználat
				5 km/h “részletek” támogatása
		ÉTE27	Függőlegesen tagolt földszinti homlokzatok, kisebb helyiségek egymás mellett	tagolt homlokzatok, kisebb helyiségek
		ÉTE28	Aktív, átlátható földszinti homlokzatok, lágy szegélyek	aktív földszint
		ÉTE29	Megfelelő földszinti helyiség adottságok, megfelelő helyiség magasság	megfelelő helyiség magasság
		ÉTE30	Megfelelő jelzések és feliratok	homlokzaton megjelenő felirat, cégér
	Térhasználat (TH)	ÉTE31	Szociális humán zóna, rugalmas területhasználat	humán zóna, emberi léptékű terek, bejáratok kialakítása
				köztéri teraszok jelenléte
				rugalmas helyiséghasználat lehetősége
	Térmenedzsment (TM)	ÉTM32	Közös képviselő	illatok szerepe
				közös képviselő megléte, minősége

4.4 Kritériumok a környezet léptékében

William H. Whyte szerint „az embereket leginkább a többi ember jelenléte érdekli és vonzza egy adott városban.”⁸¹ Míg Jan Gehl szerint a jó városi köztér ismérve az ott megforduló emberek számával és az ott történt aktivitások típusával és mennyiségével mérhető. Az embereket vonzza a többi ember jelenléte, mások aktivitásának figyelése önmagában stimuláló hatással ér fel.

A kritériumrendszer a városközponti vegyes használatú területek zárt sorú beépítésű magterületeire fókuszál. A következő fejezetben a „környék”, az „utca” és az „épület” léptékében csoportosítva tekintjük át az élhető városi földszintről megfogalmazott térelméleti, térhasználati és terméledzsmet kritériumokat. Az szakirodalom törzsét a korábbi fejezetben idézett, elsősorban modernről kritikusan gondolkodó és arra épülő szakirodalom és az élhető városi földszint kritériumait taglaló jelenkori, 4.3.1. fejezetben bemutatott kutatások adják. A környezet lehatárolása az „utca léptékéből”, a vizsgált útszakasz lehatárolásából következik, annak 300 méteres környezetét jelenti, melyet a gyalogos távolság becsült mértéke alapján határozunk meg. (Gehl, 2010) (lásd: 5.1. fejezet)

4.4.1 Térelméleti kritériumok

KTE1 - Városon belüli jó pozíció

Az élhető városi környezet ismérvei között a városon belüli jó pozíciónak a szakirodalom (Alexander, 1977) (Whyte, 1980) és az idézett kutatások (Krassenberg & al., 2016) (Parker & al., 2016) (Gehl & al., 2017) (PPS, 2018) (Carmona, 2019) (Saunders, 2020) (Speck, 2020) egyaránt kiemelt figyelmet szentelnek. Krassenberg et al. (2016) hangsúlyozza a környezet központi fekvését, szociális, vagy gazdasági központ közeli jelenlétét. Speck (2020) a központ elérhetőségét, a meglévő jó hálózati kapcsolatokat, a kerékpáros-, és közösségi közlekedési hálózatokhoz való megfelelő kapcsolatot írja le. A kritérium a városközponti vegyes használatú területek központi fekvésű magterületeire fókuszál.

KTE2 - Jó kapcsolat a városi zöldinfrastruktúra rendszeréhez, szabadterek rendszeréhez

A városi zöldinfrastruktúra hálózathoz és a szabadterek rendszeréhez való kapcsolat hangsúlyosan jelenik meg a szakirodalomban (Alexander, 1977) (Whyte, 1980) (Gehl, 2011) (Krassenberg & al., 2016). Speck (2020) a sétálásra alkalmas utcák hálózatának fontosságát emeli ki, ahol „hasznos, biztonságos és kényelmes a gyaloglás”, míg Carmona (2019) a természeti környezet városi térbe való integrálását hangsúlyozza.

KTE3 – Megfelelő sűrűség

Az élhető városi földszintek kritériumai azon városi környéken értelmezhetők, ahol a város rendelkezik egy bizonyos sűrűséggel a lakosságra és a beépítésre nézve egyaránt. (Cullen, 1971) (Alexander, 1977) (Krassenberg & al., 2016) (Carmona, 2019). Newmann (1972) szerint, a „megfelelő sűrűség: ne túl sűrű és ne is túl ritka beépítés” legyen.

⁸¹ “What attracts people most, it would appear, is other people.” Whyte (1980, p 19)

4.4.2 Térhasználati kritériumok

KTH4 - Vegyes funkciójú területek és kompakt területhasználat

A vegyes funkciójú területek jelenléte és a kompakt területhasználat a kortárs urbanisztika, településtervezés egyik fontos tervezési alapelve. Az idézett kutatásokban Krassenberg et. al. (2016), Parker et. al. (2016), Carmona (2019) és Speck (2020) is említi a kritériumok között. Parker et. al. (2016) HSUK 2020 kutatásában a központ vonzereje, a környék funkcionális gazdagsága szerepel. Speck (2020) fontosnak tartja a vegyes funkciójú területek kijelölését a szabályozási tervekben és a gyalogos távolságban elérhető intézményeket, iskolát, óvodát.

KTH5 – Közbiztonság

Alapvető térhasználati kritériumként jelenik meg a városi környék léptékében a közbiztonság. (Parker & al., 2016) (Gehl & al., 2017) (Saunders, 2020) (Carmona, 2019)

Jacobs (1961) gyakran ír a pezsgő városi környékekről, az utca szerepéről a városban, arról, hogy hány különböző tényezőn múlik az utca élıhetősége. Szerinte az egyik legfontosabb feladat, hogy az utcát "vigyázó szemek figyeljék". Ezzel a Zeisel-féle (1981) első számú városi alapszükségletnek, a biztonság-igény kielégítésének tesz eleget: "Egy olyan városi rend szerencsés birtokosai vagyunk, mely viszonylag egyszerűvé teszi a nyugalom fenntartását, mert az utcát vigyázó szemek figyelik. Ám maga a rend és az azt alkotó félelmetes mennyiségű összetevő korántsem egyszerű. Az összetevők többsége valamilyen értelemben különleges. Egyesült erővel hatnak a csöppet sem különleges utcára, járdára. Éppen ebben áll az utca ereje." (Jacobs, 1961, p. 54) Gehl (2017) hangsúlyozza a közlekedési balesetektől való védelem fontosságát, a gyalogosok biztonságát, míg Newman (1972) és Carmona (2019) a biztonságos terek kialakításának követelményeit. Parker et. al. (2016) az adott környék bűnözési mutatóiról nyilvánosan elérhető adatok fontosságát hangsúlyozza.

KTH6 - Helyidentitás, földszinti helyiségeket használó lakóközönség, lakó funkció jelenléte

A térhasználati tényezőkkel folytatva a sort, Alexander (1977) és Whyte (1980) is említi, hogy a jól működő környékhez szükséges, hogy legyen olyan helyi lakosság, aki használja a földszinti helyiségekben található funkciókat. A sarki fűszeresnél vásárol, a helyi zöldségeshez és virágárushoz is rendszeresen betér, a közeli kávézóban találkozik barátaival. Parker et. al. (2016) és Speck (2020) egyaránt fontosnak tartja a célterület környékén a lakó funkció jelenlétét, hiszen a környék földszinti helyiségeiben működő vállalkozások nem lehetnek sikeresek a helyi lakosság tevékeny jelenléte és vásárlóereje nélkül. Ma Budapesten, az újlipótvárosi utcákon sétálva találhatunk olyan földszinti üzleteket, szabót, kalapost, egyedi öltönyt készítő, működő vállalkozásokat, amelyek léte azt jelzi, hogy a helyi lakosság előnyben részesíti ezeket az üzleteket. (Szerdahelyi-Németh, 2020) A helyidentitás fontosságát emeli ki Carmona (2019) és Gehl et. al. (2017), hiszen a helyi lakosság helyidentitásából és helykötődéséből is fakadó térhasználata, nagyban hozzájárul egy-egy környék karakteréhez, otthonosságához. (Zelenák, 2018.)

4.4.3 Térmenedzsment kritériumok

A következő fejezetben, az idézett, feldolgozott kutatások és szakirodalom alapján, az élıhető városi földszint térmenedzsment típusú kritériumait összegezzük a városi környék léptékében. A

térmenedzsment témaköre a környék és a városi földszint működése mögött rejlő szereplőket és rendszereket érinti.

KTM7 - Jövőkép és stratégia, partneri hálózatok

A városi környék, központ fejlődésében az érdeklődő, kezdeményező partneri hálózatok fontosságát fejezi ki Newman (1972) és Whyte (1980). A közös jövőkép és stratégia alkotását, a különböző szereplők együttműködését, a jövőkép helyi tervekbe való beépítését hangsúlyozza Parker et al. (2016). Az élhető városi környék jövőjének alapja, hogy van-e „gazdája”, a helyi önkormányzat rendelkezik-e jövőképével a terület fejlesztését illetően. Illetve rendelkezik-e olyan szervezettel, melynek dedikált feladata a környék pezsgő életének fejlesztése és fenntartása. Előremutató, ha jelen vannak érdeklődő és tenni akaró partnerek, civil szervezetek, közösségek és gazdasági társaságok, helyi vállalkozások, akiknek fontos a környék jövője, mindez elősegíti a helyi identitás erősödését. (Whyte, 1980) (Krassenberg & al., 2016) (Carmona, 2008)

KTM8 – Helymarketing

Az adott környék rendelkezik-e hely marketinggel⁸²? A különböző szereplők, helyi vállalkozások, együttesen vagy külön-külön promótálják-e tevékenységüket és a látogatóknak szánt lehetőségeket? (Parker & al., 2016) (PPS, 2018) Kozma (1995) szerint: „fontos, hogy az önkormányzat a marketing tevékenység megkezdése előtt széleskörű tervet készítsen, és ebben részletezze az egyes elemekkel (összetevőkkel) kapcsolatban felmerülő legfontosabb kérdéseket: ki felelős az adott tevékenységért, hogyan hajtják végre az adott tevékenységet, mennyibe fog kerülni és mikorra várható a befejezése (Kotler, P. et al. 1993). Egy ilyen terv lehetővé teszi a hatáskörök és feladatok pontos elosztását és a terv végrehajtásának ellenőrzését.” (Kozma, 1995, p. 39)

KTM9 - Városüzemeltetés, helyi alapszolgáltatások

A környék városüzemeltetési feladatai, a helyi alapszolgáltatások megfelelő működése fontos kritérium Parker et.al (2016) és a PPS (2018) szerint. A megfelelő működés indikátora lehet a köztisztaság mérése Saunders (2020) szerint.

KTM10 - Tiszta és érthető tájékoztatási rendszer

A környéken való tájékozódást segítik a megfelelő jelzések, táblák, feliratok, melyek fontos, hogy megfelelő esztétikai minőségben készüljenek, jól olvashatók és kifejezők legyenek. (Krassenberg & al., 2016)

⁸² „A városmarketing szélesebb értelmezése csak az 1980-as évek végén nyert teret, és azóta a témával foglalkozó elméleti könyvek (pl. Ashworth, G. J—Voogd, H. 1990, Philo, C.— Kearns, K. 1993, Kotler, P. et al. 1993) illetve az esettanulmányokat bemutató cikkek (pl. Madsen, H. 1992, Paddison, R. 1992, Short, J. R. et al. 1993) egyre több tevékenységet vesznek figyelembe. A szerzők a városmarketinget egy olyan módszerként definiálják, amelyet a települések arra tudnak felhasználni, hogy javítsák versenyképességüket a piacon. Hangsúlyozzák, hogy ez a tevékenység több összetevőből áll és bármelyik elem kihagyása veszélybe sodorhatja az egész folyamat sikerét.” (Kozma, 1995, p. 39)

„A településmarketing a marketingtudományból fejlődött ki; annak egy speciális szakterülete, s annak a rendszerébe illeszkedik. Természetesen a település különleges termék – a marketing szóhasználatával. A marketing tevékenység általában a „4 P-Mix”-re irányul. A településmarketing esetében a termék (Product) maga a település, s ennek az árát – a benne élő emberekkel együtt –, lehetetlen meghatározni, tehát nincs is ára (Price). Az adás-vétel során a település nem változtat helyet (Place), a vevő nem viheti el, sőt a tulajdonviszonya sem változik semmilyen értelemben egy adásvétel alatt.” (Tózsá, 2014, p. 133)

4.5 Kritériumok az utca léptékében

Az utca térelméleti kritériumait Meggyesi Tamás építész gondolataival vezetjük be, aki így értekezik az utcáról: “Az utca a kommunikáció térben intézményesített formája. (...) Amikor a következőkben utcáról beszélünk, akkor sohasem az utcára, mint közlekedési „csatornára”, hanem arra a szélesebb térsávra gondolunk, amit az utca és a két oldalán húzódó teleksor ill. építmények, valamint rajtuk kialakuló társadalmi élet együttesen alkotnak. Az ily módon felfogott utca valójában egy olyan két végén nyitott csoportnak is felfogható, aminek keskeny és hosszúkás udvara van. Ennek a komplex képletnek a megjelölésére sajnos nincsen külön szavunk, ezért a továbbiakban figyelniünk kell, hogy ez a szó: UTCA számunkra mást jelent, mint a közlekedéstervezőknek.” (Meggyesi, 2006, pp. 30-31.)

4.5.1 Térelméleti kritériumok

UTE11 - Gyalogosan bejárható, sétálásra készítő tér

Az utca léptékében megjelenő térelméleti kritériumokat a gyalogosan bejárható, sétálásra készítő tér követelménye indítja. (Krassenberg & al., 2016) (Gehl & al., 2017) (PPS, 2018) (Carmona, 2019) (Saunders, 2020) A sétálásra készítő tér fontosságát említi a szakirodalomban Jacobs (1961), Cullen (1971), Newman (1972) és Alexander (1977) egyaránt. Cullen (1971) és Alexander (1977) szerint kiemelendő szempont, hogy az utca bejárata és vége egyértelmű és érthető térhelyzetet teremtsen, világos legyen, hogy hol kezdődik, illetve hol van vége. Gehl (2011, 2017) szerint, a városi földszintek működésének szempontjából fontosak azok a helyszínek, melyek serkentik a másokkal való interakciót, a szükséges találkozások mellett az opcionális találkozások lehetőségét is növelik. Kiemelendő, a sétálható helyszínek akadálymentes közlekedésnek való megfelelése, az utca két oldala közötti könnyű és biztonságos átkelési lehetőség nappal és éjszaka egyaránt (Saunders, 2020). Alexander (1977) és Krassenberg et al. (2016) szerint fontos, hogy a gyalogos átjárók, kapuk és csomópontok megfelelő hangsúlyt kapjanak. A megfelelő járda keresztmetszeti paramétereiről értekezik Jacobs (1961) és Speck (2020).⁸³

UTE12 - Megfelelő tér-arányok, “kültéri nappali térérzete”

A megfelelő légtérarányok fontosságáról ír Cullen (1971) és Gehl (2011), miszerint az ideális utcában az épületek homlokzatának magassága minimum a fele az utca szélességének, mellyel Krassenberg et al. (2016) is egyetért. A *Lexicon of the New Urbanism* (Duany Plater-Zyberk & Co, 2014)⁸⁴ alapján Speck (2020) szerint, az ideális légtérarány 1:1-től akár 1:5-ig tarthat, ahol a tág légtérarány az emberi térérzékelés határát súrolja.

UTE13 - Komfortérzet megléte (szél, zaj, nap- védelem, árnyék)

⁸³ Ahol meglátása szerint: a közvetlenül a helyiségek előtt található kirakati humán zóna ideális esetben 30-90 cm, a sétáló és beszélgető zóna 1,8 méter, a fás zóna: 1,5-2,5 méter, míg az infrastrukturális zóna, lámpák, hulladéktároló 0,45 méteres sávban helyezkednek el. (Speck, 2020)

⁸⁴ Duany Plater-Zyberk & Co (2014): *Lexicon of the New Urbanism USA*, 81. pp. <https://www.dpz.com/wp-content/uploads/2017/06/Lexicon-2014.pdf> 2021. 03. 11.

⁸⁵ New Urbanism: Az USA-ból az 1980-as években induló, a városfejlesztés fókuszába a gyalogos megoldásokat helyező 1993-tól hivatalos formát öltő tervezői irányzat.

Alapvető szükséglet a komfortérzet megléte, a szél, zaj, nap viszontagságaitól megfelelően védő utca, ezt hangsúlyozza a szakirodalomban Cullen (1971), Newman (1972), Alexander (1977), Whyte (1980), Jacobs (1995) és Gehl (1971, 2011) egyaránt. Az árnyék, a szélvédett helyek és egyben az átszellőzés fontosságát, a természetes vízelvezetést és hősziget hatás figyelembevételét és a klíma tudatos közterek tervezését hangsúlyozza Saunders (2020) és Gehl (2017), míg Carmona (2019) felhívja a figyelmet a kényelmes és alkalmazkodó nyilvános terek fontosságára. A vonzó vizuális megjelenésre, tiszta és átlátható közterek élhető városban elfoglalt szerepére hívja fel a figyelmet PPS (2018), Parker et al. (2016) és Carmona (2019).

UTE14 - Megfelelő alap infrastruktúra megléte

Az alapvető infrastruktúra meglétének fontosságáról ír Jacobs (1961), Alexander (1977) és Gehl (2011) egyaránt. Az utca megfelelő működéséhez szükséges mennyiségű parkolóhely, hulladéktároló és nyilvános illemhely meglétének fontosságáról ír Parker et al. (2016). Míg a megfelelő közvilágítás paramétereit sorolja Speck (2020)⁸⁶.

UTE15 – Fásított, zöld utca

A fásított utca is alapvető kritériumként jelenik meg a szakirodalomban, Cullen (1971), Newman (1972), Alexander (1977), Whyte (1980) és Gehl (2011) is említi. Whyte (1980) szerint, egy ideálisan fásított utcán 7,5 méterenként egy minimum 8,7 cm átmérőjű fának kell állnia. Míg Speck (2020) szerint, ideális esetben a törzsek távolsága: 9-12 méter, a fasor az utca két oldalát szegélyezi, strukturált talaj található a fák körül, míg a járdán vízáteresztő burkolat. (Speck, 2020) Gehl et al. (2017) szerint a fák, zöldfelületek és vízfelület jelenléte egyaránt fontos kritérium az élhető köztereken. Az utcai fásítás fontosságát hangsúlyozza Krassenberg et al. (2016), Carmona (2019) és Saunders (2020) egyaránt. A városi köztereken megjelenő fák, zöldfelületek szerepe a klímaváltozásnak erősen kitett városi infrastruktúrában napjainkra egyre fontosabbá válik.

UTE16 - Építészeti sokszínűség, környezethez illeszkedő szabadtér-építészet

A szakirodalomban az épületek változatosságát (Cullen, 1971) és az építészeti minőség fontosságát emeli ki Cullen (1971) és Alexander (1977). A PPS (2018) kollektívája a történeti örökség megfelelő kezeléséről, a minőségi anyaghasználatról ír, míg a történeti épített örökség integrálásáról ír Carmona (2019). A környezethez illeszkedő, koherens és mégis változatos szabadtér-építészet hangsúlya jelenik meg Krassenberg et al. (2016) és Gehl et al. (2017) kritériumai között.

4.5.2 Térhasználati kritériumok

UTH17 - Forgalomcsillapítás, alacsony zajterhelés, gyalogosok prioritása

Az élhető utcák érdekében a gépkocsi közlekedés elsőbbségének mellőzéséről ír Jacobs (1961) és Newman (1972). Appleyard és Lintell (1972) híres tanulmányában bizonyítja, hogy a forgalmas utca szabadterein jóval kevesebb közösségi aktivitás tapasztalható, mint a forgalommal kevésbé terhelt, forgalomcsillapított utcában. (Appleyard & Lintell, 1972) Napjaink urbanista szakirodalma az élhető városi közterek alapvető követelményeként említi a forgalomcsillapított városi közlekedést, az alacsony zajterhelést. (Gehl & al., 2017) Saunders (2020) a

⁸⁶ Miszerint a lámpaoszlopok az úttesttől 45 cm-re, 15-6 méterenként helyezkednek el és 3-4 méter magasak. (Speck, 2020)

forgalomcsillapítás mellett az egészséges, élıhető városok érdekében, hangsúlyozza az elektromos autók használatának elősegítését, az áruszállítás idejének korlátozását és halk burkolatok alkalmazását. Speck (2020) a belvárosi övezetekben 30-40 km/h sebességkorlátozás bevezetését javasolja, míg Carmona (2019) az alacsony zajterhelés érdekében támogatja a hasonló intézkedések bevezetését.

A gyalogosok és kerékpárosok prioritása fontos szempont. (Parker & al., 2016) (PPS, 2018) (Carmona, 2008) (Krassenberg & al., 2016) Térhasználati szempontokból kiemelendő fontos kritérium, hogy az utca készteszen a sétálásra. - ezt Jacobs (1961), Cullen (1971), Alexander (1977) és Gehl (2011) egyaránt fontosnak tartja. Whyte (1980) szerint az utcán percenként minimum 7 gyalogosnak kell elhaladni méterenként, hogy az utca megfelelően izgalmas legyen a járókelők számára. Gehl (2011) állítása szerint ez a szám 10-15 gyalogos/méter/perc, az európai és amerikai nagyvárosi milió közti különbséget láttatja a két szám közti különbség.

UTH18 - Parkolási lehetőség és a gyalogos felületek egyensúlya

Az utca működése szempontjából fontos, hogy legyen parkolási lehetőség, azonban a parkoló gépkocsik ne nyomják el az utca egyéb funkcióit, egyensúlyban legyenek a gyalogosok által használt felületekkel. (Cullen, 1971) (Newman, 1972) (Gehl, 2011) (Krassenberg & al., 2016) (Gehl & al., 2017) (PPS, 2018).

UTH19 - Aktív és minőségi földszintek, funkcionális sokszínűség

Whyte (1980) szerint a "jó helyek" ismérve, hogy minimum „tíz” oka van annak, hogy ott legyél, úgy, mint: evés, ivás, szolgáltatások, kereskedelem, találkozási lehetőségének megléte egy helyen. Ezt az ismérvet a "Power of ten"⁸⁷ kifejezéssel illeti, állítása szerint fontos, hogy az épületek földszintjein 50%-ban a kereskedelmi funkció legyen jelen. Jacobs (1961) is a "mixed use"⁸⁸ egyik nagykövete, a földszinteken jelenlévő funkcionális sokszínűségben látja az utca erejét. Alexander (1977) szerint 45 méterenként szükséges valami "új attrakció" megjelenése az utcán. Krassenberg (et.al 2016) állítása szerint 100 méternyi épület homlokzaton minimum 10 bejárat, maximum 10 méterenként legalább egy új funkció szükséges ahhoz, hogy érdekes utcát hozzunk létre. Gehl (2011) szerint ez a szám 100 méterenként 15-25 földszinti funkciót jelent, azaz jóval sűrűbb földszinti funkciókat ír elő. A minőségi, aktív földszinti funkciók a kritériumrendszer egyik alapját képezik, az idézett kutatások egybehangzóan hangsúlyozzák fontosságát. (Krassenberg & al., 2016) (Parker & al., 2016) (Gehl & al., 2017) (PPS, 2018) (Carmona, 2019) (Saunders, 2020) (Speck, 2020)

UTH20 - Várakozásra alkalmas hely, lehetőség a leülésre

Cullen (1971), Newman (1972), Alexander (1977), Whyte (1980) és Gehl (2011) egyaránt fontosnak tartja a leülési lehetőséget a városi szabadtereken. Parker et al. (2016), Saunders (2020) és a Project for Public Spaces (2018) fontosnak tartja padok és teraszok jelenlétét az utcán, ahol bármelyik korosztály vagy társadalmi réteg fogyasztási kényszer nélkül, 10 percre le tud ülni. Parker et al. (2016) szerint a leülési lehetőség minőségben és mennyiségben legyen elérhető, emellett Gehl et al. (2017) hangsúlyozza a földszinti szegélyeken a védett, leülésre és pihenésre alkalmas helyek jelenlétét.

⁸⁷ „10 egymást erősítő funkció”

⁸⁸ „vegyes használat”

UTH21 - Sokrétű térhasználat lehetősége, különböző korosztályok jelenléte

Saunders (2020) és a Project for Public Spaces (2018) szerint, az élhető városi terek fontos kritériuma, hogy a társadalom minden rétege, gyerekek és idősek is otthonosan érezzék magukat az adott helyen. Saunders (2020) szerint, a köztéri események, az éjszakai használat, a köztéri művészet jelenléte, és a különböző térhasználatok számára való nyitottság emeli az adott helyszín minőségét. A sokrétű térhasználat lehetősége, mint kritérium egyaránt vonatkozik a használó társadalom összetételére és a térhasználat változatos módjára.

4.5.3 Termenedszent kritériumok

Az utca léptékénél megjelenő termenedszent kritériumok kiemelik a szervezeti hátteret és szereplőket, akiknek a jelenlétén sok múlhat az utca sikerességét illetően. Kathy Madden tájépítész, Projects for Public Spaces egyik alapítója szerint: „A köztér környékén húzódó nyüzsgő, élénk terület legalább olyan fontos a sikerhez, mint maga a tervezés és a fenntartás.” (Madden, 2008, p. 25.)

UTM22 - Változatos bérlői mix

Egy utca földszinti helyiségeiben helyet foglaló kereskedelmi és szolgáltató funkciók típusainak összességét az utca bérlői mixének nevezzük. (Zhang, et al., 2020) A bérlői mix kifejezést jellemzően a bevásárlóközpontok⁸⁹ és bevásárlóutcák definiálásánál használják, azonban az élhető városi utcák szempontrendszerében is fontos kritérium az utca változatos bérlői összetétele. Zhang et al. (2020) szerint, egy főutca, bevásárlónegyed bérlői mixének minőségi és mennyiségi növelése hatékony módszer lehet a környék, vagy utca vonzerejének növelésére, mely által a lakosság, a bérlők és tulajdonosok egyaránt pozitív változást könyvelhetnek el. (Zhang, et al., 2020) Parker et al. (2016) szerint fontos, hogy a megfelelő típusú, mennyiségű és minőségű legyen a kereskedelem és szolgáltatások kínálata, az árukínálat találkozzon a kereslet követelményeivel. A bérlői mix összetételében fontos szerepe van a horgonybérlőknek⁹⁰, azon funkcióknak, melyek szélesebb vevőkört, több látogatót vonzanak az adott helyszínre, így a kereskedelmi externáliák⁹¹ által a többi bérlőre is jó hatással vannak, a vonzó funkció lehet akár egy buszpályaudvar vagy áruház egyaránt. (Parker & al., 2016) (Speck, 2020) Fontos a szabadidős, szórakoztató funkciók és a klasszikus, kereskedelmi, vendéglátó funkciók jelenléte, a magán és állami szereplők vegyes megjelenése az utcában. (Parker & al., 2016) (PPS, 2018)

⁸⁹ „A bevásárlóközpont tehát, nem egy Helyszín és nem egy Platform; hanem egy ingatlanipari Termék. Ezt a terméket a fejlesztők három alkotóelem stratégiai összeillesztésével (Lokáció, Vevő mix és Bérlői Mix) hozzák létre, majd ugyanezek együttfejlődésével (coevolving) tartják fenn az üzemeltetők. Az alkotóelemek között fellépő szinergiák megfelelő kihasználása és növelése tehet egy bevásárlóközpontot igazán sikeressé; ilyen szinergia például a bevásárlóközpont imázs, patronálás vagy a kereskedelmi externáliák.” (Reikli, 2012, p. 23)

⁹⁰ horgonybérlő: „Ezek a bérlők meghatározás szerint a bérlői mix olyan csoportját képezik, melyek a bevásárlóközponttól függetlenül nagy forgalmat bonyolítanak le és önerőből magas látogatószámot generálnak. A horgonybérlők általában valamilyen kereskedelmi láncnak képezik részét, mely saját marketing tevékenységgel rendelkezik és gyakorlatilag teljesen önálló boltként is megállja a helyét. Egy-egy horgonybérlő olyan pozitív externáliák kialakulását hordozza magában, hogy azok megfelelő integrálása nagy mértékben hozzájárulhat a bevásárlóközpont bevételeinek maximalizálásához.” (Reikli, 2012, old.: 98)

⁹¹ kereskedelmi externália: tovább gyűrűző pozitív kereskedelmi hatás. (Reikli, 2012)

UTM23 - Nemzetközi láncok és független kisvállalkozások jelenléte

Parker et. al (2016) szerint fontos, hogy kiegyensúlyozott legyen a nagy kereskedelmi láncok és a független vállalkozások jelenléte az utca bérloői mixében. A Projects for Public Spaces (2018) szerint oda kell figyelni a helyi tulajdonú helyiségek és vállalkozások jelenlétére. Hiszen a “sarki fűszeres” minden városi ökoszisztémában erősíti a helyidentitást, a globális kereskedelmi láncok által uniformizált városi földszinteken segíti fenntartani a hely szellemét. (Alexander, 1977, p. 443) Ugyanakkor, egy városi bevásárlóutca pozicionálásához bizonyos helyszíneken szükséges a nagy kereskedelmi láncok jelenléte, a kereskedelmi externáliák, a horgonybérloői pozitív hatásának kihasználása. (Reikli, 2012)

UTM24 - Utca-menedzsment

Parker et al. (2016) és Madden (2008) szerint, a főutca sikeres működtetéséhez, fenntartásához és fejlesztéséhez egyaránt elengedhetetlen a megfelelő menedzsment, az utca működéséért felelős szereplők összehangolt tevékenysége, a közösségi részvétellel történő tervezés. Megfelelő utcamenedzsment társaság fontosságára hívja fel a figyelmet Gehl (2011), Parker et al. (2016), Krassenberg et. al (2016), illetve a Projects for Public Spaces (2018). A szezonális használat tervezését, több forrásból összetevődő finanszírozást, optimális, jól megtervezett bérletpolitikát javasolnak Gehl (2011), Projects for Public Spaces (2018) és Krassenberg et al. (2016). A Bécsi Kereskedelmi és Iparkamara bevásárlóutcákat menedzselő szervezete évtizedes munkájával ebben a tekintetben követendő példa.

UTM25 - Aktív órák, egyeztetett nyitvatartás

Parker et al. (2016) és a Projects for Public Spaces (2018) szerint fontos, hogy az adott utcában, környéken valóban a megfelelő órákban tartsanak nyitva az üzletek, helyiségek és ebben a tekintetben is találkozzon a kereslet és a kínálat. Az egyeztetett nyitvatartási időszak elősegíti az adott helyszín látogatottságát, fenntarthatóságát.

4.6 Kritériumok az épület léptékében

Az élhető városi földszint létrejöttéhez nagyon sok múlik azon, hogy a városi szabadtereket szegélyező épületek földszintjein milyen történetek rajzolódnak ki: az utcát aktív vagy passzív földszinti terek határolják, milyen az épületek bejáratí zónája, milyen a külső és belső terek kapcsolata, mennyiben segíti az adott épület földszinti megjelenése, berendezkedése, a földszinti helyiségek funkciója a hozzá kapcsolódó szabad téren különböző aktivitások létrejöttét. A következő fejezetekben az élhető városi földszint térelméleti, térhasználati és térmenedzsment típusú kritériumait tekintjük át az „épület” léptékében.

4.6.1 Térelméleti kritériumok

ÉTE26 - Gyalogos mozgásának tempójában érzékelhető részletek, építészeti minőség és jellemző építészeti karakter

A környezethez illeszkedő építészeti megoldásokat és a minőségi anyaghasználatot alkalmazó, 5 km/h haladási sebességgel⁹² felfogható részleteket hangsúlyozza Cullen (1971), Gehl (2011) és Krassenberg (et.al 2016). Speck (2020) szerint, új épületek építése esetén is fontos az épületek illeszkedése, szomszédos épületekhez való igazítása, a homlokzat arányait, anyagait, kiosztást illetően. Carmona (2019) szerint is kiemelendő szempont a változatos, minőségi anyaghasználat, ugyanakkor Speck (2020) meglátása szerint, maximum 4 különböző anyag megjelenése harmonikus a földszinti homlokzaton.

ÉTE27 - Függőlegesen tagolt földszinti homlokzatok, kisebb helyiségek egymás mellett

Az épület léptékében, Cullen (1971), Alexander (1977) és Gehl (2011) egyaránt kiemeli a földszinti zónában egymás mellett sorakozó kisebb üzlethelyiségek, "narrow units"⁹³ jelenlétét és a vertikális homlokzati tagozódás fontosságát. A földszinti homlokzat vertikális tagozódása segíti a földszinti térfal mellett elhaladó gyalogos számára a monotonitás elkerülését.

ÉTE28 - Aktív, átlátható földszinti homlokzatok, lágy szegélyek

Az átlátható földszinti, aktív homlokzatok jelenléte segíti a gyalogosok számára izgalmas és biztonságos földszinti zóna kialakulását. Ugyanakkor kiemelendő a nem túl nagy üvegfelületek használata, mivel azok egyszerre visszaverik a fényt és felerősítik a zajt. (Krassenberg & al., 2016) Speck (2020) szerint, ideális esetben a kereskedelmi célú földszinti helyiségek homlokzatának felülete 60%-ban átlátható.⁹⁴

ÉTE29 - Megfelelő földszinti helyiség adottságok, megfelelő helyiség magasság

A helyiségek rugalmas magassága, mely Krassenberg et. al (2016) szerint ideálisan 4 méter körüli beltéri magasságot jelent, lehetővé teszi sokféle bérleti igény kielégítését. Parker et. al (2016) szerint is fontos tényező, hogy az utca helyiségei rugalmasan használhatóak, különböző funkciókra könnyen átalakíthatók legyenek.

ÉTE30 - Megfelelő jelzések és feliratok

A megfelelő jelzések és feliratok megléte a tájékozódási szükséglet, a kényelem és a biztonságigény kielégítését segíti. (Krassenberg & al., 2016) Mindemellett, hozzájárul az utca harmonikus megjelenéséhez, az utca sajátos arculatához.

4.6.2 Térhasználati kritériumok

⁹² átlagos gyaloglási sebesség (Browning, et al., 2005)

⁹³ „keskeny helyiségek”

⁹⁴ Például Melbourne aktív homlokzat szabályozása (Speck, 2020)

ÉTH31 - Szociális humán zóna, rugalmas területhasználat

Térhasználati kritériumként hangsúlyosan szerepel a priváatterület és a közterület találkozásánál létrejövő, jól működő „hibrid zóna” fontossága, melyet hangsúlyoz Cullen (1971), Alexander (1977), Whyte (1980), Jacobs (1995), Gehl (2011) és Krassenberg (et.al 2016) egyaránt. Az épület és a szabadtér közti határ az éghajlattól vagy az adott évszaktól és a kultúrától függően más és más arcát mutathatja egy-egy városban. A jól működő átmeneti zónához a földszinti szegélyeken különböző aktivitásokkal eltöltött idő maximalizálása a fő cél, ahol Gehl szerint fontos: „A kint és a bent közötti könnyed átmenet. Kellemes tér, ahol jó tartózkodni, van mit csinálni kifejezetten a házak előtti térben.” (Gehl, 2011, p. 184) A rugalmas területhasználat, a teraszok kitelepülésének lehetősége, a flexibilis előírások ugyancsak a funkcionális sokszínűség létrejöttét segítik elő (Whyte, 1980).

4.6.3 Térmenedzsment kritériumok

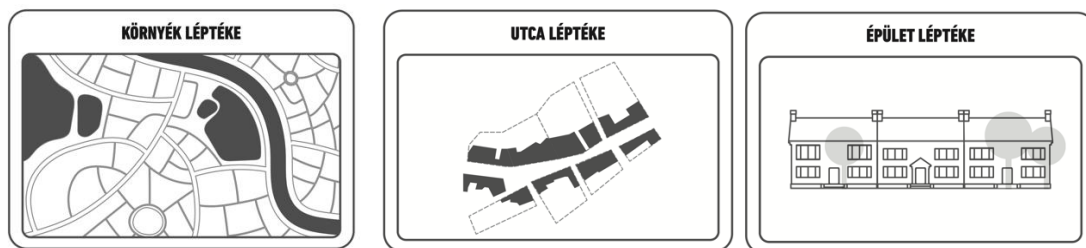
ÉTM32 - Közös képviselő

A térmenedzsment szempontok között megjelenik és ebben a léptékben is elengedhetetlen, hogy az épületnek legyen gazdája, a földszinti helyiségeket használják. A működő közösképviselő jelenléte, mint kritérium, a hazai viszonyoknak megfelelően, a nemzetközi szakirodalmat kiegészítve és az interjúk által alátámasztva került be az épület léptékét leíró térmenedzsment kritériumok közé.

5 VÁROSI FÖLDSZINT KÖZÖSSÉGI RÉSZVÉTELLEL TÖRTÉNŐ VIZSGÁLATA

5.1 Vizsgálati helyszín kiválasztása és lehatárolása

A fejezet célja, hogy a kiválasztott helyszínen, valós városi térben mutassa be a kutatás során a városi földszint élhetőségének kritériumrendszere alapján kialakított vizsgálati módszert. A vizsgálati helyszín a Bartók Béla út Móricz Zsigmond körtér és Szent Gellért tér közötti szakasza. A helyszínválasztást indokolta a Bartók Béla út belvárosi fekvése, története, a helyi önkormányzat által támogatott Újbuda Kulturális Városházak programja és a helyszínen működő Bartók Béla Boulevard Egyesület, mely szervezetek és programok működése lehetővé teszi a kritériumrendszerben szereplő térelméleti és térhasználati ismérvek mellett a térmenedzsment ismérvek vizsgálatát. A vizsgálatok a városi „környék”, az „utca” és az „épület” léptékében egyaránt történnek. (22. ábra) A vizsgálati „környék” lehatárolása a Bartók Béla út Szent Gellért tér és Móricz Zsigmond körtér közötti vizsgálati fókuszterületének 300 méteres körzetét jelenti. Az „utca” léptékében történő vizsgálati terület a Bartók Béla út Szent Gellért tér és Móricz Zsigmond körtér közötti útszakaszát és az utat szegélyező beépítést foglalja magába. Míg az „épület” léptékében történő vizsgálatok a vizsgálati fókuszterületen fekvő épületek városi földszintjét és az épületekhez közvetlenül csatlakozó külső tér, humán zóna ismérveit vizsgálják.

22. ábra - A vizsgálati helyszín léptékei és lehatárolása

5.2 A vizsgálati módszer bemutatása

A vizsgálati módszer a városi „környék”, az „utca” és az „épület” léptékében vizsgálja a Bartók Béla úton és környékén a városi földszint térelméleti, térhasználati és termenedszent ismérveit. Az egyes ismérvek vizsgálatához a kutatás során többféle módszer került felhasználásra. Az egyes kritériumokat empirikus vizsgálatok, kvantitatív adatok, tervi háttér vizsgálata, kvalitatív interjúk alapján, illetve hely alapú online kérdőív (PPGIS) keretében a helyi lakosság és helyi vállalkozások válaszai alapján vizsgáltuk. Majd az empirikus, kvantitatív vizsgálatok és a közösségi részvétel során előállt kvalitatív vizsgálatok eredménye egy-egy kritérium tekintetében összehasonlításra került. (12. táblázat)

12. táblázat – A vizsgálati módszertan bemutatása

	I. Vizsgálati anyag és módszer	I. Eredmény	II. Vizsgálati anyag és módszer	II. Eredmény	Összehasonlítás
KRITÉRIUM	Empirikus vizsgálat, kvalitatív vizsgálat, tervi háttér, kvalitatív interjú	Elemzés, térkép, kvantitatív és kvalitatív adatok	Helyi lakossági, helyi vállalkozói online, hely alapú (PPGIS) kérdőív, kvalitatív kutatás	Statisztika, diagram, kvalitatív adatok	I. és II. Vizsgálati eredmény összehasonlítása

A kutatás során a kérdőívek célcsoportjának kiválasztása a következő szempontok alapján történt: Mivel a kutatás kiemelt célja, hogy a vizsgált környezet térelméleti, térhasználati és termenedszent ismérveit a területet használó csoportok térhasználati tapasztalata alapján tárja fel, a kérdőív célcsoportjának kijelölésénél alapvető kritériumként szerepel, hogy a válaszadó (lakossági és vállalkozói célcsoport egyaránt) a vizsgálati környezetet napi vagy heti rendszerességgel látogassa, az adott környéken lakjon vagy dolgozzon vagy adott esetben tanuljon. A vállalkozói kérdőív célcsoportját a szűkebb vizsgálati területen (Bartók Béla út Szent Gellért tér és Móricz Zsigmond körtér közötti szakasza) az utcára nyíló, földszinti helyiségekben működő vállalkozások tulajdonosai, dolgozói képezték. A lakossági és vállalkozói kérdőívek kitöltése egyaránt 2021. június-júliusban történt.

A 33 kérdésből álló, hely alapú lakossági online kérdőívet N=191 fő töltötte ki, míg a 20 kérdésből álló online vállalkozói kérdőívet N=26 fő. A kérdőívek meghirdetése online felületeken, a közösségi médiában és helyszíni felhívással történt. (M7, M8 melléklet)

Az 5. fejezetben kifejtett kutatás átfogó kutatói kérdése a következő:

A „környék”, az „utca” és az „épület” léptékében a vizsgált kritériumokról a kvantitatív vizsgálatok, empirikus vizsgálatok, a tervi háttér vizsgálata, kvalitatív interjúk során megállapított eredményeket alátámasztják-e a közösségi részvételi vizsgálat (helyi lakossági, illetve helyi vállalkozói kérdőívek) alapján megállapított eredmények? (23. ábra)

23. ábra – Helyszíni vizsgálatok módszertana

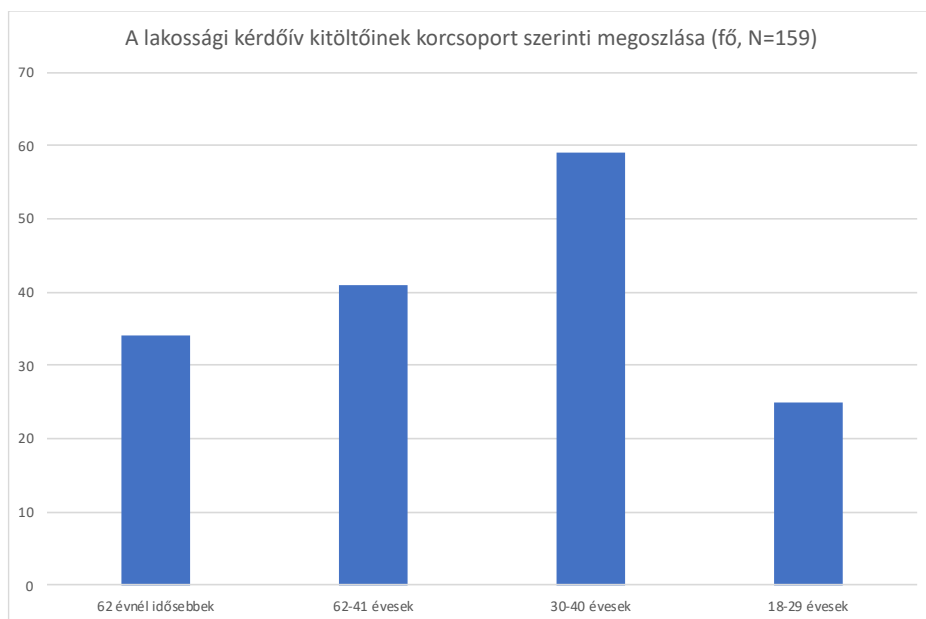
5.3 Az online kérdőív kitöltőinek háttere

A lakossági kérdőív kitöltőinek elemzése alapján megállapítható, hogy a válaszadók meghatározó része a vizsgált terület környékén lakik, meghatározó térhasználati tapasztalattal rendelkezik a vizsgált területet illetően. A kérdőív kitöltői leginkább magasan képzett környékbeliek, változatos korcsoportokból érkeztek és változatos térhasználati szokásokkal rendelkeznek.

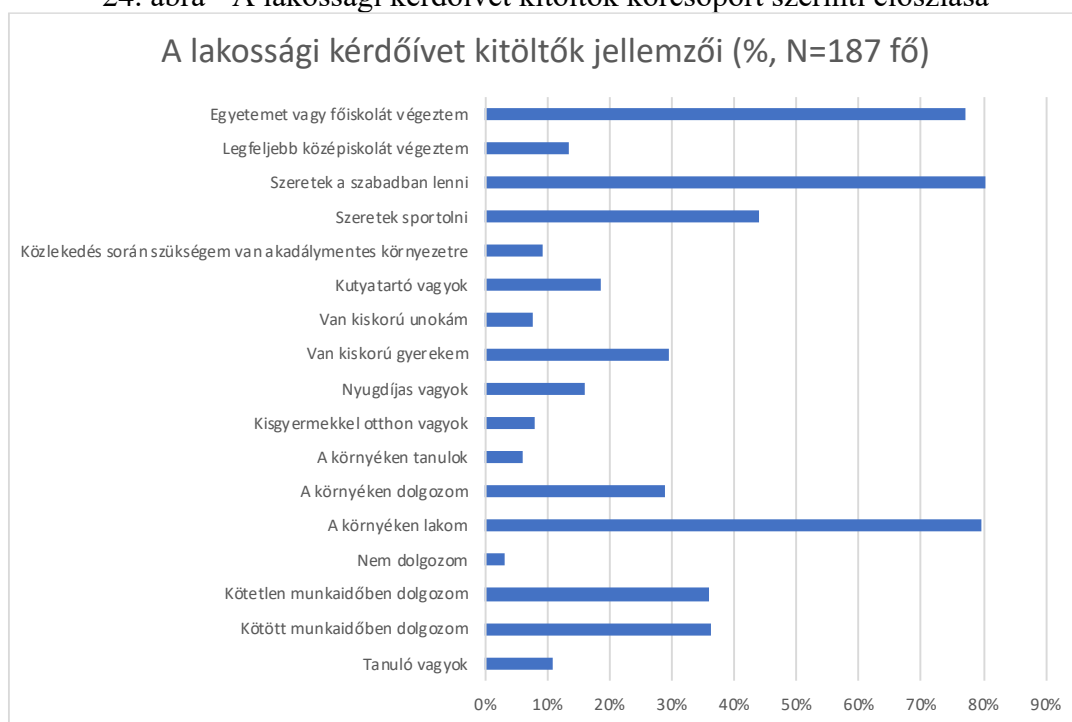
A lakossági kérdőívet kitöltők (N=191 fő) 60%-a nő, míg 40% férfi. A korcsoport szerinti megoszlás szerint a kitöltők legnagyobb része (37%) a 30-40 éves korosztályból került ki, a 41-62 év közöttiek részvételi aránya 26%, a 62 évnél idősebbeké 21%, míg a 18-29 éves korosztályé 16%. (24. ábra)

A válaszadók 80%-a környéken lakó, 77% egyetemet vagy főiskolát végzett, 80% szeret a szabadban tartózkodni. A környéken dolgozik 29%, míg a környéken mindössze 6% tanul.

A kitöltők 8%-a kisgyermekkel van otthon, míg 16% nyugdíjas korú. 29%-nak van kiskorú gyermeke, 7%-nak unokája. A válaszadók 19%-a kutyatartó, 9%-nak van szüksége akadálymentes környezetre. 44% szeret sportolni. (25. ábra)

24. ábra - A lakossági kérdőívet kitöltők korcsoport szerinti eloszlása

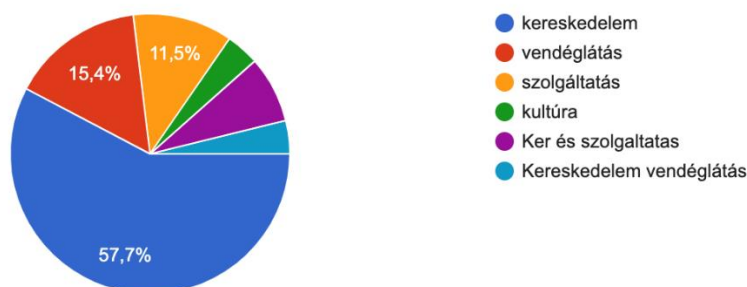

25. ábra - A lakossági kérdőívet kitöltők jellemzői

A vállalkozói kérdőív kitöltői (N=26) mindannyian a Bartók Béla út vizsgált szakaszán működő vállalkozások tulajdonosai vagy alkalmazottai, a kitöltések helyszíni bejárás és helyszíni interjú (90%) során, illetve online hirdetés útján érkeztek (10%). A válaszadó vállalkozások profil szerint 58%-ban kereskedelemmel foglalkoznak, 15%-ban vendéglátással, 12%-ban szolgáltatással, 8%-ban kereskedelem és szolgáltatással, 1%-ban kulturális szolgáltatással. (26. ábra) A vállalkozások 15%-a több, mint harminc éve, 11%-több, mint húsz éve, 39%-a legalább öt éve működik a jelenlegi helyszínen, 15% legalább két éve működik jelenlegi helyszínen, míg 19 % kevesebb, mint egy éve nyílt meg. (27. ábra) A válaszadók 76%-a magánbérleményben, míg 20% önkormányzati tulajdonban működik, 4% magántulajdon.

1. Vállalkozása melyik csoportba tartozik?

26 válasz

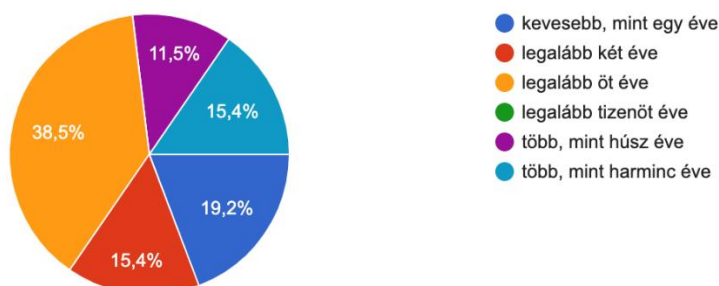

26. ábra - Vállalkozói kérdőív kitöltőinek vállalkozói profilja

A vállalkozói kérdőív válaszai alapján megállapítható, hogy a megkérdezett vállalkozások kétharmada több mint öt éve jelen van a helyszínen, jól ismeri a vizsgált helyszínt, mindemellett a helyszíni vizsgálatok alapján elmondható, hogy a helyszín vonzza az új vállalkozásokat.

2. Mióta működik vállalkozása ezen a helyen?

26 válasz

27. ábra - Vállalkozói kérdőív válaszai

5.4 Kritériumok vizsgálata a környezet léptékében

28. ábra - A környezet vizsgálati területének lehatárolása

A Gellért tér környéke és a Bartók Béla út térhez kapcsolódó szakasza az első világháború előtt épült be, míg a Gellért szálló befejezése már a háború idejére esett. A Bartók Béla úttól északra húzódó gellérthegyi villanegyed kialakulása már az első világháború előtt megkezdődött. A bérház építéseknek az adómentességi rendelkezések adtak lendületet, melyek a város főútvonalain emelt épületek számára maximális adómentességet adtak. A területen az építkezés az első világháború előtt érvényes szabályozási terv alapján folyt, így a Bartók

Béla út menti tömbök nagy része sűrű, zárt sorú, zárt udvaros beépítéssel épül be. (Preisich, 2004, pp. 324-325) A vizsgálati „környék” területi lehatárolása a Bartók Béla út Szent Gellért tér és Móricz Zsigmond körtér közötti vizsgálati fókuszterületének 300 méteres körzetét jelenti. (28. ábra) (M9 melléklet)

KTE1 - Városon belüli jó pozíció

A városon belüli jó pozíció kritérium a városon belüli központi lokáció, a jó tömegközlekedési ellátottság és megfelelő kerékpáros infrastruktúrához való kapcsolat kritériumrészekből áll. A kritérium részleteit a hálózati kapcsolatok tervi vizsgálatával és a helyi lakosság által a kérdőívre adott válaszok alapján vizsgáltuk.

A Bartók Béla út fekvése kiváló, a budai belváros szívében, a Duna-parthoz közeli, frekventált városrész főutcája. A közösségi közlekedési kapcsolatai és a kerékpáros infrastruktúra minősége egyaránt kielégítő, a kerékpáros infrastruktúra a továbbiakban még fejleszthető.

A lakossági kérdőív a Bartók Béla út városon belüli pozíciójáról kérdezte a helyi lakosság véleményét, mely szerint a környék fekvése kiváló, ezzel teljes mértékben vagy inkább egyetértett (176 fő, N=188). A következő kérdés a környék közösségi közlekedéséről szólt, mely szerint mennyiben ért egyet azzal, hogy a környék közösségi közlekedése kiváló, mellyel a válaszadók nagy része teljesen vagy inkább egyetértett (181 fő, N=187). Végül az állítással miszerint a környék kerékpáros infrastruktúrája kiváló, a válaszadók nagy része továbbra is egyetértett (127 fő, N=184), közömbös volt (31 fő, N=184) inkább vagy egyáltalán nem értett egyet 26 fő (N=184). A városon belüli jó pozíció kritérium tekintetében a lakossági kérdőív válaszai egybe hangzottak a kritériumról történő megállapításokkal. (96%) (M9 melléklet)

Kritérium	Kritérium részlet	I. vizsgáló timódszer	I. eredmény	II. vizsgáló timódszer	so rsz ám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Össze hasonl ítás ⁹⁵
KTE1 - Városon belüli jó pozíció	városon belül központi lokáció	hálózati kapcsola tok ábrázolá sa, TSZT	A helyszín fekvése megfelelő, a budai belváros szívében, a Duna-parthoz közeli, frekventált utca. A közösségi közlekedési kapcsolat és a kerékpáros infrastruktúra minősége egyaránt kielégítő, azonban a környék kerékpáros infrastruktúráját még lehetne fejleszteni.	kérdőív	1	<i>Mi a véleménye a Bartók Béla út városon belüli pozíciójával? Mennyiben ért egyet az alábbi állításokkal?</i>	Városon belüli jó pozíció: Inkább nem ért egyet: (93%, N=188)	1
	tömegközle kedési ellátottság						Tömegközle kedés kiváló: Inkább igen (96%, N=187)	1
	kerékpáros kapcsolat minősége						Kerékpáros infrastruktú ra kiváló: Inkább igen (67%, N=184)	0,9
								0,96= 96% ⁹⁶

KTE2 - Jó kapcsolat a városi zöldinfrastruktúra rendszeréhez, szabadterek rendszeréhez

⁹⁵ Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.

⁹⁶ 96%-ban alátámasztják a lakossági válaszok a hálózati kapcsolatok elemzését.

A jó kapcsolat a városi zöldinfrastruktúra rendszeréhez, szabadterek rendszeréhez kritériumot a városi zöldinfrastruktúra rendszeréhez való kapcsolat, a zöldterületek gyalogos elérése és lakossági zöldfelület-használat alapján vizsgáltuk. A kritérium részleteit a zöldinfrastruktúra rendszerének tervi vizsgálatával és a helyi lakosság által a kérdőívre adott válaszok alapján vizsgáltuk.

A célterület kapcsolata a városi zöldinfrastruktúra rendszeréhez kielégítő. A célterülettől északra a Gellért-hegy és a Duna-part könnyen elérhető, dél-nyugat felé a Feneketlen-tó gyalogos távolságban fekszik, gyalogos távolságban elérhető a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem intézményi kertje.

A lakossági kérdőív alapján a helyi lakosság *nagyrészt elégedett* (51 fő teljesen elégedett, 81 fő elégedett, N=180) a *környék gyalogosan elérhető zöldfelületeivel*. A helyi lakosság legfőképpen *sétálás* céljával (170 válasz, N=445) látogatja a környékbeli parkokat, de a *találkozások* (105 válasz, N=445), a *rekreációs tevékenységek* (96 válasz, N=445) is magas pontszámot értek el. Mérsékelt pontszámot kaptak a *játszóterek látogatása* (58 válasz, N=445) és a *sport tevékenység* (50 válasz, N=445), míg a *kutyasétáltatás* tevékenység (37 válasz, N=445) érte el a legkevesebb pontszámot.

A jó kapcsolat a városi zöldinfrastruktúra rendszeréhez, szabadterek rendszeréhez kritérium tekintetében a lakossági kérdőív válaszai egybe hangzottak a kritériumról történő megállapításokkal, miszerint *a környék városi zöldinfrastruktúra rendszeréhez, szabadterek rendszeréhez való kapcsolata megfelelő*. (100%) (M9 melléklet)

Kritérium	Kritérium részlet	I. vizsgáló timódszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	sorszám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás ⁹⁷
KTE2 - Jó kapcsolat a városi zöldinfrastruktúra rendszeréhez, szabadterek rendszeréhez	városi zöldinfrastruktúrához való kapcsolat	hálózati kapcsolatok ábrázolása, Radó Dezső Terv	A célterület kapcsolata a városi zöldinfrastruktúra rendszeréhez igen jó. A célterülettől északra a Gellért-hegy és a Duna könnyen elérhető, dél-nyugat felé a Feneketlen-tó gyalogos távolságban fekszik.	kérdőív	2,3,4	<i>Elégedett a környék gyalogosan elérhető zöldfelületeivel? Mely zöldterületeket, parkokat látogatja a környéken? Milyen céllal látogatja a környékbeli parkokat?</i>	Környékbeli, gyalogosan elérhető zöldfelületekkel: Inkább elégedett: (73%, N=180)	1
								0,1=100% ⁹⁸

KTE3 – Megfelelő sűrűség

A megfelelő sűrűség kritériumot a beépítési mérték, szintterületi mutató, beépítés típusa alapján vizsgáljuk. A kritérium részleteit a településszerkezeti terv mutatóinak vizsgálatával és a helyi lakosság által a kérdőívre adott válaszok alapján vizsgáltuk.

⁹⁷ Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.

⁹⁸ 100%-ban alátámasztják a lakossági válaszok a hálózati kapcsolatok elemzését.

A vizsgálati területen a Bartók Béla út menti tömbökben zárt sorú, zárt udvaros beépítés a jellemző, északnyugat felé, illetve az egyetemi tömbökben a beépítés lazul, szabadonálló beépítésbe vált. A szintterületi mutató a Bartók Béla út menti tömbökben magas, 2,5-4,5 között ingadozik, míg a beépítés fellazulásával a Gellért-hegy irányában 0,75 körüli értékre csökken. A Bartók Béla út menti tömbök sűrű beépítését a mögötte fekvő területek lazább, kevésbé sűrű beépítése a környék szintjén ellensúlyozza. A vizsgált környék beépítése megfelelően sűrű ahhoz, hogy a Bartók Béla úti földszinti helyiségek jól működjenek és élhető városi földszint alakuljon ki a környéken.

A helyi lakosság a *környék beépítését* nagyobb részt *éppen megfelelőnek* tartja (110 fő, N=190), míg 79 fő (N=190) szerint zsúfolt beépítésű a környék.

A *megfelelő sűrűség* kritérium tekintetében a lakossági kérdőív válaszai többségében alátámasztják a tervi mutatók alapján végzett vizsgálatot. (80%) (M9 melléklet)

Kritérium	Kritérium részlet	I. vizsgálati módszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	sors szám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás ⁹⁹
KTE3 - Megfelelő sűrűség	beépítési sűrűség	TSZT mutatóinak vizsgálata: beépítési százalék, szintterületi mutató, beépítés típusa	A Bartók Béla út menti tömbökben zárt sorú, zárt udvaros beépítés a jellemző, északnyugat felé, illetve az egyetemi tömbökben a beépítés lazul, szabadonálló beépítésbe vált. A szintterületi mutató a Bartók Béla út menti tömbökben magas, 2,5-4,5 között ingadozik, míg a beépítési sűrűség fellazulásával a Gellért-hegy irányában 0,75 körüli értékre csökken. A BB. út menti tömbök sűrű beépítését a mögötte fekvő területek lazább, kevésbé sűrű beépítése a környék szintjén ellensúlyozza.	kérdőív	5	<i>Milyennek tartja a környék beépítését?</i>	Környék beépítési sűrűsége éppen megfelelő : (58%, N=190)	0,8
								0,8=80% ¹⁰⁰

KTH4 - Vegyes funkciójú területek és kompakt területhasználat

A *vegyes funkciójú területek és kompakt területhasználat* kritériumot az utca 300 méteres körzetében megjelenő területhasználat és a gyalogos távolságban elérhető funkciók összessége alapján vizsgáljuk. A kritérium részleteit a területhasználat vizsgálatával, a környékbeli funkciók vizsgálatával és a helyi lakosság által a kérdőívre adott válaszok alapján vizsgáltuk.

A terület vegyes funkciójú terület, ahol a helyi alapszolgáltatások, alapfokú intézmények gyalogos távolságban elérhetők. Az utca 300 méteres körzetében számos funkció erősíti a kompakt területhasználatot. A területen számos intézmény: egyetemek, gimnáziumok, általános iskolák, templomok, vannak jelen. A vizsgált környéken a kereskedelmi és szolgáltató funkciók sokrétű

⁹⁹ Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.

¹⁰⁰ 80%-ban alátámasztják a lakossági válaszok a tervi mutatók elemzését.

megjelenése, gazdagsága a jellemző. A vizsgált funkciókat a helyi lakosság gyalogos távolságban eléri és használja. (M9 melléklet)

A lakossági kérdőív a környéken fellelhető funkciók használatára vonatkozóan több kérdésben kérte ki a helyi lakosság véleményét:

Vendéglátóhelyek látogatottságának tekintetében a környék lakói napi és heti rendszerességgel leginkább a pékséget (naponta: 38 fő, hetente: 87 fő N=178) kávézót (naponta 15fő, hetente: 72 fő, N=180) kulturális kávézót (naponta: 6 fő, hetente: 34 fő, N=170) látogatják. Ezt követően az éttermek (hetente: 52 fő, havonta: 53 fő, N=176) és cukrászdák (hetente: 48 fő, havonta: 54 fő, N=174), látogatottsága a leggyakoribb. Míg a kifőzde (hetente: 45 fő, havonta: 31 fő, N=177), gyorsétterem (hetente: 39 fő, havonta: 45 fő, N=180) és bisztró (hetente: 34 fő, havonta: 38 fő, N=165) látogatottsága kiegyenlítettnek mondható. A legkevésbé népszerű vendéglátóhelytípusok a kocsmák (soha nem veszem igénybe: 54 fő, ritkán: 49 fő N=178) és a kifőzde (soha nem veszem igénybe: 51 fő, ritkán: 44 fő N=178)

A környék kulturális helyszíneinek látogatottsága a helyi lakosság körében változó. A heti rendszerességű látogatottság körében kiemelkedik a könyvtár használata (11 fő, N=174), a B32 közösségi ház (6 fő, N=167) és egyéb rendezvényhelyszínek használata (6 fő, N=118). A havi rendszerességű kulturális használatú terekből kiemelkedik a mozi (34 fő, N=169), galériák (29 fő, N=179) és színházak (21 fő, N=172) látogatottsága.

A környékbeli szolgáltatások látogatottságának tekintetében napi szinten kiemelkedik a sport, fitness (12, N=176), iroda (13, N=176) és közösségi szolgáltatások (11, N=164) látogatottsága. Havonta leggyakrabban az egészségügyi (74, N=184) és szépségipari szolgáltatásokat (59, N=183), kikapcsolódási szolgáltatásokat (cipész, órák, mobil telefon szervíz, ötvös) (43, N=180) és pénzügyi szolgáltatásokat (41, N=183) veszik igénybe.

A környékbeli üzletek látogatottságából a napi használatban az élelmiszerüzletek (81, N=184) látogatása a kiemelkedő, a heti vásárlások tekintetében a drogéria (83, N=181) és az élelmiszerüzlet (79, N=184) mellett a könyvesbolt (17, N=184), állat eteled bolt (15, N=178) és virágos (10, N=178) említendő. Míg a havi vásárlások tekintetében számottevő a szaktároltók (bútor, barkács, kreatív, fotó) (48, N=179), virágos (34, N=178) és ajándék (33, N=179) üzletek látogatottsága.

Az intézménytípusok látogatottsága tekintetében a válaszadók (N=140) legnagyobb része, 38 %-a látogatja a rendelőintézetet, 22% a környék templomait, 13% az egyetemet, 22% az iskolát, óvodát, 4% a gimnáziumot és egyéb intézményeket, 2% a kollégiumot.

A vizsgálat alapján megállapítható, hogy a Bartók Béla úton a minőségi vendéglátóhelyek és szolgáltatások a népszerűbbek, a környékbeliiek között jellemző a kulturális helyszínek látogatása. Napi és heti vásárlások tekintetében az élelmiszer és drogéria a meghatározók, míg a havi vásárlások terepén megjelenik a divatcikk, a könyv és a szaktároltók kínálata.

A vegyes funkciójú területek és kompakt területhasználat kritérium tekintetében a lakossági kérdőív válaszai alátámasztják a kritériumról történő megállapítást, miszerint a környék jellemzően vegyes funkciójú városközponti terület, a helyi lakosság körében jellemző a kompakt területhasználat. (100%) (M9 melléklet)

Kritérium	Kritérium részlet	I. vizsgálati módszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	sors szám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás ¹⁰¹
KTH4 - Vegyes funkciójú területek és kompakt terület-használat	területhasználat, gyalogos távolságban (300m) elérhető funkciók	300 méteres körzetben megjelenő funkciók, kompakt területhasználat, TSZT	A terület vegyes funkciójú terület, ahol a helyi alapszolgáltatók, alapfokú intézmények gyalogos távolságban elérhetők. Az utca 300 méteres körzetében számos funkció erősíti a kompakt terület-használatot.	kérdőív	6,7, 8,9, 10	<i>Milyen szolgáltatásokat/veendőglátóhelyeket/üzleteket/kultúrális helyszíneket/intézményeket és milyen gyakran vesz igénybe/látogat a környéken?</i>	A vizsgálat alapján megállapítható, hogy a Bartók Béla úton a minőségi vendéglátóhelyek és szolgáltatások a népszerűbbek, a környékbeli között jellemző a kulturális helyszínek látogatása. Napi és heti vásárlások tekintetében az élelmiszer és drogéria a meghatározók, míg a havi vásárlások terepén megjelenik a divatcikk, a könyv és a szakboltok kínálata.	1
								1=100 % ¹⁰²

KTH5 – Közbiztonság

A *közbiztonság* kritériumot az utca 300 méteres körzetében, közterületen elkövetett bűnesetek helyszíneinek elemzésével és a helyi lakosság által a kérdőívre adott válaszok alapján a szubjektív biztonságérzet alapján vizsgáljuk.

A Magyar Rendőrség Bűnügyi térképe¹⁰³ és a közterületen elkövetett bűncselekmények helyszíni adatai¹⁰⁴ alapján a tágabb vizsgálati területen a Szt. Gellért tér Gellért-hegy felőli oldalán és a Móricz Zsigmond körtér délnyugati és délkeleti oldalán, illetve az Allée bevásárlóközpont északi és déli bejáratai környékén találhatók bűnesetek szempontjából veszélyesebb gócok. A vizsgált környék budapesti átlagban közepesen mondható biztonságosnak a közterületen elkövetett bűnesetek szempontjából. (M9 melléklet)

A lakossági kérdőív szerint, a válaszadók *nagyobb része biztonságban érzi magát a környéken*, teljes mértékben (156 fő, N=186) és inkább biztonságban érzi magát a környéken. A válaszadók legnagyobb része a veszélyesnek látszó emberek miatt (73 fő, N=97) nem érzi magát biztonságban a környéken, míg 20 fő biztonságérzete a nem megfelelően kivilágított utca (20fő, N=97) miatt nem kielégítő. 20 fő egyéb okokat jelölt meg, míg 2 fő a nem átlátható homlokzatokat és a kevés járőrként az utcán (N=97) jelölte meg a nem kielégítő biztonságérzet helyben felmerülő okaként. A *közbiztonság* kritérium tekintetében a lakossági kérdőív válaszai részben támasztják alá a kritériumról a statisztikai adatok alapján történő megállapítást. (60%) (M9 melléklet)

Kritérium	Kritérium részlet	I. vizsgálati módszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	sors szám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás
-----------	-------------------	-----------------------	-------------	------------------------	-----------	----------------	--------------	-----------------

¹⁰¹ Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.

¹⁰² 100%-ban alátámasztják a lakossági válaszok a tervi mutatók elemzését.

¹⁰³ <https://terkep.police.hu/portal/bunugyi> 2021. 10. 12.

¹⁰⁴ 2021.08.10-2021.09.09. közti időszak adatai alapján

								lítás 105
KTH5 - Közbiztonság	bűnözési mutatók, szubjektív lakossági biztonság érzet	300 méteres körzetben megjelenő funkciók, kompakt területhas ználat, TSZT	A vizsgált környék budapesti átlagban közepesen mondható biztonságos nak a közterülete n elkövetett bűnesetek szempontjá ból.	kérdőív	12,1 3	<i>Mennyire érzi magát biztonság ban a környéken ? Ha kevésbé tartja biztonság osnak a környéket, annak mi az oka?</i>	Inkább biztonságban érzi magát: (84%, N=186 fő)	0,6
								0,6=6 0% ¹⁰⁶

KTH6 - Helyidentitás, földszinti helyiségeket használó lakóközönség, lakó funkció jelenléte

A helyidentitás, földszinti helyiségeket használó lakóközönség, lakó funkció jelenléte kritériumot az utca 300 méteres körzetében a lakó funkció jelenlétének, a helyidentitás meglétének vizsgálatával, a helyi lakosság által a kérdőívre adott válaszok alapján vizsgáljuk.

A terület történeti kutatása, a helyszíni bejárás során készült rövid interjúk és online kvalitatív interjú alapján megállapítható, hogy a környékbeli lakosság erős helyidentitással rendelkezik. Az empirikus vizsgálatok és a TSZT vizsgálata alapján megállapítható, hogy a környéken a városközponti funkciók megléte mellett, domináns a lakó funkció jelenléte. (M9 melléklet)

A lakossági kérdőív szerint, a megkérdezettek nagyobb része *szeret a környéken lakni*, az állítással teljesen egyetért és inkább egyetért 157 fő (N=174), azaz a megkérdezettek több mint háromnegyede. A megkérdezettek ugyancsak nagyobb része *szívesen dolgozik a környéken*, az állítással teljesen egyetért és inkább egyetért 102 fő (N=150). A kérdésre, miszerint a *város más részében lakók számára vonzó-e a Bartók Béla út*, a válaszadók nagy része ugyancsak egyetért, teljesen egyetért, és inkább egyetért az állítással 154 fő (N=180).

A lakossági kérdőív szerint, a megkérdezettek *legnagyobb része a napi bevásárlását a környékbeli üzlethelyiségekben* (zöldséges, élelmiszerbolt) (117, N=185) illetve a *környékbeli hipermarketekben* végzi (Lidl, Spar) (111, N=185), míg a megkérdezettek kisebb része végzi napi bevásárlását a közeli bevásárlóközpontban (Allée) (63, N=185), illetve nem a környéken (20, N=185). Heti nagyobb bevásárlás tekintetében a környékbeli hipermarketek a legnépszerűbbek (85, N=185), a megkérdezettek közel negyede a közeli bevásárlóközpontban (49, N=185), illetve nem a környéken (56, N=185) végzi a heti nagyobb bevásárlását, a környékbeli üzletekben (zöldséges, élelmiszerbolt) a válaszadók kevesebb mint ötöde (38, N=185) végzi heti nagy bevásárlását.

A helyidentitás, földszinti helyiségeket használó lakóközönség, lakó funkció jelenléte kritérium tekintetében végzett vizsgálatokat alátámasztják a helyi lakossági kérdőív válaszai. (100%) (M9 melléklet)

¹⁰⁵ Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.

¹⁰⁶ 60%-ban alátámasztják a lakossági válaszok a tervi mutatók elemzését.

Kritérium	Kritérium részlet	I. vizsgálati módszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	sorszám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás ¹⁰⁷
KTH6 – Helyidentitás, földszinti helyiségeket használó lakóközönység, lakó funkció jelenléte	földszinti helyiségeket használó lakóközönység a környéken, helyidentitás	lakó funkció jelenléte empirikus vizsgálat és TSZT, helyidentitás vizsgálat interjú, történeti kutatás alapján	A környékbeli lakosság erős helyidentitással rendelkezik. Az empirikus vizsgálatok és a TSZT vizsgálata alapján megállapítható, hogy a környéken a városközponti funkciók meglete mellett, domináns a lakó funkció jelenléte.	kérdőív	14, 15, 16	<i>A környéken lakik? A környéken lakik? Elégedett a Bartók Béla úton az utóbbi években végbemenő változásokkal? Melyek a kedvenc helyei a környéken?</i>	szeret a környéken lakni: inkább igen: 90%(N=174) szeret a környéken dolgozni: inkább igen: 68%(N=150) mások számára vonzó a helyszín: inkább igen: 85%(N=180) Válaszadók nagyobb része a környéken végzi a napi bevásárlását.	1
								1=100% 108

KTM7 - Jövőkép és stratégia, partneri hálózatok

A *jövőkép és stratégia, partneri hálózatok jelenléte* kritérium tekintetében a vizsgálati területen létrejövő partnerségeket, a partnerség helyi önkormányzattal való kapcsolatát és a helyet illető jövőkép, stratégia meglétét vizsgáljuk. A vizsgálatok a vonatkozó tervek áttekintése, kvalitatív interjú és a helyi vállalkozók által a kérdőívre adott válaszok alapján történnek.

A 2010-ben elkészült Ingatlanhasznosítási koncepció és Újbuda Kulturális Városcsúszpont Projekt által felvázolt jövőkép¹⁰⁹ alapozza meg a Bartók Béla út későbbi fejlesztését. Újbuda Kulturális Városcsúszpont projekt 2011-ben elnyert európai uniós támogatása segítette a projekt megvalósítását. A koncepcióban az önkormányzati tulajdonú ingatlanok kulturális funkcióval történő hasznosítása, a Bartók Béla út kulturális városcsúszpontként történő megújulása és a kapcsolódó közterületmegújítás, homlokzatmegújítás a kívánt kulturális-vendéglátó funkciók számára nyújtott célzott támogatások szerepelnek. A koncepció keretében elkészül a B32 Galéria funkcióbővítő átalakítása és bővítése. Az ingatlan hasznosítási koncepció keretében az első bérlok megérkeznek a Bartók Béla útra, kedvezményes bérleti konstrukcióban pályázhatnak az önkormányzati tulajdonú helyiségekre a kulturális városcsúszpontba beköltözö első vállalkozások: Hadik, Kelet, Faur Zsófia Galériája, Moha Kávészó. A vállalkozások cserébe vállalkoznak a felújítás költségeit és kulturális programok szervezését. Ezen vállalkozások alapozzák

¹⁰⁷ Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.

¹⁰⁸ 100%-ban alátámasztják a lakossági válaszok a tervi mutatók elemzését.

¹⁰⁹ Újbuda Kulturális Városcsúszpont fejlesztési Program céljai: „A városrészbe látogatók (turisták és a nem az akcióterületen élők) számának növelése, a terület vonzerejének, attraktivitásának fokozása, a városkép, a városrész imádszének visszaállítása. A KVK területén található ingatlanok forgalmi értékének növelése, ideértve a lakó, kereskedelmi célú ingatlanokat egyaránt, a városrész presztízsnövelése. A KVK területén a kereskedelmi, vendéglátó és szolgáltatási funkciók minőségi megújulása, kulturális és művészeti koncepcióra alapozott kereskedelemfejlesztés. Az önkormányzati – és hosszú távon a magántulajdonú üzletekre – vonatkozó marketing és kereskedelmi érték szemléletű, átlátható szabályozási rendszer kialakítása.” Az előzőekben felsorolt célok szinergikus hatásaként az itt élők közérzetének javítása, a társadalmi identitás és összetartozás érzésének fokozása. (Újbuda Önkormányzata, 2010, p. 59)

meg a 2013-ban létrejött Kulturális 11 Egyesületet, a későbbi Bartók Béla Boulevard Egyesületet, mely szervezet a környékbeli vállalkozók közös érdekképviseletét hívatott ellátni.¹¹⁰ A Bartók Béla úti Kulturális Városházaközpont stratégia és jövőkép mentén történő fejlesztésének fontos tényezője a közterületek megújulása, mely módszeresen történik a Gárdonyi tér 2010-es megújítását az útszakasz és kapcsolódó közterek 2014-ben, majd 2016-ban történő megújítása követi, ahol a megújuló szabad tereket és a környező ingatlanokat újabb és újabb kulturális koncepcióba illő, hívogató vállalkozások foglalják el.¹¹¹ A 2010-ben elindított Újbuda Kulturális Városházaközpont programról - noha csak részlegesen valósult meg - 12 év távlatában ma már kijelenthető, hogy a terület fejlődését jó irányba mozdította el az önkormányzat által indított program. A vizsgált területen az önkormányzat által vezérelt, „felülről” indított fejlesztési program színvonalas kereskedelmi, vendéglátó és kulturális funkciók környéken való megjelenését hozta magával. Így a fejlesztési programok és a városkörnyék spontán alakuló városfejlődési folyamatainak egymásra hatása által a Bartók Béla út és környékének vizsgált szakasza kulturális, gazdasági és környezeti értelemben véve egyaránt felértékelődött.

A helyi vállalkozói kérdőívben a kérdésre, miszerint van-e tudomása a vállalkozóknak a Bartók Béla út fejlesztésére vonatkozó stratégiáról, a válaszadók nagyobb része szerint (53%, N=26 fő) *nincs stratégia a Bartók Béla út fejlesztését illetően*, míg a válaszadók kisebb része tud róla és támogatja a stratégiát (35%, N=26 fő). A kérdésre, miszerint tud-e a vállalkozó informális, formális utca-menedzsment szervezetről, a válaszadók nagyobb része *nem tud róla* (46%, N=26 fő), míg 38 % (N=26 fő) tud a szervezetről, de nem tagja, csak a megkérdezettek 15 % (N=26 fő)-a tagja szervezetnek. A kérdésre, miszerint milyen a szervezetek és az önkormányzat közötti együttműködés a válaszadók *nagyobb része szerint nincs kapcsolat az önkormányzattal* (75%, N=24).

A lakossági kérdőívben megkérdezettek szerint, a válaszadók nagy része elégedett a Bartók Béla úton az utóbbi években végbemenő változásokkal (N átlag=196). A válaszadók nagy része teljesen elégedett és inkább elégedett (145, N=179) a *formálódó kulturális városházaközponttal*. A *megújuló közterületekről* a válaszadók nagy része hasonlóan vélekedik, teljesen elégedett és inkább elégedett (140fő, N=177) A változások tekintetében az *egyre több vendég* és az *egyre több rendezvény* tekintetében már árnyaltabb a kép, a válaszadók nagyobb része ezeket a változásokat is támogatja: A vendégek számának növekedésével teljesen egyetért és inkább egyetért 101 fő (N=169), míg a növekvő rendezvényszámmal teljesen egyetért, inkább egyetért 95 fő (N=165). Azonban a válaszadók nagyobb számban közömbösek, illetve kevésbé támogatók ezen változások tekintetében. *Földszinti üzlethelyiségek megváltozó funkcióival* a válaszadók nagyobb része inkább támogató: teljes mértékben elégedett, inkább elégedett: 91 fő (N=155).

A *jövőkép és stratégia, partneri hálózatok* kritérium tekintetében végzett vizsgálatokat csak részben támasztják alá a helyi lakossági és helyi vállalkozói kérdőív válaszai. (45%) (M9 melléklet)

Kritérium	Kritérium részlet	I. vizsgálati módszer	I. eredmény	II. vizsgálati	sorszám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás ¹¹²
-----------	-------------------	-----------------------	-------------	----------------	---------	----------------	--------------	--------------------------------

¹¹⁰ A szervezet és az önkormányzat támogatja egymást annak érdekében, hogy a Bartók Béla úton kialakuljon és fejlődjön a stratégia által megfogalmazott Kulturális Városházaközpont.

¹¹¹ A Timeout magazin szerint, 2019-ben és 2021-ben a Bartók Béla út bekerült a legnépszerűbb európai turisztikai desztinációk közé. https://www.timeout.com/coolest-neighbourhoods-in-the-world?fbclid=IwAR3gI1keVwed7-bTa4hd_tpSHF8oPnzL4-2l_VMg72BAViMrK3LIa2d4bUg 2021. 10. 11.

<https://www.timeout.com/budapest/things-to-do/bartok-budapest-guide> 2021. 10. 11.

¹¹² Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.

				módsz er				
KTM7 - Jövőkép és stratégia, partneri hálózatok	Jövőkép, stratégia, partnersé gek	tervi háttér vizsgálata és kvalitatív interjú	2010: Ingatlanhasznos ítási koncepció és Újbuda Kulturális Városházpont Projekt: jövőkép alapozza meg a Bartók Béla út későbbi fejlesztését. 2013: Kulturális 11 Egyesület=Bartók Béla Boulevard, folyamatos kapcsolat, támogatás az önkormányzat részéről.	kérdő- ív	16,12, 6,7	Vannak-e működő formális, informális hálózatok, utca- menedzsment szervezet a Bartók Béla úton? Milyen a szervezetek és az önkormányzat közötti együttműködés ? Van-e jövőkép, stratégia a Bartók Béla út fejlesztését illetően? Elégedett-e a Bartók Béla úton végbemenő változásokkal?	Vállalkozói kérdőív: Tud-e stratégiáról? Inkább nem: 53%, N=26 fő Van-e kapcsolat partneri szervezetnek az önkormányzattal? Nincs:75% (N=24fő)	0
							Lakossági kérdőív: elégedett a változásokkal: 89% (N=179) egyre több vendég és változó funkciók: 91 fő (N=155)101 fő (N=169) megújuló közterületek, (140fő, N=177)	0,9
								0,45= 45% ¹¹³

KTM8 – Helymarketing

A *helymarketing* kritérium tekintetében a vizsgálati területen létrejövő partnerségeket, közös helymarketing tevékenységet vizsgáljuk. A vizsgálatok forráskutatással, kvalitatív interjúval és a helyi vállalkozók által a kérdőívre adott válaszok alapján történnek.

A forráskutatás és a Bartók Béla Boulevard Egyesülettel készült kvalitatív interjú alapján megállapítható, hogy a területen az egyesület és az önkormányzat szervezésében történik helymarketing tevékenység. Az önkormányzat 2010 óta választási ciklusokon átívelően tartja magát az Újbuda Kulturális Városházpont koncepcióhoz, melynek keretében támogatja a területen létrejövő kulturális rendezvényeket és funkciókat. A Bartók Béla Boulevard Egyesület 2013-as megalakulása óta évente legalább kétszer nagyszabású kulturális-szabadidős programot szervez az utcában, melynek célja a Bartók Béla út és környékének népszerűsítése, a helyi vállalkozások megismertetése a nagyközönséggel. Az egyesület közös weboldalt és közösségi média felületeket üzemeltet, tagja a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara Bevásárlóutcamenedzsment szervezetének a BUM-nak.¹¹⁴ (bővebben: UTM24 – Utcamenedzsment kritériumnál)

A vállalkozói kérdőív alapján a *válaszadók nagyobb része nem támogatja a közös marketing tevékenységet* (80%, N=26 fő) az utcában, míg „az utca rendelkezik saját arculattal, közös marketing tevékenységgel, melyet mi is támogatunk” opciót a válaszadók mindössze 8%-a (N=26 fő) választotta.

¹¹³ 45%-ban alátámasztják a lakossági válaszok a tervi mutatók elemzését.

¹¹⁴ <https://bevasarloutca.hu/> 2021. 10. 13.

A *helymarketing* kritérium tekintetében végzett vizsgálatokat nem támasztják alá a helyi vállalkozói kérdőívben adott válaszok. (10%) (M9 melléklet)

Kritérium	Kritérium részlet	I. vizsgálati módszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	sorszám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Össze hasonlítás ¹¹⁵
KTM8 - Hely-marketing	Hely-marketing tevékenység	forráskutatás, kvalitatív interjú, Bartók Béla Boulevard	Bartók Béla Boulevard Egyesület tevékenységei, Önkormányzat: Újbuda Kulturális Városházpont koncepció támogatása 2010 óta.	kérdőív	8	Az utca, környék rendelkezik helyi marketinggel? A különböző szereplők együttesen vagy külön-külön népszerűsítik tevékenységüket és a látogatóknak szánt lehetőségeket?	nem támogatjuk a közös marketing tevékenységet (80%, N=26 fő) az utca rendelkezik saját arculattal, közös marketing tevékenységgel, melyet mi is támogatunk (8%, N=26 fő)	0,01
								0,01=10% ¹¹⁶

KTM9 - Városüzemeltetés, helyi alapszolgáltatások

A városüzemeltetés, helyi alapszolgáltatások kritérium tekintetében az utca üzemeltetését, köztisztaságot, üzemeltetés-menedzsmentet vizsgáljuk. A vizsgálatok forráskutatással, empirikus vizsgálatokkal és a helyi vállalkozók és helyi lakosság által a kérdőívre adott válaszok alapján történnek.

A környék kerületi tulajdonú lakóutcáinak üzemeltetéséért és a köztisztaságért Újbuda önkormányzata és cégei a felelősek, míg a Bartók Béla út fővárosi tulajdonú közterületeiért a Fővárosi Önkormányzat és cégei felelnek. Az empirikus vizsgálat, helyszíni bejárás alapján a környék tisztasága közepesre értékelhető.

A helyi lakossági kérdőív szerint a válaszadók többsége szerint nem megfelelő a környék tisztasága és a közterületek fenntartása (inkább nem, egyáltalán nem megfelelő: 97 fő, N=176). Míg a helyi vállalkozói kérdőív alapján a válaszadók többsége szerint megfelelő a környék tisztasága. (inkább igen, igen: 13 fő, N=26)

A városüzemeltetés, helyi alapszolgáltatások kritérium tekintetében végzett vizsgálatokat többségében alátámasztják a helyi vállalkozói kérdőívben adott válaszok. (80%) (M9 melléklet)

¹¹⁵ Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.

¹¹⁶ 10%-ban alátámasztják a lakossági válaszok a szakértői vizsgálatok eredményeit.

Kritérium	Kritérium részlet	I. vizsgálati módszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	sorszám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás ¹¹⁷
KTM9 - Városüzemeltetés, helyi alapszolgáltatások	Városüzemeltetés, köztisztaság	forráskutató, empirikus vizsgálatok	Kerületi tulajdonú lakóutcák üzemeltetése: Újbuda önkormányzat és cégei, Fővárosi Önkormányzat és cégei. A környék tisztasága közepesre értékelhető.	kérdőív	20	<i>Ön szerint megfelelő a környék tisztasága és a közterületek fenntartása?</i>	Lakossági kérdőív: nem megfelelő a tisztaság: 55%, (N=176 fő) Vállalkozói kérdőív: megfelelő a tisztaság: 50%, (N=26 fő)	0,8
								0,8=80% ¹¹⁸

KTM10 - Tiszta és érthető tájékoztatási rendszer

A *tiszta és érthető tájékoztatási rendszer* kritérium tekintetében vizsgáljuk. A vizsgálatok a környéken való tájékozódást segítő jelzések, táblák, feliratok minőségének empirikus vizsgálataival és a helyi lakosság által a kérdőívre adott válaszok alapján történnek.

Az empirikus vizsgálatok során a környékbeli, tájékozódást segítő feliratok, táblát kerültek felmérésre. Mely alapján megállapítható, hogy a környékbeli tájékozódást segítő eszközök, táblák, feliratok minősége megfelelő.

A helyi lakosság kérdőívre adott válaszai alapján *a többség szerint megfelelő a környéken a tájékozódást segítő feliratok, táblák minősége*. (inkább egyetért, teljesen egyetért: 75 fő, N=162)
A *tiszta és érthető tájékoztatási rendszer* kritérium tekintetében végzett vizsgálatokat alátámasztják a helyi vállalkozói kérdőívben adott válaszok. (100%) (M9 melléklet)

Kritérium	Kritérium részlet	I. vizsgálati módszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	sorszám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás ¹¹⁹
KTM10 - Tiszta és érthető tájékoztatási rendszer	tájékozódást segítő jelzések, táblák, feliratok minősége	empirikus vizsgálatok	A tájékozódást segítő táblák, feliratok minősége megfelelő.	kérdőív	20	<i>Elégedett a környéken a tájékozódást segítő jelzések, táblák, feliratok minőségével?</i>	Inkább egyetért, teljesen egyetért: 46 %, (N=162 fő)	1
								1=100% ¹²⁰

¹¹⁷ Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.

¹¹⁸ 80%-ban alátámasztják a lakossági és vállalkozói válaszok az empirikus vizsgálatokat.

¹¹⁹ Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.

¹²⁰ 100%-ban alátámasztják a lakossági válaszok az empirikus vizsgálatot.

5.5 Kritériumok vizsgálata az utca léptékében

29. ábra - Az utca vizsgálati területének lehatárolása

Az „utca” léptékében történő vizsgálati terület a Bartók Béla út Szent Gellért tér és Móricz Zsigmond körtér közötti szakaszát és az utat szegélyező beépítést foglalja magába. (29. ábra)

UTE11 - Gyalogosan bejárható, sétálásra készítő tér

A *gyalogosan bejárható, sétálásra készítő tér* kritériumát a *járda minőségén, berendezésén, az utcán történő, gyalogos átkelési lehetőségek számán és minőségén és az akadálymentességen* mérhetjük le. A kritérium részleteit az utcában végzett empirikus vizsgálattal és a helyi lakosság kérdőívre adott válaszai alapján vizsgáljuk.

A Bartók Béla út Szt. Gellért tér és Móricz Zsigmond körtér közti szakasza kb. 708 méter hosszú, ahol az utca két oldala között ezen a szakaszon közlekedési lámpákkal ellátott keresztezésekben 8 db gyalogos átkelőhely található. Az átkelőhelyek eloszlása egyenletesnek mondható, azonban az átkelőhelyek zöld ideje¹²¹ a lámpák nagy részénél jelenleg (2021. 06. 24.) a minimum időre van állítva, az egészséges, gyors gyaloglással haladó felnőtt gyalogos sem ér át könnyen az utca egyik oldaláról a másikra a zöldidő alatt. Ennek ellenére a lakossági kérdőívben a válaszadók nagy része *elégedett az utca két oldalán történő átkelési lehetőségekkel*, az állítással a válaszadók nagy része, 43 fő teljesen, míg 93 fő inkább egyetért (N=184)

A járda szélessége jellemzően 5-8 méter között mozog, lehetővé teszi a helyiségekhez kapcsolódó köztéri teraszok létesítését. A járdák burkolata szürke beton elemes burkolat, az épület és az úttest felőli szegélyein kis elemes bazalt burkolat. A keresztező utcáknál és a gyalogátkelőknél jellemző az akadálymentes, taktilis beton burkolat és a süllyesztett szegélyek használata, ami segíti az akadálymentes közlekedést. Az épületek és az üzlethelyiségek földszinti bejáratainál többségében nem jellemző az akadálymentes bejárat, általában egy-két lépcsőfok megtételével lehet bejutni az épületek földszinti helyiségeibe.

A helyi lakossági kérdőívben a válaszadók nagyobb része *elégedett a járdák, gyalogos felületek minőségével*, az állítással összességében a válaszadók nagy része, 27 fő teljesen, 83 fő inkább egyetért, míg 37 fő inkább nem, 9 fő egyáltalán nem ért egyet (N=185). Az állítással, miszerint a válaszadó elégedett-e utca *akadálymentességével* a válaszadók nagyobb része ugyancsak egyetért, teljesen egyetért 21 fő, inkább egyetért 57 fő, a kérdést illetően közömbös 56 fő (N=163).

¹²¹ Minimális zöldidő: „Járművekre, kerékpárosokra és gyalogosokra is 5 s, de a gyalogos legalább az átkelőhely hosszának 2/3-át 1,0 m/s sebességgel legyen képes megtenni. A gyalogos zöldidő abszolút minimuma az átkelőhely hosszának a fele osztva 1,2 m/s kihaladási sebességgel.” (Kálmán, 2014. január)

A gyalogosan bejárható, sétálásra készítő tér kritériuma tekintetében az empirikus vizsgálatokat összességében alátámasztják a helyi lakossági vélemények. (73%) (M9 melléklet)

Kritérium	Kritérium részlet	I. vizsgálati módszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	száma	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasznált ¹²²
UTE11 - Gyalogosan bejárható, sétálásra készítő tér	járda minősége, berendezése	empirikus vizsgálat, járda paraméterei	járda szélessége megfelelő, átl. 5-8 méter közötti, a járdafelület sík, elemes, csúszásmentes betonburkolattal burkolt, sétálásra alkalmas	kérdőív	17	Mi a véleménye a járdákról? Elégedett a gyalogos felületek minőségével?	Inkább igen (59%, N=185) Inkább nem (25%, N=185)	1
	átkelési lehetőség	empirikus vizsgálat, átkelési lehetőségek száma, minősége	átkelők eloszlása egyenletes, átkelési gyalogos idő túl rövid	kérdőív	17	Elégedett az utca két oldala közötti átkelési lehetőségekkel?	Inkább igen (74%, N=184) Inkább nem (14%, N=184)	0,5
	akadálymentesség	empirikus vizsgálat, burkolatok, köztér és épület szegélyek akadálymentessége	burkolatok típusa, taktilis burkolóelemek használata megfelelő, süllyesztett szegélyek használata a közterületeken. épületek és utca találkozásánál nem jellemző az akadálymentes bejárat.	kérdőív	17	Elégedett az utca akadálymentességével?	Inkább igen (48%, N=163), Inkább nem (18%, N=163)	0,7
								0,73=73% 123

UTE12 - Megfelelő tér-arányok, "kültéri nappali térérzete"

A megfelelő tér-arányok, "kültéri nappali térérzete" kritérium tekintetében az utca tér-arányai metszetek segítségével, míg a helyi lakosság az utca benapozásával kapcsolatos elégedettsége kérdőív segítségével került vizsgálatra.

A tér arányok tekintetében három helyen került vizsgálatra az utca jellemző keresztmetszete, tér aránya. A-A metszet az utca 10. számú és 6. számú szakasza között, a B-B metszet a 8. és a 3. szakasz között, míg a C-C metszet a 8. és 2. szakasz között került felvételre. A térarány és az utca benapozása a metszetek alapján ideális, 0,8 - 0,4 közötti tér arány értékeket mutat. (M9 melléklet)

A lakossági kérdőív alapján a kérdéssel, miszerint az utca benapozásával elégedettek-e, a válaszadók nagyobb része egyetért (64 fő, N=167), illetve teljesen egyetért (29 fő, N=167). A kérdésben a válaszadók több, mint negyede közömbös (50 fő, N=167), inkább nem ért egyet 22 fő, míg 2 fő egyáltalán nem ért egyet. (N=167)

A megfelelő tér-arányok, "kültéri nappali térérzete" kritériuma tekintetében az empirikus vizsgálatokat összességében alátámasztják a helyi lakossági vélemények. (100%) (M9 melléklet)

¹²² Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.

¹²³ 73%-ban alátámasztják a lakossági válaszok az empirikus vizsgálatot

Kritérium	Kritérium részlet	I. vizsgálati módszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	so rsz á m	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás ¹²⁴
UTE12 - Megfelelı tér-arányok, "kültéri nappali térérzete"	tér arány	empirikus vizsgálat, az utca tér-arányai	A térarány és az utca benapozása a felvett metszetek alapján ideális, 0,8 - 0,4 közötti tér arány értékeket mutat.	kérdőív	17	<i>Elégedett az utca benapozásával?</i>	Inkább igen (55%, N=167) Inkább nem (14%, N=167)	1
								100% ¹²⁵

UTE13 - Komfortérzet megléte (szél, zaj, nap- védelem, árnyék)

A komfortérzet megléte (szél, zaj, nap- védelem, árnyék) kritérium tekintetében az utcát empirikus vizsgálatok és a tervi háttér alapján, illetve lakossági kérdőív keretében vizsgáltuk.

A földszinti helyiségek előtti térben a vizsgált területen 34 db terasz található (N=152 helyiség), melyből 15 terasz védett az eső, szél, nap ellen, 5 esetben az út felől határoló növényzet is védi a teraszokat a forgalom okozta zajtól és portól. A Bartók Béla út mentén húzódó kétoldali védett fasor kiváló árnyékot biztosít a forró nyári napokon. A helyszínről készült aktuális zajtérképét¹²⁶ megvizsgálva azonban látszik, hogy a Bartók Béla úti közúti forgalomból származó zajterhelése magas, az emberi szervezetet terhelő értéket mutat. A Bartók Béla út nyomvonala az észak-keleti szélirányából fontos átszellőzési sáv szerepét tölti be.

A lakossági kérdőív a *napvédelem, elegendő árnyék, szélvédelem és zajvédelem* felől kérdezte a helyi lakosság elégedettségét. Az elégedettség tekintetében a három kérdésben eltérés tapasztalható. A válaszadók nagy része szerint az utca védelmet nyújt (91, N=175), illetve teljes mértékű védelmet nyújt (12, N=175) a nap ellen. Míg szélvédelem tekintetében már kisebb a válaszadók elégedettsége, azaz 57 fő (N=171) szerint védelmet és teljes védelmet nyújt az utca a szél ellen, míg 50 fő (N=171) szerint kevés védelmet nyújt, illetve egyáltalán nem nyújt védelmet a szél ellen, a kérdésben magas a tartózkodók aránya (64 fő, N=171). Zajvédelem tekintetében a válaszadók szerint egyértelműen a kevés védelmet (83, N=172), vagy egyáltalán nem nyújt védelmet az utca (36, N=172), ebben a kérdésben legalacsonyabb a közömbös válaszadók száma (31, N=172).

A komfortérzet megléte kritérium tekintetében az empirikus vizsgálatokat összességében alátámasztják a helyi lakossági vélemények. (90%) (M9 melléklet)

¹²⁴ Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.

¹²⁵ 100%-ban alátámasztják a lakossági válaszok az empirikus vizsgálatot

¹²⁶ www.zajterkep.hu2021. 10. 12.

Kritérium	Kritérium részlet	I. vizsgálati módszer	I. eredmény	II. vizsgálóti módszer	so rsz á m	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Össze hason lítás ¹²⁷
UTE13 - Komfortérzet megléte (szél, zaj, nap- védelem, árnyék)	szél, zaj, nap árnyék védelem	empirikus vizsgálat, tervi héttár vizsgálata	Kétoldali, védett fasor árnyékot biztosít a forró nyári napokon, a helyiségek előtti térben 22%-ban teraszok találhatók, melyeknek fele véd a nap, szél, eső- ellen, kis részük zöldsávval a forgalom okozta zaj, por ellen. Egészséges határértéket meghaladja az áthaladó forgalom okozta zaj, mely felől nem biztosított a megfelelő védelem.	kérdőív	19	<i>Elég védelmet nyújt az utca a különböző évszakokban a környezeti viszonyok ellen?</i>	nap elleni védelem: megfelelő, 59% szél elleni védelem: megfelelő, 33% zajvédelem: nem megfelelő, 69% (N átlag=173)	0,9
								90% ¹²⁸

UTE14 - Megfelelő alap infrastruktúra megléte

A megfelelő alap infrastruktúra kritériumot a köztéri hulladéktárolók és illemhelyek eloszlása, mennyisége és a köztéri világítás minősége kritériumrészletek alkotják. A kritérium részleteit az utcában végzett empirikus vizsgálattal és a helyi lakosság kérdőívre adott válaszai alapján vizsgáljuk.

A Bartók Béla út Móricz Zs. körtér és Szt. Gellért tér közötti szakaszán összesen 21 db köztéri hulladékgyűjtő található, az utca páros oldalán 10, db, míg a páratlan oldalon 11 darab, a páros oldalon a köztéri hulladékgyűjtők közötti átlagos távolság 69,4 méter, míg a páratlan oldalon az átlagos távolság 54 méter, a teljes szakaszon a köztéri hulladékgyűjtők közötti átlagos távolság 61 méter. (felmérés: 2021. június) Köztéri illemhely tekintetében, a vizsgált terület közvetlen szomszédságában egy köztéri illemhely található a Móricz Zsigmond körtéri aluljáróban. A tágabb környéket tekintve, a Szt. Gellért tértől nyugati és keleti irányban, míg a Móricz Zsigmond körtértől déli és nyugati irányban egyaránt 300 méter, illetve 500 méter távolságban találhatók a legközelebbi nyilvános illemhelyek. A köztéri világítás minősége és mennyisége az utcában kielégítő, az utcán éjszakai fényviszonyok között is biztonságos, balesetmentes közlekedést segíti elő.

A lakossági kérdőív alapján a válaszadók nagyobb része (48%, N=180) *nem elégedett az utcai hulladéktárolók mennyiségével*, míg 32% (N=180) elégedett a mennyiségükkel. Hasonlóan nyilatkozik a köztéri illemhelyek mennyiségéről a helyi lakosság, ahol a válaszadók 82%-a nem elégedett (inkább nem elégedett 53 fő, egyáltalán nem elégedett 91 fő, N=175). A köztéri világítás tekintetében a válaszadók többsége, 66%-a inkább elégedett (teljesen elégedett 26 fő, elégedett 91 fő, N=178), inkább nem elégedett a válaszadók 15%-a, 27 fő (N=178).

A megfelelő alap infrastruktúra kritérium tekintetében az empirikus vizsgálatokat összességében alátámasztják a helyi lakossági vélemények. (90%) (M9 melléklet)

¹²⁷ Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.

¹²⁸ 90%-ban alátámasztják a lakossági válaszok az empirikus vizsgálatot

Kritérium	Kritérium részlet	I. vizsgálati módszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	so rsz á m	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás ¹²⁹
UTE14 - Megfelelő alap infrastruktúra megléte	utcai hulladék-gyűjtő	empirikus vizsgálat, hulladék-gyűjtők eloszlása	Az utca vizsgált szakaszán összesen 21 db köztéri hulladékgyűjtő található, melyek átlagosan 61 méterenként helyezkednek el egymástól. Az utcán található funkciók indokolnák több köztéri hulladékgyűjtő kihelyezését.	kérdőív	17	<i>Mennyiben elégedett a hulladéktárolók mennyiségével?</i>	Inkább igen (32%, N=180) Inkább nem (48%, N=180)	1
	nyilvános illemhelyek	empirikus vizsgálat, nyilvános illemhelyek mennyisége	Az utca vizsgált szakaszának szomszédságában 1 db nyilvános illemhely található, a tágabb környéken, 300-500 méter távolságban találhatók a legközelebbi nyilvános illemhelyek. Indokolt további köztéri illemhely elhelyezése.	kérdőív	17	<i>Mennyiben elégedett a köztéri illemhelyek mennyiségével?</i>	Inkább igen (5%, N=175) Inkább nem (82%, N=184)	1
	köztéri világítás	empirikus vizsgálat, köztéri világítás minősége	A köztéri világítás minősége és mennyisége az utcában kielégítő, az utcán éjszakai fényviszonyok között is biztonságos, balesetmentes közlekedést segíti elő.	kérdőív	17	<i>Mennyiben elégedett az utcai világítással?</i>	Inkább igen (66%, N=178), Inkább nem (15%, N=178)	0,7
								0,9=90% 130

UTE15 – Fásított, zöld utca

A fásított, zöld utca kritérium a köztéri zöldfelületek minőségével és mennyiségével, az utcai fasor vizsgálatával kerül bemutatásra. A kritérium részleteit az utcában végzett empirikus vizsgálatokkal és a helyi lakosság ebben a témában a kérdőívre adott válaszai alapján vizsgáljuk.

A Bartók Béla úton a vizsgált szakaszon változó a zöldfelületek mennyisége. A vizsgált szakaszon egy nagyobb kiterjedésű, kb. 910 m² nagyságú zöldterület található a Gárdonyi téren, melyen szobor, szökőkút, padok, fák, bokrok, gyep és virágágyak egyaránt megtalálhatók. A park szépen karbantartott, közkedvelt pihenőpark. A páros oldalon a Lágymányosi utcánál az Unicredit bank előtti teresédesben fák humanizálják a bank épülete előtti burkolt szabadteret. A páros oldalon a Bercsényi utcánál burkolt parkoló szegélyezi az utat, mellette cserjesáv húzódik. A Szt. Gellért tér felé haladva mindkét oldalon folytatódik a juhar levelű platánokból és magas kőrészekből álló fasor, megteremtve az utca reprezentatív hangulatát. A páratlan oldalon a Gárdonyi Géza

¹²⁹ Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.

¹³⁰ 90%-ban alátámasztják a lakossági válaszok az empirikus vizsgálatot

Általános Iskolánál jelennek meg a járdát az úttól elválasztó szegélyek cserjékkel, melyet a szomszéd Kelet kávézó igyekezett folytatni, az előtte fekvő területen, a fák mellé ültetett babér cserjékkel, melyeket saját erőből telepített és tart fenn. Az út forgalma elől védő vékony cserjés szigetek előfordulnak még az út északi, Szt. Gellért tér felé eső szakaszán mindkét oldalon, egy-egy helyszínen, illetve a Bercsényi utcai villamosmegállót határoló zöld szigetek. Az utat mindkét oldalról fővárosi védelem alatt álló fasor szegélyezi, a fák átlagos távolsága 9 méter, a kétoldalt található fasor hossza összesen 1289 méter, melyen 141 db fa található. Az utca szakaszain a fák száma és eloszlása kiegyenlítettnek mondható, a legsűrűbben fásított szakasz a Mészöly utca és az Orlay utca között fekszik, a 71 méteres szakaszon 15 fa található.

A lakossági kérdőív alapján a válaszadók nagy része, 64% *elégedett az útmenti fasorral*, (inkább elégedett 85 fő, teljesen elégedett 32 fő, N=181) A *zöldfelületek* minősége és mennyisége tekintetében a *mennyiséggel inkább elégedetlen a válaszadók nagyobb része*, 50% (inkább nem elégedett 68 fő, egyáltalán nem elégedett 23 fő, míg inkább elégedett 61 fő, teljesen elégedett 15 fő, N=183). A *zöldfelületek minőségét* tekintve is hasonlóan alakul a válaszok aránya, azonban kissé *magasabb az elégedettek száma* (38 %, inkább elégedett 62 fő, teljesen elégedett 8 fő, inkább nem elégedett 58 fő, egyáltalán nem elégedett 23 fő, N=181).

Kritérium	Kritérium részlet	I. vizsgálati módszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	száma	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás ¹³¹
UTE15 - Fásított, zöld utca	utcai fasor	empirikus vizsgálat, fasor vizsgálata	Kétoldali fasor, a fák átlagos távolsága 9 m, fasor hossza 1289 méter (141 db fa) Az utca szakaszain a fák száma és eloszlása kiegyenlítettnek mondható.	kérdőív	17	<i>Mennyiben elégedett az utcai fasorral?</i>	Inkább igen (64%, N=181) Inkább nem (23%, N=181)	1
	zöld-felületek mennyisége	empirikus vizsgálat, zöldfelületek mennyisége	A zöldfelületek mennyisége, egy nagyobb kiterjedésű zöldfelület található a Gárdonyi téren. A páros és a páratlan oldalon elvéve található a járdát a forgalomtól elválasztó rövid cserjesáv. A zöldfelületek mennyiségét növelni lehetne további cserjesáv kialakításával.	kérdőív	17	<i>Mennyiben elégedett az utcai zöldfelületek mennyiségével?</i>	Inkább igen (41%, N=183) Inkább nem (50%, N=183)	1
	zöld-felületek minősége	empirikus vizsgálat, zöldfelületek minősége	A Gárdonyi téri park szépen karbantartott, közkedvelt pihenőpark, az útmenti cserjesávok állapota, minősége azonban változó.	kérdőív	17	<i>Mennyiben elégedett az utcai zöldfelületek minőségével?</i>	Inkább igen (39%, N=181) Inkább nem (45%, N=181)	0,5
								0,83=83% ¹³²

¹³¹ Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.

¹³² 83%-ban alátámasztják a lakossági válaszok az empirikus vizsgálatot

A *fásított, zöld utca* kritérium tekintetében az empirikus vizsgálatokat összességében alátámasztják a helyi lakossági vélemények. (83%) (M9 melléklet)

UTE16 - Építészeti sokszínűség, környezethez illeszkedő szabadtér-építészet

Az *építészeti sokszínűség, környezethez illeszkedő szabadtér-építészet* kritérium, az utca építészeti és a szabadtér-építészeti sokszínűségét, környezetéhez való illeszkedését vizsgálja. A kritérium részleteit az utcában végzett empirikus vizsgálattal és a helyi lakosság ebben a témában a kérdőívre adott válaszai alapján vizsgáljuk.

A vizsgált területen a XIX. század végén, a XX. század elején kialakult történeti városi szövet található, mely jellemzően zártos, zártudvaros beépítésű lakóházakból áll. A Bartók Béla út páratlan oldala az Orlay utcától a Móricz Zsigmond körtérig, míg páros oldala a Csíki utcától a Móricz Zsigmond körtérig fővárosi rendelet alapján védett épületegyüttes, míg a Szent Gellért tértől a jelzett utcáig tartó szakaszon álló épületek egyenként fővárosi védelem alatt állnak. A Bartók Béla út városkép szempontjából kiemelt útvonal, és az út mentén húzódó fasor is fővárosi jelentőségű, védett fasor. Az épületek építészeti változatosak, a korra jellemző, eklektikus, historizáló homlokzatok jellemzőek a korabeli Budapestre, építészeti értéket képviselnek. Az útszakaszon található Lechner Gyula által a századfordulón építtetett szecessziós műterem bérház, mely műemléki védetség alatt áll (Bartók Béla út 40.). Néhol egy-egy modern építészeti jegyében megalkotott (Bartók Béla út 3-7., 48.), illetve kortárs épület (Bartók Béla út 43-47.) homlokzata töri meg az utca jellemző építészeti arculatát. A szabadtérépítészeti megoldások illeszkednek az utca építészeti arculatához, az alkalmazott köztéri bútorok, kandeláberek a historizáló építészethez, a környező épületek hangulatához illeszkednek. A Gárdonyi téren 2010-ben megújult a pihenőpark, szökőkúttal, kő burkolati elemekkel, padokkal. A tér megújításának nagy előnye, hogy lehetőséget teremt a környező földszinti helyiségekhez kapcsolódó teraszok létesítésére.

A lakossági kérdőív alapján, a válaszadók *legnagyobb része szerint, az utca épületeire inkább jellemzőek a szép régi épületek* (teljes mértékben jellemző: 56 fő, inkább jellemző: 114 fő N=182), a *hangulatos épületek* (teljes mértékben jellemző: 55 fő, inkább jellemző: 105 fő N=179) és a *változatos épületek* (teljes mértékben jellemző: 29 fő, inkább jellemző: 110 fő N=175). Az utcára inkább jellemzőek, de kisebb mértékben a *leromlott állapotú épületek* (inkább jellemző: 100 fő, 32 fő szerint egyáltalán nem jellemző, N=175) és a *jól sikerült épületmegújítások* (inkább jellemző: 85 fő N=167).

A válaszadók szerint a *szabadterek tekintetében leginkább jellemzőek a jól működő, jól használható terek* (teljes mértékben jellemző: 18 fő, inkább jellemző: 109 fő N=172) és a *környezethez illeszkedő, szépen berendezett utca* (teljes mértékben jellemző: 23 fő, inkább jellemző: 104 fő N=176). A válaszadók a szabadterek negatívumait taglaló kérdésben is inkább jellemzőnek tartották az állításokat, miszerint a közterek rosszul működők és a hibásan berendezettek, azonban a kérdésben a korábbiaknál jóval nagyobb volt a tartózkodók aránya, és azok aránya, akik szerint az állítások nem jellemzők (rosszul működő közterek: egyáltalán nem jellemző, 30 fő, tartózkodó: 58 fő, N=163, hibásan berendezett köztér: egyáltalán nem jellemző, 36 fő, tartózkodó: 60 fő, N=164).

Az *építészeti sokszínűség, környezethez illeszkedő szabadtér-építészet* kritérium tekintetében az empirikus vizsgálatokat összességében alátámasztják a helyi lakossági vélemények. (90%) (M9 melléklet)

Kritérium	Kritérium részlet	I. vizsgálati módszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	sors szám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Össz ehas onlít ás ¹³³
UTE16 - Építészeti sokszínűség, környezet-hez illeszkedő szabadtér-építészet	építészeti sok-színűség	empirikus vizsgálat, épületek sokszínűségének, illeszkedésének vizsgálata	Építészeti változatosság, eklektikus, historizáló homlokzatok építészeti értéket képviselnek. egy-egy modern építészet jegyében megalkotott, illetve kortárs épület homlokzata töri meg az utca jellemző építészeti arculatát.	kérdőív	18	Mely állítások jellemzőek az utca épületeire? (szép, régi épületek, leromlott épületek, jól sikerült épületmegújítások, hangulatos épületek, változatos épületek)	Szép, régi épületek: Inkább igen (93%, N=181) hangulatos épületek: Inkább igen (89%, N=179) változatos épületek: Inkább igen (79%, N=175) leromlott állapotú épületek: Inkább igen (57%, N=181) jól sikerült épületmegújítások: Inkább igen (50%, N=167)	0,8
	szabadtér-építészet	empirikus vizsgálat, szabadtér-építészet illeszkedése a környezethez	A szabadtérépítészeti megoldások illeszkednek az utca építészeti arculatához, az alkalmazott köztéri bútorok, historizáló építészethez illeszkednek. Gárdonyi tér: A tér megújításának nagy előnye, hogy lehetőséget teremt a környező földszinti helyiségekhez kapcsolódó teraszok létesítésére.	kérdőív	18	Mely állítások jellemzőek az utca közterületeire? (jól működő, jól használható terek, környezethez illeszkedő, szépen berendezett utca, változatos szabad terek, rosszul működő közterek, hibásan berendezett közterek)	Jól működő terek: Inkább igen: (68%, N=172) környezethez illeszkedő utca: Inkább igen: (72%, N=176) rosszul működő közterek: Egyáltalán nem (18%, tartózkodó: 36% N=163) hibásan berendezett köztér: Egyáltalán nem (21%, tartózkodó: 37% N=164)	1
								0,9= 90% 134

UTH17 - Forgalomcsillapítás, alacsony zajterhelés

A forgalomcsillapítás, alacsony zajterhelés, gyalogosok prioritása kritérium, az utca forgalmának korlátozása érdekében tett lépéseket, a gyalogosok és kerékpárosok közlekedését segítő megoldásokat, és a jelenlegi állapotot vizsgálja az utca életében. A kritérium részleteit az

¹³³ Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.

¹³⁴ 90%-ban alátámasztják a lakossági válaszok az empirikus vizsgálatot

utcában végzett empirikus vizsgálattal, illetve a helyi lakosság ebben a témában a kérdőıvre adott válaszai alapján vizsgáljuk.

A Bartók Béla út jelenlegi forgalmi rendje a 2002-ben történő teljes átépítés, majd a 2014-ben és 2016-ban történő átépítések során alakult ki. A közúti forgalom jelenleg kétszer egy sávon, néhol két sávra szélesedve halad a vizsgált területen, a kétirányú villamos közlekedés a két útpálya között középen halad. A közútra felfestett kerékpáros nyom segíti a kerékpáros közlekedést. Az út mellett a legtöbb helyen parkolósáv húzódik. A közúti közlekedés irányonként egy sávra való forgalomcsillapítását a négyes metró megépítése, ezáltal a csökkenő autóbuszforgalom tette lehetővé, melynek köszönhetően csökkent az átmenő forgalom és a zaj a korábbi évek terheléséhez képest, és ami egyben segítette a kapcsolódó gyalogos felületek, járdák használatát. Azonban napjainkban aktuális, a helyszínről készült zajtérképet¹³⁵ megvizsgálva látszik, hogy a Bartók Béla úti közúti forgalomból származó zajterhelés még mindig nagyon magas, az emberi szervezetet terhelő értéket mutat. Mindemellett a kerékpáros forgalom mértéke a Bartók Béla úton folyamatosan növekszik, hétköznapi közelíti a 4000 kerékpárost/nap. (Magyar Kerékpáros Klub, 2020)

A lakossági kérdőıv alapján a megkérdezettek négy kérdésben nyilatkoztak a Bartók Béla út közlekedését illetően. Az út jelenlegi *autós forgalmának mértéke a többség szerint nem megfelelő* (93 fő, N=176), az út további *forgalomcsillapítása szükséges* a válaszadók többsége szerint (teljesen egyetért és inkább egyetért: 101 fő, N=177). A többség *fontosnak tartja a kerékpáros közlekedés előnyben részesítését az autóval szemben* (105 fő, N=178). Azonban *jelenleg a Bartók Béla úton a válaszadók többsége szerint nem élvez előnyt a kerékpáros közlekedés az autóval szemben* (88 fő, N=170).

A *forgalomcsillapítás, alacsony zajterhelés, gyalogosok prioritása* kritérium tekintetében az empirikus vizsgálatokat összességében alátámasztják a helyi lakossági vélemények. (95%) (M9 melléklet)

Kritérium	Kritérium részlet	I. vizsgálati módszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	sorszám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás ¹³⁶
UTE17 – Forgalomcsillapítás, alacsony zajterhelés	forgalomcsillapítás	empirikus vizsgálat	Az elmúlt években végrehajtott forgalomcsillapítást célzó átépítések sikeresek voltak az út életében, azonban a zajtérképek alapján a közúti forgalom okozta zajterhelés még mindig határérték fölötti az úton.	kérdőív	21	Mennyiben ért egyet az alábbi állításokkal? Megfelelő a Bartók Béla út jelenlegi autós forgalma. Szükséges a Bartók Béla úton a forgalom további csökkentése	Autós forgalom mértéke: Inkább nem megfelelő: (53%, N=176) további forgalomcsillapítás szükséges: Inkább egyetért (57%, N=177)	0,9
	gyalogosok és kerékpárosok prioritása	empirikus vizsgálat	A kerékpárosok közlekedése a Bartókon jelenleg a közútra felfestett nyomon történik, melynél optimálisabb	kérdőív	21	Mennyiben ért egyet az alábbi állításokkal? Fontosnak tartom a	kerékpáros közlekedés elsőbbsége: Inkább egyetért	1

¹³⁵ www.zajterkep.hu

¹³⁶ Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.

			lenne a kizárólag kerékpáros közlekedésre kijelölt kerékpárút.			kerékpáros közlekedés előnyben részesítését az autóval szemben. A Bartók Béla úton jelenleg előnyt élvez a kerékpáros és gyalogos közlekedés az autóval szemben.	(59%, N=178) jelenleg a kerékpáros közlekedés előnyt élvez a Bartókon? Inkább nem ért egyet (51%, N=170)	
								0,95= 95% ¹³⁷

UTH18 - Parkolási lehetőség és a gyalogos felületek egyensúlya

A parkolási lehetőség és a gyalogos felületek egyensúlya kritérium, a parkolási lehetőséget és a gyalogos felületek egyensúlyát vizsgálja az utca életében. A kritérium részleteit az utcában végzett empirikus vizsgálattal, illetve a helyi lakosság és helyi vállalkozások ebben a témában a kérdőívekre adott válaszai alapján vizsgáljuk.

A parkolás vizsgálata az utca tíz különböző szakaszán történt. Az 1289 méter hosszú útszakaszon (mindkét oldal külön számítva) a járdával párhuzamosa történik a parkolás. A legtöbb parkoló a 4. szakaszon, a Bertalan Lajos utca és a Zenta utca között található, ahol a járda és az út közötti térrész egy kisebb parkoló számára biztosít helyet. Az első és a hatodik szakasz mentén egyáltalán nem, míg a tizedik és a harmadik szakasz mentén alig található parkoló, mely megnehezíti a környéken levő vállalkozások működését. A vállalkozói kérdőív és a helyi lakossági kérdőív alapján egyértelműen kirajzolódik, hogy a helyi vállalkozók és a helyi lakosság egyaránt kevésnek találja a meglévő parkolók számát. Azonban a keresztmetszeti adottságokat megvizsgálva világosan látszik, hogy további parkolók létesítése az útvonalon csakis a meglévő, széles gyalogos járdák rovására történhetne meg, melyek megléte és mérete prioritási sorrendben sokkal fontosabb az élhető városi földszint szempontjából.

A parkolás kérdéskörében a helyi lakosságot és a helyi vállalkozókat két különböző kérdőív alapján, de ugyanazon kérdésekben vizsgálja a kutatás. A kérdésben arra keresi a választ, hogy *megfelelő mennyiségű parkolóhely áll-e a helyi lakosság, illetve a környékbeli vállalkozók rendelkezésére a közterületeken?* A helyi lakosság és a vállalkozók kérdésre adott válaszai között szinergia van, miszerint a *válaszadók nagy többsége nem ért egyet azzal, hogy a parkolóhelyek mennyisége megfelelő.* (egyáltalán nem ért egyet és inkább nem ért egyet: 128 fő, N=170 a lakossági kérdőív szerint, egyáltalán nem ért egyet és inkább nem ért egyet: 20 fő, N=26, a vállalkozói kérdőív szerint).

A parkolási lehetőség és a gyalogos felületek egyensúlya kritérium tekintetében az empirikus vizsgálatokat összességében alátámasztják a helyi lakossági vélemények. (95%) (M9 melléklet)

¹³⁷ 95%-ban alátámasztják a lakossági válaszok az empirikus vizsgálatot

Kritérium	Kritérium részlet	I. vizsgálati módszer	I. eredmény	II. vizsgálatai módszer	sorszám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás ¹³⁸
UTH18 - Parkolási lehetőség és a gyalogos felületek egyensúlya	parkolási lehetőség	empirikus vizsgálat	Az útszakasz mentén a tíz szakaszból négy szakaszon egyáltalán nem, vagy alig található parkolási lehetőség, mely megnehezíti parkolási lehetőséget.	kérdőív	20	Megfelelő mennyiségű parkolóhely áll rendelkezésre a környéken?	Inkább nem ért egyet: (75%, N=196)	0,9
	gyalogos felületek	empirikus vizsgálat, járda paraméterei	A járda szélessége megfelelő, átl. 5-8 méter közötti, a járdafelület sík, elemes, csúszásmentes betonburkolattal burkolt, sétálásra alkalmas.	kérdőív	17	Mi a véleménye a járdákról? Elégedett a gyalogos felületek minőségével?	Inkább igen (59%, N=185) Inkább nem (25%, N=185)	1
								0,95=95% ¹³⁹

UTH19 - Aktív és minőségi földszintek, funkcionális sokszínűség

Az *aktív és minőségi földszintek, funkcionális sokszínűség* kritérium, a földszinti helyiségek mennyiségét és minőségét, a funkcionális sokszínűséget és az azzal való lakossági elégedettséget vizsgálja az utca életében. A kritérium részleteit az utcában végzett empirikus vizsgálatokkal, illetve a helyi lakosság és helyi vállalkozások ebben a témában a kérdőívekre adott válaszai alapján vizsgáljuk.

A szakirodalom szerint, ideális esetben minimum 10 bejárat kell, hogy legyen 100 méternyi épület homlokzaton. (Krassenberg & al., 2016) (PPS, 2018)A vizsgált útszakaszokon a tíz szakasz tekintetében az arányszám mindenhol közelíti a 10-et (méter/helyiségek száma), átlagban 12 méterenként nyílnak az utcában a helyiségek, némely szakaszon az arányszám sűrűbb helyiségritmust jelöl (1. szakasz:8,1, 6. szakasz: 8,7, 9. szakasz:8,9), míg a negyedik szakaszon a honvédségi lezárt terület miatt az utcai homlokzat zárt, passzív térfalat képez, itt az arányszám ezért 29,7. A földszinti helyiségek funkcionális sokszínűsége kielégítő, az útszakaszon található 133 helyiség legnagyobb részét (38%) a vendéglátó funkció teszi ki, majd a kereskedelem (29%), a szolgáltatások (19%) és a kulturális funkció (10%) következik, a helyiségek 4%-a üres a vizsgálat készítésekor. (2021. január) A vizsgálatok alapján az útszakaszon az aktív és minőségi földszintek és a funkcionális sokszínűség biztosított.

A lakossági kérdőív alapján a válaszadók többsége elégedett a földszinti helyiségekben található funkciók mennyiségével (elégedett és teljesen elégedett: 121 fő, N=169 és minőségével (elégedett és inkább elégedett: 105 fő, N=171).

Az *aktív és minőségi földszintek, funkcionális sokszínűség* kritérium tekintetében az empirikus vizsgálatokat összességében alátámasztják a helyi lakossági vélemények. (100%) (M9 melléklet)

¹³⁸ Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.

¹³⁹ 95%-ban alátámasztják a lakossági válaszok az empirikus vizsgálatot

Kritérium	Kritérium részlet	I. vizsgálati módszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	so rsz á m	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Össze hasonlítás ¹⁴⁰
UTH19 - Aktív és minőségi földszintek, funkcionális sokszínűség	aktív és minőségi földszintek	empirikus vizsgálat	A vizsgált tíz útszakasz tekintetében az arányszám mindenhol közelíti a 10-et (méter/helyiségek száma), átlagban 12 méterenként nyílnak az utcában. A földszinti helyiségek funkcionális sokszínűsége kielégítő, az útszakaszon található 133 helyiség legnagyobb részét (38%) a vendéglátó funkció teszi ki, majd a kereskedelem (29%), a szolgáltatások (19%) és a kulturális funkció (10%) következik, a helyiségek 4%-a üres.	kérdőív	22	Elégedett a környék földszinti helyiségeiben található funkciók mennyiségével és minőségével?	Mennyiségével: Inkább elégedett: (72%, N=169) Minőségével: Inkább elégedett: (61%, N=171)	1
								0,1=100% ¹⁴¹

UTH20 - Várakozásra alkalmas hely, lehetőség a leülésre

A várakozásra alkalmas hely, lehetőség a leülésre kritérium a köztéren való, várakozásra és leülésre alkalmas helyeket, az azzal való lakossági elégedettséget vizsgálja az utca életében. A kritérium részleteit az utcában végzett empirikus vizsgálat, illetve a helyi lakosság ebben a témában a kérdőívekre adott válaszai alapján vizsgáljuk.

Az útszakaszokon történő empirikus vizsgálat során látszik, hogy a köztéren leülési lehetőség (a helyiségekhez tartozó köztéri teraszokon kívül) minimális a vizsgált szakaszon. Köztéri padok a Szt. Gellért téren, a Gárdonyi téren és a Móricz Zsigmond körtéren, illetve a fedett villamosmegállókban találhatók. A 7. szakaszon két épülethomlokzat párkánya alkalmas leülésre, azonban a fogyasztás nélküli várakozásra, leülésre egyedül a Gárdonyi téri padokon nyílik lehetőség a vizsgált szakaszon.

A helyi lakossági kérdőív szerint a válaszadók nagyobb része szerint nem megfelelő a köztéri padok és leülési lehetőség mennyisége (inkább nem megfelelő, nem megfelelő: 122 fő, N=178), míg a köztéri leülési lehetőség minősége a többség szerint ugyancsak nem megfelelő (inkább nem megfelelő, nem megfelelő: 114 fő, N=173).

Az várakozásra alkalmas hely, lehetőség a leülésre kritérium tekintetében az empirikus vizsgálatokat összességében alátámasztják a helyi lakossági vélemények. (100%) (M9 melléklet)

¹⁴⁰ Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.

¹⁴¹ 100%-ban alátámasztják a lakossági válaszok az empirikus vizsgálatot

Kritérium	Kritérium részlet	I. vizsgálati módszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	száma	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás ¹⁴²
UTH20 – Várakozásra alkalmas hely, lehetőség a leülésre	lehetőség a leülésre	empirikus vizsgálat	Az útszakaszokon történő empirikus vizsgálat során látszik, hogy a köztéren leülési minimális. Köztéri padok a Szt. Gellért téren, a Gárdonyi téren és a Móricz Zsigmond körtéren, illetve a fedett villamosmegállóban találhatók. A 7. szakaszon két épülethomlokzat párkánya alkalmas leülésre, azonban a fogyasztás nélküli várakozásra, leülésre egyedül a Gárdonyi téri padokon nyílik lehetőség a vizsgált szakaszon.	kérdőív	20	Ön szerint megfelelő a köztéri padok, leülési lehetőség mennyisége és minősége?	Mennyiségével: Inkább nem megfelelő: (68%, N=178) Minőségével: Inkább nem elégedett: (65%, N=173)	1
								0,1=100% ¹⁴³

UTH21 - Sokrétű térhasználat lehetősége, különböző korosztályok jelenléte

A sokrétű térhasználat lehetősége, különböző korosztályok jelenléte kritérium a vizsgált helyszínen a különböző korosztályok jelenlétét, a köztéri események rendezésének lehetőségét, vizsgálja az utca életében. A kritérium részleteit az utcában végzett empirikus vizsgálat, illetve a helyi lakosság ebben a témában a kérdőívekre adott válaszai alapján vizsgáljuk.

Az empirikus vizsgálat során az utca térhasználatában különböző korosztályok jelenlétét, illetve az utcában megtartott köztéri rendezvényeket, a térhasználatban megjelenő funkcionális sokszínűséget vizsgáltuk. A vizsgált területen, a helyszín központi pozíciójából és funkcionális gazdagságából is következik a térhasználat sokszínűsége. Az utcán minden korosztály jelen van a fiataloktól kezdve az aktív korúakon át az idős korosztályig. Az utcai térhasználat a közlekedésen és áthaladáson kívül leginkább a földszinti helyiségekhez kapcsolódó teraszokhoz, a környező intézményekhez és kulturális funkciókhoz köthető. Az utcában évente legalább kétszer nagyszabású köztéri kulturális és gasztronómiai rendezvényt szervez az utca bevásárlóutca-menedzsment szervezete, a Bartók Béla Boulevard Egyesület.

A helyi lakossági kérdőív alapján a válaszadók többsége szerint az utca különböző korosztályok számára lehetőséget kínál (inkább egyetért, egyetért: 95 fő, N=172), mindemellett a különböző térhasználati lehetőségek számár biztosít helyet (inkább egyetért, egyetért: 78 fő, N=173).

A sokrétű térhasználat lehetősége, különböző korosztályok jelenléte kritérium tekintetében az empirikus vizsgálatokat összességében alátámasztják a helyi lakossági vélemények. (95%) (M9 melléklet)

¹⁴² Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.

¹⁴³ 100%-ban alátámasztják a lakossági válaszok az empirikus vizsgálatot

Kritérium	Kritérium részlet	I. vizsgálati módszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	száma	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás ¹⁴⁴
UTH21 - Sokrétű térhasználat lehetősége, különböző korosztályok jelenléte	sokrétű térhasználat lehetősége, különböző korosztályok jelenléte	empirikus vizsgálat	Jellemző a sokszínű térhasználat. Az utcán minden korosztály jelen van a fiataloktól kezdve az aktív korúakon át az idősek korosztályig. Az utcában évente legalább kétszer nagyszabású köztéri kulturális és gasztronómiai rendezvényt szervez az utca bevásárlóutca-menedzsment szervezete, a Bartók Béla Boulevard Egyesület. Az idősök számára nem kedvező, hogy kevés a leülési lehetőség az utcában.	kérdőív	23	Ön szerint az utca különböző korosztályok és térhasználat számára kínál lehetőséget?	Különböző korosztályok számára: Inkább egyetért: (55%, N=172) Különböző térhasználatok számára: Inkább egyetért: (45%, N=172)	0,95
								0,95=95% ¹⁴⁵

UTM22 - Változatos bérlői mix

A *változatos bérlői mix* kritérium az utca földszinti helyiségeiben működő vállalkozások/bérlők típusainak összetételét, a nagyobb forgalomvonzású (horgonybérlő) funkciók jelenlétét, a funkció típusok keresleti és kínálati alakulását vizsgálja az utca életében. A kritérium részleteit az utcában végzett empirikus vizsgálattal, illetve a helyi lakosság és helyi vállalkozások ebben a témában a kérdőívekre adott válaszai alapján vizsgáljuk.

A vizsgált útszakaszon található 133 helyiség legnagyobb részét (38%) a vendéglátó funkció teszi ki, majd a kereskedelem (29%), a szolgáltatások (19%) és a kulturális funkció (10%) következik, a helyiségek 4%-a üres a vizsgálat készítésekor. (2021. január) A vizsgálatok alapján az útszakaszon a földszinti helyiségek bérlői összetétele megfelelően változatos. A kereskedelmi és vendéglátó helyiségek kínálata és árfekvése a jól kereső, és magasan képzett közönségnek kedvez.

A lakossági kérdőív szerint a *válaszadók többsége szerint* a Bartók Béla úti üzletekben *a kereslet megfelel a kínálatnak, a kínált áru minősége* (teljes mértékben, inkább megfelelő: 117 fő, N=164) és *menyisége* (teljes mértékben, inkább megfelelő: 108 fő, N=166) a *keresletnek megfelelő*. A kérdésre, miszerint van-e a környéken olyan meghatározó funkció, ami nagy számú látogatót vonz a helyszínre a válaszadók *többsége a látnivalókat* (125 fő, N=130), az *intézményeket* (116 fő, N=130), és a *bevásárlóközpontot* (90 fő, N=130), emelte ki, a tömegközlekedési eszköz (70 fő, N=130), egyéb funkció (54 fő, N=130), és az áruház funkció (31 fő, N=130), is számos szavazatot kapott.

¹⁴⁴ Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.

¹⁴⁵ 95%-ban alátámasztják a lakossági válaszok az empirikus vizsgálatot

A *változatos bérleti mix* kritérium tekintetében az empirikus vizsgálatokat összességében alátámasztják a helyi lakossági vélemények. (90%) (M9 melléklet)

Kritérium	Kritérium részlet	I. vizsgálati módszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	száma	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás ¹⁴⁶
UTM22 - Változatos bérleti mix	bérleti mix, kereslet és kínálat	empirikus vizsgálat	A vizsgálatok alapján az útszakaszon a földszinti helyiségek bérleti összetétele megfelelően változatos. A kereskedelmi és vendéglátó helyiségek kínálata és árfekvése a jól kereső, és magasan képzett közönségnek kedvez.	kérdőív	25	Megfelelő típusú és mennyiségű a kereskedelem és szolgáltatások kínálata és összetétele? A kereslet találkozik a kínálattal? A kínált áru minősége és típusa megfelelő?	Kínált áru minősége: Inkább megfelelő: (71%, N=164) Kínált áru mennyisége: Inkább megfelelő: (65%, N=166)	0,8
	horgony-pont, horgony-bérlet	empirikus vizsgálat,	A környéken nagyobb forgalmat vonzó létesítmények a tömegközlekedési csomópontok, intézmények, látnivalók és bevásárlóközpont.	kérdőív	24	Van-e a környéken olyan meghatározó funkció (áruház, buszpályaudvar, intézmény stb.) ami messzebből is sokakat vonz a helyszínre?	Inkább igen= válaszadók többsége a látnivalókat (125 fő, N=130), az intézményeket (116 fő, N=130), és a bevásárlóközpontot (90 fő, N=130), emelte ki.	1
								0,9=90% ¹⁴⁷

UTM23 - Nemzetközi láncok és független kisvállalkozások jelenléte

A *nemzetközi láncok és független kisvállalkozások jelenléte* kritérium az utca földszinti helyiségeiben működő vállalkozásokat, kereskedelmi láncok és független kisvállalkozások jelenlétét, identitást meghatározó funkciókat vizsgálja az utca életében. A kritérium részleteit az utcában végzett empirikus vizsgálattal, illetve a helyi lakosság és helyi vállalkozások ebben a témában a kérdőívekre adott válaszai alapján vizsgáljuk.

Az utcában jelen vannak nemzetközi élelmiszerbolt láncok közül a Lidl és a Spar. A Pagony könyvesbolt, mint hazai kereskedelmi lánc a Pékműhely, mint hazai pékség lánc képviselője. A nemzetközi drogéria láncok közül a Dm és Rossmann képviselteti magát. Vendéglátóhelyek és kávézók, galériák képviselik a hazai vállalkozásokat a vizsgált területen, melyek egyedi

¹⁴⁶ Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.

¹⁴⁷ 90%-ban alátámasztják a lakossági válaszok az empirikus vizsgálatot

identitásképző funkcióval is bírnak. A terület kulturális városközpont funkciójához illeszkedően nagy arányban vannak jelen a kulturális funkcióval gazdagított vendéglátóhelyek.

A helyi vállalkozói kérdőívben feltett kérdésre, miszerint *kiegyensúlyozott-e a nagy kereskedelmi láncok és a független vállalkozások jelenléte az utcában* a válaszadók többsége szerint inkább megfelelő (17 fő, N=26) az arány, azaz kiegyensúlyozott a kereskedelmi láncok és független vállalkozások jelenléte. Míg a lakossági kérdőívben feltett kérdésre, miszerint van-e olyan vállalkozás, *aki meghatározó a Bartók Béla úton* (jellemző étterem, fodrász, "sarki fűszeres", galéria, kulturális szervezet) kérdés alapján a válaszadók többsége szerint, (108 fő, N=200) *vannak ilyen vállalkozások*. A legtöbbet említett emblematikus, identitást meghatározó vállalkozások a Kelet kávézó, Hadik irodalmi kávéház, Szatyor bár, Béla bár, Pagony könyvesbolt.

A nemzetközi láncok és független kisvállalkozások jelenléte kritérium tekintetében az empirikus vizsgálatokat összességében alátámasztják a helyi lakossági vélemények. (100%) (M9 melléklet)

Kritérium	Kritérium részlet	I. vizsgálati módszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	so rsz á m	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Össze hasonlítás ¹⁴⁸
UTM23 - Nemzetközi láncok és független kisvállalkozások jelenléte	kereskedelmi láncok, független vállalkozások jelenléte	empirikus vizsgálat	Nemzetközi élelmiszerbolt láncok: Lidl, Spar. Hazai kereskedelmi lánc: Pagony, Pékműhely, Libri. Nemzetközi drogéria lánc: Dm, Rossmann. Vendéglátóhelyek és kávézók, galériák képviselik a hazai vállalkozásokat a vizsgált területen, melyek egyedi identitásképző funkcióval is bírnak.	kérdőív	11	Ön szerint kiegyensúlyozott a nagy kereskedelmi láncok és a független vállalkozások jelenléte az utcában?	Inkább megfelelő: (65%, N=26)	1
	"sarki fűszeres", identitás-ban meghatározó helyi funkció	empirikus vizsgálat,	Identitást meghatározó vállalkozások: Figaro búvészbolt, Virágbolt, Hadik, Kelet, Béla, Hotel Gellért, Pagony	kérdőív	26	Van olyan vállalkozás, aki ön szerint meghatározó a Bartók Béla úton? (jellemző étterem, fodrász, "sarki fűszeres", galéria, kulturális szervezet)	Igen:(54%, N=200)	1
								1=100 % ¹⁴⁹

¹⁴⁸ Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.

¹⁴⁹ 100%-ban alátámasztják a lakossági válaszok az empirikus vizsgálatot

UTM24 - Utcamenedzsment

Az *utcamenedzsment* kritérium azt vizsgálja, hogy van-e utcamenedzsment szervezet az adott utcában, az mennyire működik, milyen a partnerség és a részvételi arány az utca vállalkozásai között. A kritérium részleteit interjúk alapján, illetve a helyi vállalkozások ebben a témában a kérdőívekre adott válaszai alapján vizsgáljuk.

A Bartók Béla úton 2012-ben elindult a párbeszéd a vállalkozók között. Az utcán nem voltak jellemzők a sétáló gyalogosok akkoriban. 2013-ban megalapították a Kulturális 11 Egyesületet (későbbi Bartók Béla Boulevard Egyesület), melynek célja, „hogya a Bartók Boulevard márkanév alatt integrálja, mind azon szereplők tevékenységét, törekvéseit, akik egy prosperáló és élhető jövő orientált vonzó helyé kívánják fejleszteni ezt az egykor szebb napokat megélt „szabadtéri plazát”.” (Bartók Béla Boulevard, 2021.) Jelenleg 32 tagjuk van, mely nagyrészt vállalkozásokból, kisebb részben magánszemélyekből áll. Közös weboldalt, közösségi média felületeket üzemeltetnek, évente két nagy programjuk van (Eleven Ősz és tavasz), melynek célja, hogy a helyi lakosság mentális térképen erősítsék a Bartók Béla út és környékét, a helyi vállalkozásokat megismertessék a nagyközönséggel. Jelenleg az alapvető működésüket az egyesületi tagdíj fedezi, az évente kétszer megrendezett tematikus program költségvetését a kerületi és a fővárosi önkormányzatoktól és egyéb pályázatokon kapott támogatások egészítik ki. Az Egyesület 2021. májusában nyitotta meg új helyiségének kapuit, melyet a kerületi önkormányzattól kedvezményes bérleti díjért bérel, a földszinten rendezvénytér nyitása, a galérián az egyesület irodájának működtetése a cél. A helyiséget első körben három évre kapták, saját költségvetésből újítták fel, a bérleti konstrukció keretében a helyiséget fél éven belül kívül és belül egyaránt fel kell újítani. (Bartók Béla Boulevard Egyesület interjú, 2021. 05. 19.)

A vállalkozói kérdőívben megkérdezettek szerint a válaszadók *többsége nem tud utcamenedzsment szervezetről, és annak nem is tagja* (46 %, N=26 fő). A válaszadók *többsége nem támogatja a közös marketing tevékenységet* (80%, N=26 fő).

Az *utcamenedzsment* kritérium tekintetében az interjú alapján végzett kutatást összességében nem támasztják alá a helyi vállalkozói vélemények. (20%) (M9 melléklet)

Kritérium	Kritérium részlet	I. vizsgáló timódsz er	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	so rsz á m	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Össz ehas onlít ás ¹⁵⁰
UTM24 - Utcamenedzsment	utcamenedzsment szervezet működése	interjú	Van utcamenedzsment szervezet, 2013-ban alakult, akkor Kulturális 11 Egyesület, későbbi Bartók Béla Boulevard. 32 taggal működik, évente két nagy rendezvényt bonyolít, saját helyiséggel működik. Önkormányzattal jó a kapcsolat, BKIK BUM tag.	kérdőív	6, 8	Vannak-e működő formális, informális hálózatok, utcamenedzsment szervezet a Bartók Béla úton? Az utca, környék rendelkezik közös marketinggel? A különböző szereplők együttesen vagy külön-külön	Nem tudok szervezetről, nem vagyok tag: (46%, N=26) tudok szervezetekről, de egyiknek sem vagyok tagja (38%, N=26) van egyesület, tagja vagyok (15%, N=26) nem támogatjuk a közös marketingtevékenységet	0,2

¹⁵⁰ Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.

						népszerűsítik tevékenységü ket és a látogatóknak szánt lehetőségeket ?	(80%, N=26)	
								0,2= 20% 151

UTM25 - Aktív órák, egyeztetett nyitvatartás

Az *aktív órák, egyeztetett nyitvatartás* kritérium az utca földszinti helyiségeinek nyitvatartási időszakát, a nyitvatartási időszak összehangolásáért tett erőfeszítéseket vizsgálja az utca életében. A kritérium részleteit az utcában végzett empirikus vizsgálattal, illetve a helyi lakosság ebben a témában kérdőívre adott válaszai alapján vizsgáljuk. A vizsgálati területen a földszinti helyiségek legaktívabb nyitvatartási időszaka délelőtt 10-18 óra közötti időszak, a hétvégéken kevésbé aktív az utca helyiségeinek nyitvatartása, ekkor a 10-13 óra közötti időszak az aktívabb, elsősorban a szombati napokon. Az esti nyitvatartás a vendéglátásra jellemző, a legaktívabb esti nyitvatartási időszak 18-22 óra között jellemző. A Bartók Béla Boulevard egyesület egyik fontos eredménye, hogy felhívta a galériatulajdonosok figyelmét az egyeztetett nyitvatartás fontosságára. Ennek megfelelően, a vizsgált területen a kiállításmegnyitokat jellemzően szerdán vagy csütörtökön 18-19 óra körül tartják.

Kritérium	Kritérium részlet	I. vizsgálati módszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	so rsz á m	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Össze hasonlítás ¹⁵²
UTM25 - Aktív órák, egyeztetett nyitvatartás	nyitvatartási időszak egyeztetett nyitvatartás	empirikus vizsgálat	legaktívabb nyitvatartási időszak: 10-18 óra közötti időszak, a hétvégéken kevésbé aktív az utca helyiségeinek nyitvatartása, ekkor a 10-13 óra közötti időszak az aktívabb, elsősorban a szombati napokon, esti nyitvatartás a vendéglátásra jellemző, a legaktívabb esti nyitvatartási időszak 18-22 óra. Bartók Béla Boulevard: egyeztetett kiállításmegnyitó időszak. Esti nyitvatartási időszak hosszabbítása, mint lehetőség.	kérdőív	20	Megfelelő a környéken az üzletek, vendéglátóhelyek nyitvatartási ideje?	Inkább egyetért: (80%, N=175)	0,9
								90=% 153

¹⁵¹ 20%-ban alátámasztják a vállalkozói válaszok az interjú alapján végzett vizsgálatot

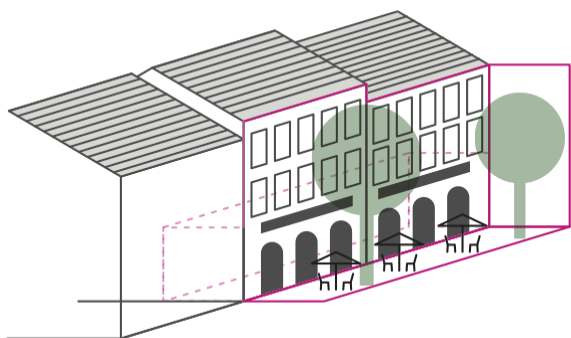
¹⁵² Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.

¹⁵³ 90%-ban alátámasztják a helyi lakossági vélemények az empirikus vizsgálatot

A lakossági kérdőív szerint a válaszadók *többsége szerint megfelelő a környéken a földszinti helyiségek nyitvatartási ideje* (inkább egyetért, egyetért: 140 fő, N=175).

Az *aktív órák, egyeztetett nyitvatartás* kritérium tekintetében az empirikus vizsgálatokat összességében alátámasztják a helyi lakossági vélemények. (90%)(M9 melléklet)

5.6 Kritériumok vizsgálata az épület léptékében

Az „épület” léptékében történő vizsgálatok a vizsgálati fókuszterületen, a Bartók Béla út Szt. Gellért tér és Móricz Zsigmond körtér közötti szakaszán fekvő épületek és az épületekhez közvetlenül csatlakozó külső tér, humán zóna épület léptékében releváns ismérveit vizsgálják. (30. ábra)

30. ábra - Az "épület" léptékében történő vizsgálatok területének lehatárolása

ÉTE26 - Gyalogos mozgásának tempójában érzékelhető részletek, építészeti minőség és jellemző építészeti karakter

A *gyalogos mozgásának tempójában érzékelhető részletek, építészeti minőség és jellemző építészeti karakter* kritérium az utca épületeinek földszintjén a gyalogos tempójában felfogható részleteket, az építészeti minőséget, anyaghasználatot, esztétikus kialakítást vizsgálja. A kritérium részleteit az utcában végzett empirikus vizsgálattal, illetve a helyi lakosság ebben a témában kérdőívre adott válaszai alapján vizsgáljuk.

Az empirikus vizsgálatok során sétatempóban vizsgáltuk a gyalogosan érzékelhető építészeti részleteket, az épületek földszinti zónájában az építészeti minőséget. A századelőn épült épületek jellemző építészeti karakterrel rendelkeznek, részletgazdag, esztétikus földszinti épületzónával, gazdagon díszített kapukkal magukra vonják a sétáló figyelmét. A modern és a kortárs építészet jegyében épült néhány épület esetében a földszinti zóna kevésbé részletgazdag, azonban a vizsgált útszakaszon mennyiségileg nem ez a jellemző.

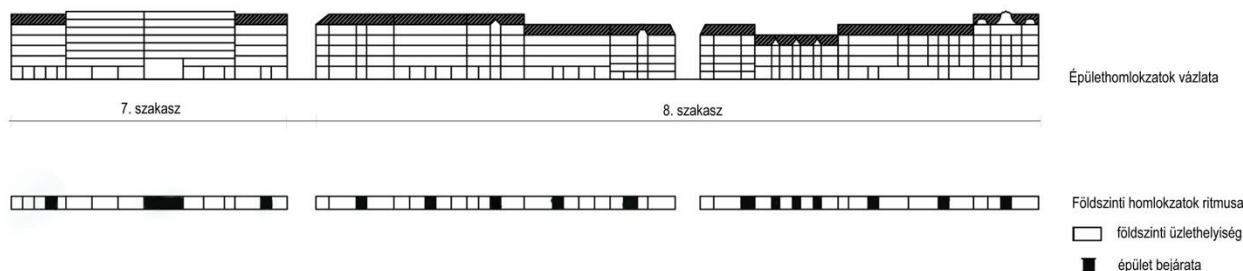
A kérdésre, miszerint a helyi lakosság elégedett-e a *földszinti helyiségek esztétikus kialakításával a válaszadók többsége elégedett* (inkább elégedett, teljesen elégedett: 96 fő, inkább nem elégedett 38 fő, N=167) A helyi vállalkozói kérdőív alapján hasonló vélemény alakult ki, a válaszadók többsége szerint *megfelelő a földszinti helyiségek esztétikai kialakítása* (inkább elégedett, teljesen elégedett: 15 fő, N=26)

A *gyalogos mozgásának tempójában érzékelhető részletek, építészeti minőség és jellemző építészeti karakter* kritérium tekintetében az empirikus vizsgálatokat összességében alátámasztják a helyi lakossági vélemények. (90%) (M9 melléklet)

Kritérium	Kritérium részlet	I. vizsgálati módszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	száma	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás ¹⁵⁴
ÉTE26 - Gyalogos mozgásának tempójában érzékelhető részletek, építészeti minőség és jellemző építészeti karakter	gyalogos tempójában felfogható részletek, építészeti minőség, esztétikus kialakítás	empirikus vizsgálat	A századelőn épült épületek jellemző építészeti karakterrel rendelkeznek, részletgazdag, esztétikus földszinti épületzónával, gazdagon díszített kapukkal magukra vonják a sétáló figyelmét. A modern és a kortárs építészet jegyében épült néhány épület esetében a földszinti zóna kevésbé részletgazdag, azonban a vizsgált útszakaszon mennyiségileg nem ez a jellemző.	kérdőív	28, 14	Elégedett a földszinti helyiségek esztétikai kialakításával?	Lakossági kérdőív: Inkább elégedett: 67% (Inkább nem elégedett: 22%), N=167 vállalkozói kérdőív: (Inkább elégedett: 57 % N=26)	90%
								0,9=90% ¹⁵⁵

ÉTE27 - Függőlegesen tagolt földszinti homlokzatok, kisebb helyiségek egymás mellett

A függőlegesen tagolt földszinti homlokzatok, kisebb helyiségek egymás mellett kritérium az utca épületeinek földszinti homlokzati tagozódását vizsgálja. A kritérium részleteit az utcában végzett empirikus vizsgálatokkal vizsgáljuk.

31. ábra - Földszinti homlokzatok ritmusának empirikus vizsgálati módszere

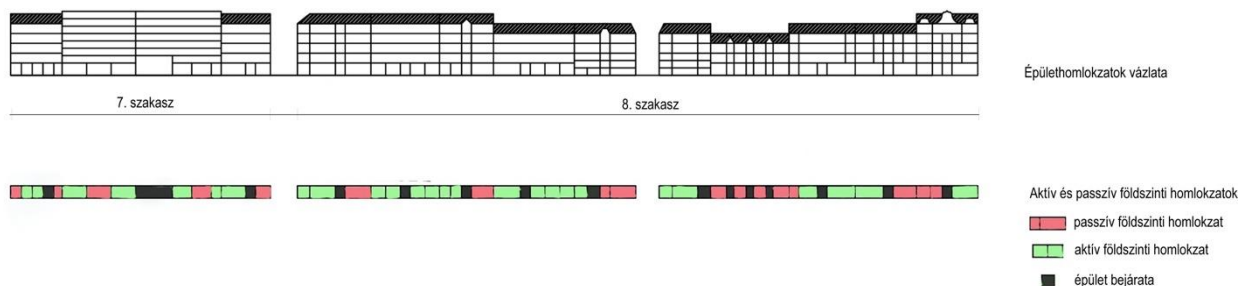
A vizsgált útszakaszon jellemző az épületek földszintjein a vertikális homlokzati tagozódás, további jellemző, hogy egy épületen belül több földszinti üzlethelyiség helyezkedik el egymás mellett. (31. ábra) Ennek megfelelően az utca ezen tulajdonsága megfelel a kritériumban felállított követelménynek.

¹⁵⁴ Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.

¹⁵⁵ 90%-ban alátámasztják a helyi lakossági vélemények az empirikus vizsgálatot

ÉTE28 - Aktív, átlátható földszinti homlokzatok, lágy szegélyek

Az *aktív, átlátható földszinti homlokzatok, lágy szegélyek* kritérium az épületek földszinti helyiségeinek aktív (átlátható, hívogató földszinti homlokzat), illetve passzív (nem átlátható, passzív homlokzat) szakaszait vizsgálja. A kritérium részleteit az utcában végzett empirikus vizsgálattal, illetve a helyi lakosság ebben a témában kérdőívre adott válaszaı alapján vizsgáljuk. (32. ábra)

32. ábra - Aktív és passzív földszinti homlokzatok empirikus vizsgálati módszere

Az aktív és passzív homlokzatok tekintetében az utcában az aktív homlokzatok száma közel háromszorosa a passzív homlokzatok számának (aktív: 94 db, passzív:34 db), az aktív és passzív homlokzatok eloszlása kiegyenlített a szakaszok tekintetében. Az utca legaktívabb része a földszinti homlokzatok tekintetében a 2. szakasz (Lágymányosi utca és a Gárdonyi tér között) A helyi lakossági kérdőív alapján, a válaszadók *többsége szívesebben sétál a Bartók Béla úton az átlátható, hívogató, aktív földszinti homlokzattal rendelkező helyiségek mentén*. A fotókkal ábrázolt aktív és passzív földszinti helyiség homlokzatok közül az aktív földszinti homlokzatra érkezett a szavazatok legnagyobb része (1. portál: 145fő, 3. portál: 137 fő, N=187).

Kritérium	Kritérium részlet	I. vizsgálati módszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	szá m	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás ¹⁵⁶
ÉTE28 - Aktív, átlátható földszinti homlokzatok, lágy szegélyek	aktív passzív földszinti homlokzatok	empirikus vizsgálat	Az aktív és passzív homlokzatok tekintetében az utcában az aktív homlokzatok száma közel háromszorosa a passzív homlokzatok számának (aktív: 94 db, passzív:34 db), az aktív és passzív homlokzatok eloszlása kiegyenlített a szakaszok tekintetében.	kérdőív	28	Melyik homlokzat mellett sétál el szívesebben az utcán?	Aktív földszinti homlokzat előtt: 1. portál: 78%, 3. portál:73%, (N=187)	1
								1=100 % ¹⁵⁷

¹⁵⁶ Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.

¹⁵⁷ 100%-ban alátámasztják a helyi vállalkozói vélemények az empirikus vizsgálatot

Az *aktív, átlátható földszinti homlokzatok, lágy szegélyek* kritérium tekintetében az empirikus vizsgálatokat összességében alátámasztják a helyi lakossági vélemények. (100%) (M9 melléklet)

ÉTE29 - Megfelelő földszinti helyiség adottságok

A *megfelelő földszinti helyiség adottságok* kritérium az épületek földszinti helyiségeinek adottságait, átlagos alapterületét és magasságát, a más típusú funkcióra való rugalmas használati lehetőséget vizsgálja. A kritérium részleteit az utcában végzett empirikus vizsgálattal, illetve a helyi vállalkozók ebben a témában kérdőívre adott válaszai alapján vizsgáljuk.

A földszinti helyiségek belmagassága ideális, jellemzően 4 méter körüli. A vizsgálati területen a mellékletben jelölt házak földszintjén az építészeti adottságoknak megfelelően, az utcára alagsori helyiségek nyílnak, melyek lépcsővel megközelíthetők, ezen helyiségek adottságai nem ideálisak, mégis mindegyikben régóta a jelenlegi kereskedelmi, vendéglátó vállalkozás üzemel. Az utcában a földszinti helyiségek alapterülete változó, nagyobb ($x > 200 \text{ m}^2$), közepes ($200 < x < 50 \text{ m}^2$) és kis ($x < 50 \text{ m}^2$) alapterületű helyiségek egyaránt megtalálhatók, ami kedvez a változatos és sokrétű funkciók megjelenésének. Az üzlethelyiségek átlagos alapterülete (101 db helyiség adatai alapján számolva) 122 m^2 .

A helyi vállalkozói kérdőív alapján a válaszadók többsége szerint az általa használt helyiség olyan adottságokkal rendelkezik, mely alapján akár több, különböző funkcióra (kereskedelem, vendéglátás, kultúra) is alkalmas. (inkább egyetért, teljesen egyetért: 16 fő, $N=26$)

A *megfelelő földszinti helyiség adottságok* kritérium tekintetében az empirikus vizsgálatokat összességében alátámasztják a helyi lakossági vélemények. (100%) (M9 melléklet)

Kritérium	Kritérium részlet	I. vizsgálati módszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	száma	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás ¹⁵⁸
ÉTE29 - Megfelelő földszinti helyiség adottságok	aktív (átlátható, hívogató), passzív (nem átlátható) földszinti homlokzatok	empirikus vizsgálat	Földszinti helyiségek belmagassága ideális, (4 méter körüli) kivéve: alagsori helyiségek (4 épületben) Helyiségek nagyobb ($x > 200 \text{ m}^2$), közepes ($200 < x < 50 \text{ m}^2$) kis ($x < 50 \text{ m}^2$) alapterületű helyiségek egyaránt megtalálhatók, ami kedvez a változatos és sokrétű funkciók megjelenésének. Átl. alapterület (101 db helyiség) 122 m^2	kérdőív	16	Az Ön által használt, tulajdonolt helyiség akár több különböző funkcióra is alkalmas lenne? (kereskedelem, vendéglátás, kultúra)?	Egyetért, teljesen egyetért: 61%, ($N=26$)	1
								1=100% ¹⁵⁹

¹⁵⁸ Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.

¹⁵⁹ 100%-ban alátámasztják a helyi lakossági vélemények az empirikus vizsgálatot

ÉTE30 - Megfelelı jelzések és feliratok

A *megfelelı jelzések és feliratok* kritérium az épületek földszinti portáljain elhelyezett cégek, feliratok, jelzések minőségét, esztétikus megjelenését vizsgálja. A kritérium részleteit az utcában végzett empirikus vizsgálattal, illetve a helyi vállalkozók és helyi lakosság ebben a témában kérdıívre adott válaszai alapján vizsgáljuk.

A vizsgálati területen a földszinti üzlethelyiségek portáljain a feliratok, cégek minősége változó, azonban egyértelműen látszik a tendencia, miszerint az újabban nyílt helyiségek portáljain a feliratok, cégér megjelenése esztétikus, illeszkedik az utcaképhez. A vizsgálati területen azonban vannak olyan portálok, ahol a felirat, cégér minősége, színek használat nem illeszkedik az utcaképbe, azonban számuk nem kirívó.

A helyi lakossági kérdıív alapján a *válaszadók nagyobb része elégedett a portálokon megjelenő feliratok, jelzések minőségével* (inkább elégedett, elégedett: 70 fő, N=168). Azonban közel hasonlóan magas a nem elégedettek száma is a témában (nem elégedett, inkább nem elégedett: 65 fő, N=168) A *helyi vállalkozói kérdıív alapján a válaszadók többsége ugyancsak elégedett a portálon elhelyezkedő feliratok minőségével* (15 fő, N=26).

A *megfelelı jelzések és feliratok* kritérium tekintetében az empirikus vizsgálatokat összességében alátámasztják a helyi lakossági vélemények. (90%) (M9 melléklet)

Kritérium	Kritérium részlet	I. vizsgálati módszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	száma	Kérdıív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás ¹⁶⁰
ÉTE30 - Megfelelı jelzések és feliratok	feliratok, jelzések minősége	empirikus vizsgálat	A földszinti portálok feliratainak, cégeinek minősége változó, pozitív tendencia: újabban nyílt helyiségek portáljain a feliratok, cégér megjelenése esztétikus, illeszkedik az utcaképhez. Előfordulnak utcaképbe nem illeszkedő feliratok, portálok.	kérdıív	27,15	Elégedett a portálokon megjelenő feliratok, cégek minőségével ?	Lakossági kérdıív: Inkább elégedett: 41%, (N=168) Vállalkozói kérdıív: Inkább elégedett: 57% (N=26)	0,9
								0,9=90% ¹⁶¹

ÉTH31 – Emberi léptékű, szociális humán zóna, rugalmas területhasználat

Az *emberi léptékű, szociális humán zóna, rugalmas területhasználat* kritérium az épületek és a köztér határán lévő humán zónát, a teraszok kitelepülését és annak lehetőségét vizsgálja. A kritérium részleteit az utcában végzett empirikus vizsgálattal, és a helyi lakosság ebben a témában kérdıívre adott válaszai alapján vizsgáljuk.

A vizsgálati területen a vizsgált időszakban 28 köztéri terasz található (számuk folyamatosan növekszik), melyeknek kevesebb, mint harmada nyújt védelmet a szél, zaj, es, nap ellen. A humán zóna a 2., 8., és 10. szakaszokon rendelkezik a legtöbb hívogató portállal, „eseménnyel”

¹⁶⁰ Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.

¹⁶¹ 90%-ban alátámasztják a helyi lakossági vélemények az empirikus vizsgálatot

(növények, szép bejáratok, köztéri bútorok, nyitott portál), mely hívogató és egyben marasztaló a földszinti zónában sétálók számára. (M9 melléklet)

A helyi lakosság három témában nyilvánított véleményt a témában: A kérdésre, miszerint elégedett-e a helyi lakosság az *üzletek és épületek bejáratának környékével*, a válaszadók többsége inkább elégedett (teljesen elégedett, elégedett: 84 fő, N=167) A *köztéri teraszok minőségével* (teljesen elégedett, elégedett: 80 fő, N=164) és *mennyiségével* (teljesen elégedett, elégedett: 90 fő, N=160) egyaránt elégedett a válaszadók többsége. Ahol a válaszadók a teraszok mennyiségével nagyobb arányban elégedettek, mint a minőséggel.

Az *emberi léptékű, szociális humán zóna, rugalmas terület-használat* kritérium tekintetében az empirikus vizsgálatokat összességében alátámasztják a helyi lakossági vélemények. (90%) (M9 melléklet)

Kritérium	Kritérium részlet	I. vizsgálati módszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	szám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás ¹⁶²
ÉTH31 - Emberi léptékű, szociális humán zóna, rugalmas terület-használat	humán zóna, emberi léptékű terek, teraszok kitelepülési lehetősége, rugalmas terület-használat	empirikus vizsgálat	28 köztéri terasz található a területen, kevesebb, mint harmada nyújt védelmet a szél, zaj, es, nap ellen. A humán zóna a 2., 8., és 10. szakaszokon rendelkezik a legtöbb hívogató portállal, „eseménnyel” (növények, szép bejáratok, köztéri bútorok, nyitott portál), mely hívogató és egyben marasztaló a földszinti zónában sétálók számára. A teraszok mennyisége és minősége továbbiakban növelhető.	kérdőív	27	<i>Elégedett az üzletek és épületek bejárataival, az utca teraszok minőségével és mennyiségével?</i>	Lakossági kérdőív: Épületek bejárat zónájával elégedettség: Inkább elégedett: 50%, (N=167) teraszok minősége: Inkább elégedett: 48%, (N=167) teraszok mennyisége : Inkább elégedett: 57% (N=26)	0,9
								0,9=90% ¹⁶³

ÉTM32 - Közös képviselet

A megfelelő közös képviselet termenedzsment kritérium az épületekhez tartozó közös képviselet meglétét és annak minőségét vizsgálja. A kritérium részleteit a helyi lakosság és helyi vállalkozók ebben a témában kérdőívre adott válaszai alapján vizsgáljuk.

A kérdésre, miszerint az épület állagával, karbantartásával, fejlesztésével megfelelően foglalkozik-e az adott ház közös képviselője a lakossági kérdőívre N=169, míg a helyi vállalkozói kérdőívre N=26 válasz érkezett. A válaszok aránya a helyi lakosság körében kiegyenlített, kis mértékben többen gondolják úgy, hogy megfelelő a közös képviselet minősége (inkább elégedett, teljes mértékben elégedett 40%), míg inkább nem, vagy egyáltalán nem elégedett a válaszadók 39%-a. A helyi vállalkozói kérdőívben ugyanazon kérdésben a válaszadók többsége inkább

¹⁶² Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.

¹⁶³ 90%-ban alátámasztják a helyi lakossági vélemények az empirikus vizsgálatot

elégedett a közös képviselő minőségével. (teljes mértékben elégedett, inkább elégedett 15 fő, N=26).

5.7 A helyszíni vizsgálatok eredménye

Az 5. fejezet az alábbi átfogó kutatói kérdés megválaszolását tűzte ki célul az elvégzett vizsgálatok során:

A „környék”, az „utca” és az „épület” léptékében a vizsgált kritériumokról az empirikus és kvantitatív vizsgálatok, a tervi háttér vizsgálata, kvalitatív interjúk során megállapított eredményeket alátámasztják-e a közösségi részvételi vizsgálat (helyi lakossági, illetve helyi vállalkozói kérdőívek) alapján megállapított eredmények?

A kutatás a kritériumrendszer alapján, 32 kritérium tekintetében vizsgálta az adott „környék”, „utca” és „épület” léptékében a városi földszint élhetőségének kritériumait. Az egyes kritériumok az adott témának megfelelő módszerrel: empirikus vizsgálatokkal, kvantitatív vizsgálatokkal, a vonatkozó tervek adatainak elemzésével, online alkalmazások használatával, kvalitatív interjú alkalmazásával kerültek vizsgálatra. A kritériumokhoz kapcsolódóan a helyi lakosság és helyi vállalkozók online hely alapú kérdőív¹⁶⁴ (PPGIS) és online kérdőív¹⁶⁵ keretében nyilatkoztak a kritériumokkal kapcsolatban feltett kérdésekre. A teret használó csoportok, a helyi lakosság és helyi vállalkozók szempontjainak vizsgálati tematikába történő beemelésével a városi földszint téreleméleti, térhasználati és térmenedzsment szempontból történő vizsgálati eredménye egyértelműen gazdagodott. Mindazonáltal a hely alapú, online kérdőív alkalmas eszköznek bizonyult a városi földszint közösségi részvétellel történő vizsgálatához.

A kutatói kérdése, miszerint alátámasztják-e a vizsgált kritériumok tekintetében az utca adott kritériumával, tulajdonságával kapcsolatos helyi lakossági, illetve helyi vállalkozók részvételével végzett vizsgálatok az empirikus, kvalitatív és kvantitatív vizsgálatokat, a kutatás a következő eredményre jutott: A vizsgált kritériumok tekintetében, a téreleméleti és térhasználati típusú ismérvek esetében az empirikus, kvantitatív vizsgálatokat nagymértékben (91% - téreleméleti kritériumok, 93% - térhasználati kritériumok) alátámasztják a helyi lakossági, illetve helyi vállalkozók bevonásával végzett kvalitatív vizsgálati eredmények, a térmenedzsment kritériumok tekintetében a vállalkozói kérdőív eredményei kisebb mértékben (67%), de ugyancsak alátámasztják az elvégzett empirikus vizsgálatokat.

TÉRMENEDZSMENT KRITÉRIUMOK	TÉRELMÉLETI KRITÉRIUMOK	TÉRHASZNÁLATI KRITÉRIUMOK
67%	91%	93%

32. ábra – A közösségi részvétellel végzett vizsgálatok eredménye

¹⁶⁴ Budapest Dialog online közösségi tervezési alkalmazása
<https://www.kozossegitervezes.hu/>

(Letöltés: 2021. 10. 09.)

¹⁶⁵ Google Spreadsheet
<https://www.google.com/sheets/about/>
(Letöltés: 2021. 10. 09.)

6 TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK

A kutatás kezdetén megfogalmazott céloknak való megfelelés:

13. táblázat - A kutatás kezdetén kitűzött célok és a kutatás eredményeinek összefoglalása

Cél sorszáma	Cél leírása	Tézis sorszáma
CÉL 1.	Vizsgálni a városi földszint szerepét az élıhető városi utcák és közterek életében, kiemelten a hagyományosan kialakult, sűrű városközponti szövetben.	T1A, T1B T4, T5
CÉL 2.	Feltárni, összegezni és csoportosítani a városi földszint hazai és nemzetközi meghatározásait, térelméleti, térhasználati és térmenedzsment megközelítéseit.	T1A, T1B, T2
CÉL 3.	Nemzetközi példák, földszintrehabilitációs programok vizsgálata és összegzése.	T6
CÉL 4.	Feltárni, összegezni és csoportosítani a városi földszint élıhetőségének kritériumait bemutató jelenkori kutatásokat.	T3, T4,
CÉL 5.	A városi földszint élıhetőségének kritériumairól összegzett rendszert online közösségi részvételi eszközzel a budapesti viszonyokra alakítani.	T3, T7
CÉL 6.	A városi földszint élıhetőségének helyi lakosság részvételével történő vizsgálata egy kiválasztott helyszín példáján.	T7

Az értekezésben megfogalmazott kutatói célok kifejtését követően, valamint a kutatási eredmények alapján a következő téziseket fogalmazom meg:

Tézis 1:

T1/A. A hazai és nemzetközi meghatározások szintézise alapján: **A vegyes használatú, városközponti területek zártosorú beépítésű szövetében, a városi földszint az épület és az utca találkozásánál jön létre: Egy részét az épület földszintjén található, a közterületre nyíló félnyilvános helyiségek képezik, hozzátartozik az épület földszinti homlokzata, a kapu, a bejárat, a portál külső megjelenése, az épület előtti járda- szakasz, teraszok és zöldfelületek egyaránt.**

A tér fizikai tulajdonságait meghatározó *térelméleti tényezők alapján*, a városi földszint átmeneti filter tér, szegély, mely épületen belüli belső terekből, ily módon a külső térre közvetlenül nyíló földszinti helyiségekből és a hozzá kapcsolódó, épületen kívüli külső terekből, szabadterekből épül fel. *Térhasználati szempontból*, a teret használó egyén szemszögéből szemlélve: a városi földszintet a nyilvánosság mértéke alapján közösségi használatú terek, és a nyilvánosság számára korlátozottan bejárható, fél-privát használatú terek alkotják. Míg a *térmenedzsmentet meghatározó* tulajdonviszonyok és fenntartási szempontok szerint: privát tulajdonú, illetve

fenntartású és közösségi tulajdonú, illetve fenntartású terekből áll, mely külső és belső terek, városi léptékben és működésükben együtt értelmezendők.

T1/B. A városi földszint érzékelését másodlagos térként befolyásolja a földszinti zóna tere fölött induló, az épület első emeletétől a második, harmadik emelet magasságáig tartó külső tér és az épület földszinti zóna fölötti, utcára néző homlokzatának ezen térhez kapcsolódó része. Ezen másodlagos tér tulajdonságai befolyásolják a földszinti térben jelen lévő térhasználó téri percepcióját.

Tézis 2:

Az élhető városi földszint kritériumait összegző, jelenkori kutatások alapját máig a történetileg kialakult, klasszikus városi földszintet, az utcák, tömbök rendszerét védő, modern építészet ellen állást foglaló, posztmodern városelméleti gondolkodók művei jelentik.

A részletes szakirodalmi elemzés rávilágított, hogy a modern építészet ellen állást foglaló posztmodern városelméleti gondolkodók műveiben fellelhető azon térelméleti és térhasználati kritériumokra való hivatkozás, melyeket a jelenkori szakirodalom az élhető, emberi léptékű városi földszint ismérveiként összegez.

Tézis 3:

A kutatás során új módszertan került kidolgozásra és alkalmazásra, mely a „városi környék”, az „utca” és az „épület” léptékében, térelméleti, térhasználati és térmenedzsment szempontrendszer alapján vizsgálja a városi földszint élhetőségének ismérveit.

A módszertan a „környék” léptékében a vegyes használatú, városközponti területek zártosuló beépítésű városi földszinti zónájára fókuszál, az „utca” léptékében a szabadterek és a környező beépítés városi földszintjére, míg az „épület” léptékében az utcára nyíló földszinti helyiségek és a hozzá közvetlenül csatlakozó külső tér, humán zóna területére fókuszál. A szempontrendszer térelméleti ismérvek alatt a tér fizikai tulajdonságait meghatározó jellemzőket érti, a térhasználati jellemzők a tér használatával összefüggő és térhez kapcsolódó funkcionális ismérvek, míg a térmenedzsment szempontok közé a városi földszint működtetéséhez és fenntartásához köthető szervezeti tényezők, szereplők, struktúrák és jellemzőik kerülnek. A kutatás során a módszertan alkalmazásra került a szakirodalmi feldolgozásnál, a városi földszint élhetőségének ismérveiről felállított kritériumrendszer létrehozásánál és a közösségi részvétellel végzett városi földszint elemzéseknél.

A kutatás a városi földszint élhetőségének ismérveit a jelenkori szakirodalom alapján, 33 kritériumból álló rendszerben összegzi. Majd a felállított rendszert kvalitatív szakértői interjúk alapján (N=9) a helyi társadalmi, gazdasági, környezeti viszonyokra alakítva 32 kritériumból álló rendszerben szintetizálja. A kritériumrendszer alapján komplex kép alakítható ki a városi földszint társadalmi, gazdasági, környezeti ismérveiről. A rendszer alapján, a városi környék, az utca és épület léptékében összegezhetők a földszinti zóna erősségei és gyengeségei, jövőbeli fejlesztési lehetőségei.

Tézis 4:

A városi földszintet jellemző térelméleti és térhasználati típusú ismérvek hazai elismertsége és támogatottsága a témával foglalkozó szakértők körében jóval nagyobb a térmenedzsment ismérvekhez képest. Noha a városi utcák megfelelő és sikeres működéséhez a térmenedzsment ágazat és ismérvek szerepe elengedhetetlen.

A kutatás során előállt kritériumok a kiválasztott szakértők részvételével¹⁶⁶ (N=14), online kérdőív keretében kerültek értékelésre. A városi földszint élıhetőségének térelméleti, térhasználati és termenedsment típusú ismérveinek aránya összehasonlításra került a szakértői kérdőív válaszaival, mely alapján megállapítható, hogy a kritériumok térelméleti (42%), térhasználati (30%) és termenedsment (27%) típusainak megoszlása a felállított rendszerben kiegyenlített. Míg a szakértői kérdőív alapján megállapítható, hogy a térelméleti (52%) és térhasználati (35%) kritériumok arányaiban jóval több pontot kaptak a termenedsment (13%) kritériumokhoz képest. Az eredmény alátámasztja a feltételezést, miszerint a nemzetközi gyakorlathoz képest a hazai szakértők körében egyaránt alul értékelt a termenedsment szerepe, mindemellett hazai gyakorlata még a kibontakozás előtt áll.

Tézis 5:

A városi földszint kulcsszerepet játszik a jól működő városi közterek életében, mely szempontjából kiemelten fontos kritériumok a környező épületek földszinti zónájában az aktív, minőségi földszinti funkciók, a funkcionális sokszínűség jelenléte, az emberi léptékű humán zóna és a rugalmas területhasználat megléte.

A kutatás szakértői kérdőív (N=14) és a kvalitatív szakértői interjúk (N=9) alapján vizsgálta a városi földszint élıhetőségében szerepet játszó legfontosabb kritériumokat a városi környék, az utca és az épület léptékében. A szakértői kérdőív és interjúk alapján a „környék” léptékében a városon belüli jó pozíciót, a vegyes funkciójú területeket és kompakt területhasználat jelenlétét, a helyidentitást, a földszinti helyiségeket használó lakóközönséget és a lakó funkció jelenlétét tartja a városi földszint élıhetőségét befolyásoló legfontosabb kritériumoknak. Az „utca” léptékében a megkérdezett szakértők kiemelkedően fontosnak tartják az aktív és minőségi földszintek, funkcionális sokszínűség meglétét, míg az „épület” léptékében a legmagasabb értékelést a szociális humán zóna, rugalmas területhasználat (bejáratok környéke, utcai teraszok) és az aktív, átlátható homlokzatok, lágy szegélyek kapták.

Tézis 6:

Földszintrehabilitációt célzó programok termenedsment vizsgálata kimutatta, hogy a jól működő fejlesztési programok rövidtávú, középtávú és hosszútávú elemeket egyaránt tartalmaznak, valamint kommunikáció (soft), épített (hard) és menedsment (org) típusú elemekből épülnek fel. A sikeres programok esetében a fejlesztési folyamatot közösségi részvétel kíséri.

A kutatás európai városi példák, komplex földszintrehabilitációs és utcarehabilitációs programok összehasonlító termenedsment vizsgálatát végezte el. A kutatás a programok céljait, felépítését, erősségeit és gyengeségeit, a rehabilitáció mögött álló intézményrendszert egyaránt vizsgálta. A programok nehézségei több esetben hasonlóak: a szabályozás betartatása, tulajdonosok ösztönzése, a rugalmatlan jogszabályi környezet, a privát és közérdek összeegyeztetése. A menedsment során felmerülő nehézségek között szerepelt a fejlesztési folyamatban résztvevők száma (túl magas vagy alacsony) és a nem tisztázott hatáskörök.

¹⁶⁶A szakértők kiválasztásánál szempont volt, hogy a témában: a városközponti területek földszinti zónájának kutatása, fejlesztése vagy tervezése terén tudományos vagy gyakorlati oldalról komoly referenciákkal, szakmai tapasztalattal (min. 10 év) rendelkezzenek. A szakértők kiválasztása során szempont volt az interdiszciplináris megközelítés, melyet a városi földszint térelméleti, térhasználati és termenedsment fókuszú vizsgálati módszertana indokolt. Ennek megfelelően, a kutatásban a szakértők köre tájéplítészmérnök, szociológus, urbanista-építészmérnök, települészmérnök, közigazdász, menedszer szakértők köréből került ki.

Tézis 7:

A kutatáshoz kapcsolódóan létrehozásra kerültek térinformatikai alapon (PPGIS) működő online rendszerek, mely eszközök a városi földszint kutatásához, fejlesztési programok helyi lakosság részvételével történő tervezéséhez és lebonyolításához használhatók.¹⁶⁷

A helyi közösségek részvételével (helyi lakosság, helyi vállalkozások), hely alapú online kérdőívvel (PPGIS) végzett vizsgálatok alapján a városi földszintről társadalmilag és gazdaságilag egyaránt fenntarthatóbb fejlesztési program alakítható ki. A kutatás keretében a kiválasztott helyszínen a földszinti zóna kritériumrendszer alapján történő vizsgálatára került sor. A vizsgálatok a helyi lakosság (N=191) és helyi vállalkozók részvételével (N=26), a városi környék, az utca és az épület léptékében készültek. A helyszíni kutatást átfogó kérdésre, miszerint alátámasztják-e az adott kritérium tekintetében végzett vizsgálatokat a helyi lakossági, illetve helyi vállalkozók részvételével végzett vizsgálatok, a kutatás a következő eredményt adta: A térelméleti és térhasználati típusú ismérvek esetében az empirikus, kvantitatív és kvalitatív vizsgálatokat nagymértékben (91% - térelméleti kritériumok, 93% - térhasználati kritériumok) alátámasztják a helyi lakossági, illetve helyi vállalkozók bevonásával végzett kvalitatív vizsgálati eredmények, azonban a termenedzsment kritériumok tekintetében a vállalkozói kérdőív eredményei kisebb mértékben (67%) támasztják alá az empirikus, kvantitatív és kvalitatív vizsgálatokat.

¹⁶⁷ A www.budapestdialog.hu PPGIS online eszköz (2014) településfejlesztési szakmai koncepcióját 100 %-ban Szerdahelyi-Németh Klára társalapító jegyzi. (társalapítók: Berecz András, Szerdahelyi Tamás) A www.kozossegitervezes.hu PPGIS online eszköz (2020) részben európai uniós forrásból (VEKOP-2.1.7-15-2016-00062) került megvalósításra, mely nyertes pályázat és a megvalósult eszköz településfejlesztési szakmai koncepcióját 100%-ban Szerdahelyi-Németh Klára társalapító jegyzi. (társalapítók: Berecz András, Szerdahelyi Tamás, Avar Zoltán, Lukácsné Gergely) A www.kozossegitervezes.hu PPGIS portál a www.budapestdialog.hu PPGIS portál funkcióbővítő fejlesztésével jött létre.

7 GYAKORLATI EREDMÉNYEK

Az értekezésben megfogalmazott kutatói célok kifejtését követően, valamint a kutatási eredmények alapján a következı gyakorlati megállapításokat fogalmazom meg:

Megállapítás 1:

A létrehozott kritériumrendszer a városi földszint élıhetőséget célzó komplex fejlesztési programok kidolgozásához, hozzá kapcsolódó közösségi részvétel tematizálásához, a potenciális fejlesztési területek kiválasztásához és lehatárolásához jó alapot biztosít.

A történeti városi szövet változásai, a városrészközpontok átalakuló területei és az újonnan épülı városrészek egyaránt kihívások elé állítják az élıhető városért tenni akaró szakértőket. Az élıhető városi földszint kritériumainak rendszere jól alkalmazható eszköz a földszinti zóna vizsgálata, majd az arra épülı fejlesztési program megalkotása során, elősegíti a kapcsolódó közösségi részvételi folyamat tematizálását. Egyes kritériumok és a meglévı utcarendszer hierarchiája alapján a földszinti zóna fejlesztése szempontjából potenciális területek lehatárolhatók.

Megállapítás 2:

A térinformatikai alapon mőködő (PPGIS), online kérdıív¹⁶⁸ a településfejlesztés és a közterületmegújítás különbözı léptékeiben hatékonyan felhasználható.

A kutatáshoz kapcsolódóan fejlesztett hely alapú online eszköz a települési léptékű¹⁶⁹ településfejlesztési program, terv megalkotásától kezdve a településrész, környék¹⁷⁰ léptéken át egy-egy utca szintjéig egyaránt segítheti a helyi közösségek településfejlesztési folyamatban való részvételét. Az eszköz jól használható szabadterek fejlesztéséhez kapcsolódó igényfelméréshez, a tervezési folyamat során segíti a helyiek véleményének kikérését, térhasználati szokások felmérését és a fejlesztést övező átlátható kommunikációs folyamatot.

Megállapítás 3:

A kritériumrendszer felhasználása a Helyi építési szabályzat (HÉSZ, KÉSZ), Településképi Arculati Kézikönyv (TAK) valamint a Településképi Rendelet (TKR) készítése során.

A kutatás során kialakított, városi környék, utca és épület léptékében megalkotott vizsgálati szempontrendszer a HÉSZ (KÉSZ), TAK megalapozó helyzetfeltáró vizsgálatainak szempontrendszerét gazdagíthatja, mely jó alapot biztosít bármely település városközponti magterületeinek értékörzı fejlesztéséhez. A kutatás során a városi földszint élıhetőségérıl összegzett kritériumok mutatói segíthetik a városközponti területek zárt sorú beépítésű területein a földszinti zóna Helyi építési szabályzatban (HÉSZ, KÉSZ) vagy Településképi rendeletben (TKR) történı szabályozását.

¹⁶⁸ www.kozossegitervezes.hu

¹⁶⁹ településfejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia, ágazati stratégia, ágazati koncepció

¹⁷⁰ városrehabilitációs program, földszint rehabilitáció, utcarehabilitáció

8 KÖVETKEZTETÉSEK ÉS JAVASLATOK

Jelen kutatás alapjául szolgálhat a későbbi, élhető városi földszint ismérveiről készült kutatásoknak, a szakirodalmi feltárás és a kritériumrendszer az újabb szakirodalmakkal a továbbiakban aktualizálható.

A kutatás eredményeire alapozva az élhető városi földszint ismérveiről alkotott kritériumrendszer alapján különböző helyszínek településrészek, szabadterek, utcák összehasonlító vizsgálata végezhető el. Továbbá a kutatás folytatásaként az egyes kritériumokhoz további általános adatok, indikátorok csatolására van lehetőség, mely által a rendszer vizsgálati módszerként való alkalmazása hatékonyabbá válhat.

A térmenedzsment témaköre a településtudomány és a menedzsment tudományok határterületén fekszik, jelenleg kevésbé kutatott terület a hazai településtudomány területén. Az élhető városi földszint térmenedzsment ismérveiről jelen kutatás keretében megfogalmazott keretrendszer további kutatások keretében történő bővítésére van lehetőség.

A kutatás során fejlesztett hely alapú online (PPGIS) kérdőív településkutatás keretében történő alkalmazása további lehetőségeket rejt magában. Jelen kutatásban a módszer segítségével a városi földszint összehasonlító vizsgálatára, a helyi lakosság és helyi vállalkozások kutatásban történő részvételére került sor. További kutatásokban a hely alapú, online kérdőív használatával hatékonyan modellezhetők az adott környéken lakók, helyi vállalkozások környékkel kapcsolatos térhasználati szokásai, igényei és jövőbeli elvárásai. Mely adatok elemzésével, a környezetpszichológia és a településtudomány határterületén naprakészen megjeleníthetők, bemutathatók és vizsgálhatók a humán nézőpont térbeli összefüggései.

ÖSSZEGZÉS

A kutatás fókuszát a városi területek élıhetőségét nagyban befolyásoló, a privát terek és köztterek határán húzódó városi földszint képezi. A kutatás a vegyes használatú, jellemzően zárt sorú beépítésű, városközponti területek földszinti zónáját vizsgálja. A munka kiemelt célja a városi földszint élıhetőségét alakító kritériumok feltárása és összegzése a városközponti területek tekintetében, melyet a kutatás hat célon keresztül fogalmaz meg és tár fel.

A disszertáció az első két célnak megfelelően a városi földszint fogalmát a nemzetközi és a hazai szakirodalom alapján térelméleti, térhasználati és térmenedzsment nézőpontokból elemzi, csoportosítja és összegzi. Majd történeti kutatás és szakirodalmi elemzés keretében vázlatosan áttekinti az európai és budapesti városalakulási folyamatokat az ipari forradalom korától napjainkig. Emellett bemutatja és feltárja a modern építészetről kritikusan gondolkodó, a fókuszba a hagyományos városi szövetet és a városi földszint élıhetőségét helyező posztmodern városelméleti gondolkodók művei és a legfrissebb kutatások közötti kapcsolódási pontokat.

A kutatás a harmadik cél szerint nemzetközi földszintrehabilitációs programok térmenedzsment fókuszú elemzését végzi el. A negyedik cél keretében bemutatja és rendszerezi a városi földszint élıhetőségének ismérveit érintő jelenkori kutatásokat. A szakirodalmi szintézis alapján 33 kritériumból álló rendszert alkot a városi földszint élıhetőségének ismérveiről. A kritériumrendszer az ismérveket saját módszer alapján kialakított „hármass mátrix alapján” a városi „környék”, az „utca” és „épület” léptékében, térelméleti, térhasználati és térmenedzsment jellemzők alapján rendszerezi, mely módszer elméleti és gyakorlati téren egyaránt lehetővé teszi társadalmi, gazdasági, környezeti fejlesztési javaslatok megfogalmazását.

A kutatás az ötödik cél keretében a városi földszint élıhetőségének kritériumairól készült rendszert hazai szakértők részvételével, online közösségi részvételi eszköz fejlesztésével majd alkalmazásával a hazai viszonyokra alakítja. Ezáltal az élıhető városi földszint kritériumainak 32 ismérvből álló, hazai viszonyokhoz alakított rendszere jön létre. A kutatás a kritériumrendszert a hatodik cél keretében egy kiválasztott helyszínen alkalmazza: helyi közösségek részvételével vizsgálja a városi földszint élıhetőségének ismérveit. Az összehasonlító helyszíni vizsgálat empirikus, kvantitatív adatok, és a helyi lakosság, helyi vállalkozások részvételével előállt kvalitatív adatok alapján történik. Megállapítható, hogy az empirikus kvantitatív adatok alapján végzett vizsgálatok eredményét összességében alátámasztják a közösségi részvétellel végzett kvalitatív vizsgálatok eredményei.

A kutatás a tudományos eredményeket tézisekben, míg a gyakorlati eredményeket megállapítások formájában összegzi, majd a továbbiakban folytatható kutatási irányokat következtetések és javaslatok formájában fogalmazza meg.

A kutatás adatfelvételi eszközeit és a feldolgozás módszereit tekintve a mai kornak megfelelő alkalmazásokat használ. A kutatáshoz kapcsolódóan hely alapú online (PPGIS) kérdőíves rendszer fejlesztésére és alkalmazására került sor, mely eszköz alkalmasnak bizonyult a városi földszint közösségi részvétellel történő vizsgálatához.

A szakirodalmi kutatás, összegzés, majd értékelés során a városi földszint élıhetőségéről hazai szakértők részvételével felállított kritériumrendszer segíti további kutatások indítását, vizsgálati módszerként alkalmazható, a potenciális fejlesztési területek lehatárolásához, településfejlesztési programok kidolgozásához, helyi közösségek tervezésben való részvételéhez nyújthat komplex, friss alapot. Városközponti, vegyes használatú területek városi földszintje, főutcák és bevásárlóutcák földszinti zónájának fejlesztése során alkalmazható.

SUMMARY

The focus of the research is on the urban ground floor, which greatly influences the liveability of urban areas and stretches between private and public spaces. The primary research topics are the city centre areas of terraced housing, and the ground floor zones of main roads and high streets. The main goal of the work is to explore and summarize the criteria that shape the liveability of the urban ground floor in relation to the downtown areas. The research formulates and explores six goals.

In accordance with the first two goals, the dissertation analyzes, groups and summarizes the concept of the urban ground floor from the perspectives of space theory, space use and space management on the basis of international and domestic literature. Then, in the framework of historical research and literature analysis, it outlines the process of the development of the urban ground floor in Europe and Budapest from the time of the Industrial Revolution to the present day. It also presents and explores the connections between the latest research and the works of postmodern urban theorists who are critical of modern architecture, focusing on traditional urban fabric and the liveability of the urban ground floor.

According to the third goal, the research carries out a space management-focused analysis of international ground floor rehabilitation programs, and then, in the framework of the fourth goal, presents and classifies contemporary research on the liveability of the urban ground floor. The system of criteria is based on an original method, that organizes the criteria on the basis of a “triple matrix” on the scale of urban “neighborhood”, “street” and “building”, based on spatial theory, space use and space management characteristics. This method allows the formulation of social, economic and environmental development proposals in both theoretical and practical fields.

Within the framework of the fifth goal, the research transforms the system on the liveability criteria of the urban ground floor into Hungarian conditions. An online community participation tool related to the research was developed and used with contributions by Hungarian experts. As a result of the research, a system of 32 criteria for a liveable urban ground floor, adapted to domestic conditions, was created. Within the framework of the sixth objective: The research applies the system of criteria in a selected location: it examines the liveability of the urban ground floor with the participation of local communities. The comparative on-site study is based on empirical, quantitative data and qualitative data with the participation of the local citizens and local businesses. On this basis it can be concluded that the results of the studies performed on the basis of empirical quantitative data are supported by the results of the qualitative studies with community participation.

The research summarizes the scientific results in the form of theses, while the practical results are summarized in the form of findings, and then further research directions are formulated in the form of conclusions and suggestions.

The research uses state-of-the-art applications in terms of data collection tools and processing methods. In connection with the research, a geoinformatics online (PPGIS) questionnaire system was developed and used, which proved to be suitable for the research of the urban ground floor with community participation.

The set of criteria established during the phases of reviewing the literature, summarizing, evaluation and the participatory process helps the launch of further research and it can be used as a research method while it can provide a complex and fresh basis for the elaboration of urban development programs and the participation of local communities in planning. The results of the research can be applied primarily in the mixed-use city centre areas of terraced housing, when developing the ground floor zones of main roads and high streets.

M1 – IRODALOMJEGYZÉK

- Alexander, C., 1977. *A Pattern Language. Towns, Buildings, Construction*. New York: Oxford University Press. p. 1171
- Alexander, C. & Chermayeff, S., 1963. *Community and Privacy: Toward a New Architecture of Humanism*. Doubleday Anchor.
- Alföldi, G., 2008. Szociális rehabilitáció a Józsefvárosban. *Falu Város Régió*, 2. kötet, pp. 27-34.
- Alföldi, G., 2019. Egy városrész születése. *Metszet*, Vol 10.(No. 6), pp. 36-44.
- Appleyard, D. & Lintell, M., 1972. The Environmental Quality of City Streets. *Journal of the American Institute of Planners*, March, vol. 38(no. 2.), pp. 84- 101.
- Baldauf, A., 2008. Shopping town USA. Victor Gruen, the Cold War, and the shopping mall. *Eurozine*, 2(13), pp. 1-15.
- Balogh, P. I., 2004. *A szabadterek szerepváltozása a nagy európai városmegújításokban..* Budapest: Szent István Egyetem. Doktori értekezés
- Benkő, M., 2005. *Külső és belső tér közti átmenetek - kontrasztok és áttűnések*. Budapest: Budapesti Műszaki Egyetem. Doktori értekezés
- Benkő, M., 2016. Fundamentum – A paneles lakóépületek földszintje. *Építés - Építészettudomány*, 44(3-4), pp. 317-332.
- Browning, R. C., Baker, E. A., Herron, J. A. & Kram, R., 2005. Effects of obesity and sex on the energetic cost and preferred speed of walking. *Journal of Applied Physiology*, Issue <https://doi.org/10.1152/jappphysiol.00767.2005>, p. 390 –398.
- Burckhardt, L., 2006. *Warum ist Landschaft schön? Die Spaziergangswissenschaft*. Berlin: Martin Schmitz Verlag.
- Carmona, M., 2008. *Public Space: The Management Dimension*. London: Routledge. p. 241
- Carmona, M., 2019. Place value: place quality and its impact on health, social, economic and environmental outcomes. *Journal of Urban Design*, Jun.pp. 1-48.
- Conrad et. al, C., 2012. *Perspektive Erdgeschoss*. Wien: stadt Wien Magistrat der stadt Wien MA 18 stadtentwicklung und stadtplanung.
- Cullen, G., 1971. *The Concise Townscape*. The Architectural Press. p. 199

- Duany Plater-Zyberk & Co, 2014. *Lexicon of the New Urbanism*. USA
- Dúll, A., 2009. A bevásárlóközpontok környezetpszichológiai ambivalenciái. *Korunk*, 3(12), pp. 39-46.
- Ferkai, A., 1995. *Buda építésze a két világháború között*. Budapest: MTA Művészettörténeti Kutató Intézet.
- Florida, R., 2002. *The Rise of the Creative Class: And How It's Transforming Work, Leisure, Community, and Everyday Life*. New York: Basic Books.
- Gehl, J. & al., e., 2017. *Placemaking - Value and the Public Realm*, hely nélk.: CBRE.
- Gehl, J., 2010. *Cities for People*. Washington: Island Press. p. 269
- Gehl, J., 2011. *Life between buildings*. USA: Island Press. p. 207
- Götz, E., szerk., 2007. *Ferencváros hazatalál - A középső-Ferencváros rehabilitációjának története*. Budapest: Ráday Könyvesház. p. 154
- Hajnóczy, G., 1992. *Vallum és intervallum. Az építészeti tér analitikus elmélete*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Jacobs, J., 1961. *The Death and Life of Great American Cities*. New York: Vintage Books. p. 458
- Jámbor, I., 2009. *Bevezetés a kertépítészet történetébe*. Budapest: FVM Vidékfejlesztési, Képzési és Szaktanácsadási Intézet. p. 184
- Kálmán, L., 2014. *Jelzőlámpás forgalomirányítás*, Győr
- Kocsis, J. B., szerk., 2016. *Főutcák, üzletutcák - megújulás és fejlesztés*. Budapest: L'Harmattan. p. 239
- Kozma, G., 1995. Városmarketing mint a helyi gazdaságfejlesztés egyik lehetséges eszköze. *Tér és Társadalom*, 9. évf.(1-2.), pp. 37-54.
- Krassenberg et al., H., szerk., 2012, 2016 *The City at Eye Level*. Amsterdam: Eburon. p. 338
- Krier, L., 1984. Houses, Places, Cities. *Architectural Design*, Issue 7-8, p. 20.
- Madden, K., 2008. *Hogyan varázsoljunk újjá egy közteret? Kézikönyv jól működő közösségi terek létrehozásához*. Budapest: Ökotárs Alapítvány.
- Meggyesi, T., 2006. Városépítészet jegyzet. In: Budapest: Kézirat, p. 67 pp.
- Meggyesi, T., 2012. *Promenadológia, Fejezetek a séta és a lineáris látványelemzés elméletéhez*. Budapest: jegyzet. p. 92
- Meindl, T., 2013. *Lebendige Straßen – Lessons Learned*. Wien: Stadtentwicklung Wien, Magistratsabteilung 18 – Stadtentwicklung und Stadtplanung. 83. pp

- Newman, O., 1972. *Defensible space: Crime prevention through urban design*. New York: Macmillan.
- Norberg-Schulz, C., 1980. *Genius Loci. Towards a Phenomenology of Architecture*. pp. 5-23.
- Parker, C. & al., 2016: *Identifying factors that influence vitality and viability*, Institute of Place Management, Manchester: Manchester Metropolitan University
- Parker, C. & al., e., 2017. Improving the vitality and viability of the UK High Street by 2020. *Journal of Place Management and Development* Vol. 10 No. 4, pp. 310-348 doi: 10.1108/JPMD-03-2017-0032
- Pinke-Sziva et al., I., 2019. Overtourism and the night-time economy: a case study of Budapest. *International Journal of Tourism Cities*, <https://doi.org/10.1108/IJTC-04-2018-0028>.
- PPS, 2018. *Placemaking, What if we built our cities around spaces?*, New York: Project for Public Spaces.
- Preisich , G., 2004. *Budapest városépítésének története*. Budapest: TERC. p. 379
- Rapoport, A., 1977. *Human Aspects of Urban Form Towards a Man—Environment Approach to Urban Form and Design*. Pergamon.
- Reikli, M., 2012. *Bevásárlóközpontok sikerének kulcsa*. Budapest: Budapesti Corvinus Egyetem Gazdálkodástudományi Doktori Iskola. Doktori értekezés
- Saunders, L., 2020. Healthy High Streets. *Urban Design Group Journal*, Spring(154), pp. 19-21.
- Schneller, I., 1986. A város földszintje – földszintek Budapesten. *Magyar Építőművészet*, 1. kötet, pp. 35-37.
- Schneller, I., 2005. *Az építészeti tér minőségi dimenziói*. Budapest: TERC. p. 277
- Späth et al., W., 2018. *Lebendige Erdgeschoss*. Zürich, p. 41.
- Speck, J., 2020. *101 szabály az élıhető városért*. Budapest: Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum. p. 290
- Stadt Wien, 2011. *Perspektive Erdgeschoss*. Wien, Magistrat der Stadt Wien MA 18 Stadtentwicklung und Stadtplanung, p. 304.
- Stadt Zürich, 2017. *Handel im Wandel*. Zürich, Stadt Zürich, Stadtentwicklung, p. 68.
- Szakács, B. e. a. szerk., 2018. *Városi fák és közművek kapcsolata*. Budapest: Budapest Főváros Főpolgármesteri Hivatal.
- Szerdahelyi-Németh, K., 2020. Spatial theory analysis - on the border of private and public space. *4D Tájépítészeti és Kertművészeti folyóirat*, Issue 55-56, pp. 135-145.

Tózsza, I., 2014. A településmarketing elmélete. In: I. Tózsza, szerk. *Turizmus és településmarketing*. Budapest: Budapesti Corvinus Egyetem Gazdaságföldrajz és Jövő kutatás Tanszék, pp. 129-159.

Transport for London, 2017. *Guide to the Healthy Streets Indicators*. London, p. 28.

Van der Broek, Bakema, 1956. The Lijnbaan at Rotterdam. *The Town Planning Review*, April, Vol. 27(No. 1.), pp. 21-26.

Varga, M., 2019. *TÉR_KÖZ Budapest - Fővárosi TÉR_KÖZ városrehabilitációs pályázat 2013-2019 közötti eredményei*. Budapest: Budapest Főváros Önkormányzata.

Whyte, W. H., 1980. *The Social Life of Small Urban Spaces*. New York: Project for Public Spaces.
Zeisel, J., 1981. *Inquiry by design: Tools for environment-behavior research*. 250 szerk. California: Monterey: Brooks-Cole.

Zelenák, F., 2018.. *Tájépítészet és környezetpszichológia A szabadtéri minőség és a helykötődés összefüggései budapesti lakótelepeken*. Budapest: Szent István Egyetem Tájépítészeti és Tájökológiai Doktori Iskola.

Zeisel, J., 1981. *Inquiry by design: Tools for environment-behavior research*. California: Monterey: Brooks-Cole. p. 250

Zhang, S., van Duijn, M. & van der Vlist, A. J., 2020. Tenant Mix and Retail Rents in High Street Shopping Districts. *Journal of Real Estate Finance & Economics*, Issue <https://doi.org/10.1007/s11146-020-09768-3>.

Zimborás, et al., G., 2013. *Nemzetközi városfejlesztési példák jó gyakorlatok*. Budapest: BFVT Kft.

Zuccaro, M. L., 2017. Victor Gruen: the environmental heart. *Journal of Public Space*, 2(2), pp. 75-84.

Kutatás során használt településfejlesztési és településrendezési dokumentumok, tervek

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata (2010): Újbuda Kulturális Városházaközpont Fejlesztési Koncepció

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata (2017): Újbuda Integrált Városfejlesztési Stratégia

Budapest Fővárosi Önkormányzata (2011): Budapest 2030 Városfejlesztési Koncepció

Budapest Fővárosi Önkormányzata (2015): Budapest Településszerkezeti Terve

Budapest Fővárosi Önkormányzata (2017): Budapest Zöldfelületi Rendszerének Fejlesztési Koncepciója

Budapest Fővárosi Önkormányzata (2021): Budapest Településszerkezeti Tervének Felülvizsgálata

Budapest Fővárosi Önkormányzata (2021): Otthon Budapesten Integrált Városfejlesztési Stratégia

Budapest Fővárosi Önkormányzata (2021): Radó Dezső Terv Budapest Zöldinfrastruktúra Fejlesztési és Fenntartási Akcióterve

Internetes hivatkozások

Ariza (2019): Public space for all: what makes Copenhagen the city for the people?
<https://blogs.iadb.org/ciudades-sostenibles/en/public-space-for-all-what-makes-copenhagen-the-city-for-the-people/>
(Letöltés: 2021. 10. 18.)

Bartók Béla Boulevard (2021)
<http://www.bartokbelaboulevard.hu/>
(Letöltés: 2021. 06. 09.)

Budapest Főváros Önkormányzata (2013): Indul a "Rögtön jövök!" program Budapesten
<https://budapest.hu/Lapok/Indul-a-R%C3%B6gt%C3%B6n-j%C3%B6v%C3%B6k-program-Budapesten.aspx>
(Letöltés: 2021. 10. 18.)

Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara (2014): Bevásárló és Tematikus utcák
<https://bevasarloutca.hu/>
(Letöltés: 2021. 10. 13.)

Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara (2020): Kiberelem.hu
<https://kiberelem.hu/>
(Letöltés: 2021. 10. 18.)

Creswell (2019): What to do in Bartók, Budapest's coolest neighbourhood, Timeout
<https://www.timeout.com/budapest/things-to-do/bartok-budapest-guide>
(Letöltés: 2021. 10. 18.)

Élıhető Erzsébetváros Egyesület (2021): A bulinegyed története
<http://7ker.hu/2019/01/16/a-bulinegyed-tortenete/>
(Letöltés: 2021. 10. 18.)

Lechner Tudásközpont (2018): Okos város példatár
<http://okosvaros.lechnerkozpont.hu/hu/peldatar/budapest-szive-program-gyalogos-belvarosi-ovezet-fejlesztese>
(Letöltés: 2021. 10. 18.)

Oliver (2021): The 49 coolest neighbourhoods in the world, Timeot

https://www.timeout.com/coolest-neighbourhoods-in-the-world?fbclid=IwAR3gI1keVwed7-bTa4hd_tpSHF8oPnzL4-2l_VMg72BAViMrK3LIa2d4bUg
(Letöltés: 2021. 10. 18.)

Wirtschaftskammer Wien (2014): Freielokale.at
<https://www.freielokale.at/Startseite.html> 2021. 10. 18.
(Letöltés: 2021. 10. 18.)

Wohnbauvereinigung für Privatangestellte Gemeinnützige Gesellschaft mit beschränkter Haftung
(2020): Lebendige Lerchenfelder Straße
<https://lerchenfelderstrasse.at/ueber-uns/>
(Letöltés: 2021. 10. 18.)

Wirtschaftsagentur Wien (2021)
<https://wirtschaftsagentur.at/>
(Letöltés: 2021. 10. 18.)

Hivatkozott jogszabályok

1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről
2011. évi CXCVI. törvény a nemzeti vagyonról
2016. évi LXXIV. törvény a településkép védelméről
253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet az országos településrendezési és építési követelményekről
97/2005. (XII. 25.) OGY határozat - az Országos Területfejlesztési Koncepcióról
314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről

Kutatás során használt online alkalmazások

BKK, Kerékpáros térképek
<https://bkk.hu/menetrend-utazastervezes/terkepek/kerekparos-terkepek/>
(Letöltés: 2021. 10. 09.)

Budapest Fatár
<https://www.fokert.hu/bpfatar/>
(Letöltés: 2021. 10. 09.)

Budapest Dialog online közösségi tervezési alkalmazása
<https://www.kozossegitervezes.hu/>
(Letöltés: 2021. 10. 09.)

Geoindex Maps, Geox Kft.
https://geoxmap.carto.com/viz/fc6f49ac-d288-11e6-9805-0ee66e2c9693/public_map
(Letöltés: 2021. 10. 09.)

Google Maps
<https://www.google.com/maps>
(Letöltés: 2021. 10. 09.)

Google Spreadsheet

<https://www.google.com/sheets/about/>

(Letöltés: 2021. 10. 09.)

Hőtérkép

<http://heatmapper.ca/geocoordinate/>

(Letöltés: 2021. 10. 20.)

Magyar Rendőrség Bűnügyi térképe

<https://terkep.police.hu/portal/bunugyi>

(Letöltés: 2021. 10. 09.)

Openstreet Map

<https://www.openstreetmap.org/#map=18/47.47860/19.04978&layers=N>

(Letöltés: 2021. 10. 09.)

Zajtérkép

<https://zajterkepek.hu/>

(Letöltés: 2021. 10. 09.)

M2 – ÁBRAJEGYZÉK ÉS TÁBLÁZATJEGYZÉK¹⁷¹

1. ábra - A megközelítés fókuszja szerint térelméleti, térhasználati és térmenedzsment vizsgálati szempontok.....	12
2. ábra - Privát-, és köz számára nyitott terek (Newman, 1972, p. 41)	13
3. ábra - “szegély-hatás” (Gehl, 2011, p. 148.)	15
4. ábra - Az utca és a csatlakozó félnyilvános terek (Jacobs, 1995, p. 23.)	16
5. ábra - A fundamentális-, integráns-, szférikus- térréteg értelmezése a település térségeiben (Hajnóczi, 1992, p. 330).....	17
6. ábra - Városi földszint és a „plinth” értelmezése (Krassenberg, 2016, p. 15.).....	18
7. ábra - A városi földszint kutatás során előállt definíciója	19
8. ábra - A városi földszint tere (A) és a városi földszint érzékelését befolyásoló földszinthez kapcsolódó tér (B)	19
9. ábra - Giambattista Nolli - Róma térkép (1748).....	20
10. ábra - Lijnbaan földszint részlet (Van der Broek, Bakema, 1956, p. 25).....	25
11. ábra - Lerchenfelder Strasse, Bécs, forrás: Googlemaps.....	30
12. ábra - Városi aktivitás Koppenhága belvárosában egy nyári napon (Gehl, 2010, p. 12)	31
13. ábra - Rotterdam Plinth Strategy map (Krassenberg et al., 2012, p. 19).....	32
14. ábra - Rögtön jövök program - "minta-projekt" kampányában résztvevő üzlethelyiségek elhelyezkedése (Te helyed, Te sikered! kampány összefoglaló, 2014.).....	33
15. ábra – A kritériumrendszer kialakításának folyamata	36
16. ábra - A csoportosítás szempontrendszer és módszertana.....	38
17. ábra - Szakértői kérdőív eredménye a "városi környezet" léptékében.....	52
18. ábra - Szakértői kérdőív eredménye az "utca" léptékében	52
19. ábra - Szakértői kérdőív eredménye az "épület" léptékében	53
20. ábra - Kritériumok típusainak megoszlása 21. ábra - Kritériumok típusainak pontszámai a szakértői kérdőív alapján 53	
22. ábra - A vizsgálati helyszín léptékei és lehatárolása	68
23. ábra – Helyszíni vizsgálatok módszertana	69
24. ábra - A lakossági kérdőívet kitöltők korcsoport szerinti eloszlása	70
25. ábra - A lakossági kérdőívet kitöltők jellemzői.....	70
26. ábra - Vállalkozói kérdőív kitöltőinek vállalkozói profilja	71
27. ábra - Vállalkozói kérdőív válaszai	71
28. ábra - A környezet vizsgálati területének lehatárolása.....	71
29. ábra - Az utca vizsgálati területének lehatárolása	83
30. ábra - Az "épület" léptékében történő vizsgálatok területének lehatárolása	101
31. ábra - Földszinti homlokzatok ritmusának empirikus vizsgálati módszere.....	102
32. ábra – A közösségi részvétellel végzett vizsgálatok eredménye	108

¹⁷¹A forrás megjelölés nélküli ábrákat és táblázatokat a szerző készítette.

TÁBLÁZATJEGYZÉK

1. táblázat - Az értekezés céljai és a kutatás során használt módszerek	8
2. táblázat - Az értekezés szerkezete.....	10
3. táblázat – A városi földszint élhetőségének kritériumai a High Street UK 2020 kutatás alapján	39
4. táblázat - A városi földszint kritériumai a The City at Eye Level 2016 kutatás alapján	41
5. táblázat - A városi földszint élhetőségének kritériumai Gehl és a CBRE kutatása alapján (2017)	43
6. táblázat - Az egészséges utcák kritériumai a Healthy Streets 2017 módszer alapján.....	44
7. táblázat - Az élhető városi közterek mutatói a PPS (2018) alapján.....	45
8. táblázat - A minőségi városi tér kritériumai Matthew Carmona (2019) tanulmánya alapján..	46
9. táblázat – A városi földszint élhetőségének kritériumai Jeff Speck: 101 szabály az élhető városért c. könyve alapján.....	47
10. táblázat - A kutatás alapján felállított kritériumrendszer.....	48
11. táblázat - A kutatás eredményeképpen előállt kritériumrendszer az élhető városi földszint ismérveivel	54
12. táblázat – A vizsgálati módszertan bemutatása	68
13. táblázat - A kutatás kezdetén kitűzött célok és a kutatás eredményeinek összefoglalása ...	109

M3 – SZAKIRODALMI ELEMZÉS

HELYSZÍN	Nr.	Az élhető városi földszint kritériumai	Jane JACOBS: The Death and Life of Great American Cities (1961)	Gordon CULLEN: The consist Townscape (1971)	Oscar NEWMAN: Defensible Space (1972, 1996)	Christopher ALEXANDER: Pattern Language (1977)	William H. WHYTE: The Social Life of Small Urban Spaces (1980)	Allan JACOBS: Great streets (1993)	Jan GEHL: Life between buildings (2011)
KÖRNYÉK	1	városon belül jó pozíció				x	x		
	2	jó kapcsolat a városi zöldinfrastruktúra rendszeréhez				x	x		x
	3	megfelelő sűrűség		x	x	x			
	4	környezetbe illeszkedő szabadtér-építészet			x	x	x		
	5	földszinti helyiségeket használó lakóközönség a környéken	x		x	x	x		
	6	érdeklődő, kezdeményező partnerek			x		x		
	7	imázs és identitás			x				
UTCA	8	az utca bejárata, kezdte és vége tiszta térhelyzetet teremt		x		x			
	9	sétálásra való készítés	x	x	x	x	x		x
	10	komfortérzet megléte		x	x	x	x		x
	11	jó térarányok		x					
	12	épületek változatossága		x		x			
	13	építészeti minőség		x		x			
	14	fásított, zöld utca		x	x	x	x		x
	15	kapuk, gyalogos átjárók és csomópontok megfelelő hangsúlya			x	x			
	16	aktív földszintek - minimum 10 bejárat 100 méternyi épülethomlokaton							x
	17	jó helyek ismérve, hogy minimum 10 oka van, hogy ott legyél					x		
	18	lehetőség a leülésre		x	x	x	x		x
	19	parkolási lehetőség és a gyalogos felületek egyensúlya		x	x				x
	20	gépkocsi elsőbbségének mellőzése	x		x				
ÉPÜLET	21	térmenedzsment/ utcamenedzsment társaság			x				x
	22	kisebb helyiségek egymás mellett		x		x	x		x
	23	vertikális homlokzattagozódás		x					x

24	átlátható homlokzatok		x					x
25	jellemző építészeti karakter	x	x		x			x
26	minőségi anyaghasználat, 5 km/h "részletek" támogatása		x		x			x
27	jól működő humán zóna a priváatterület és a közterület találkozásánál		x	x	x	x		x
28	funkcionális sokszínűség	x	x		x			x
29	állandó fix pontok jelenléte a földszinten (pl: sarki fűszeres)				x			x
30	rugalmas területhasználat					x		

M4 - SZAKÉRTŐI KÉRDŐÍV

dialog

[Kezdőlap](#)[Új projekt](#)[Rólunk](#)[Profil](#)[Kijelentkezés](#)[TÉR_KÖZ](#)

Az "élhető városi földszint" kritériumai

ADATLAP

KÉRDŐÍV

EREDMÉNY

Kedves Válaszadól

Szerdahelyi-Németh Klára vagyok, a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem (korábbi Szent István Egyetem) Tájépítészeti és Tájökológiai Doktori Iskolájának hallgatója. Doktori kutatásomban az élhető városi utcák ismérveit vizsgálom.

Jelen kérdőívben a téma hazai SZAKÉRTŐIT kérdezem általánosan az "élhető városi földszint" [1] ismérveiről.

(Kutatásom budapesti célterülete a Bartók Béla út, ahol a helyi lakosságot és a helyi vállalkozásokat kérdezem az élhető városi földszint ismérveiről. Köszönöm, hogy válaszaival segíti a kutatásomat!)

[1] "az urbánus földszint az épület és az utca találkozásánál jön létre: Egy részét az épület földszintjén találhatók, a közterületre nyíló fél-nyilvános helyiségek képezik, hozzátartozik az épület homlokzata, a kapu, a bejárat, a portál külső megjelenése, az épület előtti járda- szakasz, teraszok és fák egyaránt. Ez az átmeneti filter tér, szegély, részben közterület, részben nyilvánosság számára korlátozottan bejárható belső tér, mely városi léptékben és működésében együtt értelmezendő." (Szerdahelyi-Németh, K., 2020. Spatial theory analysis - on the border of private and public space. 4D TÁJÉPÍTÉSZETI ÉS KERTMŰVÉSZETI FOLYÓIRAT, 55-56 ISSN 1787-6613, pp. 135-145.)

1. Ön szerint, melyek az "élhető városi földszint" legfontosabb kritériumai a városi KÖRNYÉK léptékében?

Kérem, az alább felsorolt ismérvek közül válassza ki az Ön szerint legfontosabb négyet!

- ☐ Városon belüli jó pozíció
- ☐ Jó kapcsolat a városi zöldinfrastruktúra rendszeréhez, szabadterek rendszeréhez
- ☐ Megfelelő sűrűség
- ☐ Vegyes funkciójú területek és kompakt területhasználat
- ☐ Közbiztonság
- ☐ Helyidentitás, földszinti helyiségeket használó lakóközönség, lakó funkció jelenléte
- ☐ Jövőkép és stratégia, partneri hálózatok megléte
- ☐ Helymarketing
- ☐ Városüzemeltetés, helyi alapszolgáltatások minősége
- ☐ Tiszta és érthető tájékoztatási rendszer

2. Ön szerint, melyek az "élhető városi földszint" legfontosabb kritériumai az UTCA léptékében?

Kérem, az alább felsorolt ismérvek közül válassza ki az Ön szerint legfontosabb négyet!

- ☐ Gyalogosan bejárható, sétálásra készített tér
- ☐ Megfelelő légtér arányok "kültéri nappali térérzete"
- ☐ Komfortérzet megléte (szél, zaj, nap- védelem, árnyék)
- ☐ Alap infrastruktúra, megfelelő világítás
- ☐ Fásított, zöld utca
- ☐ Építészeti sokszínűség, környezethez illeszkedő szabadtrér-építészet
- ☐ Forgalmcsillapítás, alacsony zajterhelés
- ☐ Gyalogosok és kerékpárosok prioritása
- ☐ Parkolási lehetőség és a gyalogos felületek egyensúlya
- ☐ Aktív és minőségi földszintek, funkcionális sokszínűség
- ☐ Lehetőség a leülésre
- ☐ Sokrétű térhasználat lehetősége, különböző korosztályok jelenléte
- ☐ Változatos bérleti mix
- ☐ Kereskedelmi láncok és független vállalkozások jelenléte
- ☐ Jól működő utca-menedzsment szervezet
- ☐ Aktív órák, egyeztetett nyitva-tartás

3. Ön szerint, melyek az "élhető városi földszint" legfontosabb kritériumai az ÉPÜLET léptékében?

Kérem, az alább felsorolt ismérvek közül válassza ki az Ön szerint **legfontosabb négyet!**

- ☐ Építészeti minőség, 5 km/h "részletek" támogatása, a jellemző építészeti karakter
- ☐ Függetlenül tagolt homlokzatok, kisebb helyiségek egymás mellett
- ☐ Aktív, átlátható homlokzatok, lágy szegélyek
- ☐ Rugalmas földszinti helyiség magasság (4 méter körül)
- ☐ Megfelelő jelzések és feliratok a portálon
- ☐ Szociális humán zóna, rugalmas területhasználat (bejáratok környéke, utcai teraszok)
- ☐ Jól működő közös képviselet

4. Van-e javaslata, kiegészítése az "élhető városi földszint" előző kérdésekben felsorolt kritériumaihoz?

Kérem, írja le!

BEKÜLDÖM

M5- INTERJÚ KIVONATA

LEPTÉK		CSOPORTOSÍTÁS	KRITÉRIUM	KRITÉRIUM RÉSZLET	1. INTERJÚ	2. INTERJÚ	3. INTERJÚ	4. INTERJÚ	5. INTERJÚ	6. INTERJÚ	7. INTERJÚ	8. INTERJÚ	9. INTERJÚ	
KÖRNYÉK (K)	Térelmélet (TE)	KTE1	Városon belüli jó pozíció	városon belüi központi lokáció tömegközlekedési ellátottság kerékpáros kapcsolat minősége városi zöldinfrastruktúrához való kapcsolat				Milyen társadalmi csoportok érhetik el az adott helyszínt? társadalmi közeg/ pozíció					helyszínenként változó adottság	
		KTE2	Jó kapcsolat a városi zöldinfrastruktúra rendszeréhez, szabadterek rendszeréhez	környékbeli zöldterületek zöldterületek használatának célja beépítési sűrűség (TSZT), szintterületi mutató beépítés típusa	fontos	laksűrűséget hozzátenni			használati intenzitás, mint indikátor használata		fontos	sűrűség, mint az élménygazdagság, fontos		
		KTH4	Vegyes funkciójú területek és kompakt területelhasználát	kereskedelmi helyszínek használata kulturális helyszínek használata helyi alapszolgáltatások, intézmények bűnözési mutatók / szubjektív		kereskedelem itt kevésbé fontos a közösségi terekhez, vendéglátáshoz, kultúrához képest	FONTOS		vegyes funkciójú terület: kínálat kompakt területelhasználát: kereslet, szétszedni ketté			zöldinfrastruktúrát kihagyná, szabad terek fontosak		
	Térhasználat (TH)	KTH5	Közbiztonság	biztonságos terek kialakításának követelményei	megjeliőt tér, tudod, hogy kihez tartozik			világítást átteni ide						
		KTH6	Helyidentitás , földszinti helyiségeket használó lakóközönség, lakó funkció jelenléte	földszinti helyiségeket használó lakóközönség a környéken, közeli üzletek vs. bevásárlóközpont lakó funkció jelenléte a környéken kedvenc hely központ vonzereje a lakosság szerint		földszinti helyiségeket használó közösség a környéken (nem csak a helyiek a használók) helyidentitás vagy helykötődés		szétszedni ketté: helyidentitás és lakóközönség jelenléte				lakó funkció jelenléte nem fontos a belvárosi utcán, inkább a helyi kisebb központokban		
		KTM7	Jövőkép és stratégia, partneri hálózatok	változó környék, változó trendek partneri hálózatok és helyi önkormányzattal való kapcsolat jövőkép, stratégia a helyet illetően utca, környék rendelkezik hely marketinggel?		fontos, hogy jó legyen kell a közös jövőkép			fontosnak tartja, kiemelendő az önkormányzattal való jó kapcsolat fontos az online térben, közösségi médiában való jelenlét		nagyon fontos a párbeszéd a felek között: önkormányzat, és a helyiek között fontos a látogatók mentális térképén való jelenlét miatt	a menedzsment számára fontos iránytű		
	Térmenedzsment (TM)	KTM8	Helymarketing			kifejteni a jelentését								
		KTM9	Városüzemeltetés, helyi alapszolgáltatások	utca alapvető üzemeltetése (tisztaság, ügyfélszolgálat)				áttenni az utcához, fenntartás nagyon fontos						
		KTM10	Tiszta és érthető tájékoztatási rendszer	környéken való tájékozódást segítő										
	UTCA (U)	Térelmélet (TE)	UTE11	Gyalogosan bejárható, sétálásra késztető tér	járda minősége, berendezése átélési lehetőség akadálymentesség		hol áll meg szívesen a gyalogos és miért?		könnyen értelmezhető, és olvasható tér, tájékozási szükségletet elégíti ki			milyen helyek késztetnek sétálásra? ez folyamatosan változik a városban, mi alapján? "helyet" a találkozások teremtik		szétszedni: járda minősége, átélési lehetőség, akadálymentesség
UTE12			Megfelelő légtér arányok "kültéri nappali térérzete"	légtérarányok		térarányok								
UTE13			Komfortérzet megléte (szél, zaj, nap- védelem, árnyék)	szél, zaj, nap- védelem, árnyék, városklíma megoldások nyilvános illemhely, hulladéktároló utcai világítás					világítást kivenni					
UTE14			Alap infrastruktúra, Megfelelő világítás											
UTE15			Fásított, zöld utca											
UTE16			Építészeti sokszínűség, környezethez illeszkedő szabadter-építészet	építészeti sokszínűség, történeti örökség kezelése szabadter-építészet forgalomcsillapítás				szabadter építészetet, design-t külön rakni						
Térhasználat (TH)		UTH17	Forgalomcsillapítás , alacsony zajterhelés			alapvető követelmény								forgalomcsillapítás fogalma helyett mást használni, hasonló jelentés: kerékpáros és gyalogos közlekedés prioritása
		UTH18	Gyalogosok és kerékpárosok prioritása	Gyalogosok és kerékpárosok prioritása			a parkolás ne a gyalogos területek rovására történjen, történeti belvárosban ne legyen sok parkoló		szétszedni a gyalogos és kerékpáros prioritást	gyalogost és kerékpárost szétszedni, nem fér össze				
		UTH19	Parkolási lehetőség és a gyalogos felületek egyensúlya	parkolási lehetőség										
		UTH20	Aktív és minőségi földszintek, funkcionális sokszínűség	minimum 10 bejárat 100 méternyi épülethomlokzaton	fontos	fontos						300 méteres egységeken, helyiségek folytonossága, desztináció létrejötte		
		UTH21	Lehetőség a leülésre	leülési lehetőség		fontos		leülési lehetőség helyett: várakozásra alkalmas hely						
		UTH22	Sokrétegű térhasználat lehetősége, különböző korosztályok jelenléte	különböző korosztályok jelenléte, köztéri események, éjszakai használat: különböző térhasználatok számára nyitott hely	az utca térsztruktúrája meghatározza a térhasználatot	a "gyengékre" kellene tervezni..								
Térmenedzsment (TM)	UTM23	Változatos bérleli mix	bérleli mix kereslet és kínálat horgonypont/bérleli napi vásárló forgalom tulajdonviszonyok mióta működik kereskedelmi láncok, független vállalkozások jelenléte, helyi tulajdonú helyiségek és vállalkozások "sarki fűszeres" utcamenedzsment	gazdasági funkció és annak folyamatos változása meghatározza az üzletutcát		fontos	fontos	eszközök: adókezelvmeny, bérlet-politika		bevásárlóközpont menedzsment minta: két horgony bérleli, közte üzletek	fontos			
	UTM24	Kereskedelmi láncok és független vállalkozások jelenléte		kiegyensúlyozottság fontos	kereskedelmi láncok helyett nemzeti közü láncok széghasználat						jó, hogy külön ismérvként szerepel a bérleli mix mellett			
	UTM25	Utca-menedzsment	kooperatív partnerek			fontos	FONTOS	fontosnak tartja, jelenlegi utcákban a vállalkozások kb. 25 %-a tag, nehéz feljebb vinni a belépők számát	a menedzsment a kínálatot alakítja					
	UTM26	Aktív órák	megfelelő nyitvatartási idő			fontos, egyeztetett kiállítás megnyitói időpontok		kiemelendő, de nehéz átvenni				Helyette: összehangolt nyitvatartás		
Térelmélet (TE)	ÉTE27	Építészeti minőség, 5 km/h "résztetek" támogatása, a jellemző építészeti karakter	jellemző építészeti karakter, változatos, minőségi anyaghasználat		gyalagos mozgásának sebességével érzékelhető részletek								építészeti minőség háttérben, előtérben: átgondolt, 5 km/h részletek	
	ÉTE28	Függőlegesen tagolt homlokzatok, kisebb helyiségek egymás mellett	tagolt homlokzatok		függőlegesen tagolt földszinti homlokzatok, kisebb helyiségek egymás mellett									
	ÉTE29	Aktív, átlátható homlokzatok, lágy szegélyek	aktív földszint		Aktív, átlátható földszinti homlokzatok, lágy szegélyek									
	ÉTE30	Rugalmas magasság	rugalmas használat	1. vh körül épült budapesti házak építésénél szütemérn, pinchehelyiségek az utcai földszinten, máig ellehetetlenítik a városi földszintet	megfelelő magasság, de kevésbé fontos, kihagyásra javasolt kritérium							Helyette: Megfelelő magasság		
ÉPÜLET (É)	Térhasználat (TH)	ÉTH32	Szociális humán zóna, rugalmas területelhasználát	humán zóna, emberi léptékű terek, bejáratok kialakítása	fontos	fontos								
		ÉTH33	Közös képviselet	közös képviselet minősége		minősége és felelőssége								
			Általános megjegyzés			utca, tér alaprajza, emelkedése, lejtése, az utca végein feltároló látványok, egyedi fa, szobor/ építmény is fontos kritériumok lehetnek			utcamenedzsment típusai: BID típusú, angolszász megoldás, alulról jövő kezdeményezések támogatása, Bécs (város, kamara is támogatja, intézmények is jelen vannak a vállalkozások mellett)	térmenedzsment: térelmélet és térhasználat következménye, kiszolgálója, illatok és érzékek szerepe. Az ember szerepe, társadalmi térs szerepe	- érzékekre való ráhatás összességében, illatok jelenléte	- szagok, illatok jelenléte - térelmélet helyett: környezeti adottság, mint megnevezés		
			Budapesti kihívások		Rákóczi út, Blaha Lujza tér	- belváros átmenő forgalmát csökkenteni kellene, Nagykorút revitalizációja, Kiskörúton belüli terület forgalomcsillapítása,		A jövőben a külső kerületek jól ellátott területet felértékelődhetnek, a belvárosi területeken mérséklődés várható. A koronavírus járvány a belvárosi turizmusnak leginkább kiszolgáltatott területeket sújtotta, földszinti helyiségek nagy arányú bezáródáshoz vezetett.		A budapesti vállalkozások túljátszottsága, vállalkozási ismeretek általában támogatásra szorulnak. A hozzáállás sokszor negatív, a partnerség, egymás segítése fejlesztendő, jellemző az általános forráshiány.		Kihívások: Rákóczi út, Nagykorút, kerületközpontok. Trendek: - nagy-áruház, mint májfa megszűnése. "minden szinten minden..." helyette specializáció és kisebb üzletek, hibrid megoldások a kereskedelemben: online áruház, valódi bemutatótér (pl Ikea új vásárlói élménye, belvárosi üzletben való megjelenése)	1. valódi belvárosi utcák leromlott állapota, 70-es években a városra "eresztett" autós forgalom, történeti utcák felértékelődése, megújulása előremutató 2. helyi központok rossz állapota (fejlesztésük a 10 perces város létrehozását elősegítene), Nagykorút, Rákóczi út rossz állapota 3. rossz minőségű, esetleges fenntartás a közterületeken	
			Nemzetközi példák		London, Neal's Yard	Koppenhága, München, Jeruzsálemi, Tel-avivi belváros		Birmingham New Street, Edinburgh, Bécs - Mariahilfer Strasse	Stockholm	Bécs			Bécs, Ulm belváros, Bamberg belváros	

M6 – NEMZETKÖZI PÉLDÁK ÖSSZEFOGLALÁSA

TÍPUS	PROGRAM NEVE	HELYSZÍN	SZERVEZŐ	PARTNEREK, KÖZÖSSÉGI RÉSZVÉTEL	CÉL	ÉV	TARTALOM	ERŐSSÉG	GYENGESÉG	SOFT/HARD/ORG	FORRÁS
KOMPLEX FÖLDSZINTREHABILITÁCIÓS PROGRAM	KOPPENHÁGA városközpont megújítása	KOPPENHÁGA	Koppenhága Önkormányzata	Helyi vállalkozások, helyi lakosság, megbízott szakértők	belváros revitalizáció	1962-óta, legújabb projektrész 2007 óta	2007- óta: (1) A gyalogosok által használt városi terek vizuális és használati minőségének, javítása. jobb gyalogoskapcsolatok (2) Gyors, kényelmes és biztonságos bicikliút-hálózat a belvárosban (3) A város érdekei szerint alakított autós forgalom (4) Tömegközlekedési eszközök könnyű elérhetősége, jó átszállási lehetőségek (5) Új, rekreációra alkalmas közterek létrehozása (6) Zöldebb városrészek (több zöldfelületi elem) (7) Metropolisz-identitás, események (8) Helyi identitás az egyes negyedeknek” (Zimborás et al. 2013)	- szisztematikus városmegújítás, - rövid, közép és hosszútávon megvalósítható elemek, kutatásra alapozott felmérés és stratégia	- szabályozás betartatása, tulajdonosok ösztönzése, privát és közérdek összeegyeztetése	SOFT/HARD/ORG	Gehl, J., 2010. <i>Cities for People</i> . Washington: Island Press. p. 12. https://blogs.iadb.org/ciudades-sostenibles/en/public-space-for-all-what-makes-copenhagen-the-city-for-the-people/ 2021. 10. 18.
	PLINTH STRATEGY, Rotterdam at eye level	ROTTERDAM	Rotterdam Önkormányzata	Helyi vállalkozások, megbízott szakértők	a belváros köztérhálózatához tartozó földszintek újjáélesztése	2012	felmérés, vizsgálat, elemzés, kulcsterületek kijelölése, stratégia, szabályozás/öszttönzés kommunikáció	- rövid, közép és hosszútávon megvalósítható elemek, kutatásra alapozott felmérés és stratégia	- szabályozás betartatás, tulajdonosok ösztönzése	SOFT/HARD/ORG	Krassenberg et al., H., szerk., 2012. <i>The City at Eye Level</i> , Amsterdam: Eburon. p.19. https://thecityateyelevel.com/stories/seeing-beyond-the-buildings-rotterdam-at-eye-level/ 2021. 10. 18.
	“RÖGTÖN JÖVŐK” PROGRAM	BUDAPEST	Budapest Főváros Főpolgármesteri Hivatal	Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara, Budapest 18. és 21. kerületei, Budapesti Gazdaságfejlesztési Közalapítvány	- üres üzlethelyiségek visszakapcsolása a város életébe	2012-2014	ötletpályázat, minta-projekt, kedvezményes helyiségpályázat, projektgaléria	- rövidtávon ható projektelemek, interdiszciplináris munkacsoport, rugalmasság	- kis költségvetés, kevés saját tulajdonú helyiség, rugalmatlan jogszabályi környezet, hiányzó munkaszervezet	SOFT/ORG	Rögtön jövők! program tájékoztató https://budapest.hu/Lapok/Indul-a-R%C3%B6gt%C3%B6n-j%C3%B6v%C3%B6k-program-Budapesten.aspx 2021. 10. 18. Kibérelem.hu weboldal https://kiberelem.hu/ 2021. 10. 18.
UTCAREHABILITÁCIÓ	LEBENDIGE STRASSEN WIEN	BÉCS, LERCHENFELDER STRASSE	Magistrats der stadt Wien, MA 18, Wirtschaftskammer Wien, Wiener Einkaufsstrassen	Wiener gebietsbetreuung stadterneuerung im 7.- 8. Bezirk, in Kooperation mit dem Wiener Einkaufsstraßen-Management der Wirtschaftskammer Wien und der Plattform servicecenter geschäftslokale	- a bevásárlóutca élettel való megtöltése, - új lendület, új funkciók a kiüresedett terekben, - a környékbeli lakosok, tulajdonosok és bérlők közötti hálózatépítés, - az utca újra pozícionálása	2008- óta	rendezvények, egyeztetett nyitvatartási, közös jövőkép, közös marketing eszközök, projekt helyiség, utcamenedzsmet	- projekt helyiség segítette a folyamatok katalizálását, - hálózatépítés, környékbeli megismerték egymást	- nem tisztázott hatáskörök, - sok szereplő	SOFT/ORG	Erdgeschosszone, 2012, p. 96.(Lebendige Strassen Projektbericht, 2013) https://lerchenfelderstrasse.at/ueber-uns/ 2021. 10. 18.

M7 – HELYI LAKOSSÁGI KÉRDŐÍV

Budapest
dialog

Kezdőlap

Új projekt

Rólunk

Profil

Kijelentkezés

TÉR_KÖZ

Bartók Béla út vizsgálata ✎ 📄 +

ADATLAP

HÍREK

KÉRDŐÍV

Kedves Válaszadó!

Szerdahelyi-Németh Klára vagyok, a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem (korábbi Szent István Egyetem) Tájépítészeti és Tájökológiai Doktori Iskolájának hallgatója. Doktori kutatásomban az élhető városi utcák ismérveit vizsgálom. Jelen kérdőívben a helyi lakosokat, környéken dolgozókat kérdezem a Bartók Béla út Szent Gellért tér és Móricz Zsigmond körtér közti szakaszáról. Válaszai segítenek megérteni a Bartók Béla út ezen szakaszán a jelenlegi térhasználatot, illetve segítenek feltárni a jövőbeli fejlesztési lehetőségeket.

A kérdőív kitöltése anonim. Köszönöm, hogy válaszaival segíti a kutatásomat!

HELY

Budapest, Bartók Béla út 35, 1114 Magyarország

(2 értékelés)

[Értékelem a projektötletet](#)

KÉRDŐÍV KITÖLTÉSE

Szólj hozzá a projekthez!

Studen

dialog

Kezdőlap

Új projekt

Rólunk

Profil

Kijelentkezés

TÉR_KÖZ

Bartók Béla út vizsgálata

ADATLAP

HÍREK

KÉRDŐÍV

EREDMÉNY

KEDVES VÁLASZADÓ! ÜDVÖZLÖM KUTATÁSOM KÉRDŐÍVEZŐ OLDALÁN!

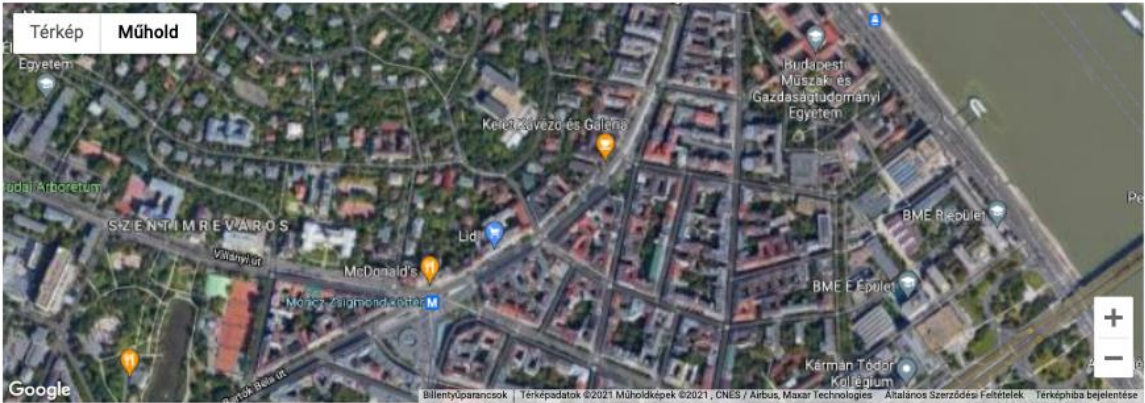
Szerdahelyi-Németh Klára vagyok, a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem (korábbi Szent István Egyetem) Tájépítészeti és Tájökológiai Doktori Iskolájának hallgatója. Doktori kutatásomban az élhető városi utcák ismérveit vizsgálom. Jelen kérdőívben a HELYI LAKOSOKAT, környéken GYAKRAN MEGFORDULÓKAT kérdezem a Bartók Béla út Szent Gellért tér és Móricz Zsigmond körtér közti szakaszáról, illetve annak környékéről. Válaszai segítenek megérteni a Bartók Béla út ezen szakaszán a jelenlegi térhasználatot, illetve segítenek feltárni a jövőbeli fejlesztési lehetőségeket.

A Bartók Béla út Szent Gellért tér és Móricz Zsigmond körtér közötti szakaszán működő VÁLLALKOZÁSOKAT egy másik kérdőívben kérdezem, amely [ITT](#) elérhető.

A kérdőív kitöltése anonim. Köszönöm, hogy válaszaival segíti a kutatásomat!

Térkép

Műhold

1. Mi a véleménye a Bartók Béla út városon belüli pozíciójával? Mennyiben ért egyet az alábbi állításokkal?

Ha van véleménye, aktiválja egy kattintással a "csúszkát", majd mozgassa a jelölőt a megfelelő helyre. Ha valamiről mégsem szeretne véleményt mondani, újbóli kattintással inaktiválhatja a csúszkát! Ha valamiről nincs véleménye, vagy mindegy Önnek, nyugodtan görgessen tovább válaszadás nélkül!

A Bartók Béla út városon belüli fekvése kiváló.

nem tudom / közömbös vagyok

A környék tömegközlekedése kiváló.

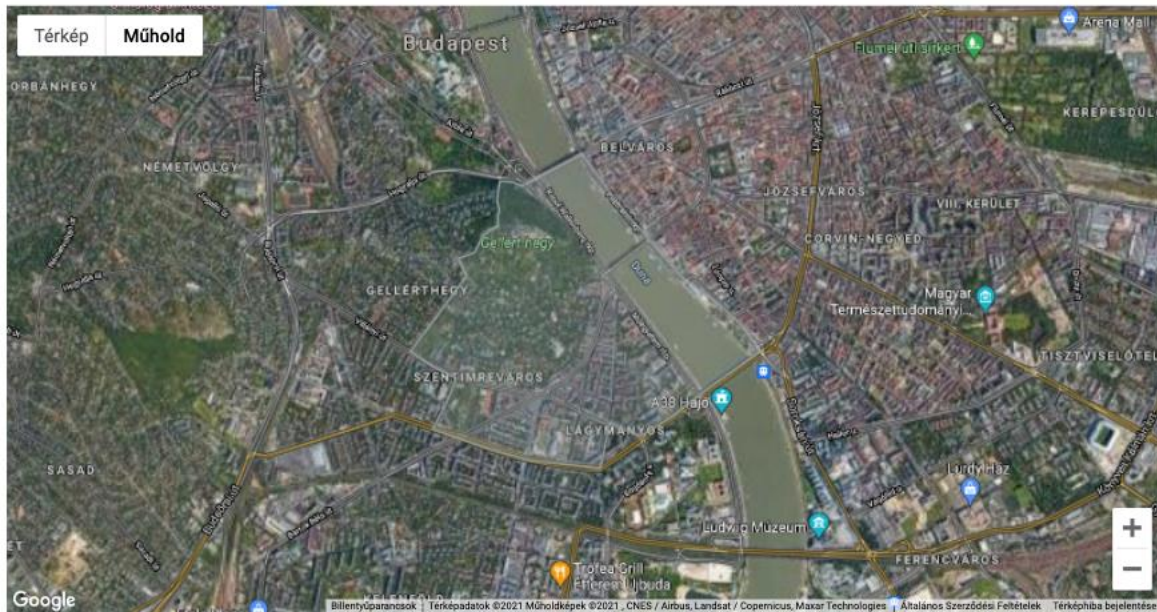
nem tudom / közömbös vagyok

A környék kerékpáros infrastruktúrája kiváló.

nem tudom / közömbös vagyok

2. Mely zöldterületeket, parkokat látogatja a környéken?

- Keresse meg a térképen a helyet!
- Kattintson a térképre, válasszon a felbukkanó lehetőségek közül.
- A végén kattintson a "tovább" felírra. (A felírt csak akkor jelenik meg, ha bepálta valamelyik válaszlehetőséget!)
- Ezután új pontot jelölhet meg a térképen az előzőekhez hasonlóan. Ha befejezte, egyszerűen görgessen tovább a következı kérdésre.
- Annyi helyet jelölhet meg, ahányat csak szeretne!

3. Elégedett a környék gyalogosan elérhető zöldfelületeivel?

Ha van véleménye, aktiválja egy kattintással a "csúszkát", majd mozgassa a jelölőt a megfelelő helyre. Ha valamiről mégsem szeretne véleményt mondani, újbóli kattintással inaktíválhatja a csúszkát! Ha valamiről nincs véleménye, vagy mindegy Önnek, nyugodtan görgessen tovább válaszadás nélkül!
(1 - egyáltalán nem elégedett ; 5 - teljesen elégedett)

4. Milyen céllal látogatja a környékbeli parkokat?

Többet is megjelölhet!

- ☐ rekreáció
- ☐ séta
- ☐ találkozás
- ☐ sport
- ☐ játszóterek
- ☐ kutyasétáltatás
- ☐ Egyéb, és pedig ...

5. Milyennek tartja a környék beépítését?

Kérjük, válassza ki az környékre Ön szerint leginkább jellemző állítást!

- ☐ zsúfolt
- ☐ éppen megfelelő
- ☐ szellős

6. Milyen szolgáltatásokat és milyen gyakran vesz igénybe a környéken?

Ha van véleménye, aktiválja egy kattintással a "csúszkát", majd mozgassa a jelölőt a megfelelő helyre. Ha valamiről mégsem szeretne véleményt mondani, újbóli kattintással inaktívváhatja a csúszkát! Ha valamiről nincs véleménye, vagy mindegy Önnek, nyugodtan görgessen tovább válaszadás nélkül!

egészségügyi szolgáltatás (gyógyszertár, magánrendelő, optika, halláscentrum)

szépségipar (fodrászat, kozmetika)

sport (sport, fitnessz)

szálloda (szálloda, airbnb, kollégium)

kisipari szolgáltatások (cipész, órás, mobil telefon szervíz, ötvös)

penzügyi szolgáltatás, biztosító

ingatlanközvetítő

iroda (iroda, közösségi iroda)

közösségi szolgáltatás

egyéb: Egyéb, éspedig

7. Milyen vendéglátóhelyeket és milyen gyakran vesz igénybe a környéken?

Ha van véleménye, aktiválja egy kattintással a "csúszkát", majd mozgassa a jelölőt a megfelelő helyre. Ha valamiről mégsem szeretne véleményt mondani, újbóli kattintással inaktívváhatja a csúszkát! Ha valamiről nincs véleménye, vagy mindegy Önnek, nyugodtan görgessen tovább válaszadás nélkül! (soha nem veszem igénybe ; naponta igénybe veszem)

étterem

kávézó

kifőzde

bisztró

pékiség

gyorsétterem

kulturális kávézó

kocsma

cukrászda

8. Milyen üzletekben és milyen gyakran vásárol a környéken?

Ha van véleménye, aktiválja egy kattintással a "csúszkát", majd mozgassa a jelölőt a megfelelő helyre. Ha valamiről mégsem szeretne véleményt mondani, újbóli kattintással inaktívváhatja a csúszkát! Ha valamiről nincs véleménye, vagy mindegy Önnek, nyugodtan görögessen tovább választadás nélkül! (soha nem veszem igénybe ; naponta igénybe veszem)

élelmiszer

havonta

drogéria

havonta

divat (ruházat, cipő, kiegészítő)

havonta

szakboltok (bútor, barkács, kreatív, fotózás,)

havonta

design (lakberendezés, design, kézműves)

havonta

elektronikai cikkek

havonta

könyv

havonta

játék

havonta

ajándék

havonta

ékszer

havonta

állat - eledel

havonta

virág

havonta

antikvitás

havonta

egyéb::Egyéb, éspedig

havonta

9. Milyen kulturális helyszíneket és milyen gyakran látogat a környéken?

Ha van véleménye, aktiválja egy kattintással a "csúszkát", majd mozgassa a jelölőt a megfelelő helyre. Ha valamiről mégsem szeretne véleményt mondani, újbóli kattintással inaktiválhatja a csúszkát! Ha valamiről nincs véleménye, vagy mindegy Önnek, nyugodtan görgessen tovább választadás nélkül! (soha nem veszem igénybe ; naponta igénybe veszem)

múzeum

havonta

galéria, kiállítótér

havonta

könyvtár

havonta

színház

havonta

mozi

havonta

közösségi ház

havonta

műterem, stúdió

havonta

egyéb rendezvényhelyszín

havonta

10. Milyen intézményeket látogat környéken?

Többet is megjelölhet!

- ☐ óvoda
- ☐ iskola
- ☐ gimnázium
- ☐ egyetem
- ☐ kollégium
- ☐ templom
- ☐ imaház
- ☐ rendelőintézet
- ☐ idősek otthona
- ☐ Egyéb, éspedig ...

11. Napi, illetve heti vásárlásait a környéken intézi?

Többet is megjelölhet!

- ☐ napi vásárlásaimat a környékbeli üzlethelyiségekben intézem (zöldséges, élelmiszerbolt)
- ☐ napi vásárlásaimat a környékbeli hipermarketekben végzem (Lidl, Spar)
- ☐ napi vásárlásaimat a közeli bevásárlóközpontban intézem (Allée)
- ☐ napi vásárlásaimat nem a környéken végzem
- ☐ heti nagy bevásárlásaimat a környékbeli üzlethelyiségekben végzem (zöldséges, élelmiszerbolt)
- ☐ heti nagy bevásárlásaimat a környékbeli hipermarketekben végzem (Lidl, Spar)
- ☐ heti nagy bevásárlásaimat a közeli bevásárlóközpontban intézem (Allée)
- ☐ heti nagy bevásárlásaimat nem a környéken végzem

12. Mennyire érzi magát biztonságban a környéken?

Ha van véleménye, aktiválja egy kattintással a "csúszkát", majd mozgassa a jelölőt a megfelelő helyre. Ha valamiről mégsem szeretne véleményt mondani, újbóli kattintással inaktiválhatja a csúszkát! Ha valamiről nincs véleménye, vagy mindegy Önnek, nyugodtan görgessen tovább válaszadás nélkül!
(1 - egyáltalán nem ; 5 - teljes mértékben)

3

13. Ha kevésbé tartja biztonságosnak a környéket, annak mi az oka?

Többet is megjelölhet!

Ha valamiről nincs véleménye, vagy mindegy Önnek, nyugodtan görgessen tovább válaszadás nélkül!

- ☐ nem átlátható homlokzatok
- ☐ kevés járókelő az utcán
- ☐ kihalt környék
- ☐ veszélyesnek látszó emberek a környéken
- ☐ nem megfelelően kivilágított utca
- ☐ Egyéb, és pedig ...

14. Melyek a kedvenc helyei a környéken?

- Keresse meg a térképen a helyet!
- Kattintson a térképre, válasszon a felbukkanó lehetőségek közül.
- A végén kattintson a "tovább" felíratra. (A felírat csak akkor jelenik meg, ha bepípálta valamelyik válaszlehetőséget!)
- Ezután új pontot jelölhet meg a térképen az előzőekhez hasonlóan. Ha befejezte, egyszerűen görögessen tovább a következő kérdésre.
- Annyi helyet jelölhet meg, ahányat csak szeretne!

15. Ön szerint a város más részében lakók számára vonzó a Bartók Béla út és környéke, az itt elérhető szolgáltatások? Ön szívesen lakik vagy dolgozik a környéken?

Ha van véleménye, aktiválja egy kattintással a "csúszkát", majd mozgassa a jelölőt a megfelelő helyre. Ha valamiről mégsem szeretne véleményt mondani, újbóli kattintással inaktívváhatja a csúszkát! Ha valamiről nincs véleménye, vagy mindegy Önnek, nyugodtan görögessen tovább válaszadás nélkül!

város más részében lakók számára vonzó a Bartók Béla út és környéke

nem tudom / közömbös vagyok

szívesen itt lakni

nem tudom / közömbös vagyok

szívesen dolgozom a környéken

nem tudom / közömbös vagyok

16. Elégedett a Bartók Béla úton az utóbbi években végbemenő változásokkal?

Ha van véleménye, aktiválja egy kattintással a "csúszkát", majd mozgassa a jelölőt a megfelelő helyre. Ha valamiről mégsem szeretne véleményt mondani, újbóli kattintással inaktívváhatja a csúszkát! Ha valamiről nincs véleménye, vagy mindegy Önnek, nyugodtan görögessen tovább válaszadás nélkül!
(1 - egyáltalán nem elégedett ; 5 - teljesen elégedett)

formálódó kulturális városközpont

nem tudom / közömbös vagyok

egyre több vendég

nem tudom / közömbös vagyok

megújuló közterületek

nem tudom / közömbös vagyok

egyre több rendezvény

nem tudom / közömbös vagyok

megváltozó funkciók az üzlethelyiségekben

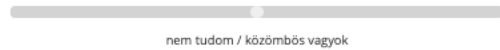
nem tudom / közömbös vagyok

A következő blokkban a kérdések a Bartók Béla út tulajdonságaira és az Ön tapasztalataira, a jelenlegi állapottal való elégedettségére kérdeznek rá.

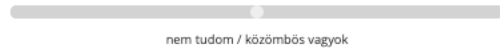
17. Mennyiben ért egyet az alábbi állításokkal?

Ha van véleménye, aktiválja egy kattintással a "csúszkát", majd mozgassa a jelölőt a megfelelő helyre. Ha valamiről mégsem szeretne véleményt mondani, újból kattintással inaktiválhatja a csúszkát! Ha valamiről nincs véleménye, vagy mindegy Önnek, nyugodtan görgessen tovább választadás nélkül!

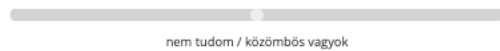
Elégedett vagyok a járdák, gyalogos felületek minőségével.

Elégedett vagyok az utca két oldalán történő átkelési lehetőséggel.

Elégedett vagyok az utca akadálymentességével.

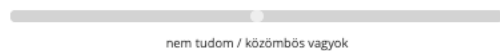
Elégedett vagyok az utca benapozásával.

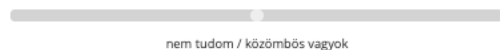
Elégedett vagyok a hulladékátrolók mennyiségével.

Elégedett vagyok köztéri illemlhelyek mennyiségével.

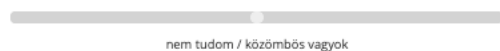
Elégedett vagyok az utcai világítással.

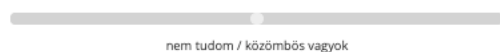
Elégedett vagyok az utcai fasorral.

Elégedett vagyok a utca mentén húzóódó zöldfelületek MENNYISÉGÉVEL.

Elégedett vagyok a utca mentén húzóódó zöldfelületek MINŐSÉGÉVEL.

18. Mely állítások jellemzőek az utca épületeire és közterületeire?

Ha van véleménye, aktiválja egy kattintással a "csúszkát", majd mozgassa a jelölőt a megfelelő helyre. Ha valamiről mégsem szeretne véleményt mondani, újbóli kattintással inaktívváhatja a csúszkát! Ha valamiről nincs véleménye, vagy mindegy Önnek, nyugodtan görgessen tovább választadás nélkül!

szép, régi épületek

nem tudom / közömbös vagyok

leromlott állapotú épületek

nem tudom / közömbös vagyok

jól sikerült épületmegújítások

nem tudom / közömbös vagyok

hangulatos épületek

nem tudom / közömbös vagyok

változatos épületek

nem tudom / közömbös vagyok

jól működő, jól használható terek

nem tudom / közömbös vagyok

környezethez illeszkedő, szépen berendezett utca

nem tudom / közömbös vagyok

változatos szabadterek

nem tudom / közömbös vagyok

rosszul működő közterek

nem tudom / közömbös vagyok

hibásan berendezett köztér

nem tudom / közömbös vagyok

19. Elég védelmet nyújt az utca a különböző évszakokban a környezeti viszontagságok ellen?

Ha van véleménye, aktiválja egy kattintással a "csúszkát", majd mozgassa a jelölőt a megfelelő helyre. Ha valamiről mégsem szeretne véleményt mondani, újbóli kattintással inaktiválhatja a csúszkát! Ha valamiről nincs véleménye, vagy mindegy Önnek, nyugodtan görgessen tovább választadás nélkül!

napvédelem, árnyék

nem tudom / közömbös vagyok

szélvédelem

nem tudom / közömbös vagyok

zajvédelem

nem tudom / közömbös vagyok

20. Mennyiben ért egyet az alábbi állításokkal?

Ha van véleménye, aktiválja egy kattintással a "csúszkát", majd mozgassa a jelölőt a megfelelő helyre. Ha valamiről mégsem szeretne véleményt mondani, újbóli kattintással inaktiválhatja a csúszkát! Ha valamiről nincs véleménye, vagy mindegy Önnek, nyugodtan görgessen tovább választadás nélkül!

Megfelelő a környéken a tájékozódást segítő jelzések, táblák, feliratok minősége.

nem tudom / közömbös vagyok

Megfelelő a környék tisztasága és a közterületek fenntartása.

nem tudom / közömbös vagyok

Megfelelő a környéken az üzletek, vendéglátóhelyek nyitvatartási ideje.

nem tudom / közömbös vagyok

Megfelelő mennyiségű parkolóhely áll rendelkezésre a környéken.

nem tudom / közömbös vagyok

Megfelelő az utcai padok, leülési lehetőség MENNYISÉGE.

nem tudom / közömbös vagyok

Megfelelő az utcai padok, leülési lehetőség MINŐSÉGE.

nem tudom / közömbös vagyok

21. Mennyiben ért egyet az alábbi állításokkal?

Ha van véleménye, aktiválja egy kattintással a "csúszkát", majd mozgassa a jelölőt a megfelelő helyre. Ha valamiről mégsem szeretne véleményt mondani, újbóli kattintással inaktíválhatja a csúszkát! Ha valamiről nincs véleménye, vagy mindegy Önnek, nyugodtan görgessen tovább választadás nélkül!

Megfelelı a Bartók Béla út jelenlegi autós forgalma.

nem tudom / közömbös vagyok

Szükséges a Bartók Béla úton a forgalom további csökkentése.

nem tudom / közömbös vagyok

Fontosnak tartom a kerékpáros közlekedés előnyben részesítését az autóval szemben.

nem tudom / közömbös vagyok

A Bartók Béla úton jelenleg előnyt élvez a kerékpáros és gyalogos közlekedés az autóval szemben.

nem tudom / közömbös vagyok

22. Elégedett a környék földszinti helyiségeiben található funkciók (kereskedelem, szolgáltatások, vendéglátás, stb.) mennyiségével és minőségével?

Ha van véleménye, aktiválja egy kattintással a "csúszkát", majd mozgassa a jelölőt a megfelelő helyre. Ha valamiről mégsem szeretne véleményt mondani, újbóli kattintással inaktíválhatja a csúszkát! Ha valamiről nincs véleménye, vagy mindegy Önnek, nyugodtan görgessen tovább választadás nélkül!

A földszinti helyiségekben található üzletek MENNYISÉGÉVEL.

nem tudom / közömbös vagyok

A földszinti helyiségekben található üzletek MINŐSÉGÉVEL.

nem tudom / közömbös vagyok

23. Ön szerint az utca különböző korosztályok és térhasználat számára kínál lehetőséget?

Ha van véleménye, aktiválja egy kattintással a "csúszkát", majd mozgassa a jelölőt a megfelelő helyre. Ha valamiről mégsem szeretne véleményt mondani, újbóli kattintással inaktíválhatja a csúszkát! Ha valamiről nincs véleménye, vagy mindegy Önnek, nyugodtan görgessen tovább választadás nélkül!

Az utca a különböző korosztályok számára lehetőséget kínál.

nem tudom / közömbös vagyok

Az utca különböző térhasználati lehetőségek számára biztosít helyet.

nem tudom / közömbös vagyok

24. Van-e a környéken olyan meghatározó funkció (áruház, tömegközlekedési eszköz, intézmény, látnivaló stb.) ami Ön szerint sok embert vonz a helyszínre?

- Keresse meg a térképen a helyet!
- Kattintson a térképre, válasszon a felbukkanó lehetőségek közül.
- A végén kattintson a "tovább" felíratra. (A felírat csak akkor jelenik meg, ha bepípálta valamelyik válaszlehetőséget!)
- Ezután új pontot jelölhet meg a térképen az előzőekhez hasonlóan. Ha befejezte, egyszerűen görögessen tovább a következı kérdésre.
- Annyi helyet jelölhet meg, ahányat csak szeretne!

25. Ön szerint a Bartók Béla úti üzletekben a kereslet találkozik a kínálattal? A kínált áru minősége és típusa megfelelő?

Ha van véleménye, aktiválja egy kattintással a "csúszkát", majd mozgassa a jelölőt a megfelelő helyre. Ha valamiről mégsem szeretne véleményt mondani, újból kattintással inaktiválhatja a csúszkát! Ha valamiről nincs véleménye, vagy mindegy Önnek, nyugodtan görögessen tovább válaszadás nélkül!

Kínált áru MINŐSÉGE a keresletnek megfelelő.

Kínált áru TÍPUSA a keresletnek megfelelő.

26. Van olyan vállalkozás, aki ön szerint meghatározó a Bartók Béla úton? (jellemző étterem, fodrász, "sarki fűszeres", galéria, kulturális szervezet)

Kérem, nevezze meg!

27. Mit gondol, elégedett a Bartók Béla úton az alábbiakkal?

Ha van véleménye, aktiválja egy kattintással a "csúszkát", majd mozgassa a jelölőt a megfelelő helyre. Ha valamiről mégsem szeretne véleményt mondani, újbóli kattintással inaktívváhatja a csúszkát! Ha valamiről nincs véleménye, vagy mindegy Önnek, nyugodtan görgessen tovább választás nélkül!

A földszinti helyiségek esztétikai kialakításával.

nem tudom / közömbös vagyok

A portálokon megjelenő feliratok, cégérek minőségével.

nem tudom / közömbös vagyok

Az üzletek és épületek bejárataival.

nem tudom / közömbös vagyok

Az utcai teraszok MINŐSÉGÉVEL.

nem tudom / közömbös vagyok

Az utcai teraszok MENNYISÉGÉVEL.

nem tudom / közömbös vagyok

28. Melyik portál mellett sétál el szívesebben az utcán?

Többet is megjelölhet!

1.

2.

3.

☐ 1. portál

☐ 2. portál

☐ 3. portál

29. Az Ön házának közös képviselője megfelelően foglalkozik-e az épület állagával, karbantartásával, fejlesztésével?

Ha van véleménye, aktiválja egy kattintással a "csúszkát", majd mozgassa a jelölőt a megfelelő helyre. Ha valamiről mégsem szeretne véleményt mondani, újbóli kattintással inaktiválhatja a csúszkát! Ha valamiről nincs véleménye, vagy mindegy Önnek, nyugodtan görgessen tovább válaszáadás nélkül!

nem tudom / közömbös vagyok

NÉHÁNY KÉRDÉS ÖNRŐL

A kérdőív eredményének statisztikai elemzését nagyban segíti, ha megválaszol néhány Önre vonatkozó kérdést.

30. Születési éve

Kérjük számmal, pont vagy egyéb írásjel nélkül adja meg születési évét! (pl.: 1953)

31. Neme

☐ nő

☐ férfi

32. Lakhelye irányítószáma

Kérjük, számmal, pont vagy egyéb írásjel nélkül adja meg lakhelye irányítószámát! (pl.: 1052)

33. Mi igaz Önre?

Kérjük, válasszon az alábbi lehetőségek közül! Több választ is meg tud jelölni!

- ☐ Tanuló vagyok
- ☐ Kötött munkaidőben dolgozom
- ☐ Kötetlen munkaidőben dolgozom
- ☐ Nem dolgozom
- ☐ A környéken lakom
- ☐ A környéken dolgozom
- ☐ A környéken tanulok
- ☐ Kisgyermekkel otthon vagyok
- ☐ Nyugdíjas vagyok
- ☐ Van kiskorú gyerekem
- ☐ Van kiskorú unokám
- ☐ Kutyatartó vagyok
- ☐ Közlekedés során szükségem van akadálymentes környezetre
- ☐ Szeretek sportolni
- ☐ Szeretek a szabadban lenni
- ☐ Legfeljebb általános iskolát végeztem
- ☐ Legfeljebb középiskolát végeztem
- ☐ Egyetemet vagy főiskolát végeztem

BEKÜLDÖM

M8 – HELYI VÁLLALKOZÓI KÉRDŐÍV

BARTÓK BÉLA ÚT - VÁLLALKOZÓI KÉRDŐÍV

KEDVES VÁLASZADÓ! ÜDVÖZLÖM KUTATÁSOM KÉRDŐÍVEZŐ OLDALÁN!

Szerdahelyi-Németh Klára vagyok, a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem (korábbi Szent István Egyetem) Tájépítészeti és Tájökológiai Doktori Iskolájának hallgatója. Doktori kutatásomban az élhető városi utcák ismérveit vizsgálom. Jelen kérdőívben a helyi VÁLLALKOZÁSOKAT, környéken dolgozókat kérdezem a Bartók Béla út Szent Gellért tér és Móricz Zsigmond körtér közti szakaszáról, illetve annak környékéről. Válaszai segítenek megérteni a Bartók Béla út ezen szakaszán a jelenlegi térhasználatot, illetve segítenek feltárni a jövőbeli fejlesztési lehetőségeket.

A környékbeli LAKOSSÁGOT egy másik kérdőívben kérdezem, mely az alábbi linken elérhető.
<https://www.kozossegitervezes.hu/dialogs/bartok-bela-ut-vizsgalata/questionnaire/answers/new>

A kérdőív kitöltése anonim, körülbelül 5 percet vesz igénybe. Köszönöm, hogy válaszaival segíti a kutatásomat!

1. Vállalkozása melyik csoportba tartozik? *

- ☐ kereskedelem
- ☐ vendéglátás
- ☐ szolgáltatás
- ☐ kultúra
- ☐ Egyéb...

2. Mıóta mőködik vállalkozása ezen a helyen? *

- ☐ kevesebb, mint egy éve
- ☐ legalább két éve
- ☐ legalább öt éve
- ☐ legalább tizenöt éve
- ☐ több, mint húsz éve
- ☐ több, mint harminc éve

3. Hány négyzetméteres helyiségben mőködik a vállalkozása? *

Rövid szöveges válasz

4. Az Ön helyisége jelenleg mikor tart nyitva?

Hosszú szöveges válasz

5. Van olyan vállalkozás, aki Ön szerint meghatározó a Bartók Béla úton? Nevezze meg! (jellemző étterem, fodrász, "sarki fűszeres", galéria, kulturális szervezet)

Hosszú szöveges válasz

6. Vannak-e működő formális, informális hálózatok, utca-menedzsment szervezet a Bartók Béla *
úton?

- ☐ van egyesület, tagja vagyok
- ☐ van alapítvány, tagja vagyok
- ☐ van informális együttműködés, tagja vagyok
- ☐ van utcamenedzsment szervezet, tagja vagyok
- ☐ tudok szervezetekről, de egyiknek sem vagyok tagja
- ☐ nem tudok szervezetről és nem is vagyok tag

7. Milyen a szervezetek és az önkormányzat közötti együttműködés?

- ☐ jó az önkormányzattal való együttműködés
- ☐ nem túl jó az önkormányzattal való együttműködés
- ☐ nincs kapcsolat az önkormányzattal

8. Az utca, környék rendelkezik közös marketinggel? A különböző szereplők együttesen vagy *
külön-külön népszerűsítik tevékenységüket és a látogatóknak szánt lehetőségeket?

- ☐ saját marketing tevékenységet végzünk
- ☐ közösen szervezzük több vállalkozással összefogva a marketing tevékenységet
- ☐ az utca rendelkezik saját arculattal, közös marketing tevékenységgel, melyet mi is támogatunk
- ☐ nem támogatjuk a közös marketing tevékenységet

9. Milyen tulajdonú az üzlethelyiség, melyben vállalkozása működik?

- ☐ önkormányzati tulajdon
- ☐ magánbérlemény
- ☐ társasházi bérlemény
- ☐ saját tulajdon

10. Körülbelül hány vásárló, vendég, ügyfél fordul meg a helyiségében naponta?

Rövid szöveges válasz

11. Ön szerint kiegyensúlyozott a nagy kereskedelmi láncok és a független vállalkozások jelenléte az utcában?

	1	2	3	4	5	
nem kiegyensúlyozott	☐	☐	☐	☐	☐	kiegyensúlyozott

12. Van-e jövőkép, stratégia a Bartók Béla út fejlesztéséről?

- ☐ igen van, támogatom
- ☐ nem tudok róla
- ☐ igen van, de nem értek vele egyet
- ☐ nincs

13. Elégedett a környék tisztaságával és a közterületek fenntartásával?

	1	2	3	4	5	
nem elégedett	☐	☐	☐	☐	☐	teljes mértékben elégedett

14. Elégedett a Bartók Béla úton az üzletportálok esztétikai kialakításával?

	1	2	3	4	5	
nem elégedett	☐	☐	☐	☐	☐	teljes mértékben elégedett

15. Elégedett a portálokon megjelenő feliratok, cégérek minőségével?

	1	2	3	4	5	
nem elégedett	☐	☐	☐	☐	☐	elégedett

16. Az Ön által használt/tulajdonolt helyiség Ön szerint akár több különböző funkcióra is alkalmas lenne? (kereskedelem, vendéglátás, kultúra)

	1	2	3	4	5	
nem alkalmas	☐	☐	☐	☐	☐	alkalmas

17. Ön szerint megfelelő mennyiségű parkolóhely van a környéken?

	1	2	3	4	5	
nem megfelelő	☐	☐	☐	☐	☐	megfelelő

18. Van az utcán terasza?

☐ igen

☐ nem

19. Amennyiben egy dolgot változtathatna a saját üzlethelyisége, vagy az utca paraméterein, mi lenne az? (több fa, nagyobb helyiség, több parkoló, stb.)

Hosszú szöveges válasz

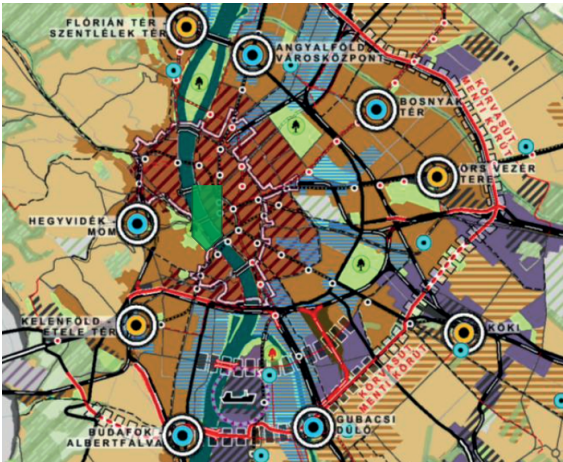
20. Van-e házban közös képviselet, megfelelően foglalkozik-e az épület állagával, karbantartásával, fejlesztésével?

	1	2	3	4	5	
nem elégedett	☐	☐	☐	☐	☐	elégedett

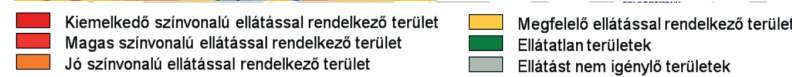
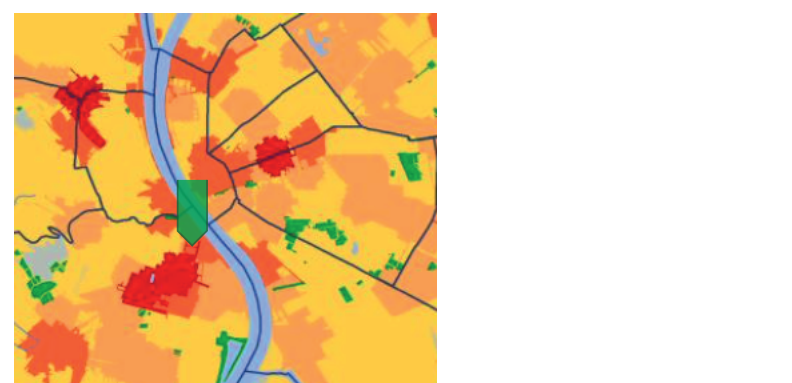
M9 – HELYSZÍNI VIZSGÁLATOK

KTE1 - VÁROSON BELÜLI JÓ POZÍCIÓ

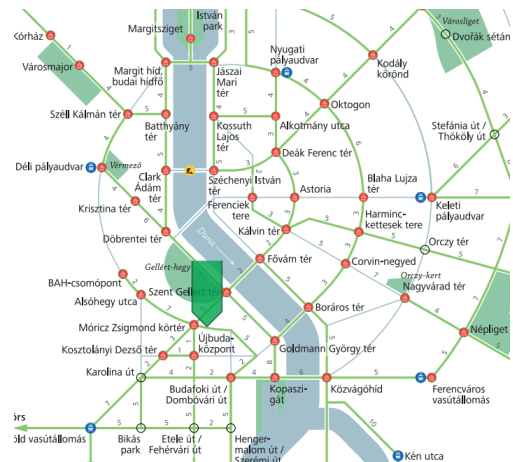
városon belüli központi lokáció, tömegközlekedési ellátottság, kerékpáros kapcsolatok

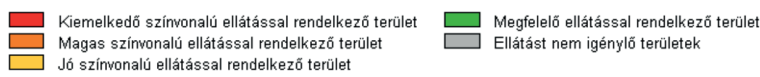
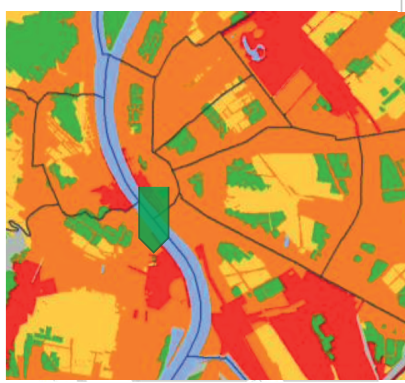
Vizsgálati helyszín elhelyezkedése a funkcionális szerkezetben TSZT, 2021.

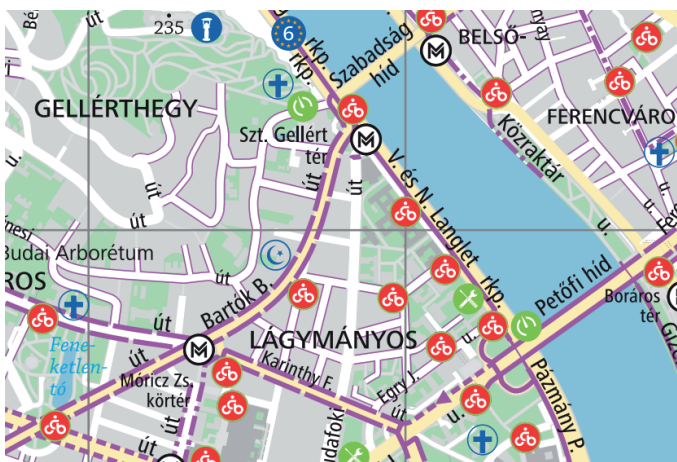
Közösségi közlekedési potenciál TSZT, 2021.

Budapest kerékpáros hálózata, BKK, 2021.

Közúti közlekedési potenciál TSZT, 2021.

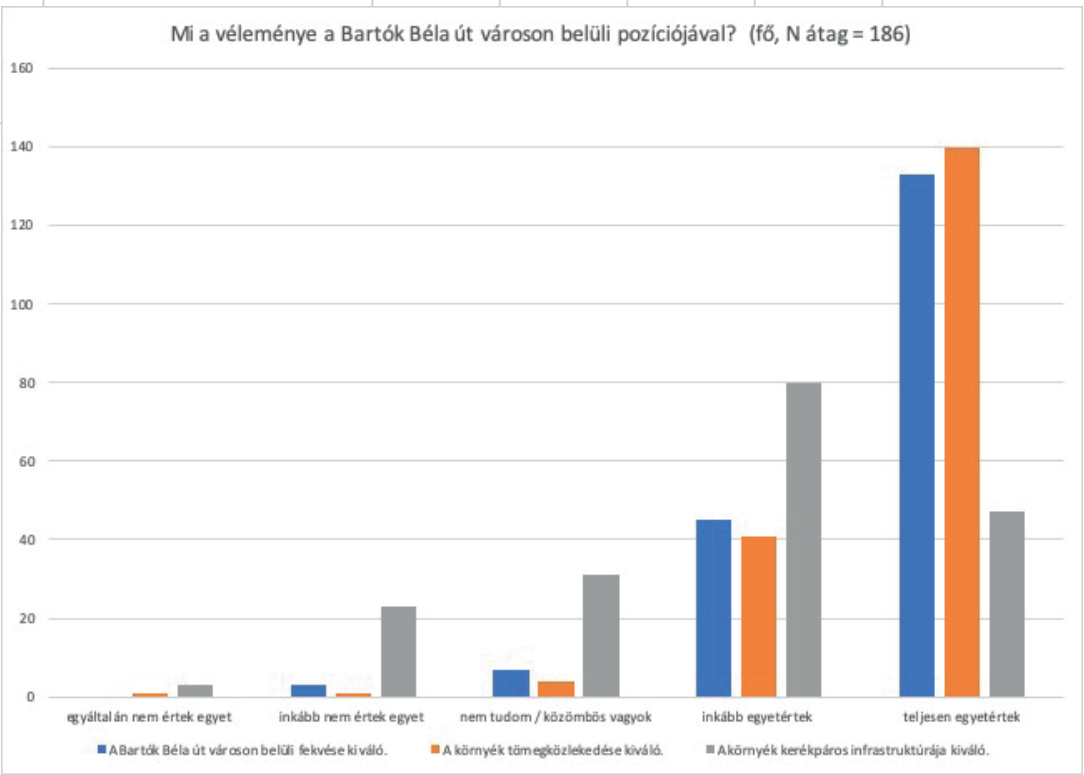

Budapest kerékpáros hálózata, BKK, 2021.

Kritérium	Kód	Kritérium részlet	I. vizsgálatimód szer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	sorszám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás[1]
Városon belüli jó pozíció	KTE1	városon belül központi lokáció	hálózati kapcsolatok ábrázolása, TSZT	A helyszín fekvése megfelelő, a budai belváros szívében, a Duna-parthoz közeli, frekventált utca. A közösségi közlekedési kapcsolat és a kerékpáros infrastruktúra minősége egyaránt kielégítő, azonban a környék kerékpáros infrastruktúráját még lehetne fejleszteni	kérdőív	1	Mi a véleménye a Bartók Béla út városban belüli pozíciójával? Mennyiben ért egyet az alábbi állításokkal?	Városon belüli jó pozíció: Inkább nem ért egyet: (93%, N=188)	1
		tömegközlekedési ellátottság					Tömegközlekedés kiváló: Inkább igen (96%, N=187)	1	
		kerékpáros kapcsolat minősége					Kerékpáros infrastruktúra kiváló: Inkább igen (67%, N=184)	0,9	
									0.96=96%[2]

[1] Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.

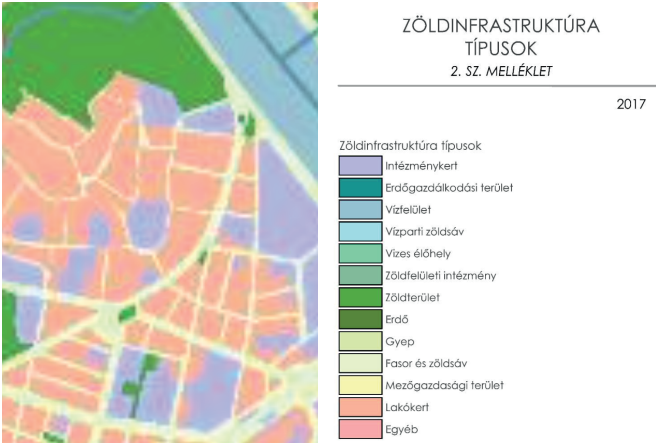
[2] 96%-ban alátámasztják a lakossági válaszok a hálózati kapcsolatok elemzését.

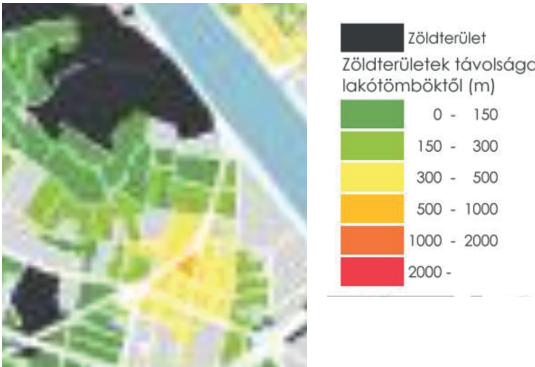
1. Mi a véleménye a Bartók Béla út városban belüli pozíciójával? Mennyiben ért egyet az alábbi állításokkal?	egyáltalán nem értek egyet	inkább nem értek egyet	nem tudom / közömbös vagyok	inkább egyetértek	teljesen egyetértek
A Bartók Béla út városban belüli fekvése kiváló.	0	3	7	45	133
A környék tömegközlekedése kiváló.	1	1	4	41	140
A környék kerékpáros infrastruktúrája kiváló.	3	23	31	80	47

KTE2 - JÓ KAPCSOLAT A VÁROSI ZÖLDINFRASTRUKTÚRA RENDSZERÉHEZ, SZABAD TEREK RENDSZERÉHEZ

városi zöldinfrastruktúrához való kapcsolat, környékbeli zöldterületek látogatottsága, kihasználtsága, zöldterületek használatának célja

Zöldinfrastruktúra típusok a vizsgált területen, Budapest zöldfelületi rendszer koncepció, 2017.

Zöldterületek távolsága a lakótömböktől a vizsgált területen, Budapest zöldfelületi rendszer koncepció, 2017.

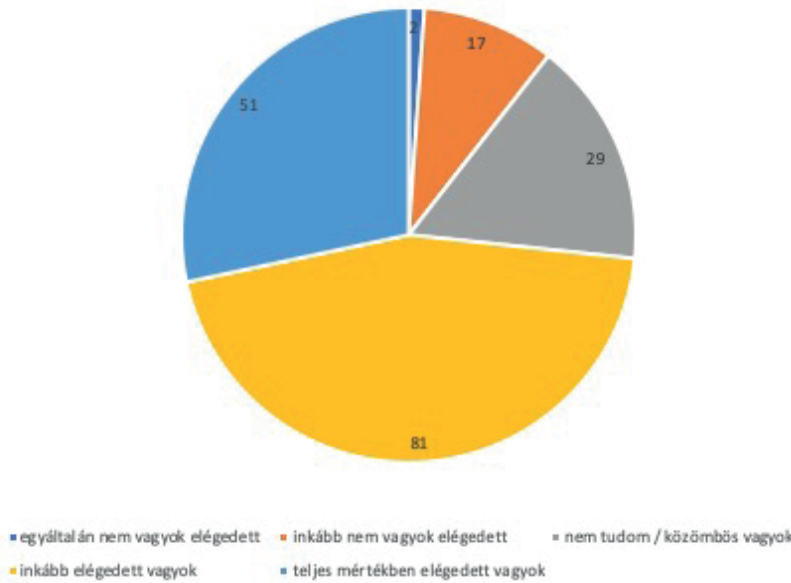
Zöldfelületi rendszer vizsgálata, Újbuda ITS, 2015.

Kritérium	Kód	Kritérium részlet	I. vizsgálatimódszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	sorszám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás[1]
Jó kapcsolat a városi zöldinfrastruktúra rendszeréhez, szabadterek rendszeréhez	KTE2	városi zöldinfrastruktúrához való kapcsolat	hálózati kapcsolatok ábrázolása, Radó Dezső Terv	A célterület kapcsolata a városi zöldinfrastruktúra rendszeréhez igen jó. A célterülettől északra a Gellért-hegy és a Duna könnyen elérhető, dél-nyugat felé a Feneketlen-tó gyalogos távolságban fekszik.	kérdőív	2,3,4	Elégedett a környék gyalogosan elérhető zöldfelületeivel? Mely zöldterületeket, parkokat látogatja a környéken? Milyen céllal látogatja a környékbeli parkokat?	Környékbeli, gyalogosan elérhető zöldfelületekkel: Inkább elégedett: (73%, N=180)	1
0.1=100%[2]									
[1] Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.									
[2] 100%-ban alátámasztják a lakossági válaszok a hálózati kapcsolatok elemzését.									

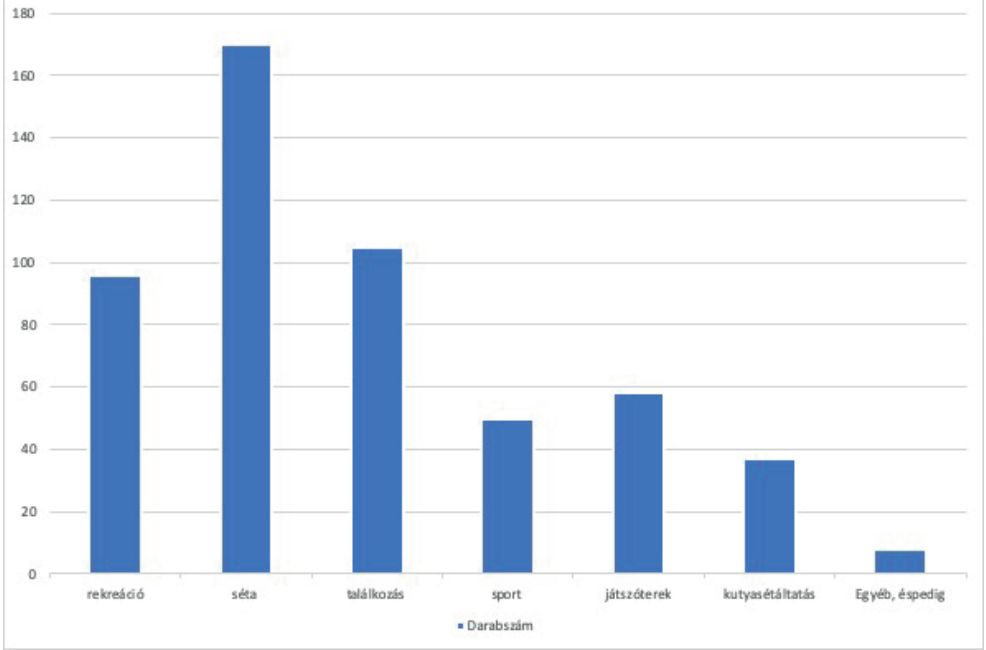
3. Elégedett a környék gyalogosan elérhető zöldfelületeivel?	egyáltalán nem vagyok elégedett	inkább nem vagyok elégedett	nem tudom / közömbös vagyok	inkább elégedett vagyok	teljes mértékben elégedett vagyok
	2	17	29	81	51

4. Milyen céllal látogatja a környékbeli parkokat?	Darabszám
rekreáció	96
séta	170
találkozás	105
sport	50
játszóterek	58
kutyasétáltatás	37
Egyéb, éspedig	8

Elégedett a környék gyalogosan elérhető zöldfelületeivel? (fő, N=180)

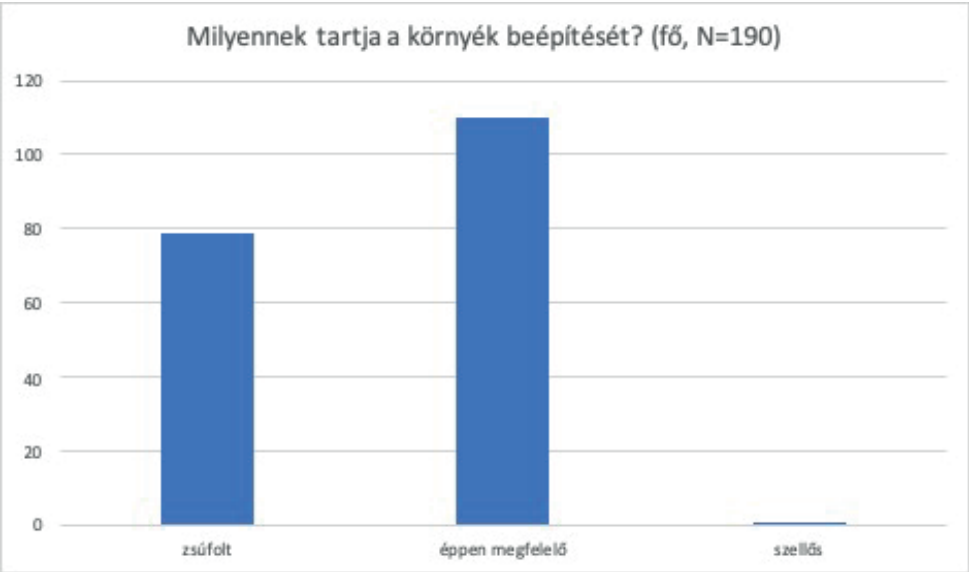

Milyen céllal látogatja a környékbeli parkokat? (fő, N=189)

KTE3 - MEGFELELŐ SŰRŰSÉG

beépítési sűrűsége, szintterületi mutató, beépítés típusa

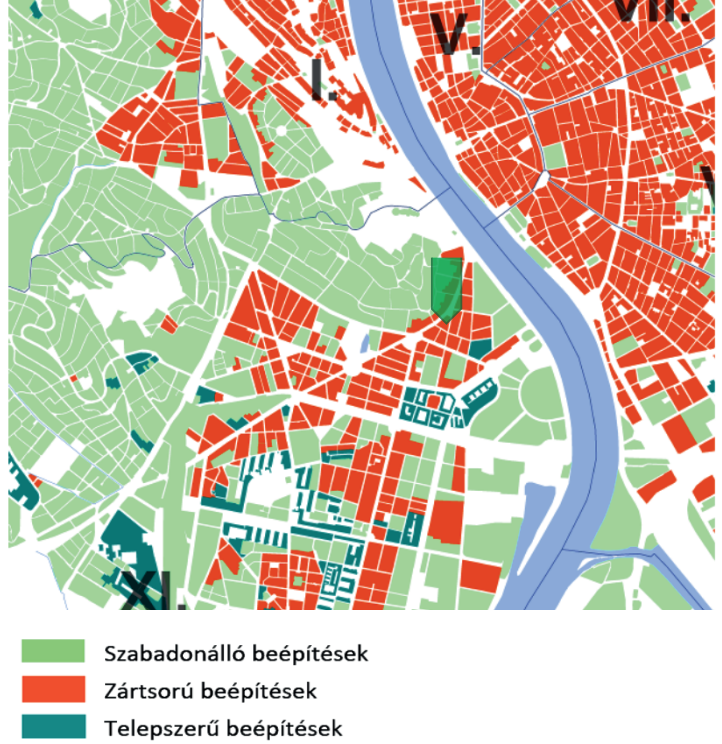
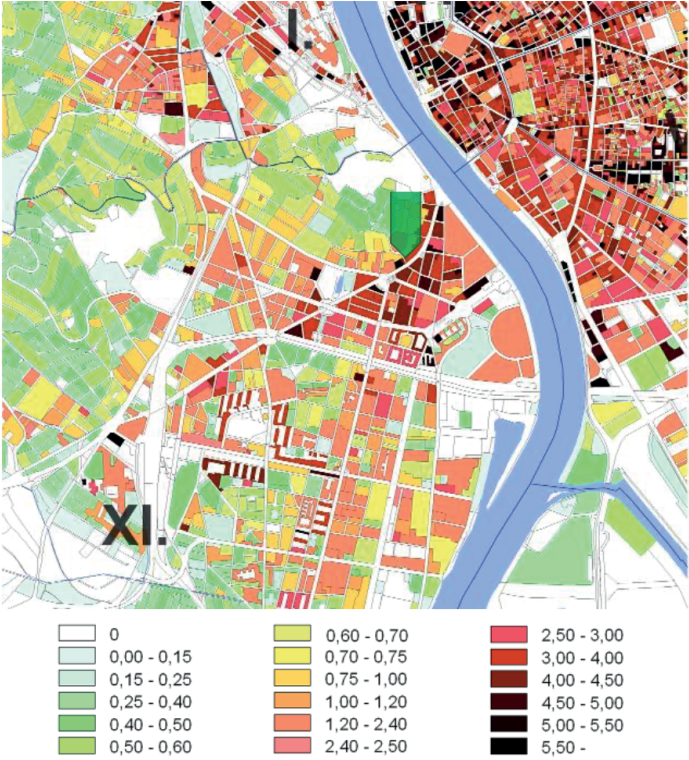
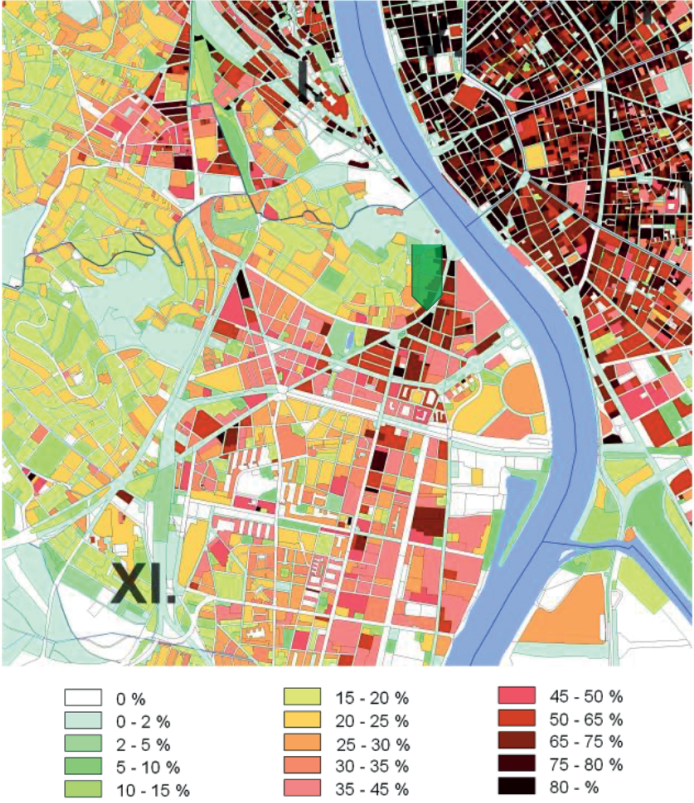
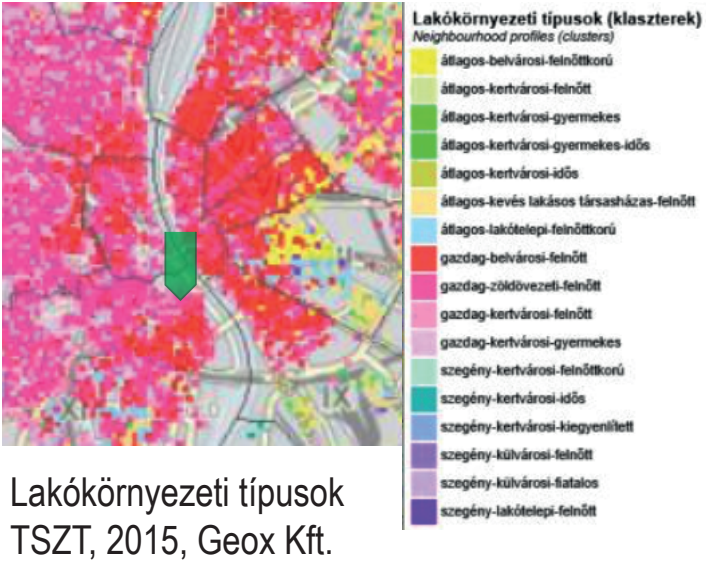

5. Milyennek tartja a környék beépítését?	Darabszám
zsúfolt	79
éppen megfelelő	110
szellős	1

Kritérium	Kód	Kritérium részlet	I. vizsgálatimódszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	sorszám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás[1]
Megfelelő sűrűség	KTE3	beépítési sűrűség		A Bartók Béla út menti tömbökben zárt sorú, zárt udvaros beépítés a jellemző, északnyugat felé, illetve az egyetemi tömbökben a beépítés lazul, szabadonálló beépítésbe vált. A szintterületi mutató a Bartók Béla út menti tömbökben magas, 2,5-4,5 között ingadozik, míg a beépítési sűrűség fellazulásával a Gellért-hegy irányában 0,75 körüli értékre csökken.	kérdőív	5	Milyennek tartja a környék beépítését?	Környék beépítési sűrűsége éppen megfelelő: (58%, N=190)	0,8
									0,8=80%[2]

[1] Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.

[2] 80%-ban alátámasztják a lakossági válaszok a tervi mutatók elemzését.

KTH4 - VEGYES FUNKCIÓJÚ TERÜLETEK ÉS KOMPAKT TERÜLETHASZNÁLAT

területhasználat, gyalogos távolságban (300m) elérhető funkciók

6. Milyen szolgáltatásokat és milyen gyakran vesz igénybe a környéken?	soha nem veszem igénybe	ritkán	havonta	hetente	naponta
egészségügyi szolgáltatás (gyógyszertár, magánrendelő, optika, halláscentrum)	15	59	74	31	5
szépségipar (fodrászat, kozmetika)	62	59	59	3	0
sport (sport, fitness)	53	52	19	40	12
szálloda (szálloda, airbnb, kollégium)	168	12	0	2	0
kisipari szolgáltatások (cipész, órás, mobil telefon szervíz, ötvös)	29	90	43	16	2
pénzügyi szolgáltatás, biztosító	33	91	41	15	3
ingatlanközvetítő	161	17	1	1	0
iroda (iroda, közösségi iroda)	123	28	6	7	13
közösségi szolgáltatás	55	46	29	23	11
egyéb::Egyéb, éspedig	47	8	9	11	7

7. Milyen vendéglátóhelyeket és milyen gyakran vesz igénybe a környéken?	soha nem veszem igénybe	ritkán	havonta	hetente	naponta
étterem	14	51	53	52	6
kávézó	15	41	37	72	15
kifőzde	51	44	31	45	6
bisztró	34	53	38	34	6
pékiség	7	26	20	87	38
gyorsétterem	39	56	45	39	1
kulturális kávézó	25	54	49	34	8
kocsm	54	49	34	36	5
cukrászda	25	49	54	48	2

8. Milyen üzletekben és milyen gyakran vásárol a környéken?	soha nem veszem igénybe	ritkán	havonta	hetente	naponta
élelmiszer	2	8	14	79	81
drogéria	10	18	68	83	2
divat (ruházat, cipő, kiegészítő)	18	89	65	9	0
szakboltok (bútor, barkács, kreatív, fotózás,)	34	91	48	6	0
design (lakberendezés, design, kézműves)	62	90	20	4	0
elektronikai cikkek	35	123	19	4	0
könyv	20	78	66	17	3
játék	63	82	25	5	0
ajándék	33	106	33	6	1
ékszer	117	58	2	1	0
állat - eledel	128	17	18	15	0
virág	34	98	34	10	2
antikvitás	141	30	4	3	0
egyéb::Egyéb, éspedig	60	8	6	4	1

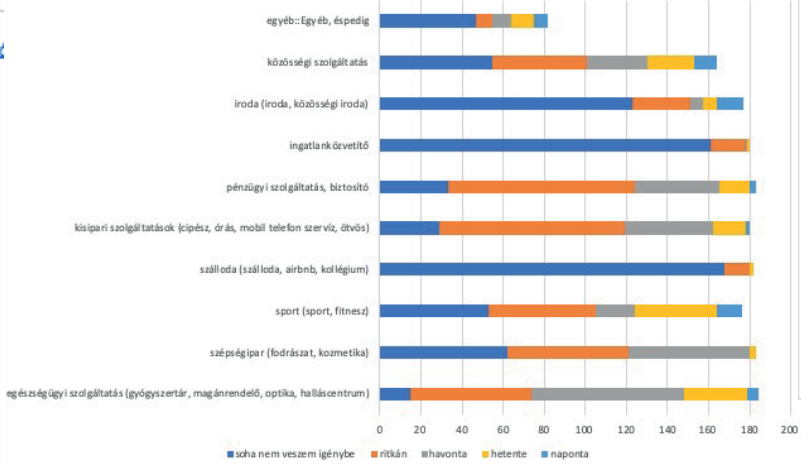
9. Milyen kulturális helyszíneket és milyen gyakran látogat a környéken?	soha nem veszem igénybe	ritkán	havonta	hetente	naponta
múzeum	73	83	9	2	0
galéria, kiállítótér	58	88	29	4	0
könyvtár	91	53	19	11	0
színház	69	80	21	1	1
mozi	50	82	34	3	0
közösségi ház	106	46	9	6	0
műterem, stúdió	113	44	7	5	1
egyéb rendezvényhelyszín	49	43	19	6	1

Kritérium	Kód	Kritérium részlet	I. vizsgálatimódszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	sorszám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás[1]
Vegyes funkciójú területek és kompakt területhasználat	KTH4	területhasználat, gyalogos távolságban (300m) elérhető funkciók	300 méteres körzetben megjelenő funkciók, kompakt területhasználat, TSZT	A terület vegyes funkciójú terület, ahol a helyi alapszolgáltatások, alapfokú intézmények gyalogos távolságban elérhetők. Az utca 300 méteres körzetében számos funkció erősíti a kompakt területhasználatot.	kérdőív	6,7,8,9,10	Milyen szolgáltatásokat/vendéglátóhelyeket/üzleteket/kulturális helyszíneket/intézményeket és milyen gyakran vesz igénybe/látogat a környéken?	A vizsgálat alapján megállapítható, hogy a Bartók Béla úton a minőségi vendéglátóhelyek és szolgáltatások a népszerűbbek, a környékbeliek között jellemző a kulturális helyszínek látogatása. Napi és heti vásárlások tekintetében az élelmiszer és drogéria a meghatározók, míg a havi vásárlások terepén megjelenik a divatcikk, a könyv és a szakboltok kínálata.	1
									1=100%[2]

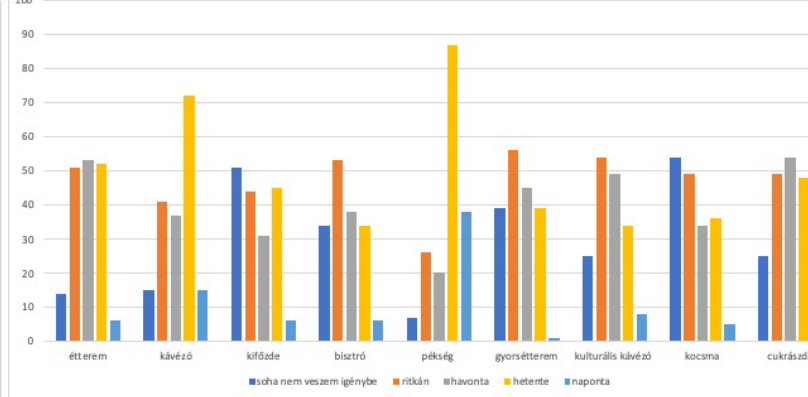
[1] Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.

[2] 100%-ban alátámasztják lakossági válaszok a tervi mutatóelemzését.

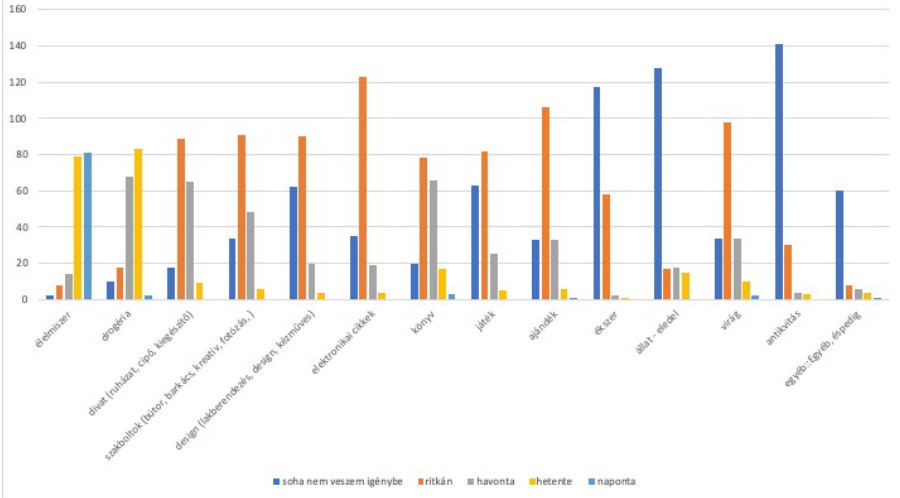
6. Milyen szolgáltatásokat és milyen gyakran vesz igénybe a környéken? (fő, N átlag=161)

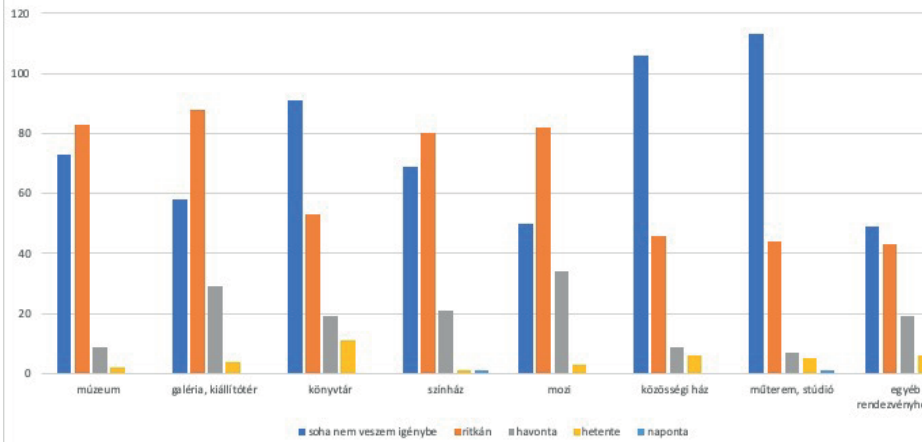
7. Milyen vendéglátóhelyeket és milyen gyakran vesz igénybe a környéken? (fő, N átlag=175)

8. Milyen üzletekben és milyen gyakran vásárol a környéken? (fő, N átlag=172)

9. Milyen kulturális helyszíneket és milyen gyakran látogat a környéken? (fő, N átlag=164)

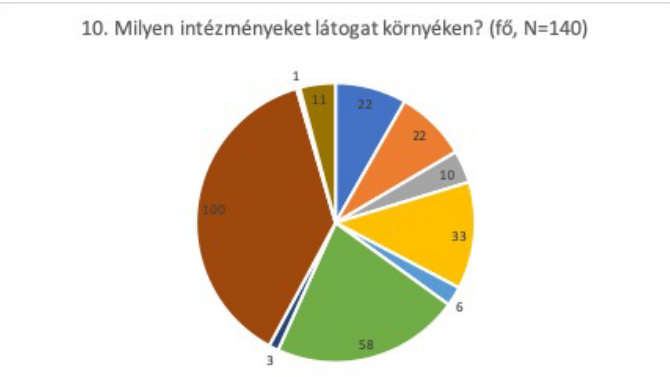
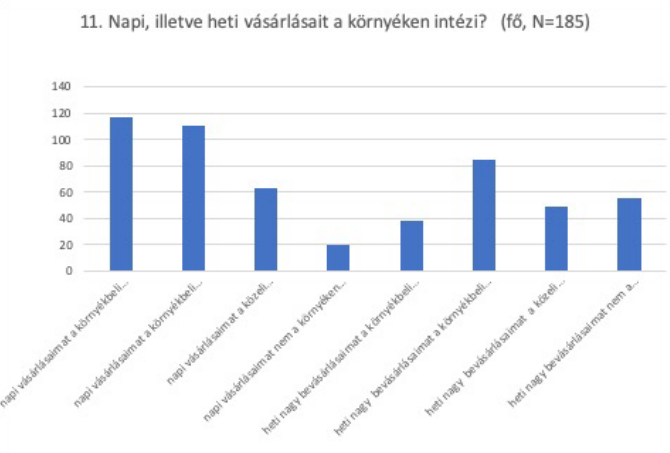

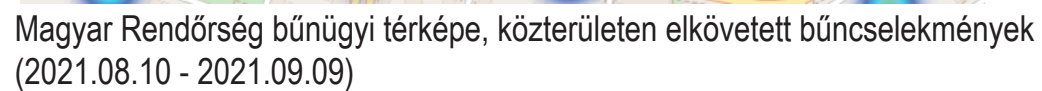
KTH4 - VEGYES FUNKCIÓJÚ TERÜLETEK ÉS KOMPAKT TERÜLETHASZNÁLAT

területhasználat, gyalogos távolságban (300m) elérhető funkciók

11. Napi, illetve heti vásárlásait a környéken intézi?	(fő)
napi vásárlásaimat a környékbeli üzlethelyiségekben intézem (zöldséges, élelmiszerbolt)	117
napi vásárlásaimat a környékbeli hipermarketekben végzem (Lidl, Spar)	111
napi vásárlásaimat a közeli bevásárlóközpontban intézem (Allée)	63
napi vásárlásaimat nem a környéken végzem	20
heti nagy bevásárlásaimat a környékbeli üzlethelyiségekben végzem (zöldséges, élelmiszerbolt)	38
heti nagy bevásárlásaimat a környékbeli hipermarketekben végzem (Lidl, Spar)	85
heti nagy bevásárlásaimat a közeli bevásárlóközpontban intézem (Allée)	49
heti nagy bevásárlásaimat nem a környéken végzem	56
10. Milyen intézményeket látogat környéken?	(fő)
óvoda	22
iskola	22
gimnázium	10
egyetem	33
kollégium	6
templom	58
imaház	3
rendelőintézet	100
idősek otthona	1
Egyéb, éspedig	11

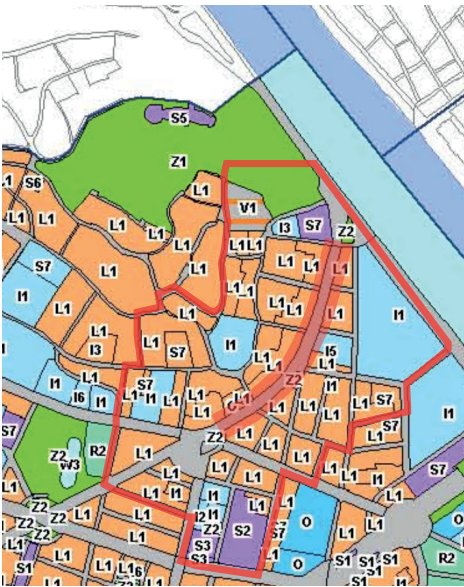
12. Mennyire érzi magát biztonságban a környéken?	egyáltalán nem	inkább nem	nem tudom	inkább igen	teljes mértékben
	1	8	21	79	77

13. Ha kevésbé tartja biztonságosnak a környéket, annak mi az oka?	Darabszám
nem átlátható homlokzatok	2
kevés járókelő az utcán	2
kihalt környék	1
veszélyesnek látszó emberek a környéken	73
nem megfelelően kivilágított utca	20
Egyéb, éspedig	29

KTH6 - HELYIDENTITÁS, FÖLDSZINTI HELYISÉGEKET HASZNÁLÓ LAKÓKÖZÖNSÉG, LAKÓ FUNKCIÓ JELENLÉTE

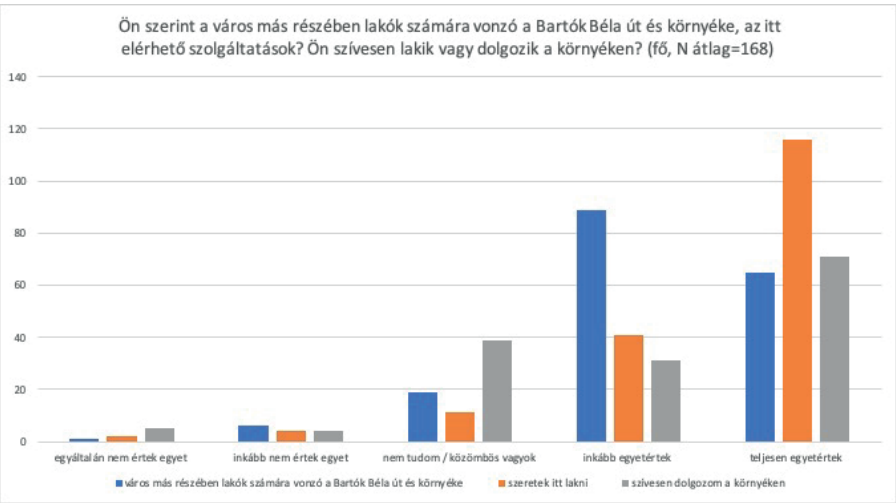
helyidentitás, lakó funkció jelenléte, földszinti helyiségeket használó lakóközönség, kedvenc helyek

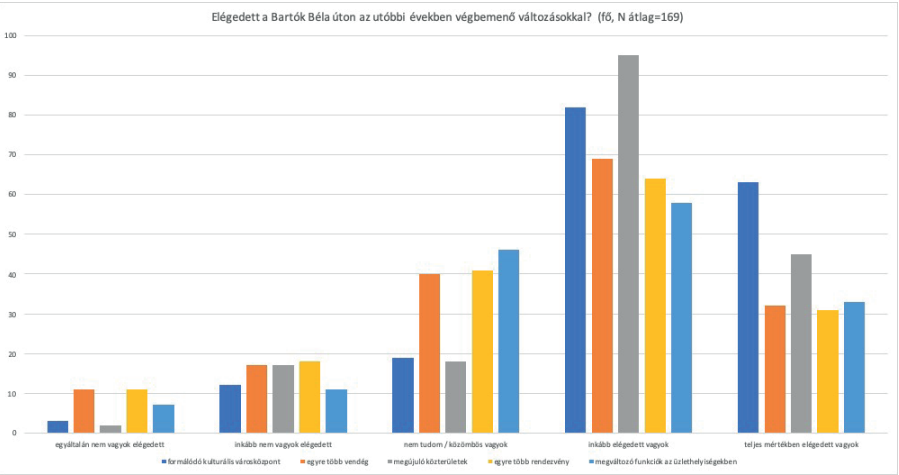
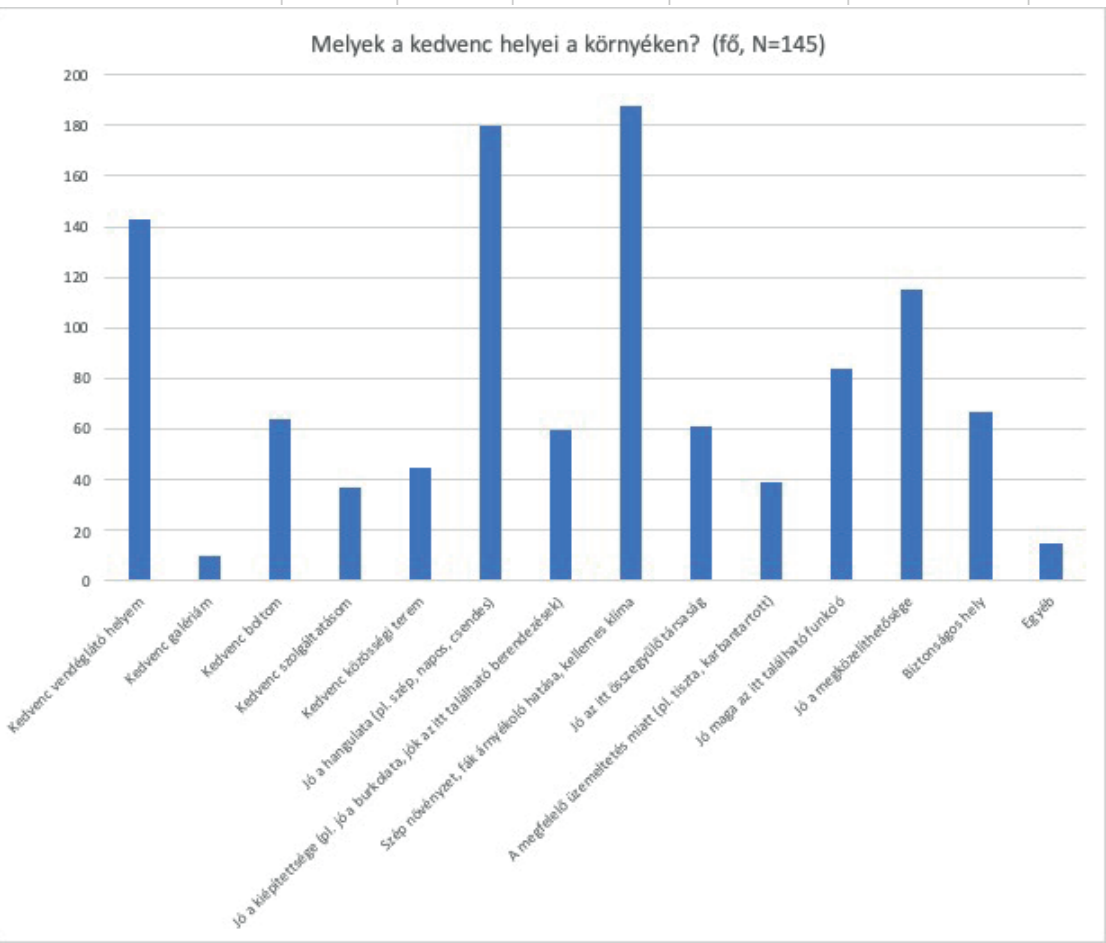
Jelmagyarázat:

- Lakóterületek
- Intézményi területek
- Irodaterületek
- Kereskedelmi, szolgáltató területek
- Többfunkciós városias területek
- Gazdasági területek
- Rekreációs területek
- Különleges területek
- Városüzemeltetési területek
- Közlekedési területek
- Rekreációs célú zöldfelületek területei
- Természetközeli zöldfelületek területei
- Vízfelületek területei
- Mezőgazdasági terület
- Használaton kívüli területek

A környéken jellemző területhasználat, ITS, 2015.

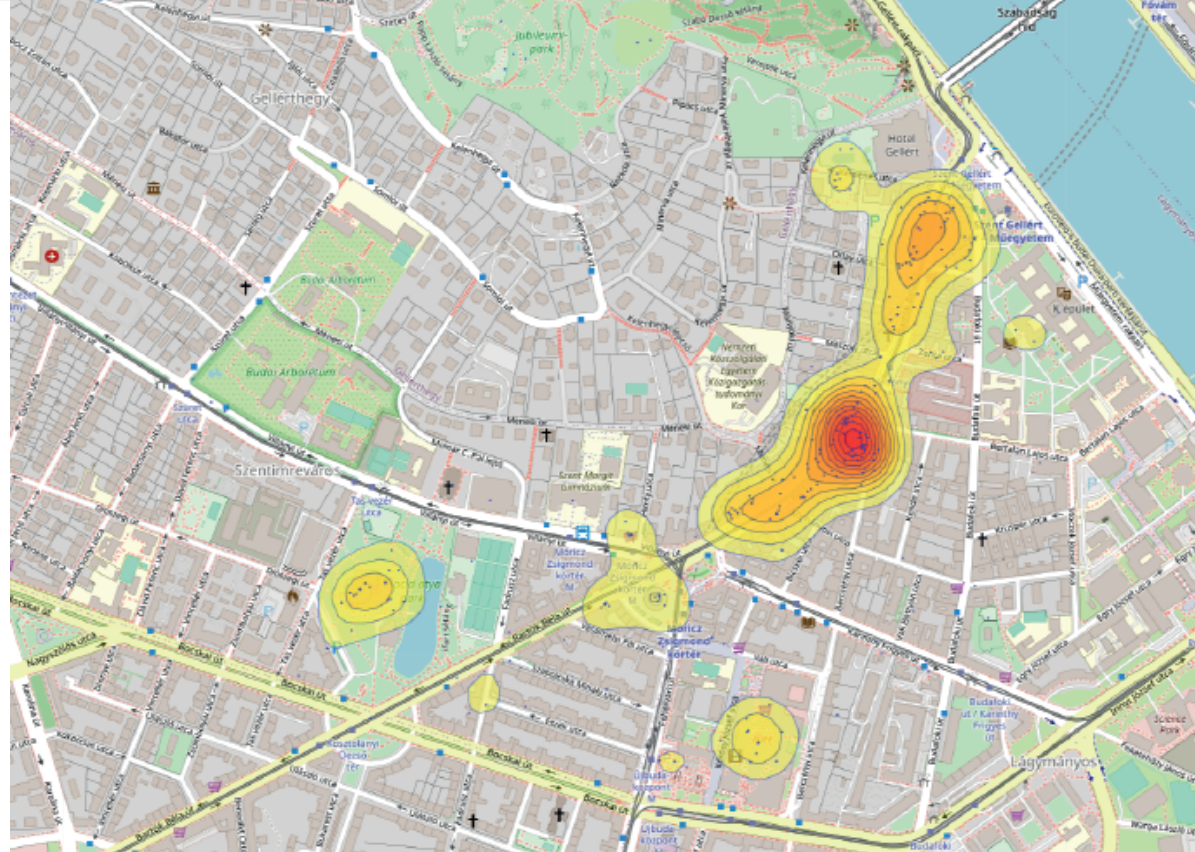
15. Ön szerint a város más részében lakók számára vonzó a Bartók Béla út és környéke, az itt elérhető szolgáltatások? Ön szívesen lakik vagy dolgozik a környéken?	egyáltalán nem értek egyet	inkább nem értek egyet	nem tudom / közömbös vagyok	inkább egyetértek	teljesen egyetértek
város más részében lakók számára vonzó a Bartók Béla út és környéke	1	6	19	89	65
szeretek itt lakni	2	4	11	41	116
szívesen dolgozom a környéken	5	4	39	31	71

16. Elégedett a Bartók Béla úton az utóbbi években végbemenő változásokkal?	egyáltalán nem vagyok elégedett	inkább nem vagyok elégedett	nem tudom / közömbös vagyok	inkább elégedett vagyok	teljes mértékben elégedett vagyok
formálódó kulturális városközpont	3	12	19	82	63
egyre több vendég	11	17	40	69	32
megújuló közterületek	2	17	18	95	45
egyre több rendezvény	11	18	41	64	31
megváltozó funkciók az üzlethelyiségekben	7	11	46	58	33

KTH6 - HELYIDENTITÁS, FÖLDSZINTI HELYISÉGEKET HASZNÁLÓ LAKÓKÖZÖNSÉG, LAKÓ FUNKCIÓ JELENLÉTE

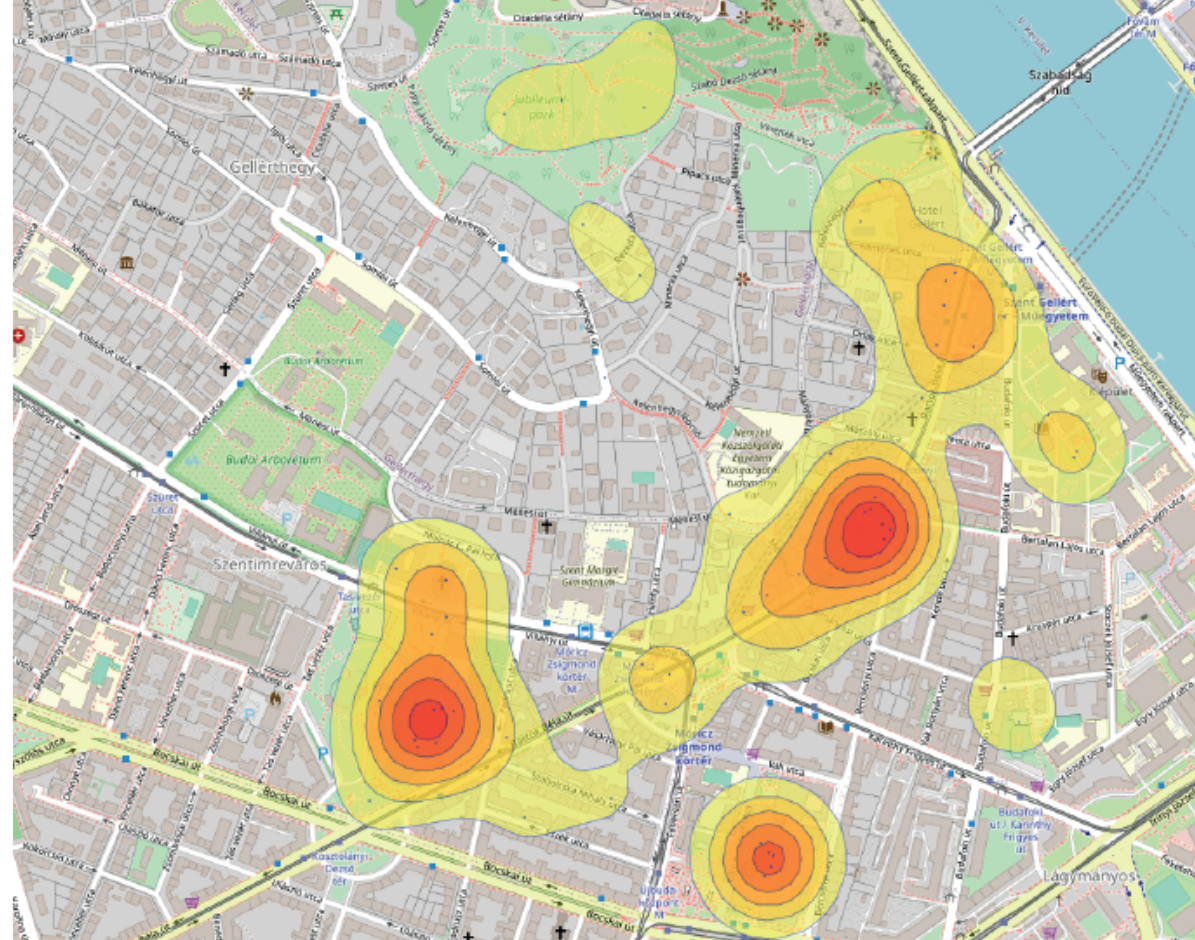
helyidentitás, lakó funkció jelenléte, földszinti helyiségeket használó lakóközönség, kedvenc helyek

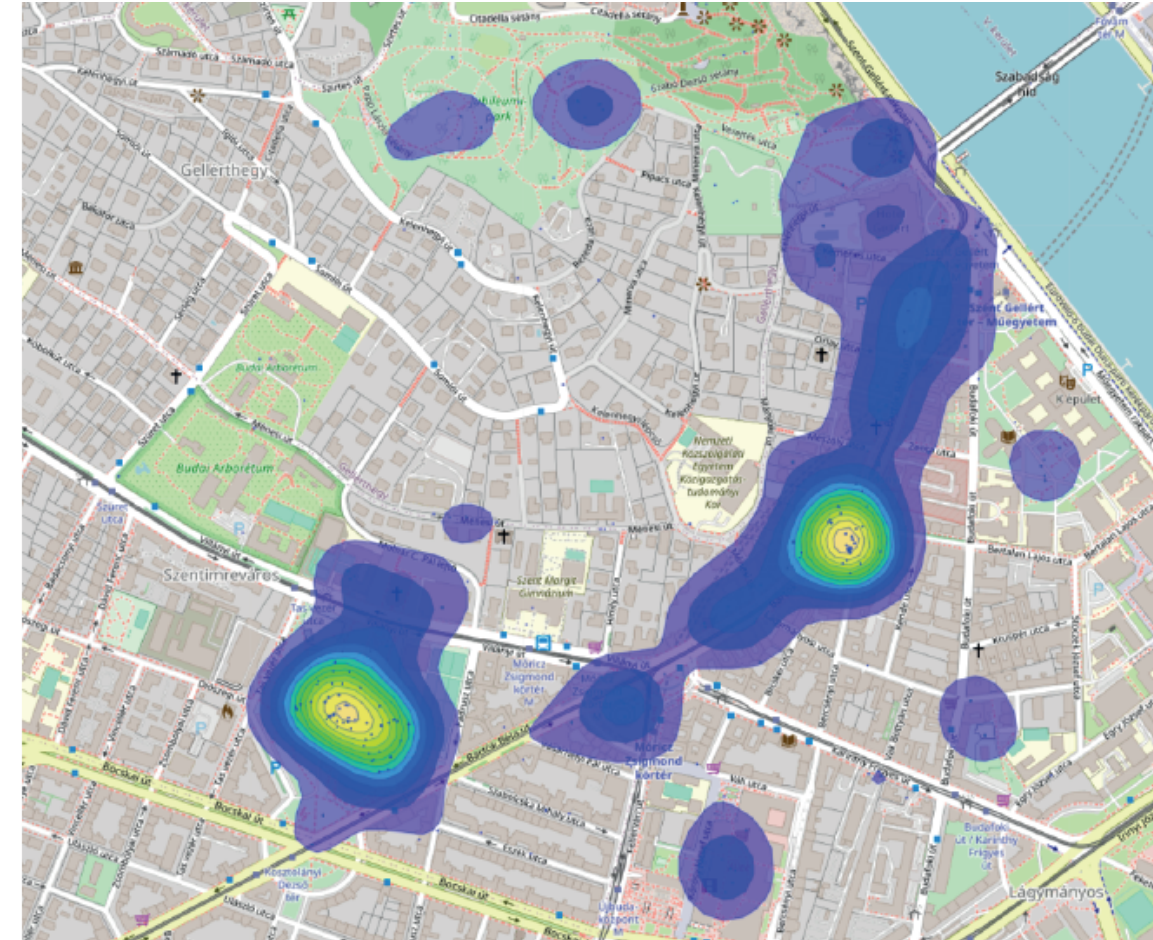
Helyi lakosság kedvenc helyei: galéria, szolgáltatás, kereskedelem, vendéglátás (N=145)

Helyi lakosság szerint kedvelt hely: esztétikus zöldfelületek, szép növényzet (N=145)

Ezt a narkot látogatnom (N=170)

Helyi lakosság szerint jó a hely hangulata, megközelíthősége, kiánítottsága (N=145)

KTM7 - Jövőkép és stratégia, partneri hálózatok

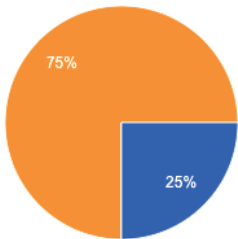
partnerség, helyi önkormányzattal való kapcsolat, jövőkép és startégia

Kritérium	Kód	Kritérium részlet	I. vizsgálati módszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	sorszám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás[1]
Jövőkép és stratégia, partneri hálózatok	KTM7	Jövőkép, stratégia, partnerségek	tervi háttér vizsgálata és kvalitatív interjú	2010: Ingatlanhasznosítási koncepció és Újbuda Kulturális Városközpont Projekt: jövőkép alapozza meg a Bartók Béla út későbbi fejlesztését.2013: Kulturális 11 Egyesület=Bartók Béla Boulevard, folyamatos kapcsolat, támogatás az önkormányzat részéről.	kérdőív	16,12,6,7	Vannak-e működő formális, informális hálózatok, utca-menedzsment szervezet a Bartók Béla úton? Milyen a szervezetek és az önkormányzat közötti együttműködés? Van-e jövőkép, stratégia a Bartók Béla út fejlesztését illetően? Elégedett-e a Bartók Béla úton végbemenő változásokkal?	Vállalkozói kérdőív: Tud-e stratégiáról? Inkább nem: 53%,	0
								Lakossági kérdőív: elégedett a változásokkal: 89% (N=179)egyre több vendég ésváltozó funkciók: 91 fő (N=155)101 fő (N=169) megújuló közterületek, (140fő, N=177)	0,9
[1] Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.									
[2] 45%-ban alátámasztják a lakossági válaszok a tervi mutatók elemzését.									

7. Milyen a szervezetek és az önkormányzat közötti együttműködés?

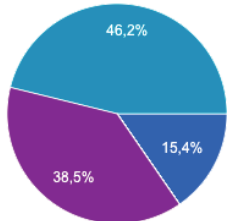
24 válasz

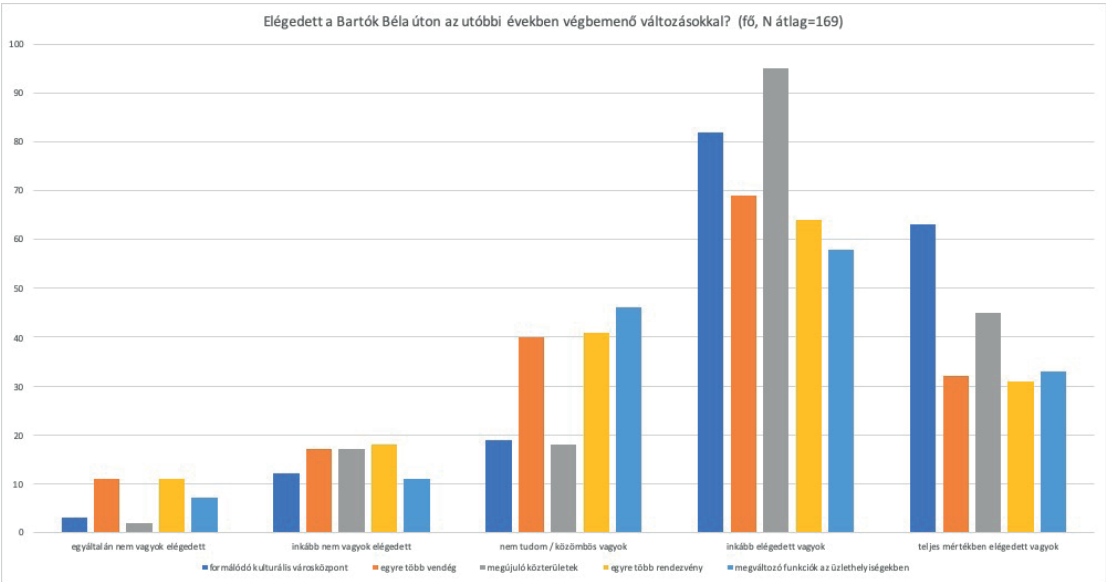
- jó az önkormányzattal való együttműködés
- nem túl jó az önkormányzattal való együttműködés
- nincs kapcsolat az önkormányzattal

6. Vannak-e működő formális, informális hálózatok, utca-menedzsment szervezet a Bartók Béla úton?

26 válasz

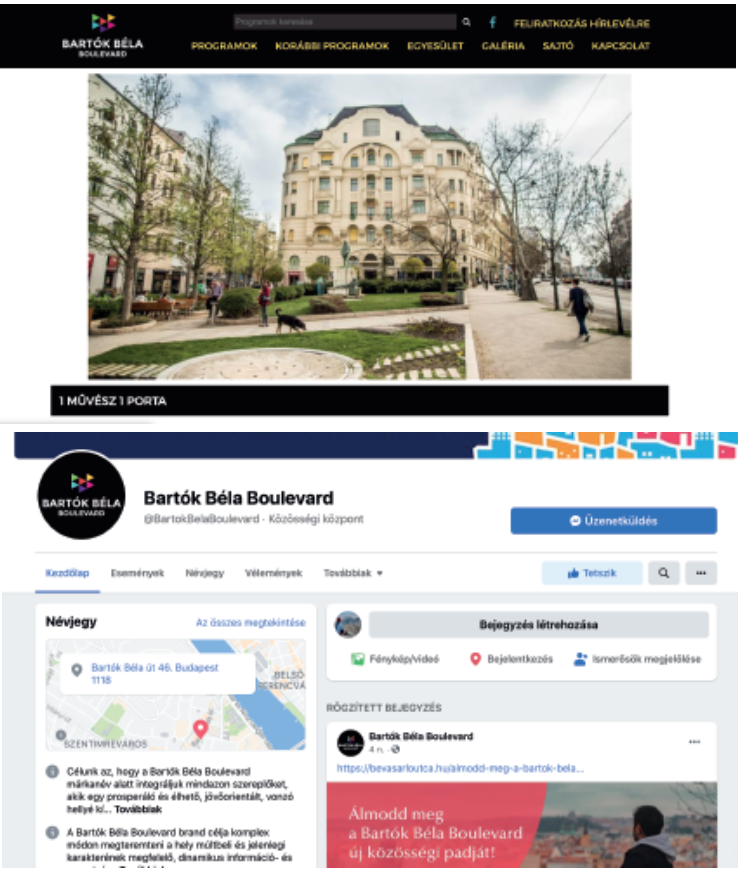

- van egyesület, tagja vagyok
- van alapítvány, tagja vagyok
- van informális együttműködés, tagja vagyok
- van utcamenedzsment szervezet, tagja vagyok
- tudok szervezetekről, de egyiknek sem vagyok tagja
- nem tudok szervezetéről és nem is vagyok tag

16. Elégedett a Bartók Béla úton az utóbbi években végbemenő változásokkal?	egyáltalán nem vagyok elégedett	inkább nem vagyok elégedett	nem tudom / közömbös vagyok	inkább elégedett vagyok	teljes mértékben elégedett vagyok
formálódó kulturális városközpont	3	12	19	82	63
egyre több vendég	11	17	40	69	32
megújuló közterületek	2	17	18	95	45
egyre több rendezvény	11	18	41	64	31
megváltozó funkciók az üzlethelyiségekben	7	11	46	58	33

helymarketing tevékenység

Bartók Béla Boulevard utcamenedzsment szervezet által üzemeltetett weboldal és facebook oldal 2021. 09. 27.

Ötletpályázat a BBB. kiírásában 2021. forrás: Facebook

Kritérium	Kód	Kritérium részlet	I. vizsgálatimódszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	sorszám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás[1]
Helymarketing	KTM8	helymarketing tevékenység	forráskutatás, kvalitatív interjú, Bartók Béla Boulevard	Bartók Béla Boulevard Egyesület 2013 -óta (Korábban: Kult 11), közös weboldal, közösségi média felületek, saját helyiség, rendezvények, tagokkal közös marketing tevékenység. Önkormányzat: Újbuda Kulturális Városházaközpont koncepció támogatása 2010 óta.	kérdőív	8	Az utca, környék rendelkezik hely marketinggel? A különböző szereplők együttesen vagy külön-külön népszerűsítik tevékenységüket és a látogatóknak szánt lehetőségeket?	nem támogatjuk a közös marketingtevékenységet (80%, N=26 fő) az utca rendelkezik saját arculattal, közös marketing tevékenységgel, melyet mi is támogatunk (8%, N=26 fő)	0,01
									0,01=10%[2]

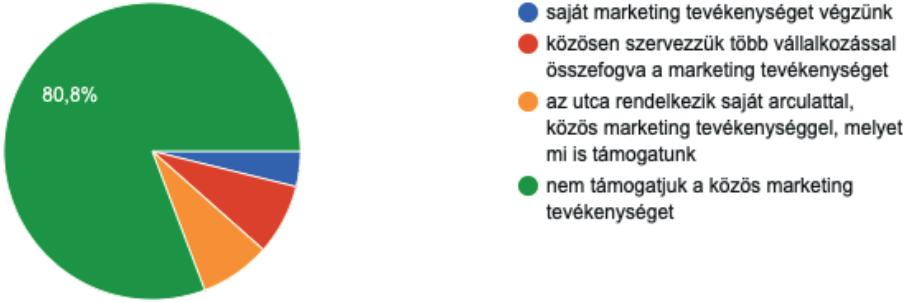
Újbuda Kulturális Városházaközpont logó 2010.

Bartók Béla Boulevard Egyesület logó 2021.

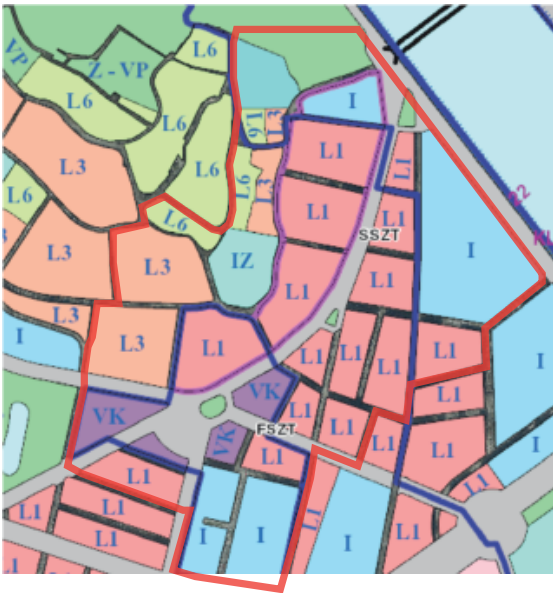
8. Az utca, környék rendelkezik közös marketinggel? A különböző szereplők együttesen vagy külön-külön népszerűsítik tevékenységüket és a látogatóknak szánt lehetőségeket?

26 válasz

KTM9 - VÁROSÜZEMELTETÉS, HELYI ALAPSZOLGÁLTATÁSOK

utca üzemeltetése, köztisztaság, üzemeltetés-menedzsment

Fővárosi fenntartású közterület
Kerületi fenntartású közterület

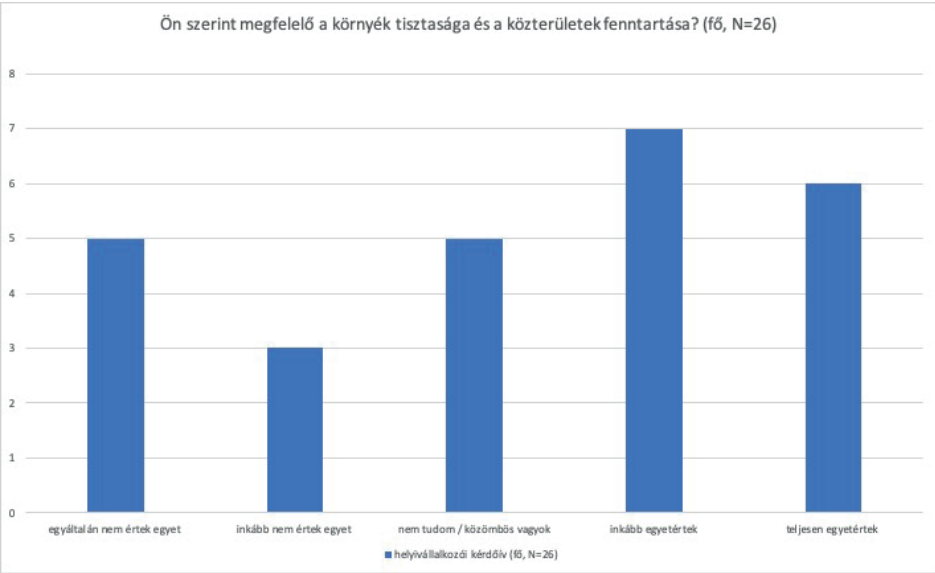
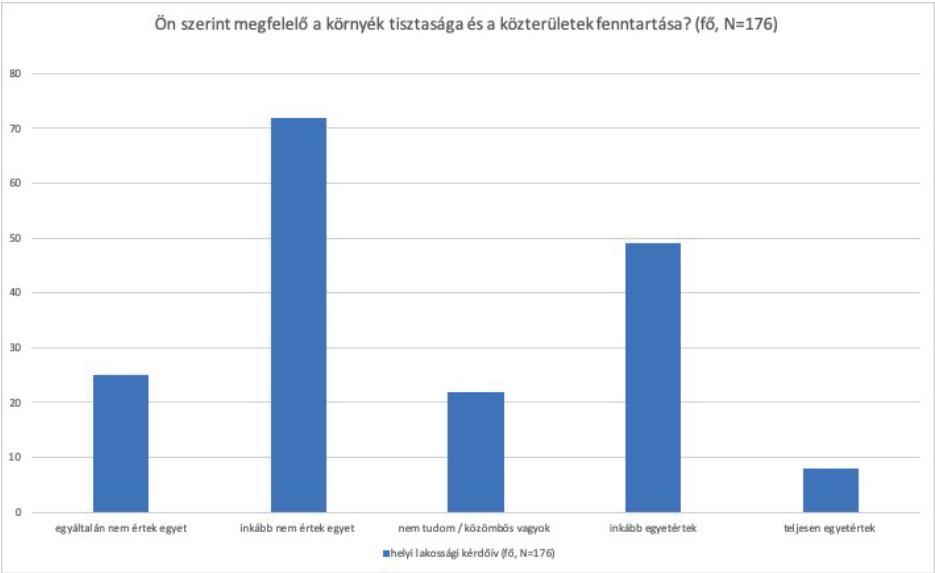
Helyszínbemjárásakor vállalkozók a Bartók Béla út Móricz Zsigmond körtérhez közel eső szakaszainak rossz fenntartására panaszkodtak.

Kritérium	Kód	Kritérium részlet	I. vizsgálati módszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	sorszám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás[1]
Városüzemeltetés, helyi alapszolgáltatások	KTM9	Városüzemeltetés, köztisztaság	forráskutatás, empirikus vizsgálatok	Kerületi tulajdonú lakóutcák üzemeltetése: Újbuda önkormányzata és cégei, Bartók Béla út fővárosi tulajdonú közterületei: Fővárosi Önkormányzat és cégei. Az empirikus vizsgálat, helyszíni bejárás alapján a környék tisztasága közepesre értékelhető.	kérdőív	20	Ön szerint megfelelő a környék tisztasága és a közterületek fenntartása?	Lakossági kérdőív: nem megfelelő a tisztaság: 55%, (N=176 fő) Vállalkozói kérdőív: megfelelő a tisztaság: 50%, (N=26 fő)	0,8
									0,8=80%[2]

[1] Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.

[2] 80%-ban alátámasztják a lakossági és vállalkozói válaszok az empirikus vizsgálatokat.

20. Ön szerint megfelelő a környék tisztasága és a közterületek fenntartása?	egyáltalán nem értek egyet	inkább nem értek egyet	nem tudom / közömbös vagyok	inkább egyetértek	teljesen egyetértek
helyi lakossági kérdőív (fő, N=176)	25	72	22	49	8
helyivállalkozói kérdőív (fő, N=26)	5	3	5	7	6

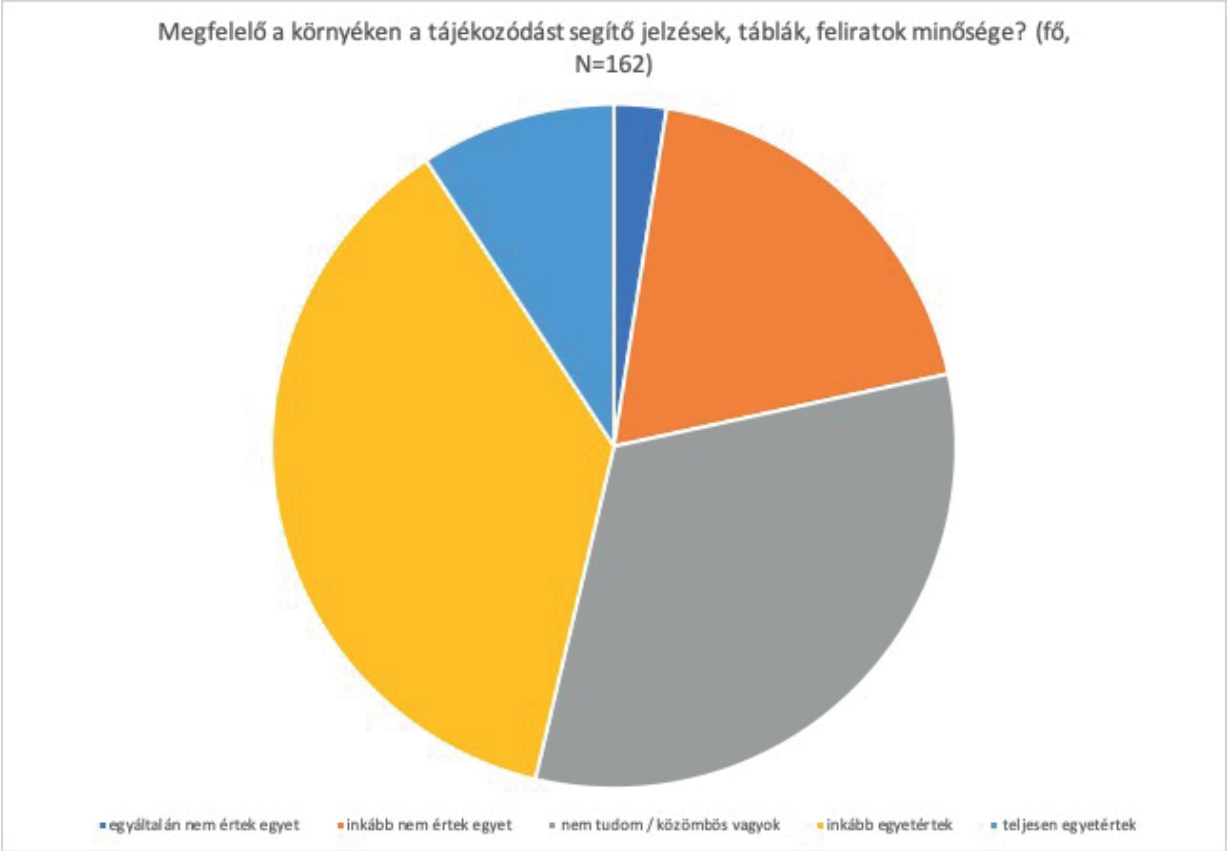
KTM10 - TISZTA ÉS ÉRTHETŐ TÁJÉKOZTATÁSI RENDSZER

tájékozódást segítő jelzések, táblák, feliratok minősége

Kritérium	Kód	Kritérium részlet	I. vizsgálati módszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	sorszám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás[1]
Tiszta és érthető tájékoztatási rendszer	KTM10	tájékozódást segítő jelzések, táblák, feliratok minősége	empirikus vizsgálatok	Az empirikus vizsgálatok során a környékbeli, tájékozódást segítő feliratok, táblát kerültek felmérésre. Mely alapján megállapítható, hogy minőségük megfelelő.	kérdőív	20	Elégedett a környéken a tájékozódást segítő jelzések, táblák, feliratok minőségével?	Inkább egyetért, teljesen egyetért: 46 %, (N=162 fő)	1
									1=100%[2]
[1] Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.									

20. Mennyiben ért egyet az alábbi állításokkal?	egyáltalán nem értek egyet	inkább nem értek egyet	nem tudom / közömbös vagyok	inkább egyetértek	teljesen egyetértek
Megfelelő a környéken a tájékozódást segítő jelzések, táblák, feliratok minősége.	4	31	52	60	15

UTE11 - GYALOGOSAN BEJÁRHATÓ, SÉTÁLÁSRA KÉSZTETŐ TÉR

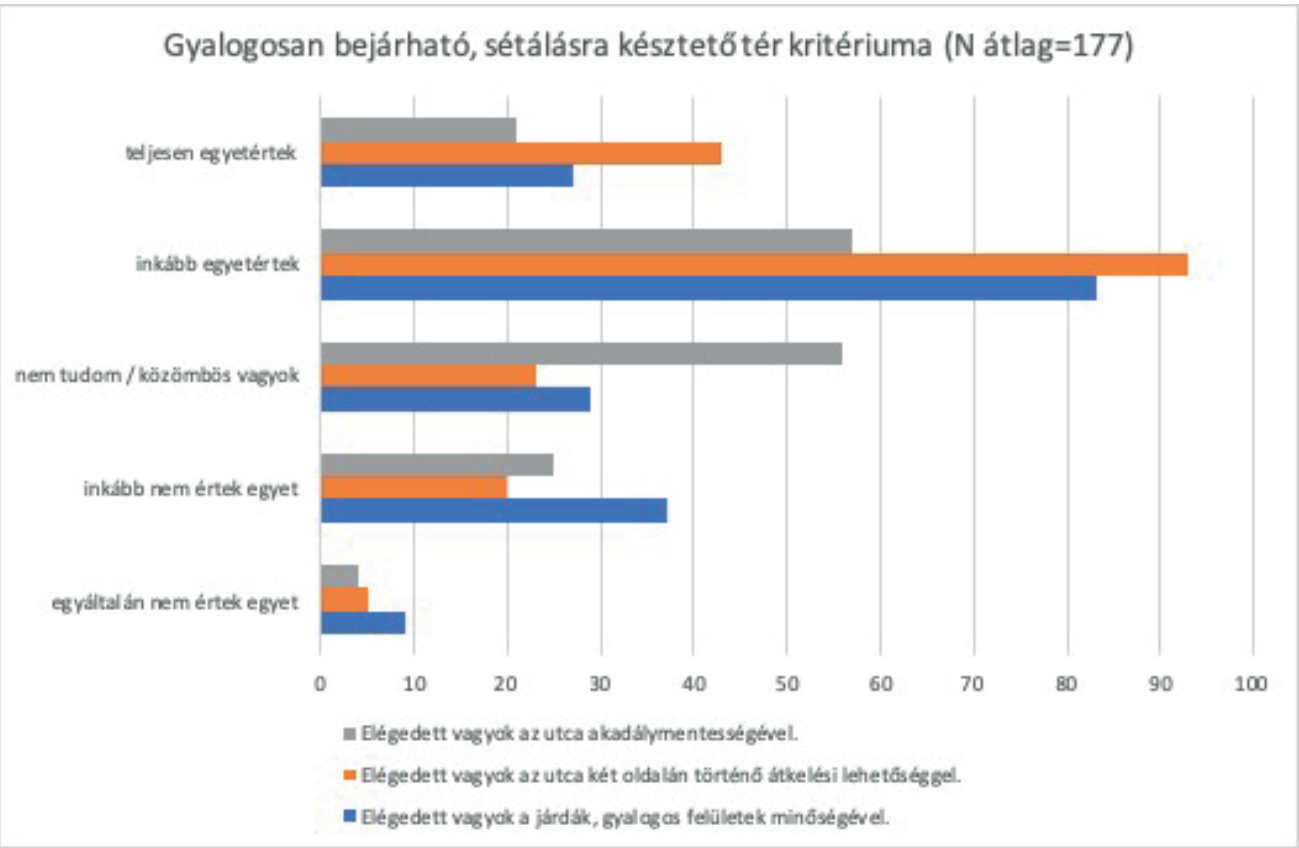
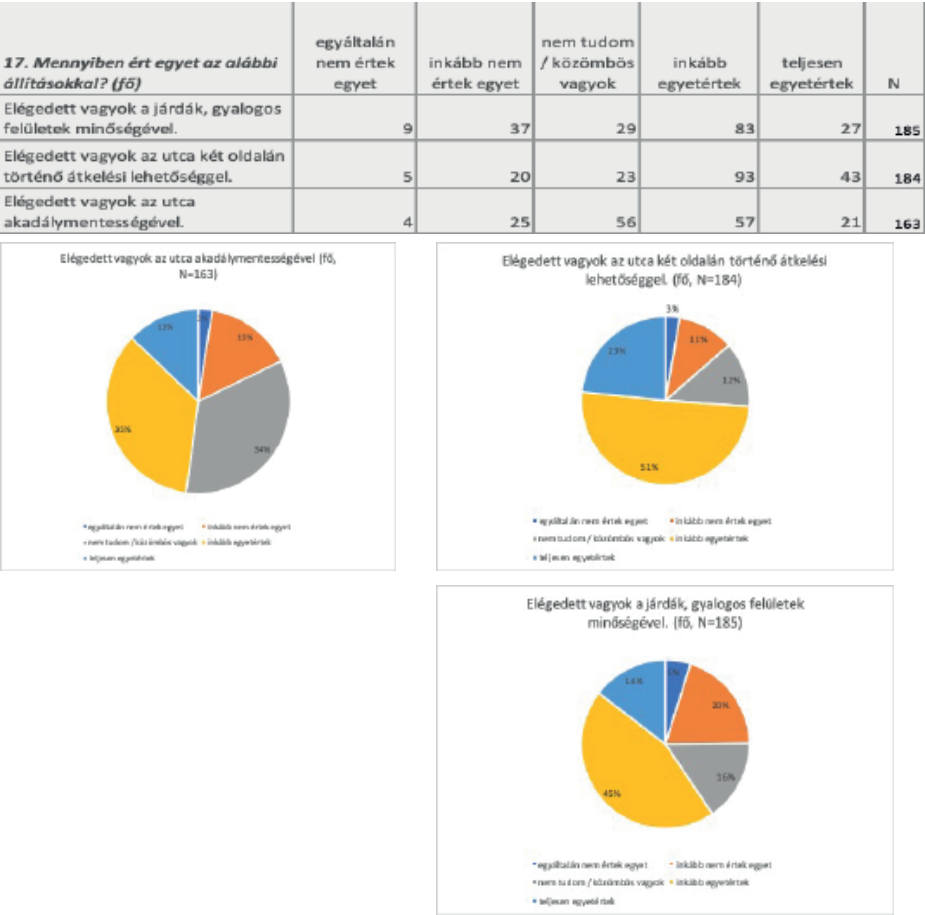
járda minősége, berendezése, átkelési lehetőség, akadálymentesség

Kritérium	Kód	Kritérium részlet	I. Vizsgálati módszer	I. Eredmény	II. vizsgálati módszer	Sorszám	Kérdőív kérdés	II. Eredmény	Összehasonlítás[1]
Gyalogosan bejárható, sétálásra készített tér	UTE11	járda minősége, berendezése	empirikus vizsgálat, járda paraméterei	járda szélessége megfelelő, átl. 5-8 méter közötti, a járda felület sík, elemes, csúszásmentes betonburkolattal burkolt, sétálásra alkalmas	kérdőív	17	Mi a véleménye a járdáról? Elégedett a gyalogos felületek minőségével?	Inkább igen (59%, N=185) Inkább nem (25%, N=185)	1
		átkelési lehetőség	empirikus vizsgálat, átkelési lehetőségek száma, minősége	átkelőék eloszlása egyenletes, átkelési gyalogos idő túl rövid	kérdőív	17	Elégedett az utca két oldala közötti átkelési lehetőségekkel?	Inkább igen (74%, N=184) Inkább nem (14%, N=184)	0.5
		akadálymentesség	empirikus vizsgálat, burkolatok, köztér és épület szegélyek akadálymentessége	burkolatok típusa, taktilis burkolóelemek használata megfelelő, sülyesztett szegélyek használata a közterületeken. épületek és utca találkozásánál nem jellemző az akadálymentes bejárat.	kérdőív	17	Elégedett az utca akadálymentességével?	Inkább igen (48%, N=163), Inkább nem (18%, N=163)	0,7
									0,73=73%[2]
[1] Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.									
[2] 73%-ban alátámasztják a lakossági válaszok az empirikus vizsgálatot									

Gyalogos átkelőhelyek eloszlása az utca két oldala között

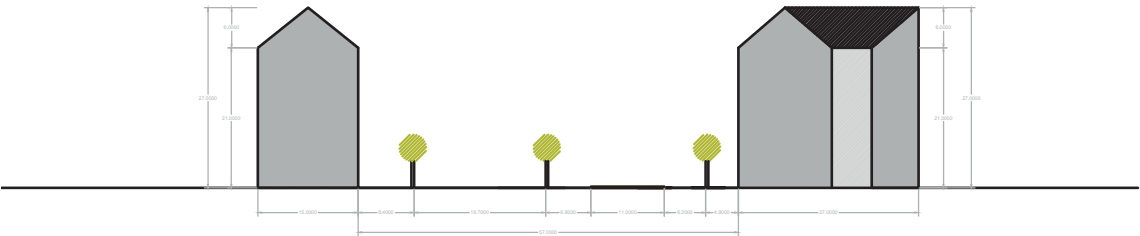

UTE12 - MEGFELELŐ TÉR ARÁNYOK

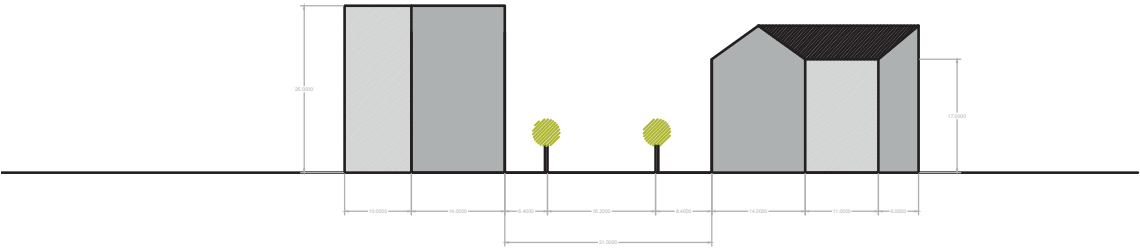
“kültéri nappali” térézete

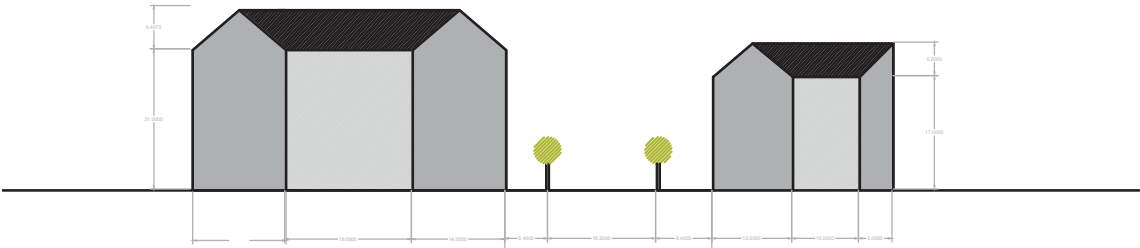
Kritérium	Kód	Kritérium részlet	I. vizsgálati módszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	sorszám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás[1]
Megfelelő tér-arányok, “kültéri nappali térézete”	UTE12	tér arány	empirikus vizsgálat, az utca tér-arányai	A térarány és az utca benapozása a felvett metszetek alapján ideális, 0,8 - 0,4 közötti tér arány értékeket mutat.	kérdőív	17	Elégedett az utca benapozásával?	Inkább igen (55%, N=167) Inkább nem (14%, N=167)	1
									100%[2]
[1] Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.									
[2] 100%-ban alátámasztják a lakossági válaszok az empirikus vizsgálatot									

B-B metszet

A-A metszet

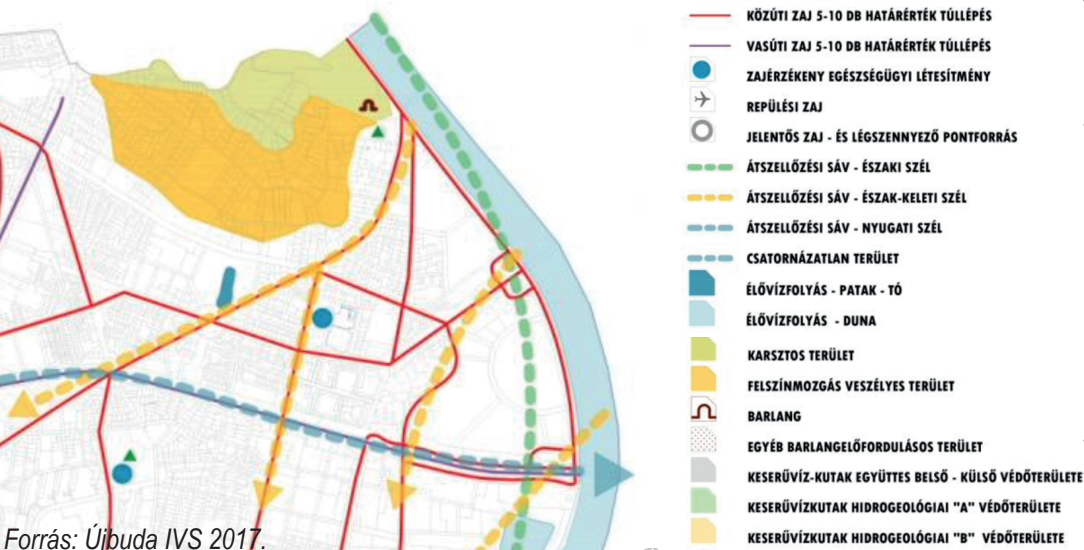

C-C metszet

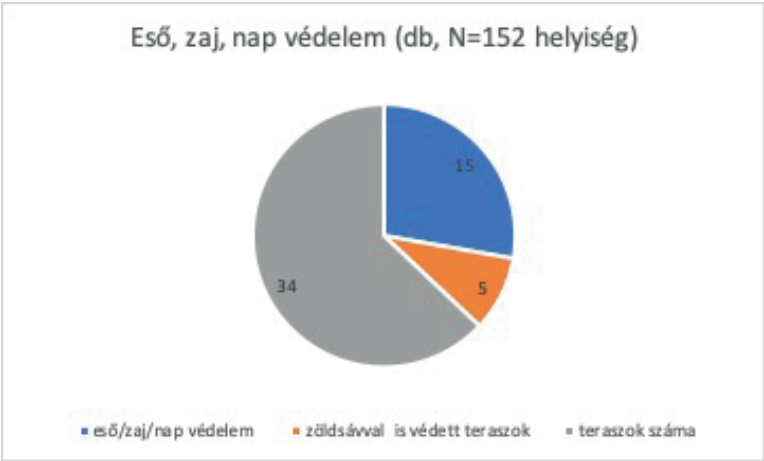
17. Mennyiben ért egyet az alábbi állításokkal?	egyáltalán nem érték egyet	inkább nem érték egyet	nem tudom / közömbös vagyok	inkább egyetérték	teljesen egyetérték
Elégedett vagyok az utca benapozásával.	2	22	50	64	29

UTE 13 - KOMFORTÉRZET MEGLÉTE (SZÉL, ZAJ, NAP,-VÉDELEM)

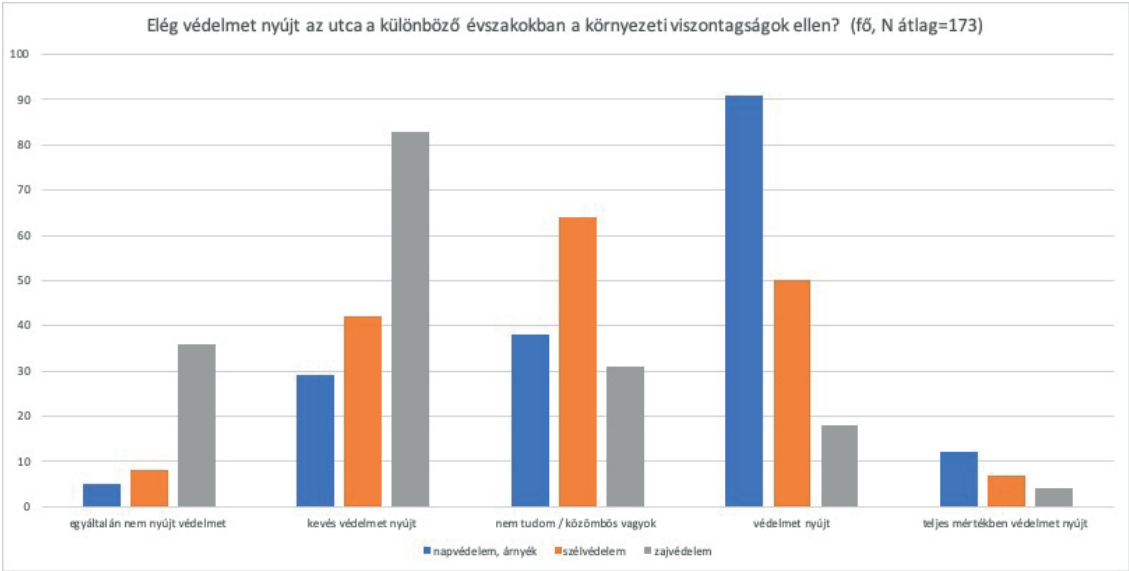
szél, zaj, nap-védelem a földszinten

Kritérium	Kód	Kritérium részlet	I. vizsgálatimódszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	sorszám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás[1]
Komfortérzet megléte (szél, zaj, nap- védelem, árnyék)	UTE13	szél, zaj, nap árnyék védelem	empirikus vizsgálat, tervi héttár vizsgálata	A vizsgált területen a kétoldali, védett fasor árnyékot biztosít a forró nyári napokon, a helyiségek előtti térben 22%-ban teraszok találhatóak, melyeknek fele véd a nap, szél, eső- ellen, kis részük zöldsávval a forgalom okozta zaj, por ellen. Egészséges határértéket meghaladja az áthaladó forgalom okozta zaj, mely felől nem biztosított a megfelelő védelem.	kérdőív	19	Elég védelmet nyújt az utca a különböző évszakokban a környezeti viszonyok ellen?	nap védelem: megfelelő, 59% elleni védelem: megfelelő, 33% zajvédelem: nem megfelelő, 69% (N átlag=173)	90%[2]
[1] Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.									
[2] 90%-ban alátámasztják a lakossági válaszok az empirikus vizsgálatot									

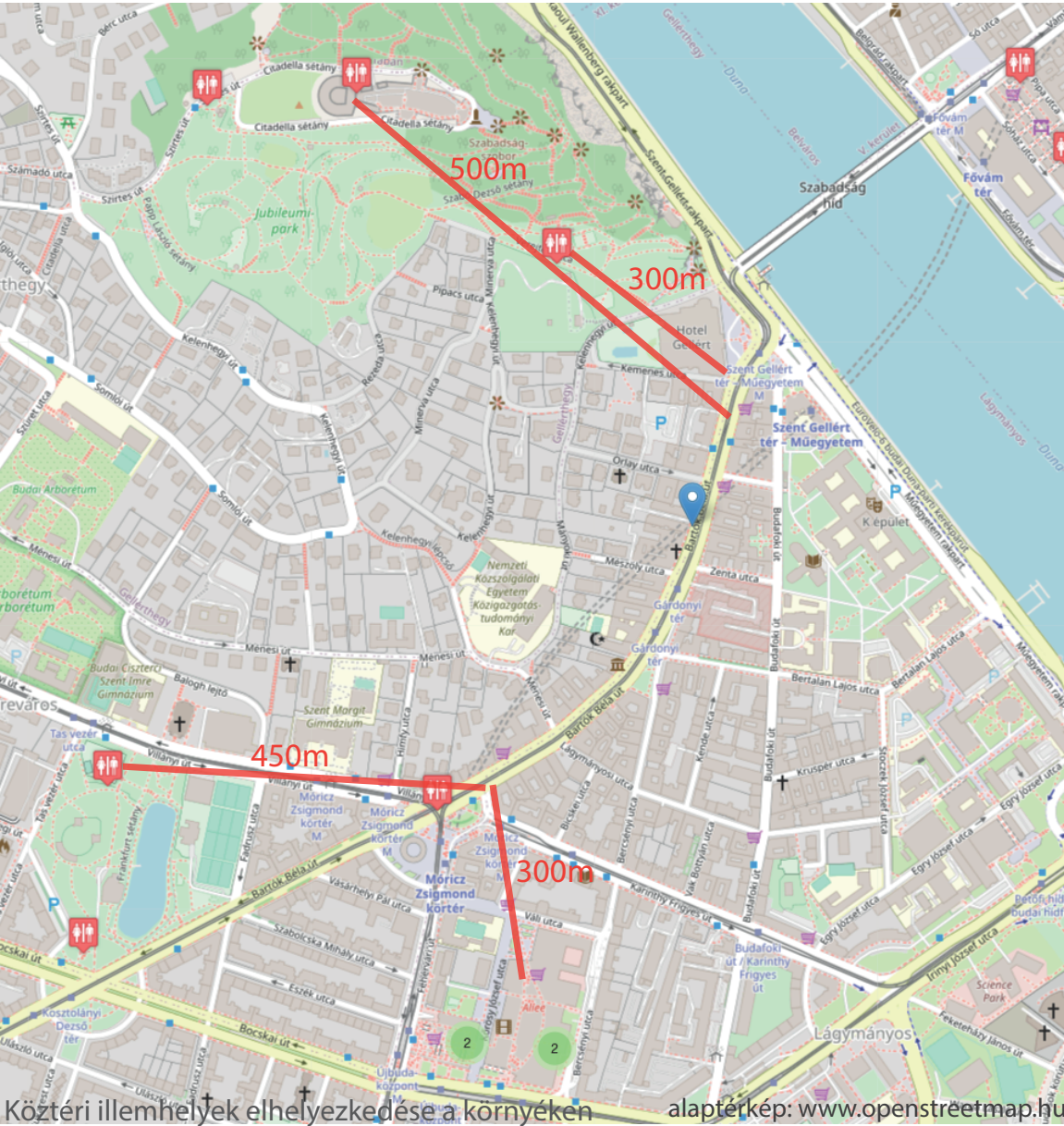

19. Elég védelmet nyújt az utca a különböző évszakokban a környezeti viszonyok ellen?	egyáltalán nem nyújt védelmet	keves védelmet nyújt	nem tudom / közömbös vagyok	védelmet nyújt	teljes mértékben védelmet nyújt
napvédelem, árnyék	5	29	38	91	12
szélvédelem	8	42	64	50	7
zajvédelem	36	83	31	18	4

UTE14 - MEGFELELŐ ALAP INFRASTRUKTÚRA MEGLÉTE

köztéri hulladékgyűjtők, nyilvános illemhelyek, köztéri világítás

Köztéri illemhelyek elhelyezkedése a környéken

alaptérkép: www.openstreetmap.hu

17. Mennyiben ért egyet az alábbi állításokkal? (fő)	egyáltalán nem értek egyet	inkább nem értek egyet	nem tudom / közömbös vagyok	inkább egyetértek	teljesen egyetértek
Elégedett vagyok a hulladéktárolók mennyiségével.	27	59	37	48	9
Elégedett vagyok köztéri illemhelyek mennyiségével.	91	53	21	7	3
Elégedett vagyok az utcai világítással.	7	20	34	91	26

Kritérium	Kód	Kritérium részlet	vizsgálatimódsze r	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	sorszám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás[1]
Megfelelő alap infrastruktúra megléte	UTE14	utcai hulladék- gyűjtő	empirikus vizsgálat, hulladék-gyűjtők eloszlása	Az utca vizsgált szakaszán összesen 21 db köztéri hulladékgyűjtő található, melyek átlagosan 61 méterenként helyezkednek el egymástól. A gyalogos forgalom mértéke, a rendezvények száma és az utcán található funkciók indokolnák több köztéri hulladékgyűjtő kihelyezését.	kérdőív	17	Mennyiben elégedett a hulladéktárolók mennyiségével?	Inkább igen (32%, N=180) Inkább nem (48%, N=180)	1
		nyilvános illemhelyek	empirikus vizsgálat, nyilvános illemhelyek mennyisége	Az utca vizsgált szakaszának szomszédságában 1 db nyilvános illemhely található, a tágabb környéken, 300-500 méter távolságban található a legközelebbi nyilvános illemhelyek. A városi szövet sűrűsége, az utcákon megforduló gyalogosok mennyisége és a központi fekvés is indokolná további köztéri illemhely elhelyezését a terület Szt. Gellért tér felőli oldalán.	kérdőív	17	Mennyiben elégedett a köztéri illemhelyek mennyiségével?	Inkább igen (5%, N=175) Inkább nem (82%, N=184)	1
		köztéri világítás	empirikus vizsgálat, köztéri világítás minősége	A köztéri világítás minősége és mennyisége az utcában kielégítő, az utcán éjszakai fényviszonyok között is biztonságos, balesetmentes közlekedést segíti elő.	kérdőív	17	Mennyiben elégedett az utcai világítással?	Inkább igen (66%, N=178), Inkább nem (15%, N=178)	0,7
									0.9=90%[2]
[1] Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.									
[2] 90%-ban alátámasztják a lakossági válaszok az empirikus vizsgálatot									

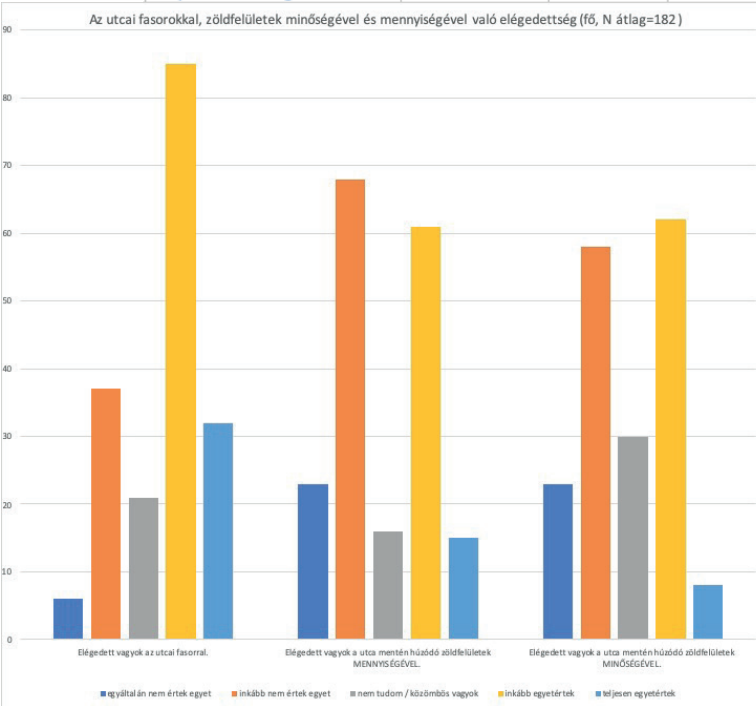
Köztéri hulladékgyűjtők mennyisége és eloszlása a Bartók Béla út páros és páratlan oldalán a Szt. Gellért tér és a Móricz Zs. körtér közötti szakaszon		
páros oldal hossza (m)	köztéri hulladékgyűjtők száma (db)	köztéri hulladékgyűjtők közötti átlagos távolsága (m)
694	10	69,4
páratlan oldal hossza (m)	köztéri hulladékgyűjtők száma (db)	köztéri hulladékgyűjtők közötti átlagos távolság (m)
595	11	54

UTE15 - FÁSÍTOTT, ZÖLD UTCA

utcai fasor, zöldfelületek minősége és mennyisége

Kritérium	Kód	Kritérium részlet	I. vizsgálatimódszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	sorszám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás [1]
Fásított, zöld utca	UTE15	utcai fasor	empirikus vizsgálat, fasor vizsgálata	Az utat mindkét oldalról fasor szegélyezi, a fák átlagos távolsága 9 méter, a kétoldalt található fasor hossza összesen 1289 méter, melyen 141 db fa található. Az utca szakaszain a fák száma és eloszlása kiegyenlítettnek mondható.	kérdőív	17	Mennyiben elégedett az utcai fasorral?	Inkább igen (64%, N=181) Inkább nem (23%, N=181)	1
		zöldfelületek mennyisége	empirikus vizsgálat, zöldfelületek mennyisége	A vizsgált szakaszon változó a zöldfelületek mennyisége, egy nagyobb kiterjedésű, kb. 910 m ² nagyságú zöldterület található a Gárdonyi téren, melyen szobor, szökőkút, padok, fák, bokrok, gyepek és virágágyak egyaránt megtalálhatók. A páros és a páratlan oldalon elvélve található a járdát a forgalomtól elválasztó rövid cserjesáv. A zöldfelületek mennyiségét növelni lehetne további cserjesáv kialakításával.	kérdőív	17	Mennyiben elégedett az utcai zöldfelületek mennyiségével?	Inkább igen (41%, N=183) Inkább nem (50%, N=183)	1
		zöldfelületek minősége	empirikus vizsgálat, zöldfelületek minősége	A Gárdonyi téri park szépen karbantartott, közkedvelt pihenőpark, az útmenti cserjesávok állapota, minősége azonban változó.	kérdőív	17	Mennyiben elégedett az utcai zöldfelületek minőségével?	Inkább igen (39%, N=181)	0,5
									0,83=83%[2]
[1] Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.									
[2] 73%-ban alátámasztják a lakossági válaszok az empirikus vizsgálatot									

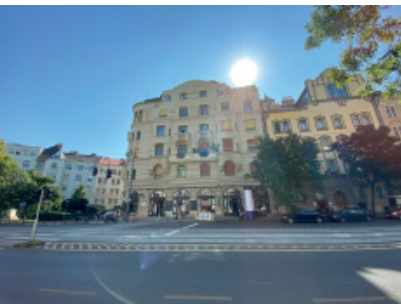

17. Mennyiben ért egyet az alábbi állításokkal?	egyéltalán nem értek egyet	inkább nem értek egyet	nem tudom / közömbös vagyok	inkább egyetértek	teljesen egyetértek
Elégedett vagyok az utcai fasorral.	6	37	21	85	32
Elégedett vagyok a utca mentén húzódó zöldfelületek Mennyiségével.	23	68	16	61	15
Elégedett vagyok a utca mentén húzódó zöldfelületek Minőségével.	23	58	30	62	8

	Móricz Zs. körtér - Lágymányosi utca 1. szakasz	Lágymányosi utca - Gárdonyi tér 2. szakasz	Gárdonyi tér - Bertalan Lajos utca 3. szakasz	Bertalan Lajos utca - Zenta utca 4. szakasz	Zenta utca - Csiky utca 5. szakasz	Csiky utca - Szt. Gellért tér 6. szakasz	Móricz Zs. körtér - Ménesi út 7. szakasz	Ménesi út - Mészöly utca 8. szakasz	Mészöly utca - Orlay utca 9. szakasz	Orlay utca - Kemenes utca 10. szakasz
fa (db)	9	16	13	14	17	11	9	25	15	12
fásítás mértéke szakaszonként (db/m)	11,7	9	6	8,5	7,2	11,2	12,9	10,9	4,7	11,25
szakaszsz (m)	106	145	78	119	123	123	116	273	71	135

UTE16 - ÉPÍTÉSZETI SOKSZÍNŰSÉG, KÖRNYEZETHEZ ILLESZKEDŐ SZADATÉR-ÉPÍTÉSZET

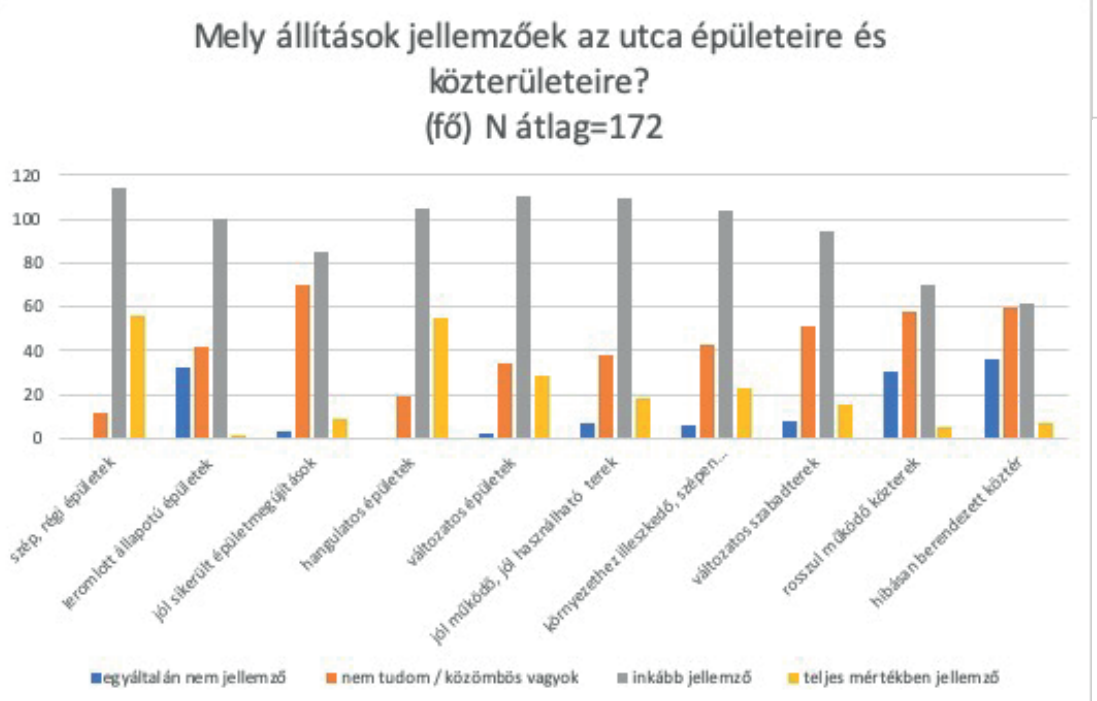
építészeti sokszínűség, szabadtér-építészet

Kritérium	Kód	Kritérium részlet	I. vizsgálatimódsze r	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	sorszám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás[1]
Építészeti sokszínűség, környezethez illeszkedő szabadtér-építészet	UTE16	építészeti sokszínűség	empirikus vizsgálat, épületek sokszínűségének, illeszkedésének vizsgálata	Az épületek építészetiileg változatosak, a korra jellemző, eklektikus, historizáló homlokzatok jellemzőek a korabeli Budapestre, építészeti értéket képviselnek. Néhol egy-egy modern építészeti jegyében megalkotott, illetve kortárs épület homlokzata töri meg az utca jellemző építészeti arculatát.	kérdőív	17	Mely állítások jellemzőek az utca épületeire? (szép, régi épületek, leromlott épületek, jól sikerült épületmegújítások, hangulatos épületek, változatos épületek)	Szép, régi épületek: Inkább igen (93%, N=181) hangulatos épületek: Inkább igen (89%, N=179) változatos épületek:Inkább igen (79%, N=175) leromlott állapotú épületek: Inkább igen (57%, N=181) jól sikerült épületmegújítások: Inkább igen (50%, N=167)	0,8
		szabadtér-építészet	empirikus vizsgálat, szabadtér-építészet illeszkedése a környezethez	A szabadtérépítészeti megoldások illeszkednek az utca építészeti arculatához, az alkalmazott köztéri bútorok, kandeláberek a historizáló építészeti vonalhoz, a környező épületek hangulatához illeszkednek. A Gárdonyi téren 2010-ben pihenőpark létesül, szökőkúttal, kő burkolati elemekkel, padokkal. A tér megújításának nagy előnye, hogy lehetőséget teremt a környező földszinti helyiségekhez kapcsolódó teraszok létesítésére.	kérdőív	17	Mely állítások jellemzőek az utca közterületeire? (jól működő, jól használható terek, környezethez illeszkedő, szépen berendezett utca, változatos szabad terek, rosszul működő közterek, hibásan berendezett közterek)	Jól működő terek: Inkább igen: (68%, N=172) környezethez illeszkedő utca: Inkább igen: (72%, N=176) rosszul működő közterek: Egyáltalán nem (18%, tartózkodó: 36% N=163) hibásan berendezett köztér: Egyáltalán nem (21%, tartózkodó: 37% N=164)	1

[1] Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.

18. Mely állítások jellemzőek az utca épületeire és közterületeire?	egyáltalán nem jellemző	nem tudom / közömbös vagyok	inkább jellemző	teljes mértékben jellemző
szép, régi épületek	0	12	114	56
leromlott állapotú épületek	32	42	100	1
jól sikerült épületmegújítások	3	70	85	9
hangulatos épületek	0	19	105	55
változatos épületek	2	34	110	29
jól működő, jól használható terek	7	38	109	18
környezethez illeszkedő, szépen berendezett utca	6	43	104	23
változatos szabadterek	8	51	94	15
rosszul működő közterek	30	58	70	5
hibásan berendezett közter	36	60	61	7

UTH17 - FORGALOMCSILLAPÍTÁS, ALACSONY ZAJTERHELÉS

Forgalomcsillapítás, alacsony zajterhelés, gyalogosok és kerékpárosok prioritása

Bartók Béla út a 2002-es megújítás előtt (forrás: <https://hampage.hu/trams/bartok/>)

Bartók Béla út jelenlegi forgalmi rendje és állapota (forrás: [googlemaps.com](https://www.google.com/maps/@47.5111111,19.0611111,15z))

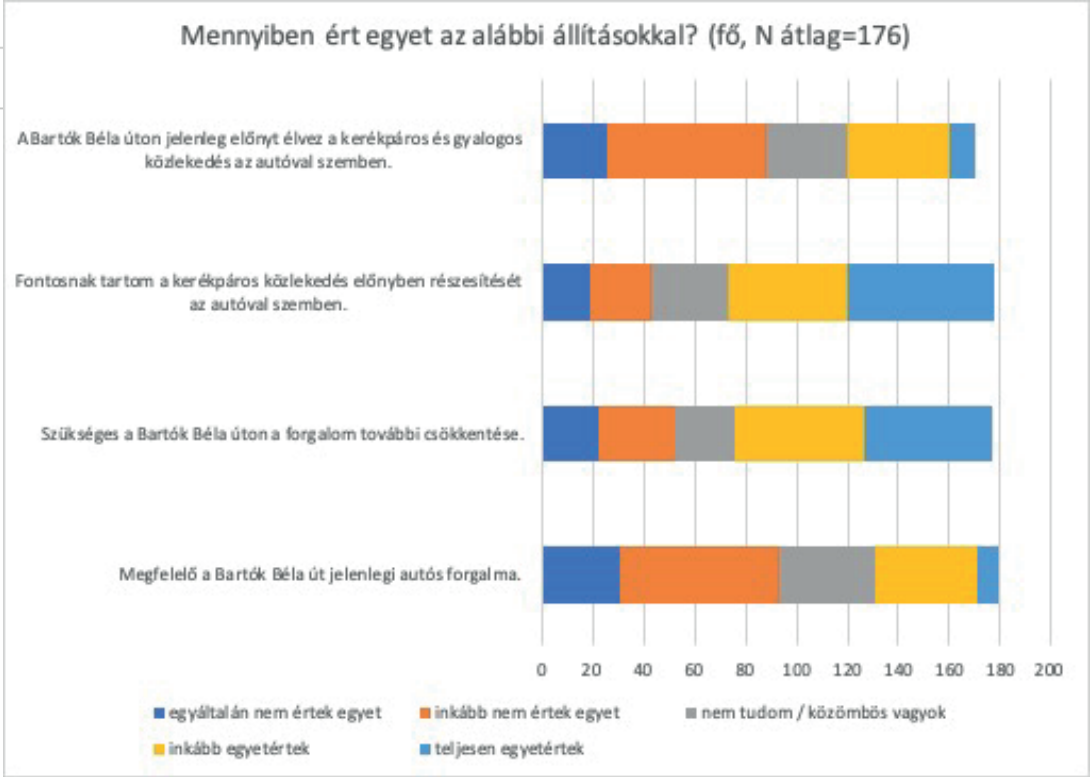
21. Mennyiben ért egyet az alábbi állításokkal?	egyáltalán nem értek egyet	inkább nem értek egyet	nem tudom / közömbös vagyok	inkább egyetértek	teljesen egyetértek
Megfelelő a Bartók Béla út jelenlegi autós forgalma.	31	62	38	40	8
Szükséges a Bartók Béla úton a forgalom további csökkentése.	22	30	24	51	50
Fontosnak tartom a kerékpáros közlekedés előnyben részesítését az autóval szemben.	19	24	30	47	58
A Bartók Béla úton jelenleg előnyt élvez a kerékpáros és gyalogos közlekedés az autóval szemben.	26	62	32	40	10

Kritérium	Kód	Kritérium részlet	I. vizsgálatimódszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	sorszám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás[1]
Forgalomcsillapítás , alacsony zajterhelés	UTE17	forgalomcsillapítás	empirikus vizsgálat	Az elmúlt években végrehajtott forgalomcsillapítást célzó átépítések sikeresek voltak az út életében, azonban a zajtérképek alapján a közúti forgalom okozta zajterhelés még mindig határérték fölötti az úton.	kérdőív	17	Mennyiben ért egyet az alábbi állításokkal? Megfelelő a Bartók Béla út jelenlegi autós forgalma. Szükséges a Bartók Béla úton a forgalom további csökkentése	Autós forgalom mértéke: Inkább nem megfelelő: (53%, N=176) további forgalomcsillapítás szükséges: inkább egyetért (57%, N=177)	0,9
		gyalogosok és kerékpárosok prioritása	empirikus vizsgálat	A kerékpárosok közlekedése a Bartókon jelenleg a közútra felfestett nyomon történik, melynél optimálisabb lenne a kizárólag kerékpáros közlekedésre kijelölt kerékpárút.	kérdőív	17	Mennyiben ért egyet az alábbi állításokkal? Fontosnak tartom a kerékpáros közlekedés előnyben részesítését az autóval szemben. A Bartók Béla úton jelenleg előnyt élvez a kerékpáros és gyalogos közlekedés az autóval szemben.	kerékpáros közlekedés elsőbbsége: Inkább egyetért (59%, N=178) jelenleg a kerékpáros közlekedés előnyt élvez a Bartókon? Inkább nem ért egyet (51%, N=170)	1
									0,95=95%[2]

[1] Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.
[2] 95%-ban alátámasztják a lakossági válaszok az empirikus vizsgálatot

Zajtérkép a vizsgált területről (forrás: <https://zajterkepek.hu/#>)

UTH18 - PARKOLÁS ÉS GYALOGOS FELÜLETEK EGYENSÚLYA

parkolási lehetőség, gyalogos felületek

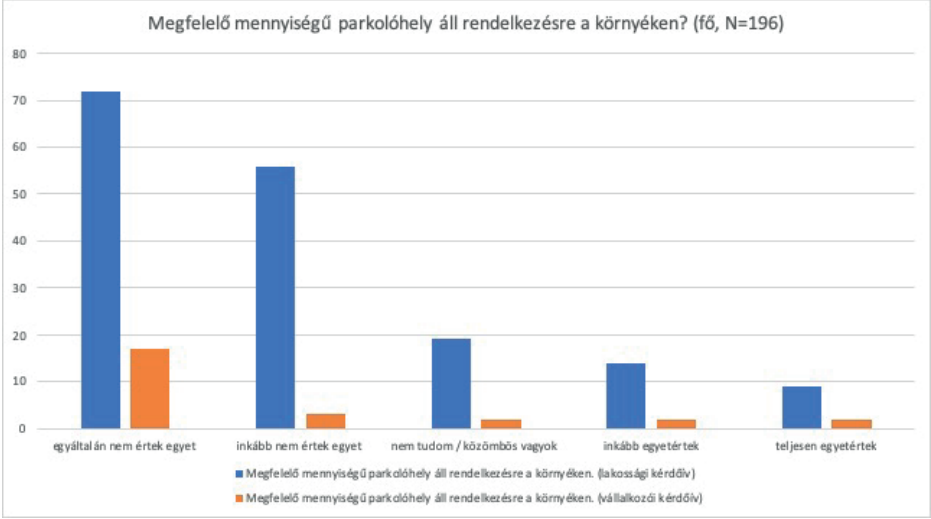
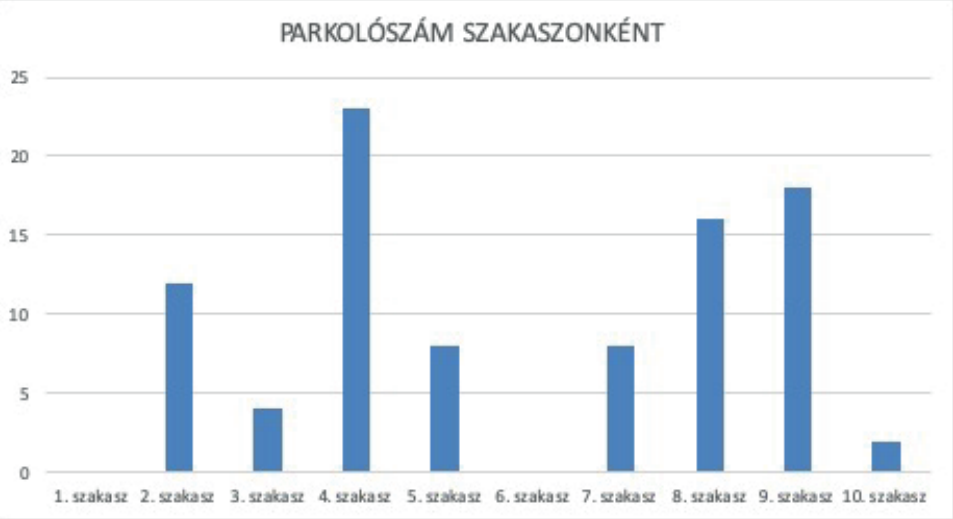
Kritérium	Kód	Kritérium részlet	I. vizsgálatimódsz er	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	sorszám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás[1]
Parkolási lehetőség és a gyalogos felületek egyensúlya	UTE18	parkolási lehetőség	empirikus vizsgálat	Az útszakasz mentén a tíz szakaszból négy szakaszon egyáltalán nem, vagy alig található parkolási lehetőség, mely megnehezíti a környékbeli lakosság és a helyi vállalkozások parkolási lehetőségét.	kérdőív	20	Megfelelő mennyiségű parkolóhely áll rendelkezésre a környéken?	Inkább nem ért egyet: (75%, N=196)	0,9
		gyalogos felületek	empirikus vizsgálat, járda paraméterei	A járda szélessége megfelelő, ált. 5-8 méter közötti, a járdafelület sík, elemes, csúszásmentes betonburkolattal burkolt, sétálásra alkalmas.	kérdőív	17	Mi a véleménye a járdákról? Elégedett a gyalogos felületek minőségével?	Inkább igen (59%, N=185) Inkább nem (25%, N=185)	1
									0,95=95%[2]

[1] Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.

[2] 95%-ban alátámasztják a lakossági válaszok az empirikus vizsgálatot

	Móricz Zsigmond körtér - Lágymányosi utca	Lágymányosi utca - Gárdonyi tér	Gárdonyi tér - Bertalan Lajos utca	Bertalan Lajos utca - Zenta utca	Zenta utca - Csiky utca	Csiky utca - Szt. Gellért tér	Móricz Zsigmond körtér - Ménesi út	Ménesi út - Mészöly utca	Mészöly utca - Orlay utca	Orlay utca - Kemenes utca	Összesen
	1. szakasz	2. szakasz	3. szakasz	4. szakasz	5. szakasz	6. szakasz	7. szakasz	8. szakasz	9. szakasz	10. szakasz	
parkoló (db)	0	12	4	23	8	0	8	16	18	2	91
szakaszhossz (m)	106	145	78	119	123	123	116	273	71	135	1289
parkolószám szakaszonként (m/db)	0	12	19,5	5,2	15,4	0	14,5	17,1	3,9	67,5	

20. Mennyiben ért egyet az alábbi állításokkal?	egyáltalán nem érték egyet	inkább nem érték egyet	nem tudom / közömbös vagyok	inkább egyetértek	teljesen egyetértek
Megfelelő mennyiségű parkolóhely áll rendelkezésre a környéken. (lakossági kérdőív)	72	56	19	14	9
Megfelelő mennyiségű parkolóhely áll rendelkezésre a környéken. (vállalkozói kérdőív)	17	3	2	2	2
Megfelelő mennyiségű parkolóhely áll rendelkezésre a környéken. (összesen)	89	59	21	16	11

UTH19 - AKTÍV ÉS MINŐSÉGI FÖLDSZINTEK, FUNKCIONÁLIS SOKSZÍNŰSÉG

aktív földszintek mennyisége, min. 10 db helyiség bejárat 100 méternyi épület homlokzaton

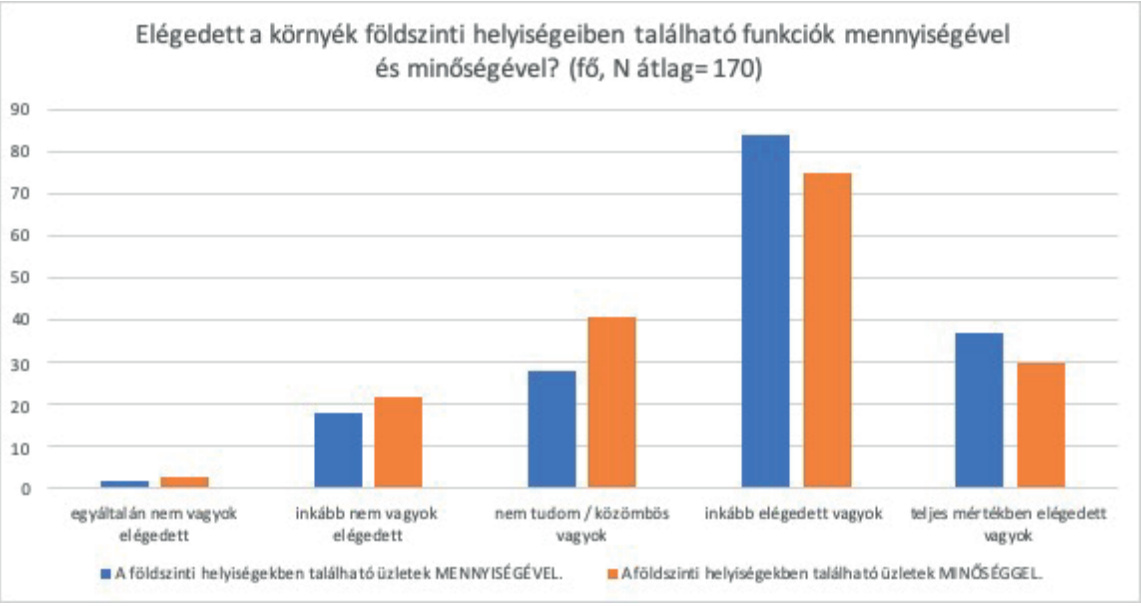
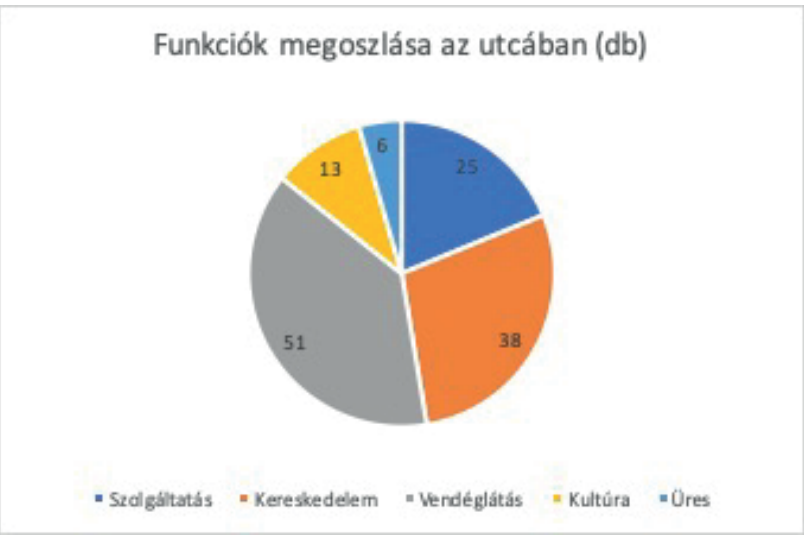
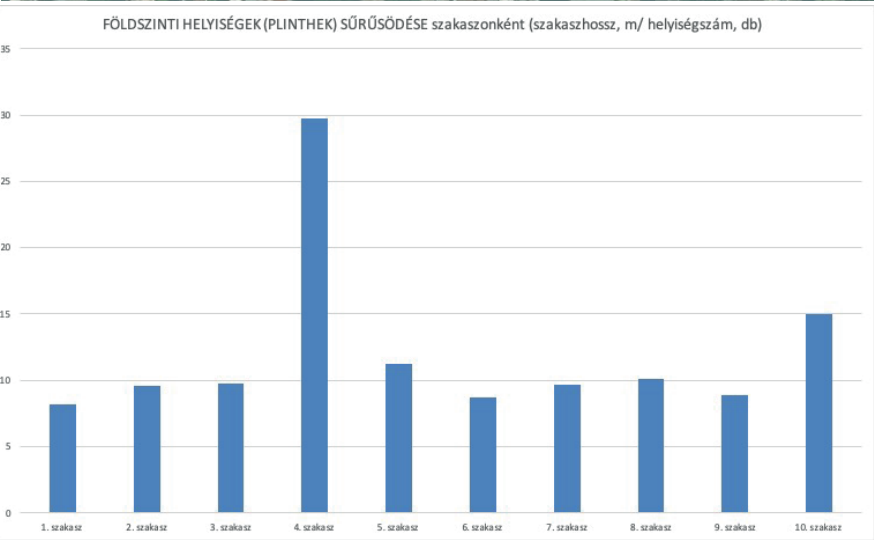

Kritérium	Kód	Kritérium részlet	I. vizsgálatimódszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	sorszám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás[1]
Aktív és minőségi földszintek, funkcionális sokszínűség	UTH19	aktív és minőségi földszintek	empirikus vizsgálat	A vizsgált tíz útszakasz tekintetében az arányszám mindenhol közelíti a 10-et (méter/helyiségek száma), átlagban 12 méterenként nyílnak az utcában. A földszinti helyiségek funkcionális sokszínűsége kielégítő, az útszakaszon található 133 helyiség legnagyobb részét (38%) a vendéglátó funkció teszi ki, majd a kereskedelem (29%), a szolgáltatások (19%) és a kulturális funkció (10%) következik, a helyiségek 4%-a üres.	kérdőív	22	Elégedett a környék földszinti helyiségeiben található funkciók mennyiségével és minőségével?	Mennyiségével : Inkább elégedett: (72%, N=169) Minőségével: Inkább elégedett: (61%, N=171)	1
									0,1=100%[2]
		[1] Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.							
[2] 100%-ban alátámasztják a lakossági válaszok az empirikus vizsgálatot									

Funkciók sűrűsége szakaszonként	Móricz Zsigmond körtér - Lágymányosi utca	Lágymányosi utca - Gárdonyi tér	Gárdonyi tér - Bertalan Lajos utca	Bertalan Lajos utca - Zenta utca	Zenta utca - Csíky utca	Csíky utca - Szt. Gellért tér	Szt. Gellért tér - Ménesi út	Ménesi út - Mészöly utca	Mészöly utca - Orlay utca	Orlay utca - Kemenes utca	átlag
	1. szakasz	2. szakasz	3. szakasz	4. szakasz	5. szakasz	6. szakasz	7. szakasz	8. szakasz	9. szakasz	10. szakasz	
szakaszhossz (m)/ helyiségszám (db)	8,15	9,6	9,75	29,75	11,2	8,7	9,7	10,1	8,9	15	12,085

22. Elégedett a környék földszinti helyiségeiben található funkciók (kereskedelem, szolgáltatások, vendéglátás, stb.) mennyiségével és minőségével?	egyáltalán nem vagyok elégedett	inkább nem vagyok elégedett	nem tudom / közömbös vagyok	inkább elégedett vagyok	teljes mértékben elégedett vagyok
A földszinti helyiségekben található üzletek MENNYISÉGÉVEL.	2	18	28	84	37
üzletek MINŐSÉGÉVEL.	3	22	41	75	30

Funkciók megoszlása	Szolgáltatás	Kereskedelem	Vendéglátás	Kultúra	Üres	Összesen
helyiség (db)	25	38	51	13	6	133
funkciók megoszlása (%)	19	28	38	10	4	100

UTH20 - VÁRAKOZÁSRA ALKALMAS HELY, LEHETŐSÉG A LEÜLÉSRE

padok száma, leülési lehetőség mennyisége és minősége

Szt. Gellért tér: 13 db pad,
+ 2 db fedett villamosmegálló, 2 paddal

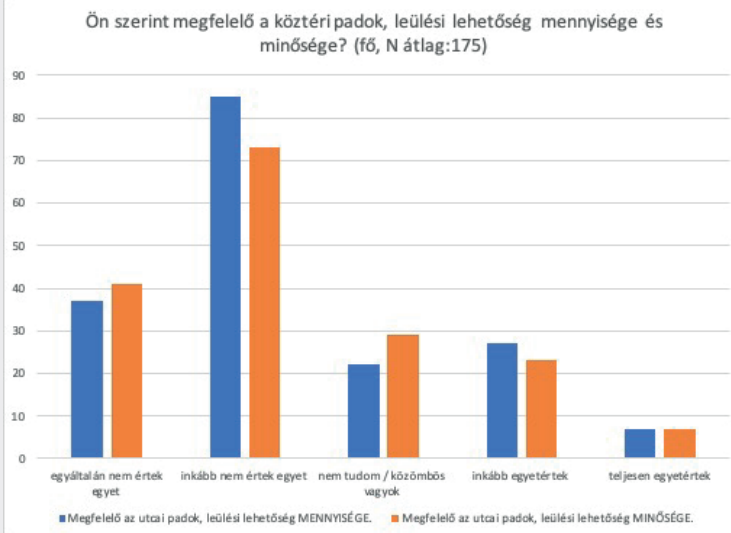
Kritérium	Kód	Kritérium részlet	I. vizsgálatimódszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	sorszám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás[1]
Várakozásra alkalmas hely, lehetőség a leülésre	UTH20	lehetőség a leülésre	empirikus vizsgálat	Az útszakaszokon történő empirikus vizsgálat során látszik, hogy a köztéri leülési minimális. Köztéri padok a Szt. Gellért téren, a Gárdonyi téren és a Mórícz Zsigmond körtéren, illetve a fedett villamosmegállókban találhatók. A 7. szakaszon két épülethomlokzat párkánya alkalmas leülésre, azonban a fogyasztás nélküli várakozásra, leülésre egyedül a Gárdonyi téri padokon nyílik lehetőség a vizsgált szakaszon.	kérdőív	20	Ön szerint megfelelő a köztéri padok, leülési lehetőség mennyisége és minősége?	Mennyiségével: Inkább nem megfelelő: (68%, N=178) Minőségével: Inkább nem elégedett: (65%, N=173)	1
									0,1=100%[2]
[1] Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.									
[2] 100%-ban alátámasztják a lakossági válaszok az empirikus vizsgálatot									

2 db fedett villamosmegálló,
2 paddal

Gárdonyi tér, 8 fős pihenőpad,
4 db 4 fős piknik asztal padokkal

Épület homlokzaton várakozásra,
leülésre alkalmas párkány
Épület homlokzaton várakozásra,
leülésre alkalmas párkány

	Mórícz Zsigmond körtér - Lágymányosi út	Lágymányosi út - Gárdonyi tér	Gárdonyi tér - Bertalan Lajos utca	Bertalan Lajos utca - Zenta utca	Zenta utca - Csíky utca	Csíky utca - Szt. Gellért tér	Mórícz Zsigmond körtér - Ménesi út	Ménesi út - Mészöly utca	Mészöly utca - Orlay utca	Orlay utca - Kemenes utca	Összesen
	1. szakasz	2. szakasz	3. szakasz	4. szakasz	5. szakasz	6. szakasz	7. szakasz	8. szakasz	9. szakasz	10. szakasz	
köztéri padok száma (db)	0	0	8 fős pihenőpad, 4 db 4 fős piknik asztal padokkal	2 db (villamosmegálló)	0	1 db (buszmegálló)	0	0	0	1 db (buszmegálló)	9 db
szakaszhossz (m)	106	145	78	119	123	123	116	273	71	135	1289

20. Mennyiben ért egyet az alábbi állításokkal?	egyáltalán nem értek egyet	inkább nem értek egyet	nem tudom / közömbös vagyok	inkább egyetértek	teljesen egyetértek
Megfelelő az utcai padok, leülési lehetőség MENNYISÉGE.	37	85	22	27	7
Megfelelő az utcai padok, leülési lehetőség MINŐSÉGE.	41	73	29	23	7

I.

II.

III.

IV.

V.

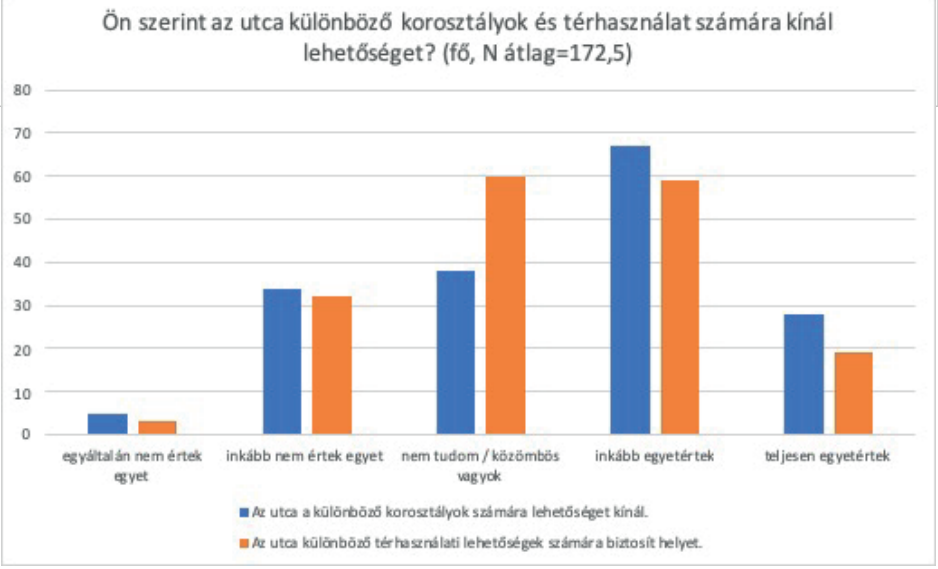
UTH21 - SOKRÉTŰ TÉRHASZNÁLAT LEHETŐSÉGE, KÜLÖNBÖZŐ KOROSZTÁLYOK JELENLÉTE

különböző korszályok jelenléte, köztéri események, térasználatok számára nyitott hely, éjszakai használat

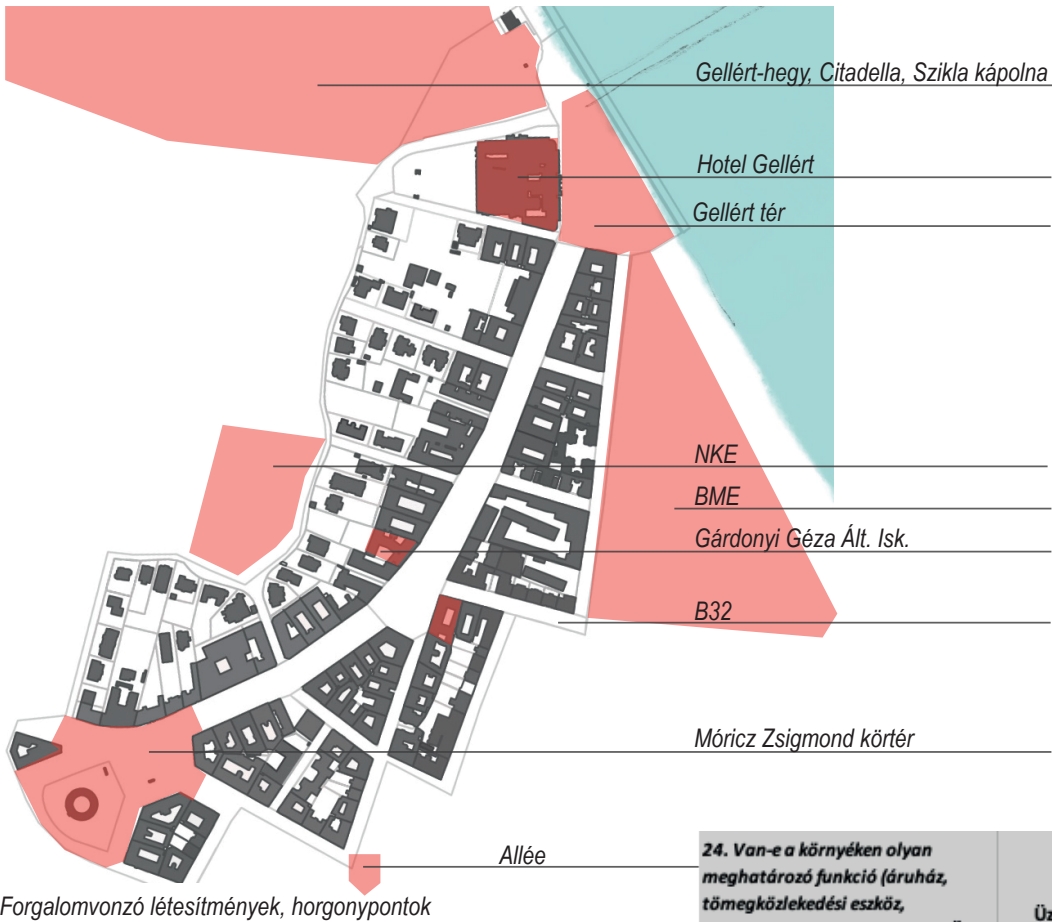
I. fotók forrása: www.facebook.com/bartokbelaboulevard, saját fotók

Kritérium	Kód	Kritérium részlet	I. vizsgálatimódszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	sorszám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás[1]
Sokrétű térhasználat lehetősége, különböző korosztályok jelenléte	UTH21	sokrétű térhasználat lehetősége, különböző korosztályok jelenléte	empirikus vizsgálat	A vizsgált területen, a helyszín központi pozíciójából és funkcionális gazdagságából is következik a térhasználatok sokszínűsége. Az utcán minden korosztály jelen van a fiataloktól kezdve az aktív korúakon át az idős korosztályig. Az utcában évente legalább kétszer nagyszabású köztéri kulturális és gasztronómiai rendezvényt szervez az utca bevásárlóutca-menedzsment szervezete, a Bartók Béla Boulevard Egyesület. Az idősek számára nem kedvező, hogy kevés a leülési lehetőség az utcában.	kérdőív	23	Ön szerint az utca különböző korosztályok és térhasználat számára kínálja lehetőségeit?	Különböző korosztályok számára: Inkább egyetért: (55%, N=172) Különböző térhasználatok számára: Inkább egyetért: (45%, N=172)	0,95
									0,95=95%[2]
[1] Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.									
[2] 100%-ban alátámasztják a lakossági válaszok az empirikus vizsgálatot									
23. Ön szerint az utca különböző korosztályok és térhasználat számára kínálja lehetőségeit?									
			egyáltalán nem értek egyet	inkább nem értek egyet	nem tudom / közömbös vagyok	inkább egyetértek	teljesen egyetértek		
Az utca a különböző korosztályok számára lehetőséget kínál.			5	34	38	67	28		
Az utca különböző térhasználati lehetőségek számára biztosít helyet.			3	32	60	59	19		

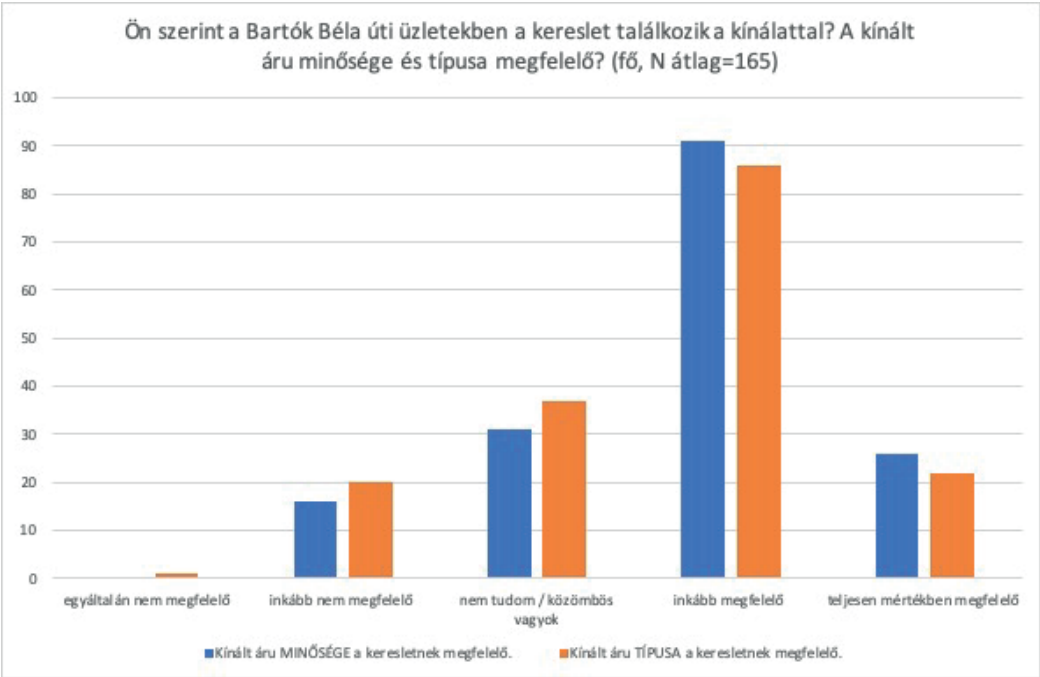
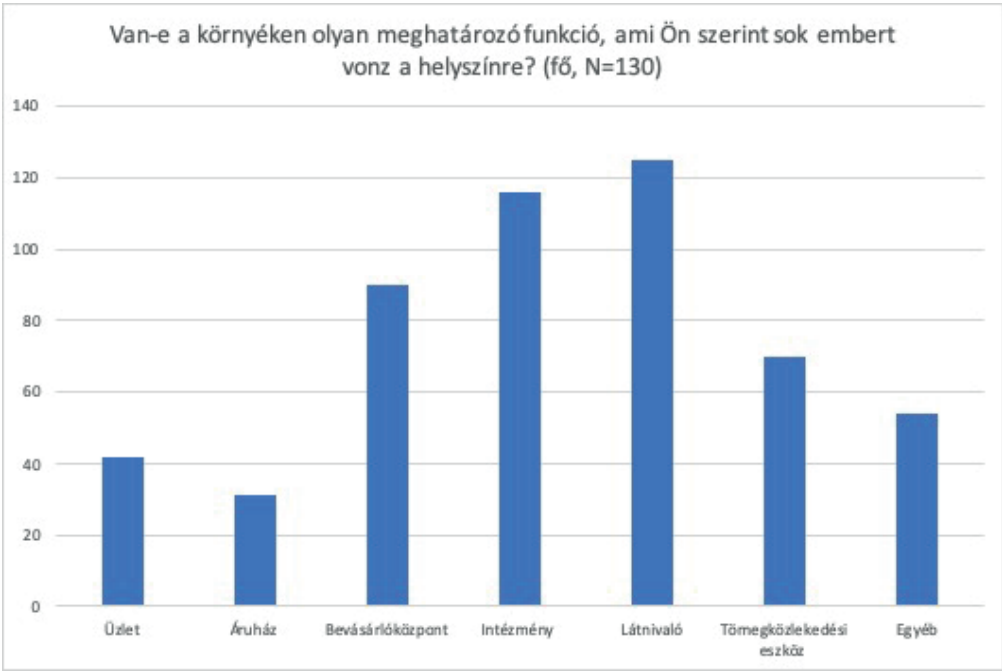
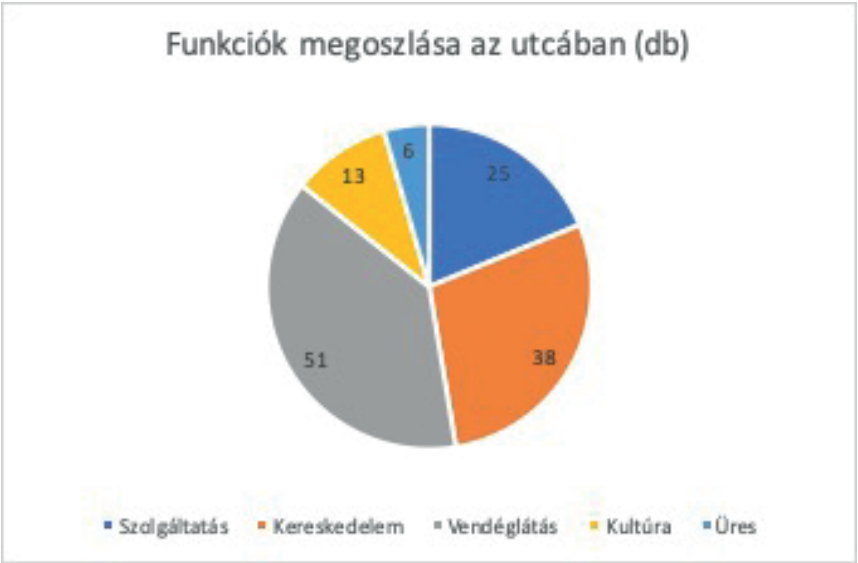
UTM22 - VÁLTOZATOS BÉRLŐI MIX

bérlői mix, kereslet és kínálat, horgonypontok

Kritérium	Kód	Kritérium részlet	I. vizsgálatimódszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	sorszám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás[1]
Változatos bérlői mix	UTM22	bérlői mix, kereslet és kínálat	empirikus vizsgálat	A vizsgálatok alapján az útszakaszon a földszinti helyiségek bérlői összetétele megfelelően változatos. A kereskedelmi és vendéglátó helyiségek kínálata és árfekvése a jól kereső, és magasan képzett közönségnek kedvez	kérdőív	25	Megfelelő típusú és mennyiségű a kereskedelem és szolgáltatások kínálata és összetétele? A kereslet találkozik a kínálattal? A kínált áru minősége és típusa megfelelő?	Kínált áru minősége: Inkább megfelelő: (71%, N=164) Kínált áru mennyisége: Inkább megfelelő: (65%, N=166)	0,8
		horgonypont, horgonybérlő	empirikus vizsgálat,	A környéken nagyobb forgalmat vonzó létesítmények a tömegközlekedési csomópontok, intézmények, látnivalók és bevásárlóközpont.	kérdőív	24	Van-e a környéken olyan meghatározó funkció (áruház, buszpályaudvar, intézmény stb.) ami messzebből is sokakat vonz a helyszínre?	Inkább igen= válaszadók többsége a látnivalókat (125 fő, N=130), az intézményeket (116 fő, N=130), és a bevásárlóközpontot (90 fő, N=130), emelte ki.	1
[1] Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.									

24. Van-e a környéken olyan meghatározó funkció (áruház, tömegközlekedési eszköz, intézmény, látnivaló stb.) ami Ön szerint sok embert vonz a helyszínre?	Üzlet	Áruház	Bevásárlóközpont	Intézmény	Látnivaló	Tömegközlekedési eszköz	Egyéb	25. Ön szerint a Bartók Béla úti üzletekben a kereslet találkozik a kínálattal? A kínált áru minősége és típusa megfelelő?	egyáltalán nem megfelelő	inkább nem megfelelő	nem tudom / közömbös vagyok	inkább megfelelő	teljesen mértékben megfelelő
								Kínált áru MINŐSÉGE a keresletnek megfelelő.	0	16	31	91	26
								Kínált áru TÍPUSA a keresletnek megfelelő.	1	20	37	86	22
	42	31	90	116	125	70	54						

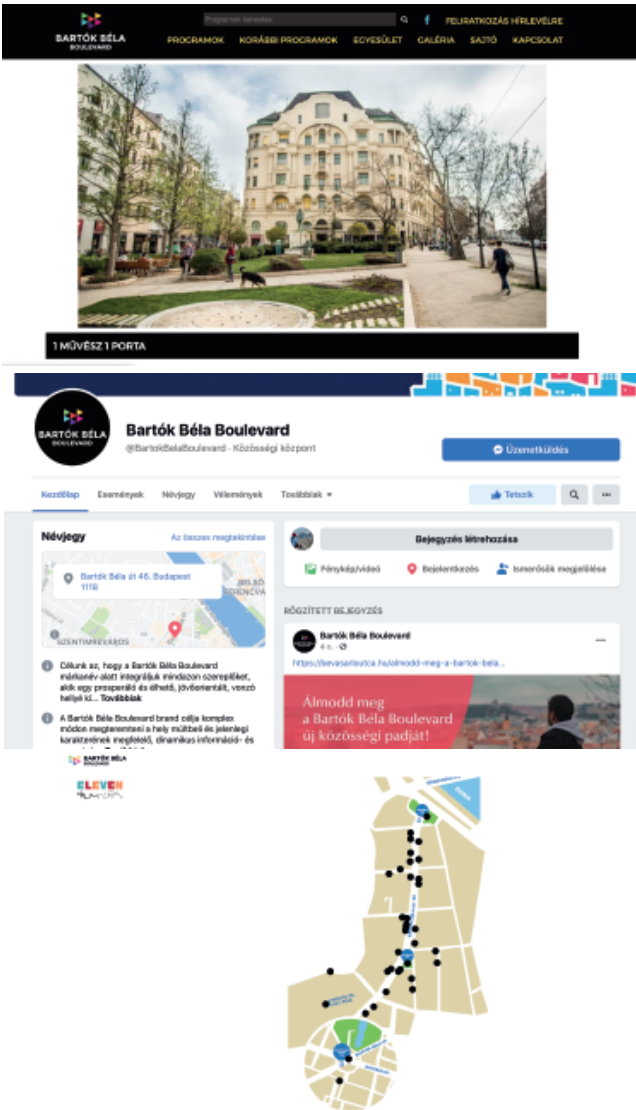

kereskedelmi láncok, független vállalkozások, "sarki fűszeres", identitást meghatározó funkció

UTM24 - UTCAMENEDZSMENT

utcamenedzsment szervezet, kooperatív partnerek

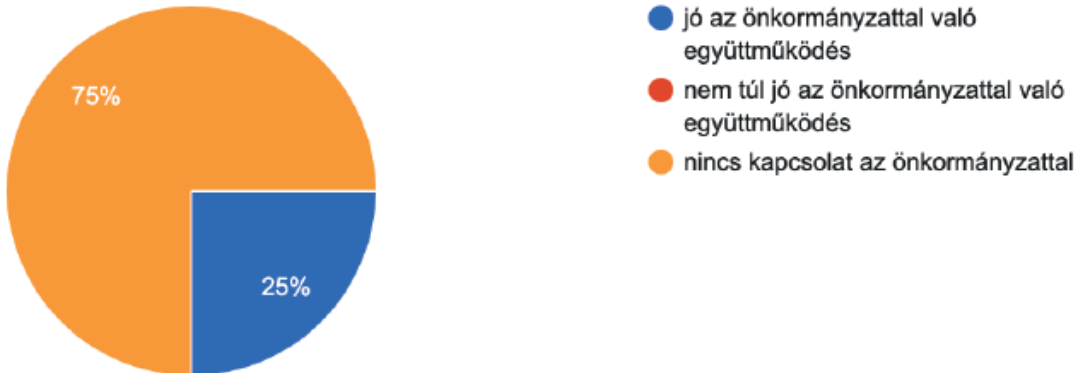

Kritérium	Kód	Kritérium részlet	I. vizsgálati módszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	sorszám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás[1]
Utcamenedzsment	UTM24	utcamenedzsment szervezet működése	interjú	Van utcamenedzsment szervezet, 2013-ban alakult, akkor Kulturális 11 Egyesület, későbbi Bartók Béla Boulevard. 32 taggal működik, évente két nagy rendezvényt bonyolít, saját helyiséggel működik. Önkormányzattal jó a kapcsolat, BKIK BUM tag.	kérdőív	6,8	Vannak-e működő formális, informális hálózatok, utca-menedzsment szervezet a Bartók Béla úton? Az utca, környék rendelkezik közös marketinggel? A különböző szereplők együttesen vagy külön-külön népszerűsítik tevékenységüket és a látogatóknak szánt lehetőségeket?	Nem tudok szervezetről, nem vagyok tag: (46%, N=26) tudok szervezetekről, de egyiknek sem vagyok tagja (38%, N=26) van egyesület, tagja vagyok (15%, N=26) nem támogatjuk a közös marketingtevékenységet (80%, N=26)	0,2
									0,2=20%[2]
[1] Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.									
[2] 20%-ban alátámasztják a vállalkozói válaszok az interjú alapján végzett vizsgálatot									

Bartók Béla Boulevard utcamenedzsment szervezet által üzemeltetett weboldal és facebook oldal 2021. 09. 27.

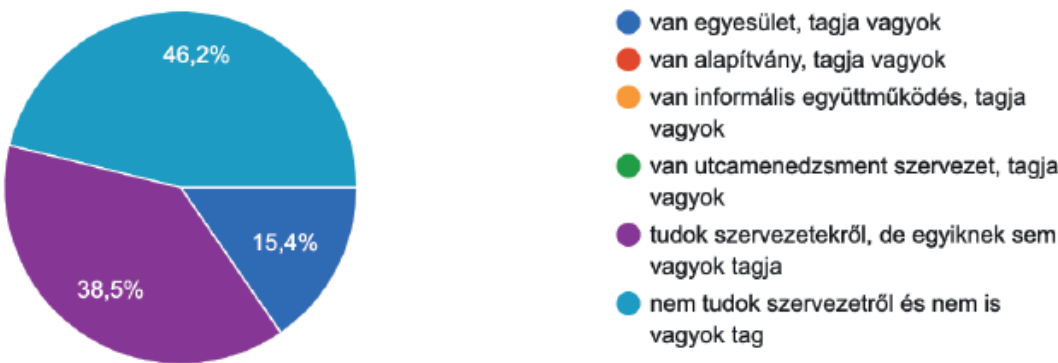
7. Milyen a szervezetek és az önkormányzat közötti együttműködés?

24 válasz

6. Vannak-e működő formális, informális hálózatok, utca-menedzsment szervezet a Bartók Béla úton?

26 válasz

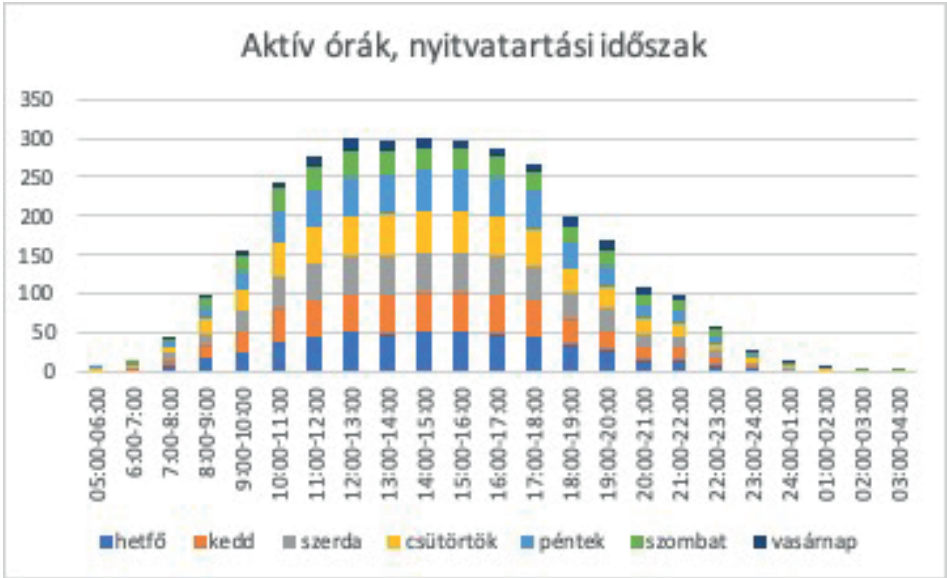
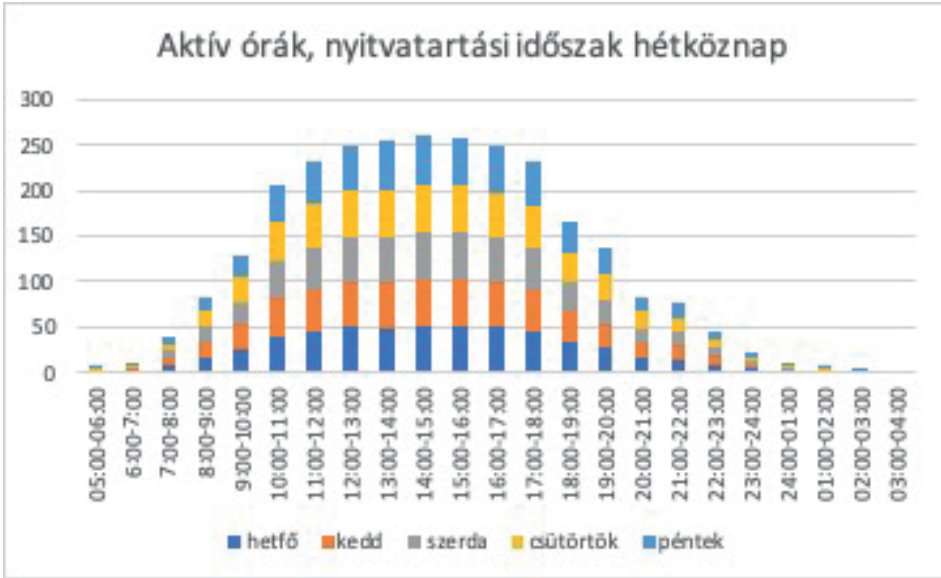
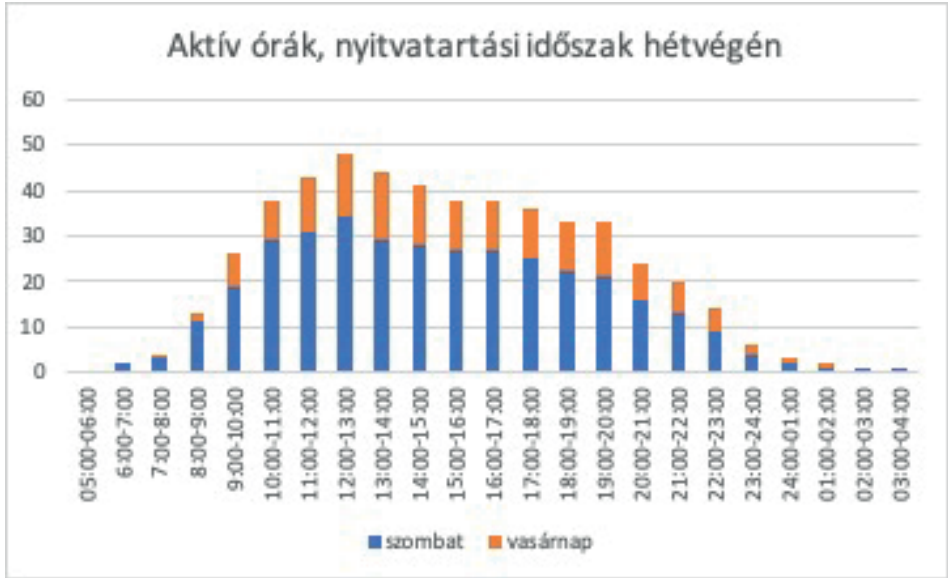
UTM25 - AKTÍV ÓRÁK, EGYEZTETETT NYITVATARTÁS

aktív nyitvatartási időszak, egyeztetett nyitvatartásért tett intézkedések

Kritérium	Kód	Kritérium részlet	I. vizsgálatimódszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	sorszám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás[1]
Aktív órák, egyeztetett nyitvatartás	UTM25	nyitvatartási időszak egyeztetett nyitvatartás	empirikus vizsgálat	Legaktívabb nyitvatartási időszak: 10-18 óra közötti időszak, a hétvégéken kevésbé aktív az utca helyiségeinek nyitvatartása, ekkor a 10-13 óra közötti időszak az aktívabb, elsősorban a szombati napokon, esti nyitvatartás a vendéglátásra jellemző, a legaktívabb esti nyitvatartási időszak 18-22 óra. Bartók Béla Boulevard: egyeztetett kiállításmegnyitó időszak. Esti nyitvatartási időszak hosszabbítása, mint lehetőség.	kérdőív	20	Megfelelő a környéken az üzletek, vendéglátóhelyek nyitvatartási ideje?	Inkább egyetért: (80%, N=175)	0,9
									90=%[2]
[1] Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.									
[2] 90%-ban alátámasztják a vállalkozói válaszok az interjú alapján végzett vizsgálatot									

20. Mennyiben ért egyet az alábbi állításokkal?	egyáltalán nem értek egyet	inkább nem értek egyet	nem tudom / közömbös vagyok	inkább egyetértek	teljesen egyetértek
Megfelelő a környéken az üzletek, vendéglátóhelyek nyitvatartási ideje.	6	12	17	94	46

ÉTE26 - GYALOGOS MOZGÁSÁNAK TEMPÓJÁBAN ÉRZÉKELHETŐ RÉSZLETEK, ÉPÍTÉSZETI MINŐSÉG, JELLEMZŐ ÉPÍTÉSZETI KARAKTER

épületek földszintjén a gyalogos tempójában felfogható részletek, az építészeti minőség, esztétikus kialakítás

Kritérium	Kód	Kritérium részlet	I. vizsgálatimódszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	sorszám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás[1]
Gyalogos mozgásának tempójában érzékelhető részletek, építészeti minőség és jellemző építészeti karakter	ÉTE26	gyalogos tempójában felfogható részletek, építészeti minőség, esztétikus kialakítás	empirikus vizsgálat	A századelőn épült épületek jellemző építészeti karakterrel rendelkeznek, részletgazdag, esztétikus földszinti épületzónával, gazdagon díszített kapukkal magukra vonják a sétáló figyelmét. A modern és a kortárs építészeti jegyében épült néhány épület esetében a földszinti zóna kevésbé részletgazdag, azonban a vizsgált útszakaszon mennyiségileg nem ez a jellemző.	kérdőív	28, 14	Elégedett földszinti helyiségek esztétikai kialakításával?	Lakossági kérdőív: Inkább elégedett: 67% (Inkább nem elégedett: 22%), N=167 vállalkozói kérdőív: (Inkább elégedett: 57% N=26)	90%
									0.9=90%[2]

[1] Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.

27. Mit gondol, elégedett a Bartók Béla úton a földszinti helyiségek esztétikai kialakításával?	egyéltalán nem vagyok elégedett	inkább nem vagyok elégedett	nem tudom / közömbös vagyok	inkább elégedett vagyok	teljes mértékben elégedett vagyok
helyi lakossági kérdőív válaszai	3	35	33	71	25

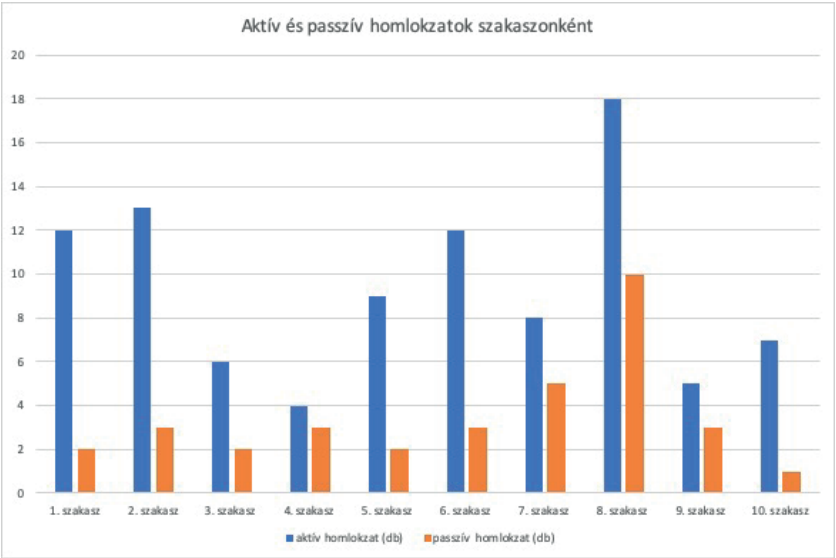
14. Elégedett a Bartók Béla úton az üzletportálok esztétikai kialakításával?	egyéltalán nem vagyok elégedett	inkább nem vagyok elégedett	nem tudom / közömbös vagyok	inkább elégedett vagyok	teljes mértékben elégedett vagyok
vállalkozói kérdőív válaszai	1	2	8	8	7

ÉTE28 - AKTÍV, ÁTLÁTHATÓ FÖLDSZINTI HOMLOKZATOK, LÁGY SZEGÉLYEK

aktív és passzív földszinti homlokzatok

Kritérium	Kód	Kritérium részlet	I. vizsgálatimódsz er	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	sorszám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás[1]			
Aktív, átlátható földszinti homlokzatok, lágy szegélyek	ÉTE28	aktív (átlátható, hívogató), passzív (nem átlátható) földszintihomlok zatok	empirikus vizsgálat	Az aktív és passzív homlokzatok tekintetében az utcában az aktív homlokzatok száma közel háromszorosa a passzív homlokzatok számának (aktív: 94 db, passzív:34 db), az aktív és passzív homlokzatok eloszlása kiegyenlített a szakaszok tekintetében.	kérdőív	28	Melyik homlokzat mellett sétál el szívesebben az utcán??	Aktív földszinti homlokzat előtt: 1. portál: 78%, 3. portál: 73%, (N=187)	1			
									1=100%[2]			
[1] Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.		Móricz Zsigmond körtér - Lágymányosi utca	Lágymányosi utca - Gárdonyi tér	Gárdonyi tér - Bertalan Lajos utca	Bertalan Lajos utca - Zenta utca	Zenta utca - Csíky utca	Csíky utca - Szt. Gellért tér	Móricz Zsigmond körtér - Ménesi út	Ménesi út - Mészöly utca	Mészöly utca - Orlay utca	Orlay utca - Kemenes utca	Összesen
[2] 100%-ban alátámasztják a helyi lakossági vélemények az empirikus vizsgálatot		1. szakasz	2. szakasz	3. szakasz	4. szakasz	5. szakasz	6. szakasz	7. szakasz	8. szakasz	9. szakasz	10. szakasz	
	aktív homlokzat (db)	12	13	6	4	9	12	8	18	5	7	94
	passzív homlokzat (db)	2	3	2	3	2	3	5	10	3	1	34
	szakaszhossz (m)	106	145	78	119	123	123	116	273	71	135	1289

28. Melyik portál mellett sétál el szívesebben az utcán?

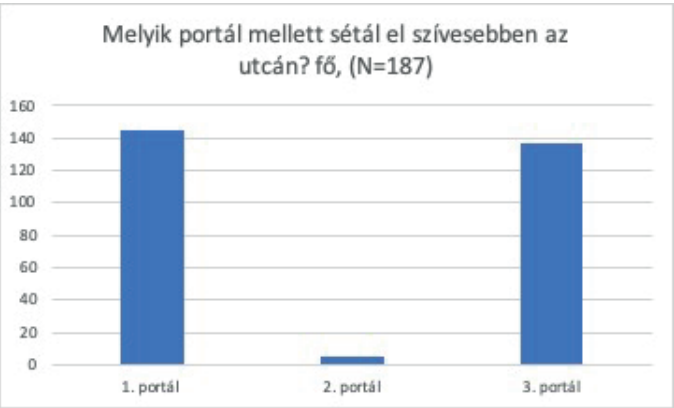
1.

2.

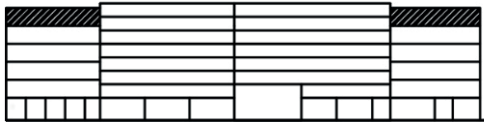

3.

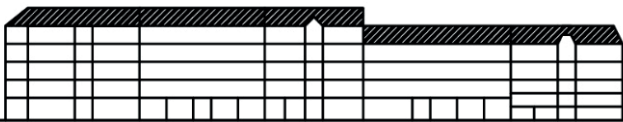

8. szakasz

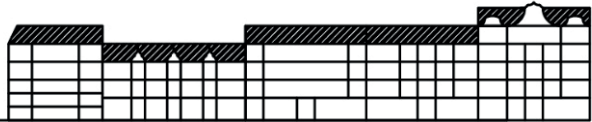
7. szakasz

7. szakasz

8. szakasz

- Aktív homlokzat
- Passzív homlokzat
- Bejárat

ÉTE29 - MEGFELELŐ FÖLDSZINTI HELYISÉG ADOTTSÁGOK

átlagos alapterület, helyiség magasság, más típusú funkcióra való rugalmas használati lehetősége

Kritérium	Kód	Kritérium részlet	I. vizsgálati módszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	sorszám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás[1]
Megfelelő földszinti helyiség adottságok	ÉTE29	aktív (átlátható, hívogató), passzív (nem átlátható) földszintihomlokzatok	empirikus vizsgálat	Földszinti helyiségek belmagassága ideális, (4 méter körüli) kivéve: alagsori helyiségek (4 épületben) Helyiségek nagyobb (x>200 m2), közepes (200<x<50 m2) kis (x<50 m2) alapterületű helyiségek egyaránt megtalálhatók, ami kedvez a változatos és sokrétű funkciók megjelenésének. Átl. alapterület (101 db helyiség) 122 m2	kérdőív	16	Az Ön által használt, tulajdonolt helyiség akár több különböző funkcióra is alkalmas lenne? (kereskedelem, vendéglátás, kultúra)?	Egyetért, teljesen egyetért: 61%, (N=26)	1
									1=100%[2]

[1] Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.
[2] 100%-ban alátámasztják a helyi lakossági vélemények az empirikus vizsgálatot

16. Az Ön által használt/tulajdonolt helyiség Ön szerint akár több különböző funkcióra is alkalmas lenne? (kereskedelem, vendéglátás, kultúra)	egyáltalán nem értek egyet	inkább nem értek egyet	nem tudom / közömbös vagyok	inkább egyetértek	teljesen egyetértek
	7	2	1	2	14

az utcáról nyíló alagsori földszinti helyiségek

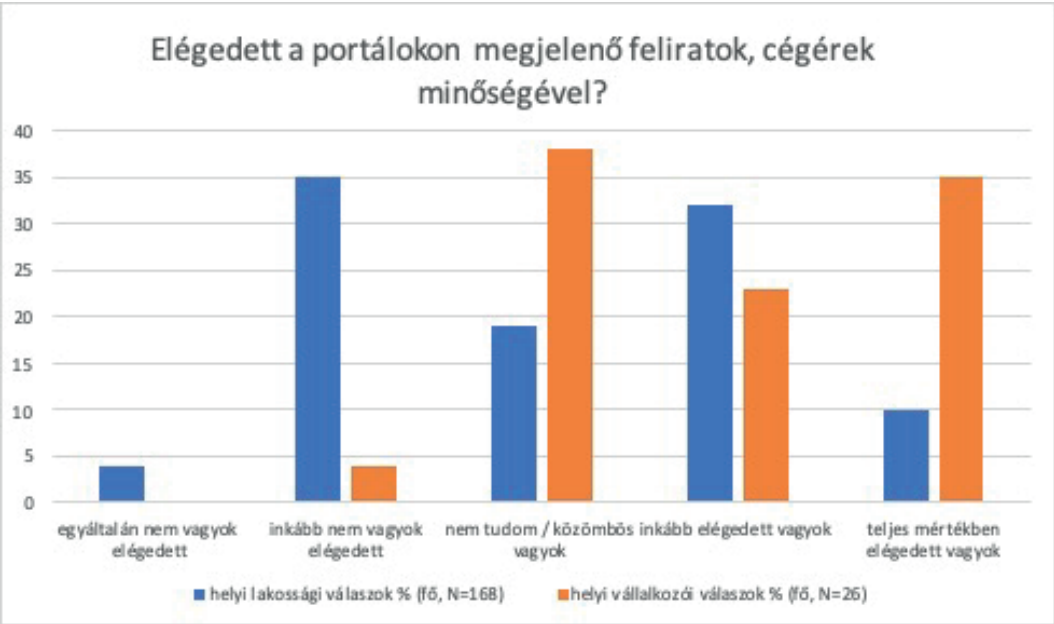

fotók:maps.google.com

ÉTE30 - MEGFELELŐ JELZÉSEK ÉS FELIRATOK

épületek földszinti portálján cégek, feliratok, jelzések minősége

Kritérium	Kód	Kritérium részlet	I. vizsgálatimódszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	sorszám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás[1]		
Megfelelő jelzések és feliratok	ÉTE30	feliratok, jelzések minősége	empirikus vizsgálat	A földszinti portálok feliratainak, cégereinek minősége változó, pozitív tendencia: újabban nyílt helyiségek portáljain a feliratok, cégér megjelenése esztétikus, illeszkedik az utcaképhez. Előfordulnak utcaképbe nem illeszkedő feliratok, portálok.	kérdőív	27,15	Elégedett portálokon megjelenő feliratok, cégek minőségével?	Lakossági kérdőív: Inkább elégedett: 41%, (N=168) Vállalkozói kérdőív: Inkább elégedett: 57% (N=26)	0,9		
									0,9=90%[2]		
[1] Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.					27. Mit gondol, elégedett a portálokon megjelenő feliratok, cégek minőségével?		egyáltalán nem vagyok elégedett	inkább nem vagyok elégedett	nem tudom / közömbös vagyok	inkább elégedett vagyok	teljes mértékben elégedett vagyok
[2] 90%-ban alátámasztják a helyi lakossági vélemények az empirikus vizsgálatot					helyi lakossági válaszok (fő, N=168)		6	59	33	53	17
					helyi vállalkozói válaszok (fő, N=26)		0	1	10	6	9
					helyi lakossági válaszok % (fő, N=168)		4	35	19	32	10
					helyi vállalkozói válaszok % (fő, N=26)		0	4	38	23	35

fotók:maps.google.com

ÉTH_31 - EMBERI LÉPTÉKŰ, SZOCIÁBILIS HUMÁN ZÓNA, RUGALMAS TERÜLETHASZNÁLAT

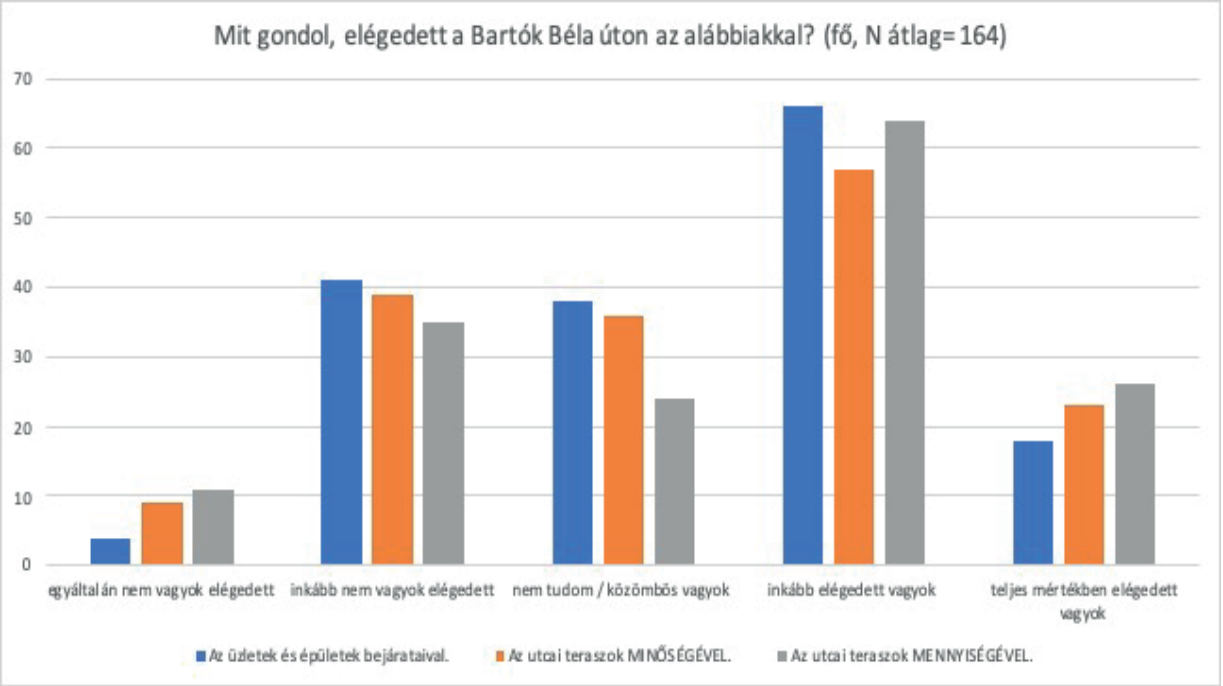
humán zóna jelenetei az épületek és a köztér határán, köztérre kitelepülő teraszok

Kritérium	Kód	Kritérium részlet	I. vizsgálati módszer	I. eredmény	II. vizsgálati módszer	sorszám	Kérdőív kérdés	II. eredmény	Összehasonlítás[1]
Emberi léptékű, szociális humán zóna, rugalmas területhasználát	ÉTH31	humán zóna, emberi léptékű terek, teraszok kitelepülési lehetősége, rugalmas területhasználát	empirikus vizsgálat	28 köztéri terasz található a területen, kevesebb, mint harmada nyújt védelmet a szél, zaj, es, nap ellen. A humán zóna a 2., 8., és 10. szakaszokon rendelkezik a legtöbb hívogató portállal, „eseménnyel” (növények, szép bejáratok, köztéri bútorok, nyitott portál), mely hívogató és egyben marasztaló a földszinti zónában sétálók számára. A teraszok mennyisége és minősége továbbiakban növelhető.	kérdőív	27	Elégedett az üzletek és épületek bejárataival, az utcai teraszok minőségével és mennyiségével?	Lakossági kérdőív: Épületek bejárati zónájával elégedettség: Inkább elégedett: 50%, (N=167) teraszok minősége: Inkább elégedett: 48%, (N=167) teraszok mennyisége: Inkább elégedett: 57% (N=26)	0,9
[1] Hány %-ban egyezik az I. és II. módszerrel végzett vizsgálatok eredménye az adott kritérium tekintetében.									0,9=90%[2]
[2] 90%-ban alátámasztják a helyi lakossági vélemények az empirikus vizsgálatot									

27. Mit gondol, elégedett a Bartók Béla úton az alábbiakkal?	egyáltalán nem vagyok elégedett	inkább nem vagyok elégedett	nem tudom / közömbös vagyok	inkább elégedett vagyok	teljes mértékben elégedett vagyok
Az üzletek és épületek bejárataival.	4	41	38	66	18
Az utcai teraszok MINŐSÉGÉVEL.	9	39	36	57	23
Az utcai teraszok MENNYISÉGÉVEL.	11	35	24	64	26

M10 - TÁRSZERZŐI NYILATKOZAT

Társszerzői nyilatkozat

Alulírott társalapítók hozzájárulunk ahhoz, hogy

Szerdahelyi-Németh Klára
a
www.budapestdialog.hu

közösségi városfejlesztési portált, mint kutatás-fejlesztési eszközt a doktori
cselekményében felhasználja.

A www.budapestdialog.hu PPGIS online eszköz településfejlesztési szakmai koncepcióját 100 %-ban
Szerdahelyi-Németh Klára társalapító jegyzi.

Dátum:
Budapest, 2022. 02. 04.

.....
Berecz András

Dátum:
Budapest, 2022. 02. 04.

.....
Szerdahelyi Tamás

Társszerzői nyilatkozat

Alulírott társalapítók hozzájárulunk ahhoz, hogy

Szerdahelyi-Németh Klára

www.kozossegitervezes.hu

közösségi városfejlesztési portált, mint kutatás-fejlesztési eszközt a doktori
cselekményében felhasználja.

A www.kozossegitervezes.hu PPGIS online eszköz részben európai uniós forrásból (VEKOP-2.1.7-15-2016-00062) került megvalósításra, mely nyertes pályázat és a megvalósult eszköz településfejlesztési szakmai koncepcióját 100%-ban Szerdahelyi-Németh Klára társalapító jegyzi. A www.kozossegitervezes.hu PPGIS portál a www.budapestdialog.hu PPGIS portál funkcióbővítő fejlesztésével jött létre.

Dátum:
Budapest, 2022. 02. 04.

Avar Zoltán

Dátum:
Budapest, 2022. 02. 04.

Berecz András

Dátum:
Budapest, 2022. 02. 04.

Lukácsné Gergely

Dátum:
Budapest, 2022. 02. 04.

Szerdahelyi Tamás

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Hálás köszönettel tartozom Schneller István témavezetőmnek, akinek szakmai iránymutatása és támogatása nélkül az értekezés nem jöhetett volna létre.

Köszönöm a kutatás során a szakértői interjúkon és szakértői kérdőívek kitöltésében való részvételt, továbbá a kutatást támogató szakmai észrevételeket Alföldi György, Erő Zoltán, Jankovits Vera, Korompay Judit, Körmendi Imre, Mártonffy Miklós, Nagy Béla, Ongjerth Richárd, Soóki-Tóth Gábor, Szövényi Anna urbanista-építészeknek, Zelenák Fruzsina tájépítésznek, Jáki Mónika, Jóna László és Szczuka Levente településmérnököknek, Kocsis János Balázs urbanista-szociológusnak és Király Gabriella bevásárlóutca menedzsernek. Hálás köszönettel tartozom az értekezéstervezet munkahelyi vitáján elhangzott építő javaslatokért Benkő Melinda urbanista-építésznek, Balogh Péter István és Báthoryné Nagy Ildikó Réka tájépítészeknek.

Hálásan köszönöm a kérdőívekben nyújtott módszertani segítséget Lukácsné Gergely szociológus kollégámnak, továbbá a grafikai ábrázolásokban való segítséget Berecz András grafikusnak. Köszönöm kollégáimnak, az Urban Dialog közösségének a támogatást és a türelmet.

Köszönöm a MATE Tájépítészeti és Tájökológiai Doktori Iskola kutatóműhelyein részt vevő doktoranduszok kutatáshoz kötődő észrevételeit, egyúttal köszönettel tartozom a MATE Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet és a Településépítészeti és Települési Zöldinfrastruktúra Tanszék munkatársainak a támogatásukért.

Hálával tartozom családomnak: szüleimnek, anyósomnak, apósomnak, testvéreimnek, gyerekeimnek és férjemnek, Szerdahelyi Tamásnak, akiknek támogatása, bizalma és türelme segítette az értekezés létrejöttét.

S.D.G.